

บทที่ 6

ผลการวิเคราะห์กรณีศึกษา

ในบทนี้ผู้วิจัยได้เลือกผู้เรียน 15 รายเป็นกรณีศึกษา เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ในเชิงลึก ผู้เรียนดังกล่าวเป็นผู้เรียนจากคณะหนึ่ง 9 คน และผู้เรียนจากคณะสอง 6 คน เป็นชาย 7 คน หญิง 8 คน เป็นผู้เรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด 9 คน และอยู่ในกรุงเทพมหานคร 6 คน เป็นผู้ที่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษดี 6 คน ปานกลาง 4 คน และอ่อน 5 คน ในการเลือกกรณีศึกษา ผู้วิจัยจะเลือกผู้ที่มีพฤติกรรมการเรียนที่น่าสนใจ คล้ายคลึงกับประชากรส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ผู้วิจัยศึกษา เพื่อมีลักษณะเป็นตัวแทนได้ในระดับหนึ่ง มีความไว้วางใจในตัวผู้วิจัย และเต็มใจให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมผู้เรียนที่เป็นกรณีศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2543

เมื่อการศึกษาเชิงลึกกรณีศึกษาทั้ง 15 รายสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ติดตามผลพฤติกรรมการเรียนของกรณีศึกษาในช่วงเทอมที่ 1 และครึ่งเทอมแรกของเทอมที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ซึ่งในช่วงดังกล่าวนี้สัปดาห์หนึ่งเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 2 เทอม 1 และเทอม 2 เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชา (สำหรับนิสิตคณะหนึ่ง) 1 และ 2 (EAP I และ EAP II) ในเทอมที่ 1 และเทอมที่ 2 ตามลำดับ ส่วนนิสิตคณะสองเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 เทอมที่ 1 และ 2 เรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชา (สำหรับนิสิตคณะสอง) ในเทอมที่ 1 ซึ่งเป็นวิชาภาษาอังกฤษบังคับตัวสุดท้ายของนิสิตคณะสอง ในการติดตามผลผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้เรียนที่เป็นกรณีศึกษา 2 ครั้ง คือ หลังการสอบกลางภาคเทอมที่ 1 ปีการศึกษา 2544 และต้นเทอมที่ 2 ปีการศึกษา 2544 และสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาภาษาอังกฤษของนิสิตทั้ง 2 กลุ่ม 1 ครั้ง ปลายเทอมที่ 1 ของปีการศึกษา 2544

บทนี้ประกอบด้วยกรอบการอภิปรายเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 รายชื่อกรณีศึกษา และลักษณะเด่นของกรณีศึกษา

ส่วนที่ 2 การบรรยายกรณีศึกษา และการติดตามผล

ส่วนที่ 3 รายงานสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของกรณีศึกษา

ส่วนที่ 1 รายชื่อกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในเชิงลึก และลักษณะเด่นของแต่ละกรณีศึกษา

ตารางที่ 13 ชื่อและลักษณะเด่นของกรณีศึกษาที่ศึกษาในเชิงลึก

กรณีที่	ชื่อสมมุติกรณีศึกษา	ลักษณะเด่น
1	1 ราตรี	<ul style="list-style-type: none"> - ความพยายามและความตั้งใจจริงในการเรียนรู้ - การมองการเรียนรู้ว่าเป็นการพัฒนา
	C+ B+ C+	
2	2 รัตนา	<ul style="list-style-type: none"> - การเห็นความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต - การมีมาตรฐานภายในกำกับกับการเรียนรู้ของตนเอง
	C+ B+ B+	
3	1 ธีระ	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดเมื่อผู้เรียนมีความสนใจ - การเรียนรู้ส่วนมากจะเกิดนอกห้องเรียน
	A A A	
4	1 บุปผา	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนภาษาต้องเน้นที่การฝึกใช้ภาษาอยู่เสมอ - การมีวินัยในตนเองจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้
	C C+ D+	
5	1 เสรี	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีอิสระในการเรียน ได้เรียนสิ่งที่ชอบ ในวิธีที่ชอบ ในเวลาและโอกาสที่เหมาะสมกับผู้เรียน
	B+ B+ B+	

กรณีที่	ชื่อสมมุติกรณีศึกษา	ลักษณะเด่น
6	1 มีชัย	- การเรียนรู้จะเกิดขึ้นถ้าผู้สอนยอมรับว่าผู้เรียนมีความหลากหลาย และมีวิธีเรียนรู้ที่ต่างกัน อีกทั้งระบบต้องยืดหยุ่นพอที่จะให้โอกาสผู้เรียนที่ 'แปลกต่าง' ด้วย
	D+ C M	
7	2 ดวงทิพย์	- การเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในตัวเอง มั่นใจในตัวเองว่าทำได้ - การไม่เห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษในขณะนี้
	D+ C C+	
8	2 สุทัศน์	- การเรียนรู้ด้วยตนเองต้องอาศัยความสนใจและความชอบ ครุมีบทบาทมากที่จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับวิชาใดวิชาหนึ่งได้
	C C B+	
9	2 ขอพร	- การเรียนภาษาต้องฝึกใช้มาก ๆ การเรียนการสอนและการประเมินต้องเน้นกระบวนการเพื่อผู้เรียนได้เรียนสิ่งที่ตนเองสนใจ และมองดูการเรียนรู้ว่าเป็นการพัฒนา
	C+ C+ B	
10	1 เด่น	- การเรียนภาษาเป็นการเรียนแบบบรรยาย จำ ๆ ไปสอบคิดว่าในชีวิตการเรียนทั้งปริญญาตรีและโท ไม่ต้องใช้ภาษาอังกฤษมาก
	B+ B+ A	
11	1 สายธาร	- พื้นฐานที่ดีในการเรียนภาษาได้มาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียน โดยมีครูที่เข้าใจคอยสนับสนุนและการมีวินัยในการเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก
	B+ A A	
12	1 อาวุธ	- บรรยากาศในการเรียนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ครูและเพื่อนมีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อนั้น
	C+ B A	

กรณีศึกษา	ชื่อสมมุติกรณีศึกษา	ลักษณะเด่น
13	2 ป้องพล	- การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียน ได้สัมผัสกับสิ่งที่มีความหมายเป็นส่วนตัวกับเขา การเรียนรู้จะไม่เกิดเมื่อผู้เรียนถูกบังคับให้เรียนสิ่งที่ผู้สอนคิดว่าต้องเรียน
	B+ B A	
14	1 สุดา	- การเรียนภาษาควรเน้นความกล้าและความมั่นใจในการสื่อสาร ไม่ควรให้ความถูกต้องเรื่องไวยากรณ์ โครงสร้างและรูปแบบที่จำกัดมาเป็นอุปสรรคในการใช้ภาษา
	B+ B+ C	
15	2 ณัฐ	- การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความชอบในสิ่งที่เรียน และความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จตามที่วางแผนไว้
	C C B+	

- หมายเหตุ: เกรด 3 ตัวที่ปรากฏได้รายชื่อสมมุติของกรณีศึกษามีความหมายดังนี้
- เกรดตัวที่ 1: เกรดที่ได้จากรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1
- เกรดตัวที่ 2: เกรดที่ได้จากรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 (ช่วงที่ทำการวิจัย)
- เกรดตัวที่ 3: เกรดที่ได้จากรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชา
- 1: ผู้เรียนในคณะหนึ่ง
- 2: ผู้เรียนในคณะสอง

ส่วนที่ 2 การบรรยายกรณีศึกษา และการติดตามผล

กรณีศึกษาที่ 1 : ราตรี

ราตรี... ไม่มีสิ่งใดจะอยู่เหนือความพยายามและความตั้งใจจริง...

ราตรีจบการศึกษาจากโรงเรียน ล. จังหวัดศรีสะเกษ ใน 3 ปีสุดท้ายใน โรงเรียนดังกล่าว ราตรีได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาภาษาอังกฤษ 4 มาตลอด เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยสอบวิชาภาษาอังกฤษได้ 61 คะแนน และเมื่อภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ได้เกรด C+ ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ในปีการศึกษา 2542 ราตรีสอบเข้ามหาวิทยาลัยแล้วครั้งหนึ่ง ได้คณะมนุษยศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัย เรียนอยู่ที่นั่นได้ 1 ปี แล้วจึงตัดสินใจสอบเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง เพราะพบว่าตนเองไม่ชอบการเป็นครู

ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน ราตรีเชื่อว่าครูคือผู้กำหนดเป้าหมายในการเรียนให้นิสิต รวมทั้งกำหนดว่าจะเรียนอะไร อย่างไร และใช้เวลาเท่าไร ครูควรคอยจัดหาแบบฝึกหัดให้นิสิตและหมั่นทดสอบอยู่เสมอ ในความคิดของราตรี ครูที่ดีจะทำให้ นิสิตขยันเรียนได้ อย่างไรก็ตาม ครูไม่ใช่ผู้วิเคราะห์ปัญหา และหาวิธีแก้ปัญหาให้ผู้เรียน ครูไม่ใช่ผู้ประเมินผู้เรียน และ ไม่ใช่ผู้ที่จะทำให้ นิสิตเรียนได้ดี นอกจากนี้ ครูไม่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือ นิสิต อยู่เสมอ เพราะราตรีเชื่อว่าผู้เรียนที่ดีต้องช่วยตัวเองได้ในการเรียนรู้ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียนและความเชื่อเรื่องผู้เรียนภาษาที่ดี ราตรีกล่าวว่า ตัวเองทราบดีว่าตัวเองมีความสนใจสิ่งไหน มีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ และมักรู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด เมื่อได้งานคืนจากผู้สอน ราตรีจะสนใจศึกษาข้อผิดพลาดของตัวเอง เรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น และไม่ทำผิดซ้ำอีก ราตรีบอกว่าชอบลองผิดลองถูกในการเรียนภาษา รวมทั้งไม่พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียนภาษา และเชื่อว่าการที่จะเรียนภาษาอังกฤษให้เก่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับความจำและการท่อง แต่อยู่ที่การใช้อยู่เสมอ อย่างไรก็ตามราตรียอมรับว่ายังหาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องไม่มากพอ และยังคงขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาค่อนข้างมาก ทำให้จะค่อนข้างเงียบในห้องเรียนเพราะกลัวอายเมื่อทำผิด ในส่วนสุดท้ายที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน ราตรีเชื่อว่าภาษาอังกฤษมีความจำเป็นและสำคัญกับชีวิตทุก ๆ ด้านของเธอไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียน อาชีพ ส่วนตัว และสังคม แรงจูงใจหลักในการเรียนภาษา คือ ราตรีคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่ทำหาย น่าจะทำให้ได้ ประกอบกับเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่น

ว่า ถ้าตนเองพยายามจะสามารถพัฒนาตนเองในการเรียนภาษาได้อย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม ราชตรียอมรับว่าในสภาพแวดล้อมปัจจุบันคือ ขณะหนึ่ง มหาวิทยาลัยที่ตนเองเชื่อว่า เพื่อน ๆ เก่งภาษาอังกฤษกันเป็นส่วนใหญ่ การเรียนภาษาอังกฤษไม่เก่งเป็นเรื่องปมด้อย และทำให้เสียความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นการที่ผู้เรียนได้ข้อมูลย้อนกลับที่ดี และคำชมจากผู้สอนจึงเป็นสิ่งที่ราชตรีคิดว่าช่วยผู้เรียนด้านกำลังใจมาก (ราชตรี: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: 16 พ.ย. 43)

เนื่องจากราชตรีเป็นนิสิตที่เรียนกับผู้วิจัยทั้งในภาคที่ 1 และภาคที่ 2 ของปีการศึกษา 2543 ในการพบปะครั้งแรกสุด (4 ก.ค. 43) ราชตรีได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังเรื่องปัญหาในการเรียนของตนเอง ในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ ราชตรีกล่าวว่า “หนูอ่อนมากใน 2 วิชานี้ สำหรับภาษาอังกฤษ หนูคิดว่าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก และเป็นปัญหากับหนูมาก ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ปัญหาที่สำคัญคือพื้นฐานภาษาไม่แน่นพอ เพราะหนูจบจากโรงเรียนต่างจังหวัดซึ่งไม่ค่อยให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษเท่าที่ควร และสื่อการสอนค่อนข้างขาดแคลนจึงมีโอกาสน้อยที่จะได้ฝึกใช้ภาษา และไม่ค่อยได้สัมผัสกับการนำภาษาอังกฤษมาใช้อย่างถูกต้อง” จากการสัมผัสกับราชตรีผู้สอนจึงได้ทราบว่า ราชตรีมีปัญหาเรื่องโครงสร้างภาษาอย่างมาก การเขียนประโยคขาดรูปกริยาที่ถูกต้อง รวมทั้งมีปัญหาเรื่องการแปลตรงจากภาษาไทย เรื่อง Parts of speech และการขาดศัพท์ที่จำเป็นในการสื่อสาร งานเขียนชั้นแรก ๆ ของราชตรีมีปัญหามาก เข้าใจได้ยาก ต่อคำถามของผู้วิจัยที่ว่าราชตรีคิดว่าจะแก้ปัญหานี้อย่างไร ราชตรีบอกว่า “คิดไว้แล้วค่ะ พี่สาวที่เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้ซื้อหนังสือทบทวนไวยากรณ์และมีแบบฝึกหัดประกอบมาให้แล้ว จะไปเลือกเรื่องทำ เอาเรื่องที่มีปัญหาก่อน เช่น รูปกริยา Tenses และ Voices” หลังจากนั้นผู้สอนได้พาราตรีดูที่ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อแนะนำสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อฝึกทักษะทั้ง 4 ของภาษาอังกฤษ ต่อจากนั้นมา ราชตรีได้เข้าเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตัวเองทุกครั้งที่มีความว่างวางแผนไว้ว่าต้องอ่านหนังสือเกี่ยวกับไวยากรณ์และท่องศัพท์ทุกสัปดาห์ และบันทึกการเรียนรู้ทุกครั้ง จากการตรวจแฟ้มงานของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้วิจัย พบว่าราชตรีเลือกทำงานตามแผนที่วางไว้ และทำงานจนครบจำนวนชิ้นเรียบร้อย เมื่อผู้วิจัยตรวจแฟ้มงานในวันที่ 11 สิงหาคม 2543 นอกจากนี้ผู้เรียนได้ทำงานเขียนพิเศษส่งเพื่อฝึกการเขียน เช่น การเล่าเรื่องเป็น Past Tense (เพราะภาคแรกของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 เน้นเรื่อง

การเขียน Narrative Writing) และการพูดถึงเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว และ บ้านเกิด เช่น เรื่องครอบครัวของฉัน จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อฝึกการใช้ Present Simple Tense จากการพูดคุยใน ทอมตัน ปีการศึกษา 2543 ราตรีกล่าวว่าเริ่มมั่นใจว่า Tense อะไรใช้กับ เหตุการณ์ลักษณะไหน และมีรูปกริยาแบบไหนมากขึ้น และรู้สึกพอใจกับผลงานและการ พัฒนาของตัวเอง เมื่อสอบกลางภาคของทอมที่ 1 ราตรีสอบได้ 42 คะแนนจากคะแนนเต็ม 60 คะแนน และได้เกรด C+ สำหรับรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ซึ่งราตรีกล่าวว่าพอใจ (ไม่ใช่ที่เกรด แต่พอใจในความสามารถและการพัฒนาของตนเองเมื่อเทียบกับตอนเริ่มเรียน) เธอกล่าวว่า “หนูคิดว่าหนูมาถูกทางแล้ว” (16 พ.ย. 43)

เมื่อภาคที่ 2 ของปีการศึกษา 2543 เริ่มขึ้น ผู้วิจัยทราบว่า ราตรีเป็นนิสิตในกลุ่มของ ผู้วิจัยอีกครั้งหนึ่ง ในการสัมภาษณ์ครั้งที่ 1 (16 พ.ย. 43) และจากแบบฟอร์มข้อมูล ส่วนตัว ราตรียังยืนยันความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกล่าวถึงประเด็นนี้ในบทบาทของ ผู้สอนภาษาอังกฤษ อันจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพว่า “ต้องส่งเสริมให้นิสิตได้ ศึกษาเพิ่มเติมด้วยตัวเอง” เมื่อพูดถึงกิจกรรมที่ตนเองทำเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษนอก ชั้นเรียน ราตรีบอกว่าตนเองพยายามฝึกตนเองโดยการฟังเพลง ดูหนัง และอ่านนิตยสาร รวมทั้งนวนิยายภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังคงระบุแผนเพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ว่าจะพยายามศึกษาจากสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษ รวมทั้งจะอ่านหนังสือเกี่ยวกับไวยากรณ์ และคำศัพท์สัปดาห์ละ 8-10 ชั่วโมง และบันทึกการเรียนรู้ทุกครั้ง จากการติดตามประเมิน การทำงานของราตรี พบว่า ราตรีพัฒนาตนเองอย่างมากในการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง การใช้ Verb Tenses ที่เคยมีปัญหาอย่างมากในทอมที่ 1 ราตรีจะเป็นผู้ที่หมั่นศึกษาจาก ตัวอย่างการเขียนที่ได้แจกให้ไปศึกษาด้วยตนเองในรายวิชา ดังจะเห็นได้จากการใช้สำนวน ภาษา ลีลาการเขียน และโครงสร้างทางไวยากรณ์ งานที่ราตรีเขียนส่งผู้สอนแสดงว่ามีการ ศึกษาจากตัวอย่างการเขียน อีกทั้งในการแก้ไขข้อผิดในงานของตนเอง ราตรีจะแก้ไขได้ดีใน ส่วนที่เป็นไวยากรณ์ เมื่อได้รับข้อมูลย้อนกลับว่าผิด และผิดเรื่องอะไร ในกรณีที่ไม่วางใจ ราตรีจะถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และขอคำแนะนำเพิ่มเติมในการเรียนรู้อยู่เสมอทั้งใน และนอกห้องเรียน ลักษณะเด่นที่เห็นได้อีกประการหนึ่งคือ การถ่ายโอนสิ่งที่เรียนนอกห้อง เรียนมาใช้ในการเรียน เช่น ราตรีพยายามนำคำศัพท์ที่ได้เรียนรู้นอกห้องเรียนหมุนมาใช้ใหม่ ในการเขียน Learning log ที่นิสิตได้รับการสนับสนุนให้เขียนภาษาอังกฤษครั้งละ 1 ข้อหน้า สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ทุกสัปดาห์ (รวม 13 สัปดาห์) ในส่วนที่เกี่ยวกับการบ้านการอ่าน ราตรีจะ

พยายามหา คำศัพท์ โดยอาศัยความหมายบริบทมาช่วยเสมอ เพื่อเลือกความหมายที่ถูกต้อง เหมาะสมกับเนื้อเรื่องมาใช้ ไมโซ เปิดพจนานุกรมแล้วลอกความหมายมาเลย มักจะจด ประเภทของคำมาด้วย เพราะตนเองมักสับสนเรื่องชนิดของคำ ว่าคำศัพท์ดังกล่าวเป็น นาม กริยา หรือคุณศัพท์ เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับไวยากรณ์ ราตรีจะหาแบบฝึกหัดจากแหล่ง ข้อมูลข้างนอก และศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองทำเพิ่มเติม ทำให้เกิดความแม่นยำขึ้นมาก และ ทำให้การเขียนพัฒนาขึ้นด้วย ส่วนเรื่องการพูด จากการพูดคุยกับผู้สอน ราตรีทราบว่าถ้า จะฝึกพูดต้องรู้ก่อนว่าจะพูดเรื่องอะไร นั่นหมายถึงต้องหาข้อมูลก่อนเพื่อจะได้ นำข้อมูลนั้น มาสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้นในการฝึกพูดครั้งที่ 1 เรื่อง Tastes and Preferences ราตรีพูดเรื่อง หนังสือประเภทลึกลับที่ตนเองอ่านเรื่องเรือนมยุรา สิ่งที่ราตรีได้เรียนรู้ในการพูดครั้งนี้คือ การพูดคือการสื่อสารความคิดเหมือนการเขียน ต้องชัดเจน ติดตามได้ง่าย และทำให้ได้ฝึก ทักษะด้าน ไวยากรณ์ โครงสร้างภาษา คำศัพท์ และการควบคุมตัวเอง พอเธอทำได้ (ถึงแม้ไม่ คีนึก) ก็พอใจ เพราะเกิดความมั่นใจในตัวเองขึ้นมา

เมื่อการสอบกลางภาค ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 สิ้นสุดลง ผู้สอนได้ติดตาม ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตพบว่า ราตรีได้ทำบทเรียนการฟังจบทั้ง 4 บท แล้ว (ซึ่งตามกำหนดการ นิสิตจะต้องทำจบเพียง 2 บท) นอกจากนั้นราตรีได้ทำบทเรียน อื่น ๆ เช่น การอ่าน คำศัพท์ และไวยากรณ์ด้วยอีกประมาณ 10 ชิ้น และจากการประเมิน ผลงาน ราตรีจะได้คะแนนค่อนข้างดี (เช่น 7 หรือ 8 จาก 10) เมื่อทำผิดจะมีการแก้ไข และมีการจดบันทึกการเรียนรู้เป็นข้อสรุปไว้ทำบทเรียนในบางครั้งด้วย จากการพูดคุยซึ่งเป็นการ สัมภาษณ์เชิงลึก (ครั้งที่ 2) พบว่า ราตรีค่อนข้างหนักใจกับการฟัง เพราะต้องฟังหลายครั้ง มากจึงจะเก็บความได้ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้สอนแนะนำให้อ่าน Tapescript ก่อน ในกรณีที่บท พูดยาวมาก แล้วพยายามสรุปประเด็นใหญ่ ๆ ทั้งหมด พอครั้งถัดไปให้ตัด Text ออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อการฟังเฉพาะประเด็น อาจฟังส่วนหนึ่ง ๆ หลายหนเพื่อสังเกตการออกเสียงคำที่ เราอาจออกเสียงต่างจากผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษา ผู้สอนได้แนะนำว่า การฟังจะอาศัยการเก็บ คำศัพท์ในรูปเสียง และเชื่อมโยงกับความหมาย ไมโซเก็บคำศัพท์เป็นรูปคำ-ตัวสะกด กับ ความหมาย ผลจากการสอบกลางภาค ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ราตรีได้คะแนน 51 จาก 60 คะแนน นับเป็นการพัฒนาจากคะแนนกลางภาคของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 (ซึ่งได้ 42 จาก 60 คะแนน) เป็นอย่างมาก และในการสอบปลายภาค ราตรีได้คะแนนรวมทั้ง

สูงกว่าเดิมมาก และทำให้เกรดของรายวิชานี้เป็น B+ (พัฒนาจาก C+ ในรายวิชาภาษาอังกฤษ พื้นฐาน 1)

ต่อคำถามที่ว่า อะไรคือแรงจูงใจพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้ราตรีมีความขยัน มานะ ในการเรียนรู้ ราตรีตอบว่า “พ่อแม่หนูเป็นชาวนายากจน มีพี่น้องรวมทั้งตนเอง 5 คน พ่อแม่ บอกว่าต้องขยันเรียนให้ดี เพราะพ่อแม่ไม่มีอะไรให้ ถ้าอยากจะให้ตัวเองได้ดี และยังช่วย เหลือครอบครัวได้ด้วย ต้องขยันเรียนให้ดี” และ “ถ้าจะได้งานดีในปัจจุบันต้องภาษาและเทคโนโลยีดี ด้านวิชาเฉพาะก็ต้องดี เพราะหนูไม่มีระบบอุปถัมภ์ช่วย ต้องไปด้วยตัวเอง” (22 ม.ค. 44) นอกจากนี้ราตรีได้กล่าวถึงพี่สาวคนที่ 4 ที่ราตรีอยู่ด้วยขณะนี้ ราตรีและพี่สาว เข้าห้องพักอยู่ที่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก ราตรีรักและชื่นชมพี่สาวคน นี้มาก เธอกล่าวว่า “พี่เขาเหมือนพ่อเหมือนแม่ ช่วยเหลือทุกอย่างถึงแม้ว่าเขาจะเหนื่อยจากการ ทำงาน (พี่สาวทำงานเป็นพนักงานตรวจสอบใบสั่งซื้อเครื่องเงินทั้งในและนอกประเทศของ บริษัททำเครื่องเงินแห่งหนึ่ง) ถ้าหนูมีปัญหา เกรียครื่องการเรียนเขาจะคอยให้คำปรึกษา” นอกจากนี้พี่สาวคนนี้ก็ยังเป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ที่ดีในความคิดของราตรี กล่าวคือพี่สาว เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะนิติศาสตร์ ปีที่ 2 ราตรีกล่าวว่าพี่สาวมูมานะบากบั่น มาก “ทำงานเต็มเวลา แล้วยังขยันอ่านหนังสือ บ่อยครั้งที่กลับมาจากทำงานดึก ๆ พี่สาวยัง อ่านหนังสือต่อถึงเช้าเลย” นอกจากนี้พี่สาวเป็นคนใฝ่หาความรู้อยู่เสมอในเรื่องต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ พี่สาวจะคอยซื้อหนังสือภาษาอังกฤษข้างนอกมาอ่านและแนะนำให้ราตรีศึกษาค ด้วย ราตรีบอกว่าส่วนหนึ่งที่ชอบอ่าน ดิคมาจากพี่ เพราะพี่อ่านทุกอย่าง และมีความรู้รอบตัว กว้าง สามารถเชื่อมโยงเรื่องที่อ่านกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้พี่สาวเป็นคนคุยด้วยแล้วสนุก ไม่น่าเบื่อ และรู้สึกว่าเป็นคนทันสมัยทัน เหตุการณ์ เวลาอธิบายอะไรก็จะยกตัวอย่างประกอบได้อย่างน่าสนใจ ราตรีกล่าวว่าพี่สาว คนนี้เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้อย่างมาก มีตอนหนึ่งราตรีเล่าว่า “มี อยู่ 2 ครั้งที่พี่ไม่สามารถไปสอบที่รามคำแหงได้ จึงต้องลงวิชานั้นใหม่ พี่เขาไม่ยอมแพ้ เขา บอกว่าก็ครั้งก็จะทำงานกว่าจะสำเร็จ” ราตรีคิดว่าตนเองต้องเอาแบบอย่างจากพี่ให้มากใน เรื่องความมูมานะไม่ท้อถอย เพราะเชื่อว่าไม่มีอะไรอยู่เหนือความพยายามและความตั้งใจจริง

จากการศึกษางานเขียนพิเศษที่ราตรีเขียนส่งใน Learning log อันเป็นการฝึกการเขียนส่วนตัว ในงานเขียนชิ้นหนึ่งราตรีพูดถึงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวคือพี่สาวทั้งสี่ว่า

“My sisters always sacrifice for me. They wanted to study in high schools but they decided to work as employees in Bangkok. Because they wanted me to have high education.” (ก.พ. 44) (พี่สาวคนอื่น ๆ ของฉันมักจะเสียสละให้ฉันเสมอ เดิมพวกเขา ก็อยากเรียนต่อในชั้นมัธยมปลาย แต่ก็เปลี่ยนใจมาทำงานเป็นลูกจ้างในกรุงเทพแทน เพราะพวกเขาต้องการให้ฉันเรียนสูง ๆ)

ในประเด็นนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าราตรีรู้สึกถึงบุญคุณของสมาชิกทุกคนในครอบครัว นอกจากบิดามารดาแล้ว คนอื่น ๆ ในครอบครัวก็มีความปรารถนาดีต่อตนเอง ดังนั้นตนเองต้องไม่ทำให้คนอื่น ๆ ผิดหวัง รู้สึกว่าเป็นความรับผิดชอบที่ราตรีต้องทำประการหนึ่งเพื่อครอบครัวด้วย

นอกจากแรงจูงใจพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องกับครอบครัวเป็นส่วนใหญ่แล้ว ราตรียังมีวิธีการระดับแรงจูงใจในการเรียนให้อยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ ราตรีกล่าวว่า “ในการเรียนอย่าเครียด อย่าคิดค้นทำสิ่งที่เราไม่เข้าใจต่อไป เพราะจะทำให้เสียเวลา เสียอารมณ์ พอเครียดต้องหยุดพักก่อน พออารมณ์ดีแล้วพยายามอีก ถ้าไม่เข้าใจอีก อย่าว่าตัวเองโง่ เราอาจต้องการอ่านเรื่องนี้จากที่อื่น ๆ เพิ่มเติม และพี่สาวก็จะแนะนำตำราของมหาวิทยาลัยรามคำแหง พอดีมีเพื่อน (อยู่ร้อยเอ็ดและขอนแก่น) เรียนอยู่ที่อื่น ก็ขอตำราเขามาอ่านเพิ่ม ทำให้เราเข้าใจเรื่องที่เรายังไม่เข้าใจดีขึ้น บางครั้งไปหาบทเรียนของมหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่งมาอ่าน เขาเขียนให้เข้าใจได้ง่าย เพราะผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเอง ไปศูนย์หนังสือ (จุฬาฯ) และห้องสมุดบ้างเพื่อหาตำราที่เกี่ยวข้อง” นอกจากนี้ ราตรียังพยายามเชื่อมโยงเรื่องที่เรียนกับปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อจะตรวจสอบความเข้าใจในส่วนที่เรียนมาจากชั้นเรียนว่าที่ครูพูดและอธิบายในชั้นเรียนสามารถนำมาอธิบายปรากฏการณ์จริงได้ไหม บางครั้งราตรีจะเรียนรู้จากผู้อื่น เธอกกล่าวว่า “หลายครั้งคุยกับเพื่อน ถึงแม้เขาจะคิดไม่เหมือนเรา แต่เราก็ได้เรียนรู้จากเขา คิดอย่างของเขาก็มีเหตุผล ทำให้ความคิดของเรากว้างขึ้น และทำให้การเรียนน่าสนใจขึ้นด้วย” ด้วย กลยุทธ์เช่นนี้ราตรีบอกว่า “จาก B+ เป็น A ได้ค่ะ ในวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาค เดิมดูหนังสือของอาจารย์ที่เรียนด้วยในห้องอย่างเดียว พอ

ต้องตอบคำถามปลายเปิดเขียนได้นิดหน่อย เพราะมองดูประเด็นแคบ แต่พอใช้วิธีอ่านจากหลาย ๆ แหล่งและพูดคุยกับผู้อื่น ทำให้เขียนตอบได้มากขึ้น และเชื่อมโยงประเด็นได้ดีขึ้น”

จากการศึกษาจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ในการเรียน ไม่ว่าจะป็นวิชาใด ราตรีพบว่าตนเองมีความพึงพอใจในตนเองมากขึ้น ราตรีพูดว่า “มันทำให้เราเห็นว่า เราไม่โง่ เราทำได้ บางครั้งคะแนนไม่ได้ดีขึ้น แต่เรารู้ตัวว่าที่เราคิดไปพลาดไปเป็นเพราะอะไร เราได้เรียนรู้ภูมิใจว่า รู้จักตัวเองมากขึ้น” นอกจากนี้การเรียนรู้เพิ่มเติมทำให้ราตรีได้พบแรงจูงใจที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การยอมรับของเพื่อน ราตรีกล่าวว่า “ตอนแรก ๆ เราจะเจียบในการทำงานกลุ่ม เขาให้ไปพิมพ์งานก็ไปพิมพ์ ตอนหลัง ๆ เพื่อนจะฟังความคิดเห็นของเรามากขึ้น ทำให้สังคมเรากว้างขึ้น มีคนยอมรับมากขึ้น รู้สึกดี”

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของราตรี ผู้วิจัยพบว่าราตรีมีพัฒนาการจากการพึ่งพาครูไปสู่ตัวเอง และค่อย ๆ ไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกันกับกลุ่มเพื่อน จากการพูดคุยกับราตรีครั้งแรก ๆ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ราตรีแสดงความสนใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ยังขาดทิศทางหรือยังไม่แน่ใจว่าจะเริ่มต้นอย่างไรดี เช่น ราตรีสงสัยว่ามีวิธีอย่างไรจะจดจำสิ่งที่เรียนมาแล้วให้ได้ เพราะราตรีพบว่า การท่องจำจะมีผลดีในระยะสั้น ๆ เท่านั้น ผู้วิจัยได้คุยกับราตรีเรื่องธรรมชาติของคนเราในการจะจดจำอะไรสักอย่าง ต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ราตรีคิดตามและหาคำตอบให้ตัวเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเชื่อมโยงความหมายกับเหตุการณ์ ประสบการณ์ และการจัดกลุ่มคำเพื่อแยกการนึกถึงและนำกลับมาใช้ การจดบันทึก รวมทั้งการนำกลับมาใช้อีกในรูปการฝึกใช้ภาษาบ่อย ๆ ทั้ง 4 ทักษะ ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า จริง ๆ แล้วการจำแบบนี้มีประโยชน์มากในการเรียนรู้ไม่ว่าในสาขาวิชาอะไร จากนั้นราตรีก็ทำการทดลองด้วยตัวเอง ราตรีบอกว่าสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยบอกให้ลองเก็บคำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แล้วจดจำไว้ นำมาคุยกับครูภายหลัง ราตรีมองเห็นการพัฒนาของตนเองและเกิดกำลังใจ ต่อมาเมื่อเรียนไวยากรณ์ ราตรีก็แสวงหาแหล่งความรู้เพื่อพัฒนาตนเองโดยการเขียนเพิ่มขึ้น เมื่อมีปัญหาใช้พจนานุกรมไทย-อังกฤษ อังกฤษ-ไทย และอังกฤษ-อังกฤษช่วย ราตรีเล่าว่า มีเพื่อนอยู่คนหนึ่งชื่อ ก้อย (สายธาร) เก่งภาษาอังกฤษ เป็นเพื่อนมาจากจังหวัดจันทบุรี ราตรีจะเขียนไปให้ก้อยช่วยวิจารณ์ ก้อยจะแนะนำ ราตรีจะซักถามและนำกลับมาแก้ไข เมื่อเกิดความไม่แน่ใจจริง ๆ ราตรีจะถามครูให้ครูแนะนำ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ก้อยและราตรีได้เรียนรู้ไปด้วยกัน ในอดีตราตรีจะเรียนรู้จากตำราต่าง ๆ อย่างเดียว ต่อมาราตรีได้คุยกับมีมีและกิพท์ (เพื่อนในกลุ่มภาษา

อังกฤษที่เรียนด้วยกันในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543) มีมีและกิฟท์แนะนำให้ลองฟังเพลงภาษาอังกฤษ และอ่านนวนิยายภาษาอังกฤษเพื่อฝึกฝนภาษาอังกฤษ และเพื่อความบันเทิงไปด้วย ราตรีในตอนแรก ๆ คิดว่าเสียเวลาเปล่า ๆ คงจะดีถ้าเรียนโดยตรงจากตำราไม่ได้ แต่ราตรีไม่ได้ปฏิเสธคำแนะนำจากเพื่อนทันที ราตรีได้ให้โอกาสตนเองลองใช้วิธีการเรียนแบบใหม่ดู แล้วพบว่าดีจริง ๆ ชอบ และทำให้คลายเครียดได้ด้วย แต่หนังสือจะไม่ซื้อเอง กิฟท์จะให้ยืม เพราะตัวเองไม่มีเงินซื้อ สำหรับเพลง เพื่อน ๆ จะคอยแนะนำให้ ตรงจุดนี้จะเห็นได้ว่าราตรีได้เรียนรู้จากเพื่อน นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่เพื่อน ๆ ได้เรียนรู้จากราตรีด้วย เช่น วิชาเศรษฐศาสตร์มหภาคและจุลภาค ราตรีจะช่วยเพื่อน ๆ ได้ เพราะราตรีศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มาก พฤติกรรมในการเรียนรู้ของราตรีเป็นที่กล่าวขวัญและชื่นชมของเพื่อน ๆ บุปผา (26 ม.ค. 44) กล่าวว่า ราตรีเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ที่ดี “เขามีปัญหาหลายเรื่อง แต่ไม่เคยท้อถอยพยายามมาก ทุกครั้งที่หนูขี้เกียจ เบื่อหน่าย ท้อถอย หนูจะคิดถึงราตรี อาจารย์ทราบไหมคะ เลขที่เขาเคยได้คะแนนแย่มาก (ราตรีบอกว่าได้ 20 จาก 60) ตอนนี้เขาได้รอง Top ค่ะ หนูละทิ้งเขามาก”

เมื่อสอบถามราตรีเรื่องวิธีเรียนหนังสือของเธอ เธอตอบว่าการเตรียมตัวพร้อมในการเรียน และทบทวนอยู่เสมอเป็นสิ่งสำคัญมาก เมื่อจะเรียนวิชาอะไรจะต้องอ่านย้อนหลังของชั่วโมงที่แล้วก่อน แล้วอ่านของชั่วโมงต่อไปล่วงหน้า เพื่อจะได้ทำให้เห็นความต่อเนื่องและเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น เมื่อมีปัญหาที่ไม่เข้าใจ จะดูว่าคนในห้องส่วนใหญ่ทำท่าทางสงสัยไหม ถ้าเป็นเช่นนั้น ราตรีจะถามในห้อง (ราตรีรับว่ากล้าถาม กล้าตอบในวิชาอื่น ๆ มากกว่าในวิชาภาษาอังกฤษ) แต่ถ้าคิดว่าจากการสังเกตคนส่วนใหญ่เข้าใจแล้วแต่ตนเองไม่เข้าใจ จะถามอาจารย์นอกห้อง หรือเมื่อจบชั่วโมงสอนแล้ว จะไม่พยายามเก็บปัญหาที่บดบังไว้ จากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่า ราตรีแสดงพฤติกรรมดังกล่าวในวิชาภาษาอังกฤษ และในหลายกรณีที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสสังเกตราตรีในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะราตรีจะเรียนคณิตศาสตร์ในห้องเรียนที่ผู้วิจัยจะสอนต่อไป สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า ราตรีจะนั่งแถวหน้า ตั้งใจเรียน จดบันทึก และอยู่ถามคำถามผู้สอนท้ายชั่วโมงเสมอ นอกจากนี้ราตรีบอกว่า จะมีเวลาทบทวนทำการบ้านและเรียนรู้ด้วยตนเองทุกวัน วันละประมาณ 3 ชั่วโมง ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์จะพักผ่อนและทำงานตั้งแต่ 1 ทุ่มเป็นต้น ไปจนคิดว่าเหนื่อย จะหยุด ต่อคำถามที่ว่าถ้าเหนื่อยและเบื่อกจะทำอย่างไร ราตรีตอบว่าจะวาดรูป ราตรีชอบวาดรูป ทั้งภาพนิ่ง ภาพคน ภาพวิว วาดแล้วทำให้จิตใจปลอดโปร่ง อยากกลับมาทำงานต่อ นอกจากนี้

ราตรีได้พูดถึงกลุ่มเพื่อนที่สนิท ๆ ว่า มี 4 คน เป็นเด็กต่างจังหวัด 2 คน เป็นเด็กกรุงเทพ 2 คนสนิทกันตอนเทอม 1 ที่จุฬาฯนี้เอง ราตรีบอกว่าการมีเพื่อนที่สนิทในกลุ่มเล็กจะดีกว่ากลุ่มใหญ่ ๆ เพราะกลุ่มใหญ่มักเป็นเพื่อนเที่ยว ไม่สนิทกันจริงจัง แต่ถ้ากลุ่มเล็กหน่อยจะสนิทกันมากกว่า และช่วยกันเรียน แต่อย่างไรก็ตาม ราตรีเล่าว่าในกลุ่มของตัวเองขณะนี้ไม่มีใครเก่งเลขเลย ต้องไปอาศัยเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ช่วย การที่ราตรีได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากขึ้น และไม่สกัดกั้นการเรียนรู้ของตัวเอง พร้อมทั้งจะเรียนรู้จากผู้อื่น และช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อตนเองช่วยได้ ทำให้สังคมการเรียนรู้ของราตรีกว้างขวางขึ้น

เมื่อพูดถึงถึงคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ราตรีบอกว่าคุณสมบัติทั้ง 6 มีความสำคัญมาก ราตรีประเมินตนเองว่า มีความพร้อมและร่วมเต็มใจรับผิดชอบในการเรียนรู้ และกำหนดเป้าหมายรวมทั้งวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายอยู่ที่ระดับ 4 (จาก 5 ที่หมายความว่ามากที่สุด) ซึ่งประเด็นนี้ค่อนข้างชัดเจนในพฤติกรรม เมื่อพิจารณาร่วมกับการส่งงาน การตรงต่อเวลา การเข้าชั้นเรียน การรับผิดชอบงานที่ทำทั้งในห้องเรียนและงานอิสระ การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ความพยายามในการพัฒนาตัวเองในการเรียน อันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้มีส่วนรับผิดชอบในการเรียนรู้ที่ดี ส่วนเรื่องการกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ราตรีบอกว่าการกำหนดเป้าหมายต้องไม่สูงเกินไป เพื่อจะได้ทำได้จริง ๆ และมีขั้นตอนในการวางแผน ราตรีเรียกตัวอย่างว่าถ้าจะเขียนให้ดีขึ้น ราตรีบอกว่ายากหลักของตัวเองคือไวยากรณ์ เรื่อง Tenses และรูปประโยค ในเทอมแรกจึงพยายามศึกษานอกห้องเรียนเหล่านี้มากและฝึกเขียน พอคิดว่าตรงนี้ดีขึ้นก็จะมานั่งเรื่องศัพท์ จำนวนมากขึ้น การกำหนดเป้าหมายที่ไม่สูงนัก และการวางแผนเป็นขั้นตอนจะทำให้รู้สึกดีกับตัวเองเมื่อทำได้สำเร็จ ความรู้สึกที่ว่าตัวเองโง่ เป็นความรู้สึกที่ราตรีคิดว่าบั่นทอนความสำเร็จอย่างมาก และเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่จะรู้สึกแบบนี้ ราตรีกล่าวว่า เมื่อเรารู้สึกว่าเราโง่ เราจะพยายามน้อยลง ๆ แต่หลอกตัวเองว่าพยายามอย่างที่สุดแล้ว แต่ทำไม่ได้ ทำให้ท้อถอย และหยุดพยายามในที่สุด การหลอกตัวเองอย่างนี้จะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าเรามีเป้าหมายไม่สูงมาก ยิ่งพยายามยิ่งทำได้ ยิ่งสนุกที่จะทำ ยิ่งจะภูมิใจและจะทำอีกเรื่อย ๆ ราตรีคิดว่าการกระทำได้กล่าวจะทำให้เกิดความชำนาญ จะเป็นตัวส่งเสริมแรงจูงใจที่สำคัญในตัวผู้เรียน และมีนัยที่สำคัญต่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในตัวผู้เรียนอย่างยิ่ง

คุณสมบัติข้อถัดมาคือ การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ การประเมินตนเอง และการแก้ปัญหาได้ ซึ่งราตรีประเมินตัวเองอยู่ที่ 3 (จาก 5) ราตรีกล่าวว่า การให้ความเอาใจใส่กับสิ่งที่เรียนจะทำให้เราวิเคราะห์ได้ว่าเรารู้หรือไม่รู้อะไร ถ้าไม่รู้จะทำอย่างไร เริ่มแก้ปัญหาที่ไหน เมื่อใช้วิธีแก้ปัญหาแล้วจะประเมินตนเองเทียบกับจุดเริ่มต้น หรือระดับความสามารถก่อนหน้านั้น ว่าเราเข้าใจเพิ่มมากขึ้นไหม อาจจะหาตัววัดโดยการทำข้อทดสอบ โจทย์ฝึกหัด แบบฝึกหัด หรือพูดคุยกับเพื่อน ๆ เพื่อศึกษาว่าเราพูดแล้วเราทำให้คนฟังเข้าใจได้ไหม พอเขาซักถามแล้วเราตอบได้ไหม อย่างไรก็ตามจากมุมมองของผู้วิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาได้ของราตรี สามารถเชื่อมโยงได้กับความสามารถในการจัดการกับปัญหาด้านอารมณ์ของตนเองได้ด้วย และนับเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่สำคัญมากต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์ของผู้เรียนกับสิ่งที่เรียน กล่าวคือ จากการศึกษาพบว่า ราตรีรู้ว่าเมื่อเครียดจะทำอย่างไร เช่น พักผ่อน คุยกับพี่สาวเพื่อหาทางออก เมื่อมีปัญหาในการเรียนจะทำอย่างไร เช่น ต้องคิดก่อนว่าตัวเองไม่ไฉน จะต้องพยายามหาแหล่งความรู้อื่นที่ให้คำอธิบายเรื่องที่ไม่เข้าใจในลักษณะอื่น ๆ ที่ตนเองสามารถเข้าใจได้ในที่สุด เมื่อเพื่อนบอกให้ตัวเองไปพิมพ์รายงานในการทำงานกลุ่ม ราตรีก็ยอมรับบทบาทนั้นได้อย่างเข้าใจว่า เพราะตัวเองเงียบไม่แสดงความคิดเห็น ไม่แสดงความมั่นใจในตัวเอง คนอื่น ๆ จึงคิดเช่นนั้น แต่ราตรีไม่โกรธเพื่อน พยายามแก้ปัญหาโดยเปลี่ยนตัวเอง พัฒนาตัวเองเพื่อให้สังคมยอมรับมากขึ้น และในที่สุดบทบาทของราตรีในการทำงานกลุ่มก็เปลี่ยนไป รวมทั้งการที่เพื่อน ๆ มองราตรีในสังคมเพื่อนที่ขณะก็เปลี่ยนไปด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยคิดว่า ถ้าราตรีมองดูปัญหาที่พบว่าทำให้ตนเองมีปมด้อยและต่อต้านเพื่อน ๆ ราตรีจะไม่มองดูตัวเอง และไม่แสวงหาวิธีที่จะปรับปรุงตัวเอง ดังนั้นวิธีที่ราตรีใช้ในการจัดการกับปัญหาด้านอารมณ์ จึงนับเป็นการมองดูปัญหาแบบสร้างสรรค์มากขึ้น บางครั้งราตรีเล่าว่าทำข้อสอบไม่ได้ แต่พอออกมานอกห้องสอบคิดออกว่าต้องแก้ปัญหาหรือตอบอย่างไร ราตรีไม่โกรธตัวเอง แต่กลับมองว่าครั้งนี้คือการเรียนรู้ลักษณะหนึ่ง และตนเองได้ทำดีที่สุดแล้วในสภาพการณ์ของการสอบ การที่ราตรีมีวิธีการคิดเช่นนี้ ทำให้ราตรีมีอารมณ์ค่อนข้างดี มีสีหน้ายิ้มแย้มเสมอ และหัวเราะได้เมื่อตัวเองทำผิด อีกทั้งมองดูว่าการทำผิดนั้นก็มีประโยชน์ในการให้โอกาสตัวเองได้เรียนรู้เพิ่มเติม

ส่วนลักษณะสุดท้ายคือ ความภาคภูมิใจในตัวเอง สำหรับข้อนี้ ราชตรีประเมินตนเองอยู่ที่ 3 (จาก 5) ราชตรีบอกว่าการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ครั้งแรก มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเองมาก แต่ในการสอบเข้าจุฬาฯ ได้ รู้สึกดีใจและภูมิใจเหมือนกัน แต่ไม่มากนัก ต่อคำถามที่ว่าอะไรทำให้ราชตรีมีความภาคภูมิใจในตัวเอง ราชตรีบอกว่ามี 3 ประการ โดยเรียงลำดับจากตัวที่ทำให้ภาคภูมิใจสูงสุดถึงน้อยสุด ประการแรกคือ ความพึงพอใจในตัวเอง ความรู้สึกที่เราเข้าใจ เช่นเข้าใจว่าทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เรียนมานำมาอธิบายปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ได้อย่างไร เป็นความรู้สึกที่เราทำได้และเราพัฒนาได้ ประการที่สองคือการยอมรับจากเพื่อน ทำให้รู้สึกว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และประการที่สามคือคะแนนที่ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับคะแนน ราชตรีเล่าว่า บางครั้งคะแนนดีขึ้นเพียง 2-3 คะแนน แต่ภูมิใจมากเพราะรู้ตัวดีกว่าได้แสดงความสามารถอย่างมากในข้อสอบ โดยได้เชื่อมโยงข้อความรู้ที่ได้เรียนมาทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อแก้ปัญหา และอธิบายปรากฏการณ์ที่อยู่ในโจทย์ปัญหาในข้อสอบได้ คิดว่าตนเองได้พัฒนาวิคิด การวิเคราะห์ปัญหา และการแสดงความคิดเห็นได้ อันเป็นผลมาจากการใฝ่หาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งทำให้มองดูปัญหากว้างและลึกยิ่งขึ้น

จากการพิจารณากรณีศึกษาของราชตรีเราจะพบว่า ผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นอกจากจะมีคุณสมบัติ 6 ประการดังกล่าวแล้ว ปัจจัยที่สำคัญอื่น ๆ ที่มีบทบาทน่าจะเป็นทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้คือการพัฒนาตนเอง การสร้างความสนใจให้เกิดต่อการเรียนรู้ การมีทัศนคติเชิงบวกต่อตนเองและผู้อื่น การบริหารเวลา การมีใจกว้าง การสังเกต รวมทั้งการคิดไตร่ตรองหาเหตุผล และความมานะพยายาม การเรียนรู้ในกรณีศึกษานี้มิได้เกิดเฉพาะเมื่อเรียนรู้ตามลำพัง แต่จะเกิดเมื่อเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียน เรียนรู้จากครู จากกลุ่มเพื่อน และจากประสบการณ์ของตนเองและผู้อื่นด้วย ในความคิดของผู้วิจัยถ้าเรามองดูการเรียนรู้ในมุมกว้างเช่นนี้ จะทำให้เราเข้าใจการเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ชัดเจนขึ้น มิใช่จำกัดอยู่เฉพาะความหมายตามตัวอักษร อันจะนำไปสู่ความเข้าใจผิดในการตีความ และการจัดการเรียนการสอน และประการที่สำคัญคือ การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นการเรียนรู้ในลักษณะของการฝึกทักษะชีวิต เป็นการศึกษาแบบองค์รวม อันจะทำให้ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์ คือ การศึกษามีใช้การเตรียมการเพื่อชีวิตเท่านั้น แต่การศึกษาคือชีวิต

โดยสรุป ราตรีเป็นผู้เรียนที่มีความพร้อมสูงในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เนื่องจากมีแรงจูงใจหลัก ๆ พร้อม อีกทั้งมีวิธีที่จะรักษาระดับแรงจูงใจของตนไว้ได้อย่างดีตลอด 1 ปี การศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เกิดผลเชิงบวกต่อตนเองในด้านความพึงพอใจในตนเองและความสามารถของตนเองอย่างมาก ย่อหน้าภาษาอังกฤษที่ราตรีเขียนใน Learning log ของเธอดังที่ยกมาแสดงข้างล่างนี้ คงจะสามารถสรุปความเชื่อของเธอเกี่ยวกับความสำคัญของตนเองในการเรียนรู้ และดำเนินชีวิต (ผู้วิจัยมิได้แก้ไขภาษา เพราะการเขียนลักษณะนี้เน้นให้ผู้เรียนมีความกล้าและคล่องในการแสดงความคิด)

“What I’ve learned from “Gonna Change the World” is valuable things. I learned that everything depend on myself. I can control my life to the ways I want. I think everything can change. If I make wrong on this day, I believe that it will better tomorrow.”

(ฉัน ได้เรียนรู้สิ่งที่มีค่าหลายประการจากเพลง Gonna Change the World ฉัน ได้เรียนรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับตัวฉันเอง ฉันสามารถควบคุมชีวิตของฉันให้ไปในทิศทางที่ฉันต้องการได้ ฉันคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าฉันทำผิดวันนี้หรือล้มเหลววันนี้ ฉันก็ยังมี ความเชื่อว่า วันพรุ่งนี้ฉันต้องทำได้ดีกว่านี้)

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 1: ราตรี

จากการพูดคุยกับราตรีทั้ง 2 ครั้ง ผู้วิจัยพบว่าราตรีต้องใช้เวลากับวิชาเฉพาะของคณะมากขึ้นกว่าตอนช่วงปีที่ 1 เพราะวิชาเหล่านั้นยาก เธอได้เล่าถึงวิชา 2 วิชาที่เธอต้องทุ่มเทในการเรียนมากคือ Maths และ Public Finance เธอมีความเครียดสูง เนื่องจากคะแนนในตอนสอบกลางภาคของวิชาทั้งสองนี้ไม่ดี อยู่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของคณะ การที่เธอทุ่มเทเวลา ความเอาใจใส่ให้วิชาดังกล่าวมาก ทำให้เธอมีเวลาให้กับภาษาอังกฤษน้อยลง เธอเล่าว่าเธอขาดเรียนภาษาอังกฤษประมาณ 40% ของเวลาทั้งหมด ทำให้เธอขาดโอกาสในการฝึกหัดในห้องเรียนและเมื่ออาจารย์แจกแบบฝึกหัดประกอบเพิ่มเติมเธอจะไม่ได้เอกสาร และเกรงใจอาจารย์ไม่กล้าไปขอเพิ่มภายหลัง เพราะรู้สึกผิดที่ตัวเองขาดเรียนบ่อย (เมื่อเทียบกับวิธีปฏิบัติเดิมที่เคยทำในชั้นปีที่ 1) ซึ่งข้อมูลส่วนนี้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์คิดว่าราตรีขาดเรียนบ่อยจนเป็นที่สังเกต เมื่อเธอขาดเรียนบ่อย เธอกล่าวว่า “บ่อยครั้งจะต่อไม่ติด เพราะแบบฝึกหัดที่ทำในวันนั้นจะเกี่ยวกับส่วนของการอธิบายที่อาจารย์ได้พูดไปแล้วในช่วงที่หนูขาด” นอกจากนี้ ราตรีจะไม่ได้เรียนรายวิชา EAP I ในกลุ่มเดียวกับสายธารและบุปผา ซึ่งเป็นเพื่อนสนิท ทำให้การติดตามงานและเอกสารเป็นไปได้ยากกว่าเดิม อีกทั้งราตรียังไม่ค่อยสนิทกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในกลุ่ม EAP I ด้วย ในความคิดของราตรีการที่เธอไม่ได้เข้าเรียนสม่ำเสมอ และไม่ได้ฝึกหัดมากเหมือนเดิม ทำให้เธอใช้ภาษาได้ไม่คล่อง (ซึ่งอาจารย์ผู้สอนก็มีความรู้สึกเช่นนั้น) ทำข้อสอบกลางภาคได้ไม่ดี ประกอบกับเพราะเธอมีปัญหาในวิชาอื่น ๆ ของคณะ ทำให้เธอไม่มีเวลาเตรียมตัวให้พร้อมขึ้นสำหรับการสอบปลายภาคอีก เธอจึงเข้าใจว่าทำไมเธอทำคะแนนได้เพียง C+ ในรายวิชา EAP I

ต่อคำถามที่ว่าเธอยังได้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนในการเรียนรู้ด้วยตัวเองบ้างไหม ราตรีตอบว่า ได้ใช้ทั้งในเทอมที่ 1 และ 2 ของปี 2 เรียนวิชาของคณะคือ Technical English 2, Banking และ Macroeconomic Theory ในการอ่านตำราภาษาอังกฤษ ราตรีได้ใช้ทักษะภาษาที่เรียนจาก EAP I และ II มาก เช่น การอ่านเพื่อจับใจความหลัก ทำ Outline และเขียนย่อสรุปเพื่อจะเตรียมคู่มือหนังสือสอบ เธอกล่าวว่า การอ่านภาษาอังกฤษบ่อย ๆ ทำให้เธออ่านและเขียนได้คล่องกว่าเดิม มีความสนใจมากขึ้น การที่เธอได้เกรทวิชาภาษาอังกฤษ

ต่ำกว่าเดิม ไม่ได้ทำให้เธอท้อถอย เพราะสำหรับเธอเกรดไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุด ถึงแม้ว่าเธอจะได้คะแนนน้อยลง แต่เธอคิดว่าเธอสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาได้มีประสิทธิภาพขึ้น และได้ใช้ภาษาบ่อยขึ้น เธอกล่าวว่าถ้าเธอจัดการเรื่องการใช้เวลาในการเรียนวิชาคณะได้มีประสิทธิภาพกว่าเดิม เธอจะสามารถจัดเวลาให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้มากขึ้น เธอกำลังพยายามแก้ปัญหาอยู่ โดยการขอความช่วยเหลือเรื่องตำราเรียนและคำแนะนำจากรุ่นพี่ และอาจารย์เพิ่มขึ้น เธอคิดว่าเธอจะสามารถปรับพฤติกรรมการเรียนวิชา EAP II ให้ดีขึ้นได้แน่นอน

ก่อนจบการพูดคุยครั้งสุดท้าย ราตรีเล่าว่าเธอค่อนข้างมีปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนเรื่องการลงเรียนวิชาต่าง ๆ เธอจะลงเรียนวิชาตามความสนใจและความต้องการของเธอโดยไม่ได้คำนึงถึงกลุ่มเพื่อน ซึ่งเธอกล่าวว่า บางครั้งการกระทำของเธอทำให้เพื่อน “งอน” และปฏิกิริยาของเพื่อนก็ทำให้เธออึดอัดใจบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม เธอก็ยังคงยึดความสนใจและความต้องการในการเรียนรู้ของเธอเป็นสำคัญ ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นความเป็นผู้เรียนที่สามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของเธอได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เธอกล่าวว่า เธอไม่ค่อยได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ในห้องเรียนและเพื่อความบันเทิงเหมือนกับที่เคยทำขณะเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 เนื่องจากวิชาคณะยากและมึนงานต้องทำมากขึ้นมาก และในกรณีของเธอผู้วิจัยคิดว่า เธอต้องเลือกให้ความสำคัญกับวิชาในคณะมากกว่า เพราะวิชาเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาเฉพาะต่าง ๆ ในชั้นปีถัดไปด้วย

นอกจากนี้เธอยังได้ปรับทุกข์ให้ผู้วิจัยฟังเรื่องบรรยากาศในชั้นเรียน EAP II ของเธอ เธอเล่าว่า “หนูเรียนกับอาจารย์... สูดาก็อยู่ในกลุ่มเดียวกันค่ะ กลุ่มนี้เล็กมีคนเรียนน้อย เพราะคนเรียนชวนกันย้าย ไปอยู่กลุ่มอื่นมาก หนูไม่ได้ย้าย หนูคิดว่าอาจารย์ก็ตั้งใจสอนดี แต่อาจเป็นเพราะอาจารย์อายุมาก สอนไปเรื่อย ๆ ไม่ดู เพื่อน ๆ เลยไม่ตั้งใจเรียน อาจารย์ให้ทำกิจกรรมในห้อง เพื่อนกลุ่มนี้ก็รวมหัวกันไม่ทำ บอกให้อาจารย์ให้เป็นการบ้าน เวลาอาจารย์สอนเขาก็ไม่ตั้งใจฟัง คุณกัน พวกเขาเป็นกลุ่มเดียวกันมีหลายคน เลยทำให้บรรยากาศในห้องไม่ดี หนูเห็นใจอาจารย์มากค่ะ แต่ไม่รู้จะทำยังไงดีตอนแรก ๆ เพื่อน ๆ บอกให้ย้าย Sect (Section) แต่หนูไม่อยากทำค่ะ” ผู้วิจัยรับฟังแล้วบอกราตรีให้พยายามตั้งใจเรียนเพื่อช่วยทำให้บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 1: ราตรี

ราตรีเป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะเด่นคือ ความพยายามและตั้งใจจริงของเธอในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เธอมีความเชื่อว่าถ้าเธอพยายามและตั้งใจจริงเธอต้องประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าพื้นฐานทางครอบครัวของเธอจะไม่อาจส่งเสริมเธอในชีวิตการเรียน ชีวิตสังคม และชีวิตการทำงานได้ดีนักในความคิดของเธอ เธอได้ใช้สิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นปมค้อยของเธอให้กลายเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เพราะราตรีมีความภาคภูมิใจในตัวเองในระดับที่สูง มีความสามารถที่จะมองโลกในแง่ดี คิดถึงตนเองและผู้อื่นในแง่บวก และพร้อมที่จะให้โอกาสตนเองในการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ จากและร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และด้วยคุณสมบัติเหล่านี้เมื่อราตรีพบกับปัญหาในการเรียนวิชาบางวิชา ในเทอมที่ 1 และ 2 ของปีที่ 2 ซึ่งอาจเนื่องมาจากปัญหาในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ราตรีจึงสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีสติ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ข้อผิดพลาดของตนเองจากปัญหา และปรับพฤติกรรมตนเองให้เหมาะสมขึ้น โดยภาพรวมการศึกษาราตรีในเชิงลึก และการติดตามผลแสดงว่า ราตรีได้แสดงพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีคุณสมบัติทั้ง 6 ประการของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับที่สูง และแสดงแนวโน้มในการพัฒนามากขึ้น

กรณีศึกษาที่ 2: รัตนา

รัตนา..... การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการเรียนรู้ไม่ได้จบแค่นั้นตำราหรือในห้อง คนเรารู้ได้ทั้งชีวิต.....

รัตนางบการศึกษาจากโรงเรียน ร. กรุงเทพมหานครได้คะแนนเฉลี่ย 3 ในรายวิชาภาษาอังกฤษตลอด 3 ปี สุดท้ายในโรงเรียนดังกล่าว เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย สอบวิชาภาษาอังกฤษได้ 66 คะแนน และเมื่อภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ได้เกรด C+ ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1

ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน รัตนาเชื่อว่าครูมีหน้าที่ประเมินผู้เรียน วิเคราะห์ปัญหาและคิดหาวิธีแก้ปัญหาให้หนีคิด อีกทั้งยังต้องคอยจัดหาแบบฝึกหัดให้หนีคิด และหมั่นทดสอบอยู่เสมอ ในความคิดของรัตนา ครูที่ดีจะทำให้หนีคิดขยันเรียนได้ แต่อย่างไรก็ตาม ครูไม่ใช่ผู้กำหนดเป้าหมายในการเรียนและควบคุมกระบวนการเรียน ครูไม่สามารถทำให้หนีคิดเรียนได้ดีได้ และครูไม่มีหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือผู้เรียนอยู่เสมอ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียน รัตนาบอกว่าตัวเองรู้ดีว่ามีความสนใจอะไร และมีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ เมื่อได้รับงานคืนจากผู้สอนรัตนาจะสนใจศึกษาข้อผิดพลาดของตนเอง แต่ยอมรับว่ายังคงทำผิดซ้ำๆ อีก ขณะเรียนหนีคิดจะพยายามมีส่วนร่วม คือชอบตอบและถามปัญหาเมื่อไม่เข้าใจ ทั้งนี้เพราะตัวเองไม่อายเมื่อทำผิด อีกทั้งยังชอบลองผิดลองถูกในการใช้ภาษาเสมอ รัตนาบอกว่าเธอมีครูตัวเมื่อใช้ภาษาผิด ในความคิดของรัตนา

การเรียนภาษาอังกฤษให้ได้คั้นยาก ต้องอดทน แต่ไม่ใช่อาศัยความจำและการท่องเป็นหลัก จะเรียนให้ได้ดี ต้องพยายามใช้อยู่เสมอ เพราะเมื่อมีความต้องการจะสื่อสารจริงๆ จะนำความรู้ต่างๆ มาประยุกต์ใช้เป็นการทดสอบตัวเอง เพื่อทราบว่าตนเองรู้หรือไม่รู้อะไร และจากความผิดที่ตนเองทำ ตัวเองจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นและจดจำได้ดียิ่งขึ้นเนื่องจากได้ใช้จริงๆ รัตนาบอกว่านอกห้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เธอจะใช้ภาษาอังกฤษอ่านตำราวิชาอื่นๆ ของคณะ เช่น Organic chemistry นอกจากนี้ เธอจะใช้ภาษาอังกฤษคุยกับเพื่อนต่างชาติทางอินเทอร์เน็ต เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ ฟังเพลงภาษาอังกฤษ ดูภาพยนตร์ต่างประเทศ บ่อยครั้งเธอเล่าว่าไปใช้ห้องสมุด AUA พบกับชาวต่างชาติแล้วได้พูดคุยด้วย นอกจากนี้รัตนายังใช้ภาษาอังกฤษช่วยบิดามารดาทำงานด้าน export-import ด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใน

การเรียน รัตนาเชื่อว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุกด้านของตัวเอง สำหรับเธอ คะแนนไม่มีผลต่อความชอบหรือไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษ และไม่คิดว่าการเรียนภาษาอังกฤษไม่เก่งเป็นปมค้อยทำให้สูญเสียความมั่นใจในตนเอง อย่างไรก็ตาม นิสิตคิดว่าการได้รับคำชม และข้อมูล ย้อนกลับที่ดีเป็นกำลังใจในการเรียน รัตนาเชื่อว่าถ้าตนเองพยายามจะเรียนภาษาได้ดีขึ้น แน่แน่นอน และรัตนาก็มีความเชื่อเช่นนี้ในการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย (รัตนา: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: 12 พฤศจิกายน 2543)

รัตนาเป็นนิสิตคณะสอง ชั้นปีที่ 2 ที่ต้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ในเทอมที่ 2 ของปีที่ 2 ผู้วิจัยสอนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ในกลุ่มที่รัตนาลงเรียน จากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่า รัตนามีความกระตือรือร้นในการเรียนมาก แต่ดูท่าทางสนุก ไม่เครียด บางครั้งมีพูดล้อเพื่อน (เด็กกลุ่มนี้เป็นนิสิตปี 2 เรียนด้วยกันในวิชาภาคด้วย ทำ lab ด้วยกันด้วย จึงค่อนข้างสนิทกัน) เวลาผู้สอนถามคำถาม รัตนาจะเป็นคนที่พยายามช่วยตอบ และเมื่อไม่เข้าใจ รัตนาจะตอบตรง ๆ ว่าไม่เข้าใจขอให้ผู้สอนอธิบาย ในขณะที่เด็กส่วนมากในกลุ่ม (ซึ่งค่อนข้างอ่อนภาษาอังกฤษในภาพรวม) จะเงียบ และไม่มีคำถาม รัตนาเป็นเด็กหนึ่งในห้าคนของกลุ่มนี้ที่บอกว่า มักหาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนเสมอ อีกทั้งลักษณะภาษาเขียนและภาษาพูดของรัตนาทำให้ผู้วิจัยสนใจ เนื่องจากภาษาและความคิดอยู่ในระดับค่อนข้างดี แต่คะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ได้เพียง C+ จากการเก็บข้อมูลงานที่รัตนานำส่งพบว่า รัตนานำส่งงานครบทุกครั้ง และตรงเวลา (มีเพียง 1 ใน 16 ครั้งที่ส่งสาย) คุณภาพของงานที่ส่งอยู่ในระดับสูง เริ่มตั้งแต่งานเขียน ลายมือเรียบร้อยสวยงาม และพยายามเขียนในปริมาณที่มาก (มากกว่าผู้เรียนคนอื่นๆ ถึงแม้ว่างานเขียน ดังกล่าวผู้สอนจะให้ข้อมูลพื้นฐานในการเขียนส่วนหนึ่งเหมือน ๆ กัน) ก่อนการเรียนการเขียนแต่ละประเภท ผู้วิจัยจะให้เอกสารเรื่องวิธีเขียน ตัวอย่างการเขียน การใช้สำนวนต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ในการเขียน และไวยากรณ์ที่จำเป็นไปศึกษาก่อน ผู้วิจัยพบว่าในงานเขียนครั้งแรกของรัตนา รัตนาได้ศึกษาเอกสารที่ได้ให้ไปศึกษาด้วยตนเองก่อนการเขียน เมื่อผู้วิจัยได้ชี้ข้อผิดของแต่ละคนในงานเขียน และอธิบายประเด็นหลักๆ ที่ผิดกันมาก (เช่น ความผิดเรื่องคำศัพท์ และโครงสร้างบังคับของคำ) ให้ห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนกลับไปแก้ไขงานของตนมาใหม่เพื่อมาส่งและรับการประเมินอีกครั้ง ผู้วิจัยพบว่า ข้อผิดที่พบในการเขียนครั้งที่ 1 ของรัตนา เช่น Subject-verb agreement การใช้คำศัพท์สำนวนผิด และการเปรียบเทียบของ

คนละประเภท ได้รับการแก้ไขเป็นอย่างดี ซึ่งแสดงว่ารัตนาได้ศึกษาด้วยตนเอง และพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเอง เมื่อเวลาผ่านไป งานเขียนของรัตนาแสดงการพัฒนาขึ้นทั้งทางด้านความถูกต้องเรื่องไวยากรณ์ คำศัพท์ และความคิด ดังจะขอยกส่วนหนึ่งของตัวอย่างงานเขียนมาแสดงประกอบดังนี้

Undergraduate Students Should Not Study Abroad

There are 4 main reasons why I feel that undergraduate students should not study abroad. First of all, they are too young to be away from home. When they are sick, they feel bad because of loneliness and absence of somebody to take care of them just like what they are used to at home. Moreover, they feel confused and unhappy when they face the world alone. New strange ways of life can mislead them easily. For example, they are tempted to use drugs to escape from their problems or imitate their friends' behaviour. Besides, I believe that they have a lot of unwise expenses. During time of economic crisis we ought to save money to help our families and the country as a whole. What's more, some universities abroad are not as good as you expect. Some have poor standards and the degrees earned are not acceptable in Thailand.

นอกจากงานเขียน นิสิตจะมีการบ้านเพื่อฝึกทักษะการอ่านทุกอาทิตย์ อาทิตย์ละ 1 เรื่อง รัตนาจะค้นคว้าคำศัพท์ที่ไม่รู้ จดเส้นใต้ข้อมูลในบทอ่านที่เป็นประเด็นหลักไว้เสมอ ถึงแม้คะแนนที่ได้ในช่วงแรกจะค่อนข้างต่ำ คือ 5 และ 6 (จากคะแนนเต็ม 10) แต่รัตนาจะค้นคว้าและตั้งใจทำงานอื่นต่อไปอย่างสม่ำเสมอ และผลที่ได้จะแสดงให้เห็นการพัฒนาของคะแนนเป็น 7 8 และ 9 (จากคะแนนเต็ม 10)

อีกส่วนหนึ่งของการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้ทำกิจกรรมการพูด 2 ครั้ง ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่จะพูดจากบัญชีหัวข้อที่ผู้วิจัยคิดว่าผู้เรียนจะสนใจ เนื่องจากขณะนั้น กลุ่มกำลังเรียนบทเรียนการอ่านเกี่ยวกับ Tastes and Preferences ผู้เรียนจึงตกลงกันว่าจะพูดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนชอบทำ รัตนาเลือกที่จะพูดเรื่อง My favorite hobby อันได้แก่ Glass painting รัตนาพูดได้ดี น่าสนใจมาก รวมทั้งได้นำตัวอย่าง

แก้วที่ตนเองวาดลวดลายมาแสดงให้ดู แอมยังมีประวัติของงานศิลปะแต่ละชิ้นของตัวเอง ประกอบด้วย ยกตัวอย่างเช่น รัตนาพูดถึงแก้วใบใหญ่ใบหนึ่งที่วาดลวดลายเต็มหมดตั้งแต่ปากแก้วถึงก้นแก้ว ซึ่งรัตนบอกว่าการวาดลวดลายแบบนี้ไม่ถูกต้อง เพราะบริเวณที่ปากสัมผัสแก้วไม่ควรมียูอยู่ อาจเกิดอันตรายกับผู้ดื่มได้ เมื่อปากสัมผัสหรือเมื่ออาหารทำปฏิกิริยากับสี แต่รัตนบอกว่าตั้งใจจะวาดลวดลายอย่างนั้นเพราะตอนที่วาดนั้นไม่พอใจพ็อตที่ไม่ยอมเล็กลงแล้ว เลยเอาแก้วใบโปรดของพ่อมาวาดลวดลายเสีย ทำให้พ็อตดื่มไม่ได้ (เสียใจที่ผู้เรียนส่วนมากมักแต่ตื่นตื่นว่าจะถึงคิวตัวเองพูด จึงฟังบ้างไม่ฟังบ้าง และอีกเหตุผลหนึ่งคือผู้เรียนส่วนใหญ่อาจมีปัญหาในการฟัง และทำความเข้าใจ เนื่องจากอ่อนภาษาอังกฤษ จึงทำให้ผลที่เกิดกับผู้ฟังไม่เป็นไปตามที่ผู้วิจัยคิด)

จากเรื่องที่รัตนเล่า จะเห็นว่า เธอมีความสนใจที่หลากหลาย ไม่อยู่นิ่ง ชอบเรียนรู้ที่จะทำอะไรที่เธอสนใจอยู่เสมอ ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (ไม่ว่าจะเรียนอะไร) เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจรัตนมาก จากการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง พบว่ารัตนชอบทำกิจกรรม เช่น ครั้งหนึ่งในงานของคณะรัตนกับเพื่อนช่วยกันจัดโชว์ลีลาประกอบดนตรี มีการเลือกเพลงที่จะใช้ ออกแบบชุด และเลือกทำเต้น รัตนจะชอบฟังเพลงสากลมาก (เป็นเหตุให้เธอเลือกการเขียนเกี่ยวกับเพลงที่เธอชอบฟังเป็นงานพิเศษเพื่อเสริมความสามารถด้านภาษา) นอกจากนี้รัตนยังเรียนภาษาจีน (บอกว่าสนใจจะเรียนภาษาญี่ปุ่นด้วย แต่ผู้รู้บอกว่าต้องเรียนภาษาจีนก่อน) และเรียนบริหารธุรกิจสาขาธุรกิจต่างประเทศที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกด้วย (ขณะนี้เรียนปีที่ 1 เทอม 2)

ต่อคำถามที่ว่าทำไมรัตนจึงสนใจเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างนี้ เธอตอบว่า สำหรับเธอการเรียนรู้ด้วยตนเองจำเป็นมาก นอกจากทำให้เธอรอบรู้และรู้มากขึ้นแล้ว ยังทำให้เธอได้ทดสอบตัวเอง เรียนรู้ที่จะคิดวิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหา ทำให้มีความเป็นอิสระในการเรียน มีความสุขในการเรียน ได้เรียนสิ่งที่ตนชอบเพื่อให้รู้มากขึ้น นอกจากนี้การฝึกฝนตัวเองอยู่เสมอจะทำให้เกิดความภูมิใจในตนเองที่ได้เห็นตัวเองพัฒนา ในกรณีของรัตน ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นลักษณะของมาตรฐานกำกับภายในที่ค่อนข้างชัดเจนจากงานที่รัตนทำ และความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นนี้รัตนกล่าวในการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 (25 มกราคม 2544) ว่า

“หนูคิดว่า คนเราถ้าพยายามจะประสบความสำเร็จ พยายามครั้งที่ 1 ไม่สำเร็จ อย่าท้อถอย อย่าหาเหตุผลลื้มความตั้งใจเสียก่อน เมื่อหนูไม่สำเร็จ หนูจะถามตัวเองว่า ทำไม อะไรเป็นสาเหตุ ลองวิธีอื่นดีไหม มีช่วงเวลาที่หนูเกิดตกต่ำ (คะแนนไม่ดี) หนูจะฮึดสู้ พยายามหาสาเหตุ แล้ววางแผนแก้ปัญหา หนูเชื่อว่า ถ้าพยายามต้องทำได้ทุกอย่าง แม้ หนูสอนหนูอยู่เสมอว่า อย่าคิดทางลบกับตัวเองเมื่อตนเองไม่ประสบผลสำเร็จเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่ารู้สึกเป็นปมด้อยเมื่อเห็นคนอื่นดีกว่า ต้องคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะดีเหมือนเขา เวลาทำอะไรหนูอยากทำให้ดี และสำหรับหนูไม่มีคำว่าดีที่สุด หรือหนูจะไม่คิดว่าภูมิใจสุดๆ เพราะหนูคิดว่า มันต้องทำให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ภูมิใจมากขึ้นเรื่อยๆ อะไรก็ตามพอถึงที่สุดแล้วจะเสื่อมลง แต่ถ้าไม่มีที่สุด ก็จะมีแค่พัฒนาหรือดีขึ้นเรื่อยๆ”

ต่อคำถามที่ว่า คุณสมบัติที่สำคัญของผู้เรียนในการที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ในความคิดของเธอมีอะไรบ้าง ผู้วิจัยเริ่มด้วยการให้นิสิตพิจารณาคุณสมบัติ 6 ประการที่เป็นข้อมูลที่ค้นพบ (อาจกล่าวได้ว่าเป็นคุณสมบัติจากมุมมองของคนนอก) รัตนา กล่าวว่า ในความคิดของเธอ คุณสมบัติทั้ง 6 ประการนี้มีความสำคัญ แต่ความสามารถกำหนดเป้าหมาย และวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายสำคัญที่สุด และเธอได้ประเมินตนเองว่ามีความสามารถในข้อนี้ในระดับสูงสุด คือที่ระดับ 5 เธออธิบายต่อไปว่า สำหรับเธอเอง เธอได้บทเรียนเมื่อเธออยู่ชั้นมัธยมปลายว่า การทำอะไรไม่มีแผน จะทำให้ทำอะไรไม่ได้ดีเท่าที่คาดหวังไว้ (จากการพูดคุยกับ วิชาญ และหฤทัย เพื่อนในห้องเรียนเดียวกัน ผู้วิจัยพบว่า รัตนาพลาดจากการสอบเข้าคณะแพทยศาสตร์ และได้พยายามอีกครั้งเมื่ออยู่ปี 1 คณะสองแต่ไม่ได้) เธอกล่าวว่าในเดือนเมษายน หรือพฤษภาคม และตุลาคม เธอจะทำตารางเรียนก่อน แล้วมาดูว่ามีเวลาว่างตรงไหนบ้าง เพื่อจะได้จัดเวลาการดูหนังสือ ทำการบ้าน ทบทวน เรียนที่รวมคำแหง เรียนภาษาจีน ทำสิ่งที่ชอบ และพักผ่อนอย่างไร เมื่อเธอวางแผนเรื่องเวลาแล้ว เธอจะวางแผนเรื่องตำราที่ต้องใช้ เธอกล่าวว่า วิชาแต่ละวิชาจะมีรายชื่อหนังสือที่ต้องอ่าน ประกอบเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น บ่อยครั้งเธอต้องไปหาหนังสือหลาย ๆ เล่มที่ศูนย์หนังสือเพื่อจะได้ซื้อไว้เป็นคู่มือ หรือไปหาที่ห้องสมุด เธอเล่าว่าก่อนจะซื้อต้องสำรวจให้ดีกว่าก่อนว่ามีหัวข้อที่ตัวเองจะเรียนหรือไม่ อ่านแล้วเข้าใจหรือไม่ ผู้เขียนอ้างอิงหรือแปลจากตำราอังกฤษที่อาจารย์แนะนำหรือไม่ กว่าจะซื้อได้บางทีพิจารณาอยู่เป็นชั่วโมง ๆ เมื่อวางแผนแล้ว จะพยายามปฏิบัติตามแผน และปรับแผนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนไป ทั้งนี้ เพราะจะได้ไม่มีปัญหาเรื่องเวลา เรื่องทำอะไรไม่เคยทัน ซึ่งจะทำให้ทำอะไรไม่ได้ดังที่ตั้งใจ

ตั้งใจไว้ รัตนากล่าวว่าเมื่อไม่มีแผน ไม่มีเวลา ผู้เรียนก็จะไม่สามารถรับผิดชอบการเรียนรู้ และวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินตนเอง รัตนากล่าวว่า แต่ละคนจะมีวิธีที่แตกต่างกัน สำหรับเธอ อาศัยความเข้าใจในสิ่งที่เรียนเป็นตัวประเมินที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือ คะแนน ในความคิดของรัตนา เพื่อนของเธอหลายคน อาศัยคะแนนเป็นตัวประเมินความสามารถที่สำคัญเพียงอย่างเดียว จึงเกิดความท้อถอย ผิดหวัง และคิดในเชิงลบกับตัวเองได้ง่ายมาก เมื่อเป็นเช่นนี้จะเลิกพยายาม ในส่วนที่เกี่ยวกับความเข้าใจในสิ่งที่เรียน รัตนาจะเริ่มด้วยการพยายามศึกษาเองก่อน โดยอาศัยตำราต่าง ๆ ที่หาได้ เสร็จแล้วจะถามเพื่อนที่รัตนาทราบว่าเก่งในวิชาเหล่านั้น เพื่อตรวจสอบว่าตนเองเข้าใจถูกหรือไม่ แต่ถ้าเกิดความข้องใจรัตนาก็จะถามผู้สอน

คุณสมบัติของรัตนาที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การแก้ปัญหาได้ รัตนาเล่าว่า เมื่อมีปัญหาในการเรียนทุกวิชา จะปฏิบัติตนเป็นขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 รัตนาจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยหาหนังสือหลักอื่นๆมาอ่านประกอบ เช่น ในวิชาภาษาอังกฤษ เธอจะมีหนังสือไวยากรณ์หลายเล่มไว้ค้นคว้า รวมทั้งพจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษที่ดีด้วย และวิชาอื่นๆ (โดยใช้หลักการเลือกหนังสือดังที่กล่าวแล้ว) “เพราะไม่อยากจะอะไรก็ตามเพื่อน” เมื่อทำความเข้าใจแล้วจะคุยกับเพื่อนที่เก่งในวิชาต่างๆ ในขั้นตอนที่ 2 เช่น สุทัศน์จะเก่ง Organic chemistry หุทัยจะเก่ง Probability Statistics และปองพลกับเพื่อนที่อักษรศาสตร์จะเก่งภาษาอังกฤษ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และถามข้อข้องใจ ความรู้สึกของรัตนาที่มีต่อกลุ่มเพื่อน คือ พวกเขาน่ารัก ช่วยเหลือดี และรับผิดชอบ ส่วนตัวเธอเองเก่งวิชาของภาค Biochemistry เช่น วิชา Textile fibre (เส้นใยอุตสาหกรรม) และได้ช่วยเหลือเพื่อนในกรณีที่เพื่อนมีปัญหาในวิชาเหล่านี้ อย่างไรก็ตามถ้าเพื่อนๆ ไม่อาจอธิบายให้รัตนาเข้าใจแจ่มชัดได้ รัตนาจะถามอาจารย์ ในขั้นตอนที่ 3 รัตนาบอกว่าเธอเป็นคนกล้า ไม่กลัวครู ถึงแม้ว่าอาจารย์บางคนจะมีกิตติศัพท์ว่าดุมาก กลยุทธ์ในการซักถามของเธอคือ เธอจะศึกษาเรื่องนั้นๆ ไปก่อนเป็นอย่างดี เพื่อจะแสดงให้อาจารย์เห็นว่านิสิตได้พยายามศึกษามาก่อนแล้ว แต่ยังมีบางประเด็นที่ไม่แจ่มชัด (ไม่ใช่ว่าไม่เข้าใจทุกอย่างเลย) การเตรียมตัวดังกล่าวจะทำให้ นิสิตเกิดความมั่นใจในการพบอาจารย์ เพราะมีประเด็นที่แน่นอนไปถาม อาจารย์ก็ทราบ ได้ว่าจะอธิบายเรื่องอะไร และนิสิตก็สามารถซักถามให้ลึกซึ้งจนเข้าใจได้จริงๆ (ไม่ใช่พยักหน้าไปเรื่อยซึ่งเป็นการเสียเวลาทั้งของอาจารย์และนิสิต) ในความคิดของรัตนา อาจารย์ทุกคนไม่ว่าจะพูดหรือแสดงออกอย่างไร ย่อมจะมีความปรารถนา

ที่จะให้เด็กได้ดี ในประเด็นของความสามารถในการแก้ปัญหา นี้ เราอาจสรุปได้ว่า การที่รัตนามีความเชื่อในความพยายามของตัวเอง และมีทัศนคติที่เป็นบวกกับผู้อื่น ทำให้รัตนาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการพูดคุยครั้งหนึ่งอย่างไม่เป็นทางการ (พฤศจิกายน 2543) รัตนาเล่าว่า เธอเรียนวิชาภาควิชาหนึ่ง ปรากฏว่า อาจารย์เข้ามา “ปิ้งแผ่นใส” ตลอด เธอบอกว่า “ปิ้งสุกบ้าง ไม่สุกบ้าง” เร็วมากไม่มีเอกสารแจก เธอจะจดก็จดไม่ทัน เรียนอยู่ 2 ครั้ง โมโหมาก พูดกับตัวเองว่า “ฉันมาเรียนให้เข้าใจนะ ไม่ได้มาจดแผ่นใส” อดทนไม่ไหวจึงไปพบอาจารย์ (ที่ใครๆว่า) ไป “อ้อน” กับอาจารย์ว่า “หนูจดไม่ทัน จะทำอย่างไรดี” อาจารย์บอกว่า “ให้มาฟังให้เข้าใจ ไม่ได้ให้มาจด ฟังให้เข้าใจ จดเฉพาะที่สำคัญ 1 คาบ เธอจะจดเนื้อหาหลักๆ ได้ 1 หน้าเท่านั้น จดเป็นหัวข้อไปศึกษาต่อจาก Textbook 2 เล่ม ที่ครูแนะนำนะ” ตั้งแต่นั้นมารัตนาปรับวิธีการเรียนใหม่เป็นฟัง จดหัวข้อและประเด็นที่สำคัญ ใส่ดาวกำกับไว้แล้ว ไปอ่านทบทวนเพิ่มเติมจาก Textbook ที่อาจารย์อ้างอิง เพราะ Textbook ภาษาอังกฤษที่อาจารย์พูดนั้นครอบคลุมทุกประเด็นที่อาจารย์สอน (อ่านภาษาอังกฤษไม่เข้าใจหมดหรือมีปัญหาแก้ปัญหาก็ไป) รัตนาเล่าว่าเมื่อเริ่มชินกับวิธีการสอนแบบนี้ จะพบว่า เธอได้เรียนรู้วิธีการเรียนแบบใหม่ อาจารย์แต่ละคนจะมีวิธีการสอนไม่เหมือนกัน ข้อดีของวิธีการสอนแบบนี้คือ ทำให้เด็กตื่นตัวมาก ๆ

ข้อคิดที่ได้จากประสบการณ์ส่วนนี้ของรัตนาคือ ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองต้องมีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา อย่าคิดว่าอะไรก็ตามที่ไม่ดีในช่วงแรกคือสิ่งที่ต้องต่อต้าน แต่ต้องมองดูสิ่งนั้นลึกๆ และหาวิธีที่จะเรียนรู้จากมัน ซึ่งต้องอาศัยความเชื่อมั่นในตัวเองว่าจะจัดการกับปัญหาได้ และการมีทัศนคติเชิงบวกกับตัวเองและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นับเป็นการให้โอกาสตนเองในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพตนเองในระดับที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ รัตนาเล่าว่าสอบข้อสอบวิชาเคมีได้ 3 จาก 10 ทั้งๆที่ดูหนังสือมาก แต่พอปรับวิธีเรียน จะค่อยๆพัฒนาขึ้น ไม่เร็วดังใจ แต่ก็มีแนวโน้มพัฒนา

ความเชื่อมั่นในตัวเองของรัตนา และมุมมองของเธอเรื่องการแก้ปัญหาจะถูกสะท้อนให้เห็นได้จากเพลงสากลที่เธอฟังและโคลงที่เธออ่าน (เธอเลือกทำงานพิเศษตามความสนใจในรูปการเรียน Learning log อาทิตย์ละ 1 ย่อหน้า รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง) ยกตัวอย่างเช่น เพลงโปรดของเธอคือ When You Believe และ Hero (เธอบอกว่าเดิมเคยชอบ

เพลงรัก แต่พอฟังนานๆ ความคิดซ้าๆ เหมือนเดิม เลยอยากหาเพลงที่ให้ข้อคิดที่มีประโยชน์ฟังบ้าง) เธอได้เขียนเล่าใน Log ของเธอ และผู้วิจัยขอยกมาเป็นตัวอย่างประกอบ (โดยไม่มีการแก้ไข) ดังนี้

“When you believe” is a song in the Walt Disney’s cartoon, the Prince of Egypt. It was sung by Mariah Carey and Whitney Houston. It’s about faith and belief. You can succeed in everything if you believe that you can do. Although you feel hopeless and stay in the dark corner, but you have a faith, you have a hope. You can pass very problem. (เพลง When you believe เป็นเพลงประกอบในภาพยนตร์การ์ตูนของวอลท์ ดิสนีย์ เรื่อง The Prince of Egypt ร้องโดย Mariah Carey และ Whitney Houston เนื้อหาที่สำคัญของเพลงนี้คือเรื่องของศรัทธา และความเชื่อ เราสามารถจะทำอะไร ได้สำเร็จทุกอย่างถ้าเรามีความเชื่อว่าเราทำได้ ในเวลาที่เราสิ้นหวัง และอยู่ในความมืดมน ถ้าเรามีศรัทธาในตัวเรา และความสามารถของเรา เราจะผ่านพ้นอุปสรรคทุกอย่างได้)

หรือ

“Hero” tells you about something that help you up when you want some answer for your problem. Sometime you have problems, you want someone to help and give you a suggestion. Don’t try to find him, but look inside you. He lies in you and can help you in every problem and go with you by your side. You can find love and hope if you search within yourself. Then every problems will disappear.

(“Hero” เป็นเพลงที่จะช่วยให้เรามีกำลังใจเวลาเราต้องเผชิญกับปัญหาในชีวิต บางครั้งเมื่อเรามีปัญหา เราจะมองหาคนช่วย อย่าพยายามมองหาให้เสียเวลา เพราะทุกคนมีวีรบุรุษอยู่ในตัวเอง วีรบุรุษที่อยู่ในตัวเราจะช่วยให้เราผ่านพ้นอุปสรรคทุกอย่างไปได้ จำไว้ว่าเมื่อมีปัญหาให้มองลึกเข้าไปในตัวเรา เพราะเราจะพบความรักและความหวังในตัวเราเอง)

ถึงแม้ว่าความเข้าใจของรัตนาจะไม่ถูกต้องสมบูรณ์นัก แต่สิ่งที่เรามองเห็นเกี่ยวกับการมองตัวเองในทางบวก ความเชื่อมั่นในตัวเอง และความพยายามของตัวเอง ค่อนข้างชัดเจนในงานเขียนของเธอ อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับรัตนาคือ มุมมองของเธอเกี่ยวกับเรื่องการจัดเป้าหมาย ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า รัตนาเคยพยายามสอบเข้าคณะแพทยศาสตร์ถึง 2 ครั้ง แต่ไม่สำเร็จ ถึงกระนั้นเธอก็ยังมีแรงผลักดันให้พยายามต่อไป

ในอันที่จะบรรลุเป้าหมายที่เป็นจริงกว่า และเธอจะพยายามอย่างไม่ลดละ ถ้าในการที่จะไปสู่เป้าหมายที่เธอตั้งไว้มีอุปสรรค เธอจะหาวิธีแก้ไข ลักษณะสำคัญของวิธีแก้ปัญหาคือ จะไม่พยายามแก้ไขตัวที่เธอควบคุมไม่ได้ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกตัวเธอ และเปลี่ยนแปลงได้ยาก ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเธอพบปัญหาวิธีการสอนของอาจารย์ เธอเลือกที่จะปรึกษาอาจารย์ ฟังคำอธิบายให้เหตุผลจากอาจารย์ และปรับพฤติกรรมกรรมการเรียนของตัวเองเพื่อให้โอกาสกับตัวเองในการพัฒนาวิธีการเรียนรู้วิธีใหม่ เธอพยายามแก้ไขตัวเธอเพราะเธอรู้ว่าเธอพัฒนาตัวเธอได้ ถ้าเธอพยายาม หรือในการสนทนาครั้งหนึ่ง (25 มกราคม 2544) เธอเล่าว่า ปี 2 ขยันได้ไม่มากเท่ากับปี 1 เพราะว่าอาจารย์แต่ละท่านให้การบ้านมาก หรืออาจเป็นเพราะเธอยังจัดการกับเวลาไม่ดีพอมากกว่า วิธีการคิดของเธอในลักษณะดังกล่าว เป็นเหมือนตัวควบคุมพฤติกรรมเธอให้พยายามมองว่าการแก้ปัญหาทุกอย่างอยู่ที่การปรับตัวเอง อย่าพยายามแก้ไขสิ่งแวดล้อม หรือมองดูทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราเป็นศัตรู เพราะการคิดดังกล่าวจะทำให้เราท้อถอย หหมดความพยายาม และไม่ได้พัฒนาตนเอง ในงานเขียนชิ้นหนึ่งของรัตนา เมื่อเธอพูดถึงโคลงภาษาอังกฤษบทหนึ่งที่เธออ่าน เขียนโดย Edgar Allan Poe ชื่อ Eldorado โคลงนี้พูดถึง อศวินคนหนึ่งที่ยพยายามหาดินแดนที่ชื่อ Eldorado เขาตายไปต่างๆ ที่ยังหาดินแดนนี้ไม่พบ รัตนาเขียนอธิบายความรู้สึกของเธอว่า

“I think the poet, Edgar Allan Poe, wants to tell to you that sometime your goal is hard to succeed. You still try and try again but you're still no achievement. Why don't you change it? Why don't you look for a new goal and do it for success? It makes you feel better than walking in the same way that is never end.”

(ฉันคิดว่า กวีคือ Poe บอกเราว่า บางครั้งในชีวิตเรามีเป้าหมายบางอันที่เราไปไม่ถึง ถึงแม้เราจะพยายามแล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้น เราต้องยอมรับความจริง คือเปลี่ยนเป้าหมายเสีย เปลี่ยนเป็นเป้าหมายที่เราจะไปถึงได้ ทำไมเราจะมาเดินบนเส้นทางเดิมที่ไม่มีที่สิ้นสุด และเป็นเส้นทางที่นำไปสู่ความล้มเหลว)

ในแนวคิดของเธอตรงจุดนี้เราได้มองเห็นความยึดหยุ่นในวิธีมองโลก มองชีวิต และมองปัญหาของเธออย่างชัดเจน นับเป็นวิธีการคิดของผู้ที่มีวุฒิภาวะสูง

เมื่อพูดถึงคุณสมบัติประการสุดท้ายของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยถามเธอว่าอะไรทำให้เธอภูมิใจในตัวเอง เธอตอบว่า ความรู้สึกที่ว่าเธอเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น รับผิดชอบมากขึ้น (รับผิดชอบตัวเองในการเรียน รับผิดชอบดูแลน้อง และช่วยงานบางอย่างที่

เกี่ยวกับธุรกิจครอบครัว) สามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนได้ดีขึ้นเรื่อยๆ อันเป็นผลมาจากการใส่ใจศึกษาอย่างจริงจัง สำหรับเธอความภูมิใจในตัวเอง ไม่มีที่สุ่คต้องพัฒนาไปเรื่อยๆ

เมื่อผู้วิจัยถามถึงพฤติกรรมการเรียน รัตนาเล่าว่าจะเรียนเหมือนกันทุกวิชา คือเตรียมอ่านมาก่อน ตั้งใจเรียนในเวลาเรียน ถามเพื่อให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งไม่สะสมปัญหา พอกลับบ้านจะทบทวน รัตนาจะมีเวลาทำงานที่บ้านคือ 4 ทุ่มถึงตี 2 ทุกวัน (เธอบอกว่านอน 4 ชั่วโมงพอแล้วสำหรับเธอ) วันเสาร์เป็นวันที่เธออ่านหนังสือเพื่อเตรียมทำ lab ในวันจันทร์ วันอาทิตย์เป็นวันครอบครัว พักผ่อนและ “ท่องเน็ต” สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ รัตนาจะอ่าน Text ที่เรียนแล้วเป็นการทบทวน เพื่อดูความหมายของศัพท์ในบริบท การใช้คำศัพท์ในการเขียน โครงสร้างประโยค และไวยากรณ์ นอกจากนี้รัตนาจะมีกิจกรรมเสริมความกล้า และความคล่องในการใช้ภาษาอังกฤษ เธอเล่าว่า “หนูชอบเล่นเน็ต แต่จะคุยกับคนต่างชาติ เพราะในประสบการณ์ของหนู คนไทยชอบคุยกันเรื่องแฟนและหาคู่มากกว่า เวลาหนูคุย หนูจะพบกับคนหลากหลายอายุ เช่น เวลาหนูเจอเด็กๆ จะคุยเรื่องเพลงกับหนังสือ เวลาหนูเจอนิสิตนักศึกษาจะคุยเรื่อง การเรียน วิธีเรียน ระบบการศึกษา เรื่องในห้องเรียน แต่ถ้าเจอคนทำงาน หนูจะคุยเรื่องงาน” รัตนาจะเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยนี้ หนึ่งในไม่กี่คนที่ชอบ e-mail คุยกับผู้วิจัย (ครูของเธอ) บางครั้งเธอจะส่งต่อจดหมายที่น่าสนใจของเพื่อนของเธอมาให้ผู้วิจัยและจะมีการแลกเปลี่ยนโต้ตอบกัน นอกจากนี้เธอยังชอบฟังเพลงภาษาอังกฤษ เรียนภาษาอังกฤษจาก Website ต่าง ๆ และอ่านหนังสืออ่านเล่นภาษาอังกฤษ เช่น นิยายรักต่าง ๆ เรื่องใน Nation Junior นิยายเรื่องสั้น เช่น Little Princeess และ Daddy-long-legs เป็นต้น

นอกจากคุณสมบัติ 6 ประการดังกล่าวแล้ว รัตนามีความเชื่อว่าผู้ที่จะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองต้องรู้จักพัฒนาความชอบและความสนใจในสิ่งที่เรียน เพื่อทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เธอพูดว่า “ต้องพยายามทำใจให้สนุกกับสิ่งที่เรียน” และวิธีที่เธอใช้ในการทำใจให้สนุกคือ ต้องเรียนให้เข้าใจ ไม่สะสมปัญหา และมีความคิดเชิงบวกกับตัวเอง ผู้สอน และเพื่อนๆ ในความคิดของเธอ มีบ่อยครั้งที่ครูผู้สอนสามารถทำให้วิชาที่ดูเหมือนน่าเบื่อสนุกสนานได้ ในประเด็นนี้รัตนาเล่าว่าครูที่สอนเก่ง สามารถทำให้เด็กสนใจวิชานั้น ๆ อยากเรียนรู้เพิ่มเติม และไปค้นคว้าข้างนอกเพิ่มเติมได้เอง โดยการสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในการเรียนการสอน เคาใจเด็กได้ว่าอะไรน่าเบื่อ อะไรน่าสนใจ แล้วพยายามพูดถึงสิ่งที่น่าสนใจให้น้อย แต่เน้นประเด็นที่สำคัญและทำให้น่าสนใจโดย

เชื่อมโยงวิชาการกับประสบการณ์ข้างนอกห้องเรียน มีเรื่องสนุกๆเกี่ยวกับเรื่องที่สอน และประสบการณ์ส่วนตัวมาเล่าให้ผู้เรียนฟังบ้างตามความเหมาะสม

โดยภาพรวม รัตนาเป็นผู้ที่มีทัศนคติเชิงบวกกับการเรียนรู้มาก เธอกล่าวว่า ส่วนใหญ่เป็นเพราะครอบครัวที่ส่งเสริมเธอทั้งทางด้านการเงิน การให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ การสนับสนุนด้านกำลังใจ และการให้อิสระในการทำสิ่งที่ชอบและลองทำสิ่งที่สนใจ บิดามารดา (ที่เป็นชนชั้นกลาง ทำธุรกิจนำเข้าเครื่องครัวจากต่างประเทศ และส่งสินค้าประเภทเซรามิกไปขายยังประเทศต่างๆ เช่น ฝรั่งเศส ใต้หวัน และญี่ปุ่น) ชอบด้านภาษามาก รัตนาเล่าว่า ตอนบิดาเป็นหนุ่มไปทำงานในร้านอาหารของป้าที่ปารีสอยู่ 5 ปี ทำให้พูดฝรั่งเศสได้ดี และชอบพูดภาษาฝรั่งเศสกับมารดาที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เอกฝรั่งเศส ที่บ้านบิดาและมารดาชอบพูดภาษาฝรั่งเศสกัน และพูดกับลูก ๆ โดยจะแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วยถ้าลูกๆ ไม่เข้าใจ บิดา มารดา จะพยายามชี้ให้เห็นว่าความสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้เป็นสิ่งสำคัญ โดยให้รัตนาช่วยลงข้อมูลใบสั่งของที่ใช้ภาษาอังกฤษทั้งหมดในเครื่องคอมพิวเตอร์ อีกทั้งความบันเทิงในครอบครัวจะมีภาษาอังกฤษเกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่ รัตนาเองมีความปรารถนาจะเรียนถึงระดับปริญญาเอก จึงเห็นความสำคัญของภาษาต่างประเทศมาก (เธอเรียนภาษาจีนด้วยเพราะคิดว่าเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนภาษาญี่ปุ่น เธอคิดว่าประเทศจีน และญี่ปุ่นจะเป็นประเทศที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆในอนาคต การเรียนภาษาจีนและญี่ปุ่นจึงน่าจะเป็นประโยชน์) ในอนาคตรัตนาดังเป้าหมายจะเรียนปริญญาโทต่อแล้วทำงานส่งเสียน้องชายคนเดียว (ที่จะเรียนสัตวแพทยศาสตร์) ให้จบ ต่อจากนั้นเธอจะเรียนปริญญาเอกต่อเพื่อนำประสบการณ์การทำงานและความรู้ที่ได้มาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เธอกล่าวในตอนท้ายว่า เธอมีความรู้สึกรับผิดชอบกับครอบครัวสูงมาก เธอต้องการทำให้ดี เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีของน้อง และสามารถเลี้ยงดูบิดามารดาให้มีความสุขต่อไปได้ในอนาคต

การเรียนรู้ด้วยตนเองของรัตนาในวิชาภาษาอังกฤษ ทำให้รัตนาศึกษาและพัฒนาเกรดในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานเป็น B+ รัตนายอมรับว่าการที่ตนเองไม่ได้มีรายวิชาภาษาอังกฤษเรียนเลยในปีที่ 1 ของคณะวิทยาศาสตร์ ทำให้ตนเองไม่ได้สนใจ และใส่ใจวิชาภาษาอังกฤษเท่าที่ควร อีกทั้งการที่ต้องทำคะแนนให้สูงพอที่จะเลือกภาควิชาที่ต้องการ

ได้ในปีที่ 2 ทำให้รัตนาค่อนข้างทุ่มเทให้กับวิชาเฉพาะของสาขาวิชาตนเองมากกว่า ในความคิดของรัตนา เหตุผลนี้เองเป็นส่วนหนึ่งที่อธิบายได้ว่า ทำไมเธอจึงได้ C+ ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 2: รัตนา

ในการพบกับรัตนาครั้งที่ 1 ในช่วงหลังการสอบกลางภาคของเทอมที่ 1 ปีการศึกษา 2544 รัตนาได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษคนใหม่ของเธอที่มีวิธีสอนแตกต่างไปจากผู้วิจัยมาก กล่าวคือค่อนข้างเคร่งครัด จะถามคำถามในห้องบ่อยมาก และต้องการให้ผู้เรียนเตรียมตัวมาเพื่อตอบคำถามตามที่ได้สั่งงานให้เตรียมทำมาล่วงหน้า รัตนาเล่าว่าเธอและเพื่อน ๆ ต้องปรับตัวให้เข้ากับอาจารย์ท่านนี้มาก แต่เมื่อเธอปรับตัวได้เธอจะรู้สึกดีขึ้นในชั้นเรียน และคิดว่าวิธีการสอนของอาจารย์คนนี้มีข้อดีคือทำให้เธอเกิดการตื่นตัวในการเตรียมตัวเรียนและการเรียนในห้องเรียนเป็นอย่างมาก

รัตนามาพบผู้สอนในการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 พร้อมด้วยตำราภาษาไทยและภาษาอังกฤษตั้งใหญ่ที่เพิ่งยืมมาจากห้องสมุด เธอเล่าว่า เทอมนี้ (เทอม 2 ปี 3) เรียนหนัก มีวิชาที่เป็น Lab ถึง 4 ตัว และวิชาอื่น ๆ ที่เป็นวิชาภาคต้องค้นคว้ามาก และใช้ภาษาอังกฤษมาก ทุก ๆ วิชา เธอบอกว่าพอขึ้นปี 3 ต้องไปค้นหนังสือที่ห้องสมุดคณะฯ และวิทยาลัยปิโตรเคมีเพิ่มเติมมากและบ่อย นอกจากนี้เธอยังได้ใช้การค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตมาก เธอพกพร้อมทั้งยก Printout มาให้ดู 1 ตั้ง เธอจะนำไปอ่าน แพล และเลือกสรุปประเด็นที่สำคัญเพื่อใช้ใน ส่วนที่เป็นความรู้ทางทฤษฎีของวิชา Lab ข้อมูลที่ได้จากรัตนาสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จาก ญาติที่เป็นเพื่อนกลุ่ม Lab เดียวกันกับรัตนาว่า รัตนาชอบค้นคว้า ขยันมาก และพยายามนำสิ่งต่าง ๆ ที่ค้นคว้าได้มาให้เพื่อนช่วยกันอ่าน ช่วยกันสรุป โดยให้สมาชิกในกลุ่มผลัดกันทำ ซึ่ง ญาติบอกว่า ตัวเองไม่ชอบทำเพราะไม่ชอบอ่านภาษาอังกฤษ ไม่ถนัดภาษาอังกฤษ ในการทำ ส่วนความรู้ทางทฤษฎีนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นความเชื่อเรื่องมาตรฐานภายในที่ใช้กำกับการ เรียนรู้ของรัตนาอย่างชัดเจน เธอเล่าว่า เพื่อน ๆ ในกลุ่มเคยรับอาสาทำส่วนทฤษฎี แต่พอทำแล้วผิดหวังมาก ไม่ลึกซึ้ง ไม่ได้ประโยชน์ และไม่ชัดเจน ไม่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นมากนัก เธอจึงอาสาทำส่วนนี้เองโดยการเป็นผู้ค้นคว้ารวบรวม ทำตัวอย่างให้เพื่อน ๆ ดู และนำมาแบ่งให้เพื่อน ๆ ช่วยทำด้วยในภายหลัง เธอจะย้ำกับเพื่อน ๆ ว่าทุกคนในกลุ่ม Lab ควรมีโอกาสได้ทำส่วนทฤษฎี วิจารณ์ และสรุปผลด้วยตนเองบ้าง เพราะจะได้อ่าน ศึกษาข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งเป็นการทบทวนสิ่งที่เรียนในห้อง และเพิ่มเติมข้อมูลความรู้ใหม่

ทำให้แตกฉานขึ้น บางครั้งการสรุปและวิจารณ์ของรัตนาและกลุ่มผิด ถูกหักคะแนน แต่รัตนาบอกว่าไม่เคยเสียค้ายเพราะเธอได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นมากด้วยวิธีนี้

ผู้ศึกษาสอบถามรัตนาต่อไปว่า การที่เธอได้เรียนรายวิชา EAP Science แล้ว เธอคิดว่าวิชานี้ช่วยในการเรียนวิชาอื่น ๆ ของเธอ ไหม เธอตอบว่า “ช่วยมาก สำคัญบุญคุณวิชา EAP มาก เพราะทำให้สามารถอ่าน Text ภาษาอังกฤษได้เร็วขึ้น อาจารย์รู้ใหม่ หนูไปศึกษาเรื่อง relative clauses เพิ่มเติมเองด้วย รู้แจ้งเห็นจริงว่า ทำไมอาจารย์ต้องให้เรียนไวยากรณ์จุดนี้ เพราะถ้าเรารู้จักโครงสร้างนี้เราจะอ่านได้เร็ว จับใจความได้ชัด ไม่เสียเวลาเลย เรื่องประโยคเลื่อนไปอีกนะหนูก็ไปทบทวน เพราะใช้มากในการอ่าน Text” (พ.ย. 2544)

ต่อคำถามที่ว่า เธอรู้สึกอย่างไรกับวิชา EAP Science รัตนาตอบว่า “ชอบค่ะ หนูชอบที่สอนทักษะที่สำคัญ ๆ ให้เอาไปใช้ได้ มีการฝึกหัดเป็นเรื่อง ๆ ไม่เน้นไวยากรณ์มาก แล้วหนูชอบ ส่วน Presentation ด้วย มีการเก็บคะแนนการพูดถึง 20% หนูคิดว่าหนูทำได้ดี ในส่วนนี้ หนูพยายามค้นคว้ามาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ สรุป สังเคราะห์ แล้วพูดโดยใช้คำพูดของเราเอง การเรียน EAP เน้นให้เสรีภาพผู้เรียนในการคิด หาเหตุผลและสื่อสารโดยการพูด และเขียนมากกว่า FE ที่บังคับไปหมด เขียนก็ต้องเขียนตามข้อมูล ไม่ให้เด็กคิดเลย EAP มีให้อ่าน เขียนตอบโดยใช้คำพูดตัวเอง จับใจความสำคัญทำ Outline หนูชอบ เป็นทักษะที่ใช้ได้จริง ในการเรียนวิชาเฉพาะ เวลาอ่าน Text ค่ะ FE มีแค่ข้อสอบวง ๆ ไม่ชอบไม่ได้ฝึกทักษะภาษาเท่าไร” ผู้วิจัยได้ถามถึงความรู้สึกที่มีต่อรูปแบบการประเมินของ EAP Science ที่มีการประเมินโดยการสอบ 60% และการทำงานระหว่างเทอม 40% รัตนาเล่าว่าเธอชอบมาก เพราะเธอขยันตลอดเทอม เธอได้เรียนรู้มากขึ้นและยังได้รางวัลในรูปคะแนนด้วย

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนรัตนาในรายวิชา EAP Science อาจารย์ผู้สอนกล่าวว่า รัตนาขยันเรียน รับผิดชอบสูงมาก และพยายามมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สิ่งที่ผู้สอนประทับใจอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับรัตนาคือ เธอตั้งใจทำงานมาก งานที่เธอเขียน พูด จะมีคุณภาพสูง และแสดงว่าเธอได้ใช้แหล่งค้นคว้าช่วย ซึ่งลักษณะนี้ก็สอดคล้องกับพฤติกรรมเดิมของเธอเมื่อเรียนอยู่กับผู้วิจัย

ก่อนจบการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 รัตนาพูดถึงเกรดวิชา EAP Science ของเธอ เธอเล่าว่า ตอนสอบกลางภาคเธอทำข้อสอบไม่เสร็จหมด เพราะแบ่งเวลาไม่ดี เธอจะเขียนตอบยาว เพราะ “ความคิดกระฉูด” ทำให้ทำข้อสอบไม่ทันทั้งหมด จากการพิจารณาดูงานเก่า ๆ ของเธอ ผู้วิจัยพบว่า เธอชอบออกความคิดเห็น จะสนุกกับการเขียนหรือพูด เพราะมีความรู้ด้าน

ไวยากรณ์ โครงสร้าง และศัพท์ที่เอื้อ เธอกล่าวว่าเธอไม่ได้เสียใจ เพราะการสอบปลายภาค เธอแก้ปัญหาได้สำเร็จ และทำคะแนนได้ดีขึ้นมากถึงแม้จะทำให้เธอยังไม่ได้ A ก็ตาม เธอคิดว่าเธอภูมิใจกับ B+ ที่เธอได้ในวิชา EAP Science มาก

ก่อนจะจากไป รัตนาบอกผู้วิจัยว่า เธอคิดว่า EAP Science “แห้ง” ไปนิดหนึ่ง เพราะมีแค่เนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ล้วน ๆ เช่น เรื่องควาอังกการ เธอคิดว่าผู้ทำบทเรียนน่าจะสอดแทรกอะไรเบา ๆ บ้าง เช่น ในการจัดหน้าเอกสาร อาจมีการแทรกการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์บ้างก็จะดีขึ้นมา หรืออาจให้มีเรื่องอ่านสั้น ๆ นอกเวลาที่ไม่ใช่ วิทยาศาสตร์ให้ผู้เรียนอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน และฝึกภาษาด้วย เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนเก็บ ในความคิดของรัตนา ผู้เรียนวิทยาศาสตร์ก็ควรจะมีความรู้พุดถึงเรื่องอื่น ๆ ได้ด้วย ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 2: รัตนา

รัตนาเป็นกรณีศึกษาที่มีความเชื่ออย่างมากเรื่องความจำเป็นของการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับเธอการเรียนรู้เพียงในตำราและในห้องเรียนไม่เพียงพอ นอกจากเธอจะเรียนที่มหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยสอนแล้ว เธอยังเรียนด้านธุรกิจต่างประเทศที่มหาวิทยาลัยเปิดอีกแห่งหนึ่ง เรียนภาษาจีน และเรียนการวาดภาพลงบนแก้ว ซึ่งเป็นงานอดิเรกที่เธอชอบทำ จากการพิจารณาสิ่งที่เธอสนใจศึกษา เราจะเห็นได้ว่า เธอเป็นผู้ที่ตื่นตัวเรื่องการเรียนรู้ มีความสนใจที่หลากหลาย และมีสายตาที่ยาวไกลเพราะเห็นประโยชน์ในสิ่งที่เรียนต่อการพัฒนาตนเอง ด้วยนอกเหนือจากความสนใจที่มี รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนชีวิต และบริหารเวลาเป็นอย่างดี

รัตนามีลักษณะคล้ายราตรีกรณีศึกษาที่ 1 คือ เธอมีความพยายามสูง และมีความเชื่อว่าความพยายามจะช่วยให้เธอประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม รัตนาดูเหมือนจะมีข้อได้เปรียบเหนือราตรีคือ รัตนามีพื้นฐานครอบครัวที่สนับสนุนเธอในทุก ๆ ด้าน เธอได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในการเรียนรู้สิ่งที่เธอสนใจ มีแหล่งข้อมูลมากมายที่บ้านเพื่อใช้ในการศึกษา อันได้แก่ แหล่งข้อมูลเอกสาร (หนังสือ) แหล่งข้อมูลดิจิทัล (อินเทอร์เน็ต) และแหล่งข้อมูลบุคคลคือบิดามารดาที่มีพื้นการศึกษาดีพอสมควร มีวิสัยทัศน์ไกลทางการศึกษา และมีประสบการณ์ที่เอื้อ ด้วยเหตุเหล่านี้ รัตนาจึงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มากกว่าราตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนภาษาต่างประเทศ อันทำให้ผู้วิจัยเข้าใจได้คือว่าทำไมรัตนาจึงมีความสามารถในการใช้ภาษาสูงกว่าราตรี ถึงแม้กรณีศึกษาทั้งสองจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาในระดับเดียวกันในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2

อย่างไรก็ตาม ในสถานะที่แตกต่างกัน ทั้งรัตนาและราตรีจะมีความคล้ายคลึง หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ กรณีศึกษาทั้งสองได้แสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง มิได้หมายความว่าเรียนรู้อย่างเดียวตามลำพังเท่านั้น แต่อาจหมายถึง การเรียนรู้จากผู้อื่น หรือร่วมกับผู้อื่น และกรณีศึกษาทั้งสองได้แสดงให้เห็นว่า เพื่อน ผู้สอน และครอบครัว มีความสำคัญมากในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประเด็นหลักอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นในตัวรัตนาคือ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผน ซึ่งเมื่อพิจารณาพร้อมกับปัจจัยเสริมเรื่องพื้นฐานครอบครัว อาจเป็นตัวอธิบายสาเหตุของปัญหาเรื่องการเรียนของราตรี ในภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2544 ได้ส่วนหนึ่ง ประเด็นดังกล่าวอาจช่วยทำให้เราเข้าใจความหมายของคำพูดของรัตนาที่ว่า การวางแผนเป็นทักษะที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าขาดแผนเราจะมีปัญหาเรื่องเวลาตามมา ทำให้ไม่สามารถทำอะไรได้สำเร็จ ได้ชัดเจนขึ้น

โดยภาพรวม รัตนาได้แสดงพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณสมบัติ 6 ประการของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองครบถ้วนและในระดับที่สูง และเธอได้แสดงแนวโน้มในการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้มากขึ้นในระยะติดตามผลเช่นเดียวกับราตรี

กรณีศึกษาที่ 3: ชีระ

ชีระ..... การได้สัมผัสภาษาอังกฤษนอกห้องช่วยมากๆ ส่วนใหญ่ที่ได้ภาษาอังกฤษคือ มีบาง
อย่างที่ผมสนใจ แต่บังเอิญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นเอง.....

ชีระจบการศึกษาจากโรงเรียน ม. จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยคะแนน 4 ในวิชาภาษาอังกฤษมาตลอด ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ชีระสอบข้อสอบวิชาภาษาอังกฤษได้คะแนน 96 (จาก 100) ในความคิดของชีระ ครูมีหน้าที่กำหนดเป้าหมายในการเรียน หาแบบฝึกหัดให้นิสิต และทดสอบนิสิตอยู่เสมอ ครูที่ดีสามารถทำให้นิสิตขยันเรียน และเรียนได้ดี อีกทั้งต้องคอยช่วยเหลือนิสิตอยู่เสมอ สำหรับผู้เรียน ชีระเชื่อว่าผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ปัญหาตัวเองและหาวิธีแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมายในการเรียน รวมทั้งประเมินตนเอง ในการทำแบบฟอร์มประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชีระระบุว่าไม่ทราบว่าตนเองสนใจอะไร และไม่หาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน เมื่อได้รับงานคืนจากผู้สอน ชีระจะสนใจศึกษาข้อผิดพลาดของตนเองเรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น และมักไม่ทำผิดซ้ำอีก ชีระบอกว่าตัวเองรู้ตัวว่ามีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ ไม่รู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิดและไม่ชอบลองผิดลองถูกในการเรียนภาษาอังกฤษ ในชั้นเรียนนิสิตมักเงิบแต่ไม่ใช่เพราะอายุว่าจะทำผิด ชีระทราบว่าถ้าจะเก่งภาษาอังกฤษต้องหมั่นใช้อยู่เสมอ การจามีบทบาทสำคัญเหมือนกัน แต่จะเรียนภาษาให้เก่งโดยการท่องจำไม่ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ ชีระทราบว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุกด้าน ยอมรับว่าการที่ชอบภาษาอังกฤษส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้คะแนนดีมาตลอด แต่ไม่คิดว่าการเรียนภาษาอังกฤษไม่คิดจะเป็นปมด้อย ทำให้ขาดความมั่นใจในตัวเอง ชีระไม่พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียน การได้รับคำชมและข้อมูลย้อนกลับที่ดีทำให้เกิดกำลังใจในการเรียน เขาเชื่อว่าถ้าพยายามจะพัฒนาตนเองในการเรียนภาษาได้เรื่อย ๆ (ชีระ: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวแบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองและการสัมภาษณ์ทั่วไป: พฤศจิกายน 2543)

จากข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับธีระ ผู้วิจัยมีประเด็นที่สนใจจะศึกษาในรายละเอียดหลายประเด็น คำถามแรกที่ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบคือ ทำไมธีระที่เรียนภาษาอังกฤษได้ดี จึงมีลักษณะหลายประการของผู้เรียนที่ไม่เป็นไปตามที่ผู้วิจัยมีสมมติฐานไว้ กล่าวคือธีระบอกว่า ตนเองไม่ทราบว่าตนเองสนใจอะไร และไม่หาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน ประเด็นนี้ จึงถูกใช้เป็นประเด็นในการเริ่มสนทนา (การสัมภาษณ์ครั้งที่ 2: มกราคม 2544) ในส่วนที่เกี่ยวกับความสนใจ ธีระกล่าวว่า บ่อยครั้งที่ตัวเองไม่ทราบว่าตัวเองสนใจอะไร เขาต้องไปพบหรือสัมผัสสิ่งนั้นๆ ก่อนจึงจะบอกได้ว่าชอบหรือไม่ สนใจหรือไม่ ธีระเรียกว่าเป็นแบบธรรมชาติ ธีระยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดจุดพลิกผันในชีวิตการเรียนว่า ตอนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ 4 – มัธยมปีที่ 5 ธีระเคยตั้งใจว่าจะเรียนวิศวกรรมศาสตร์ แต่มาตอนต้นมัธยมปีที่ 6 ไปจับหนังสือเล่มหนึ่งโดยบังเอิญ เป็นตำราภาษาอังกฤษชื่อ Microeconomic Theory อ่านแล้วชอบมากคิดว่า “นี่แหละใช่เลย” จึงเปลี่ยนมาเรียนคณะหนึ่ง ธีระบอกว่าตนเองจะไม่ใช้คนประเภทที่มีความชอบอยู่ก่อน แล้วไปแสวงหาทำสิ่งที่ชอบ แต่จะเปิดโอกาสให้ตัวเองไปได้สัมผัสกับสิ่งต่างๆ แล้วตัดสินใจว่าชอบหรือไม่ ชอบก็อ่านต่อ ศึกษาต่อ ลองเอาข้อมูลความรู้ที่ได้ไปใช้เพื่อประโยชน์อะไรบางอย่างที่มีอยู่ในใจ ถ้าไม่ชอบก็ผ่านไป ถ้าเราจะพิจารณาลักษณะของธีระเราจะพบว่า เขามีลักษณะพิเศษคือ เขาจะไม่กำหนดกรอบที่เคร่งครัดนักให้กับตัวเอง แต่จะมีกรอบกว้าง ๆ แล้วให้โอกาสตัวเองได้มีประสบการณ์กับสิ่งนั้น ๆ ก่อน เช่น ธีระบอกว่า ชอบอ่านนิยาย แต่ไม่อ่านนิยายไทย เช่น เพชรพระอุมา จะไม่อ่านเค็ดขาด แต่จะอ่านนิยายภาษาอังกฤษ ตัวเองจะลองอ่านตั้งแต่ นิยายวิทยาศาสตร์ นิยายโรแมนติค เรื่องสั้น หนังสือที่ขายดี เพื่อดูว่าตัวเองจะชอบอะไร แนวไหน วิธีนี้ตามที่ธีระเรียกว่าเป็นวิถีธรรมชาติ ทำให้เขาได้พบความหลากหลายในสิ่งที่เขาสนใจ และในประเด็นที่เกี่ยวกับการหาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนก็เช่นกัน ธีระบอกว่า เขาไม่ใช่คนหาโอกาส แต่ปล่อยตัวเองตามธรรมชาติ เมื่อเจออะไรที่สนใจจะศึกษา จะลงมือศึกษาทันที แต่ที่ได้ความรู้ภาษาอังกฤษมามากคงเป็นเพราะเรื่องนั้น ๆ บังเอิญเป็นภาษาอังกฤษ และตัวเองก็มักจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีภาษาอังกฤษเกี่ยวข้องอยู่

ต่อคำถามต่อไปที่ว่า ในความคิดของเขามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เขาเรียนภาษาอังกฤษได้ดี ธีระกล่าวว่า ปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุดคือ พื้นฐานภาษาที่ดีและทัศนคติที่ดีที่มีต่อภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ธีระจำความได้ คุณพ่อ (อาชีพกุมารแพทย์ โรงพยาบาลสวนดอก)

และคุณแม่ (อาชีพพยาบาลที่โรงพยาบาลเดียวกัน) ที่มีธีระเป็นลูกคนเดียว ส่งเสริมให้เขาได้เห็นภาษาอังกฤษ โดยการกดเครื่องคอมพิวเตอร์เล่น เล่นเกมส์ภาษาต่างๆ ธีระเล่าว่าเขาได้โอกาสทำเช่นนี้ตั้งแต่ยังพูดไม่ได้ วิธีนี้ทำให้เขาเริ่มเรียนภาษาอังกฤษแบบธรรมชาติ และด้วยความสนุกสนาน การได้เห็นภาษาอังกฤษบ่อยๆ ตั้งแต่เด็กๆ ทำให้เขาเกิดความเคยชิน ไม่กลัวภาษาอังกฤษ (เหมือนเพื่อนหลายๆ คนที่ไม่ชอบภาษาอังกฤษและบอกว่าเห็นภาษาอังกฤษเหมือนตัวหนอน) ธีระเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นอนุบาล เขาไม่รู้ตัวเองว่าเก่งภาษาอังกฤษจนถึงชั้นมัธยมต้น เมื่อเพื่อนๆ ที่เคยเรียนภาษาอังกฤษในระดับไล่เลี่ยกันได้คะแนนต่ำกว่าเขาหมด การเรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนมงฟอร์ตจะเน้นความหมายและการใช้ก่อนการรู้กฎเกณฑ์ อาจารย์คนไทยจะสอนไวยากรณ์ แต่ธีระเล่าว่า มีอาจารย์บางท่านชอบสอนผิด เขากับพวกเพื่อนๆ ที่อ่านหนังสือไวยากรณ์ภาษาอังกฤษกันเป็นประจำอยู่แล้ว จะขยันอ่านตำราไวยากรณ์เพื่อมา “ยัน” กับอาจารย์ว่าที่อาจารย์พูดไม่ถูก ธีระเล่าว่าตอนมัธยมปลายก่อนจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย เขาเห็นข้อมูลทางภาษาจากสื่อต่าง ๆ นอกห้องเรียนมาก (ในห้องเรียนมีข้อมูลน้อยมาก) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่มีอยู่ประจำที่บ้าน ที่วิภาษาอังกฤษ นิยายภาษาต่างประเทศ ข่าวภาคภาษาอังกฤษ (บิคมารดาจะเปิดทีวีทิ้งไว้ประจำ) การ์ตูนภาษาต่างประเทศ “เล่นเน็ต” คุยกับชาวต่างประเทศ หาข้อมูล เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ ใช้เน็ตหาข้อมูลที่สนใจเกี่ยวกับการวิจารณ์หนังสือที่ตนเองอ่าน หรือภาพยนตร์ที่ตนเองชอบ ซึ่งในการทำกิจกรรมเหล่านี้ ธีระจะสนใจกับเนื้อหามากกว่าโครงสร้าง และไวยากรณ์ แต่ถ้ามีศัพท์ดี ๆ จะสนใจจำไว้ใช้ ในการจำจะสังเกตว่าศัพท์คำนั้นใช้ในโครงสร้างภาษาอย่างไร บ่อยครั้งที่ธีระเล่าว่าศัพท์หลายตัว เห็นครั้งแรกๆ จะแปลไม่ออก แต่ถ้าเห็นบ่อย ๆ จะเดาได้ว่าหมายความว่าอย่างไรในบริบทนั้น ๆ แล้วนำกลับมาใช้เอง ในบริบทที่คล้ายคลึงกัน ธีระบอกว่า เขาเป็นพวกจำแต่ไม่จด เพราะเขาคิดว่าถ้าจดแล้วมักไม่จำ และไม่อยากไปตามหาให้เสียเวลาว่าไปจดไว้ที่ไหน เขาบอกว่าวิธีนี้จะทำให้จำได้เพียงครึ่งหนึ่งของสิ่งที่เขาเคยเห็น แต่เทคนิคของเขาคือ เขาจะนำสิ่งที่เขาจำมาใช้ใหม่เรื่อย ๆ เมื่อมีโอกาส

ปัจจัยตัวต่อมาก็คือ ความสนใจ ธีระเล่าว่า เขามีนิสัยแปลกคือ ถ้าเจออะไรที่น่าสนใจ เขาจะอ่านและศึกษาทันที เช่น ถ้าพบนิยายวิทยาศาสตร์ นิยายทั่วไป หรือนิทานสำหรับเด็ก เรื่องที่ชอบ จะอ่านทันที มีอยู่ครั้งหนึ่งที่เครื่องคอมพิวเตอร์ของเขาล่มสลาย เขา

ก็ไปหาหนังสือที่พูดถึงเทคนิควิธี upgrade เครื่องมาอ่านและปรับเครื่องคอมพิวเตอร์ของเขา
เลข ทั้งนี้เพราะเขาสนใจเรื่องคอมพิวเตอร์มากอยู่แล้ว

ปัจจัยตัวที่สามที่ทำให้ธีระเรียนภาษา (และวิชาอื่นๆ) ได้ดี คือ คะแนนที่ดีในการ
เรียน ธีระกล่าวว่าคะแนนที่ดีจะมีผลดีต่อการเรียน เพราะคะแนนดีจะทำให้เกิดแรงขับ มี
ความภูมิใจ ทำให้เกิดความพยายามจะรักษาระดับคะแนนที่ดีอยู่เรื่อย ๆ ธีระบอกว่า “ถ้า
Foundation English ผมได้ C ผมต้องเครียดแน่ ๆ”

นอกจากปัจจัยหลักทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้ถามถึงความรู้สึกของธีระ
ว่าปัจจัยด้านพื้นฐานครบถ้วน มีความสำคัญต่อการที่ธีระเรียนภาษาได้ดีหรือไม่ ธีระบอก
ว่าน่าจะใช่เพราะนอกจากจะส่งเสริมให้ธีระคุ้นเคยกับภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็กๆแล้ว บิดา
มารดา ของ ธีระยังให้การสนับสนุนด้านการเงิน ด้านโอกาสการเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่ารวม
ถึง อิสระในการเลือกเรียนสิ่งที่ชอบด้วย ธีระคิดว่าพื้นฐานด้านภาษาของบิดามารดามีผลต่อ
เขาพอสมควร เพราะสามารถให้คำแนะนำ และส่งเสริมเขาได้อย่างมาก บรรยากาศในการ
เรียนที่โรงเรียนมงฟอร์ต ก็มีบทบาทมากในการที่เขาเรียนภาษาได้ดี ธีระเล่าว่า เขาอยู่ใน
กลุ่มเพื่อนที่ชอบเรียนรู้ “ทุกคนมีตำราภาษาอังกฤษคนละหลายๆ เล่ม แล้วจะช่วยกันเช็คคำ
อาจารย์สอนผิดหรือเปล่า” และปัจจัยประการสุดท้ายที่ธีระกล่าวถึงคือ บุคลิกส่วนตัวของ
เขาเอง เขาคิดว่าเขาเป็นคนช่างสังเกต จดจำ (ตอนแรกเขาไม่ทราบว่าเขาเป็นคนลักษณะนี้
แต่คนหลายๆ คนบอกเขา และต่อมาเขาลองสังเกตตัวเองโดยเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ) และ
เขาคิดว่าลักษณะดังกล่าวมีความจำเป็นกับการเรียนทุกประเภท

ในการสังเกตพฤติกรรมของธีระในการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยพบว่า ธีระจะเข้า
เรียนและเข้าเรียนตรงเวลาเกือบทุกครั้ง ในห้องเรียนธีระจะค่อนข้างเงียบ เมื่อผู้สอนพูดคุย
กับชั้นเรียนและขอให้ใครก็ได้ตอบคำถาม ธีระจะไม่ใช้คนที่ชอบตอบคำถาม (ทั้ง ๆ ที่รู้
คำตอบ) แต่ถ้าไม่มีใครตอบ แล้วผู้สอนถามธีระให้เขาช่วยตอบ ธีระถึงจะตอบ ผู้วิจัยเคย
ถามธีระเกี่ยวกับเรื่องนี้ เขากล่าวว่า “อยากให้เพื่อน ๆ ตอบบ้าง บรรยากาศจะได้ดี ไม่ใช่มี
คนผูกขาดการตอบอยู่ไม่กี่คน การตอบอยู่คนเดียวจะทำให้เพื่อน ๆ รำคาญด้วย” แต่ถ้าธีระ
มีคำถาม เขาจะไม่รื้อที่ถามและคาดหวังที่จะได้คำตอบที่ชัดเจนที่เขาเข้าใจด้วย ซึ่งอาจ
หมายถึงการถามมากกว่า 1-2 คำถาม ธีระจะรับผิดชอบงานที่ต้องทำเป็นอย่างดี เขาจะส่ง
งานครบและตรงเวลาเกือบทุกครั้ง (ประมาณ 90%) มีช่วงปลายเทอม เขาจะส่งงานไม่ครบ

จากการพูดคุยกับเขาอย่างไม่เป็นทางการ พอสรุปได้ว่า เขามีความเชื่อว่าเขาจะได้คะแนนวิชานี้ที่อยู่แล้ว แต่มีวิชาอื่น ๆ ที่เขาต้องขยันมากขึ้น เช่น คณิตศาสตร์ คังนั้นเขาจึงต้องพยายามในวิชาที่คิดว่ามีปัญหามากขึ้น และการกระทำดังกล่าวอาจส่งผลต่อวิชาภาษาอังกฤษบ้าง แต่เขาคิดว่าไม่มากจนจะส่งผลทางลบกับคะแนนวิชาภาษาอังกฤษ ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพของงาน แบบฝึกหัดการอ่านทุกชิ้น (8 ชิ้น) ธีระได้คะแนน 90 -100% ตลอด แต่สิ่งที่น่าแปลกใจคือ ธีระไม่เคยหาศัพท์เลยสักตัวในงานอ่านทุกชิ้น ตรงนี้คงจะชี้ให้เห็นวิธีการเรียนของธีระชัดเจนขึ้น คือธีระไม่ชอบจด แต่จะจำ มีบางอย่างที่เขาไม่รู้ในเรื่องที่เขาอ่าน แต่เขาจะใช้ความรู้พื้นฐานที่ดีและความสามารถในการเดาจากบริบทเพื่อช่วยให้เขาสามารถแก้ปัญหาได้ บางครั้งเขาจะใช้พจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ และตำราไวยากรณ์ที่มีอยู่ช่วย แต่ไม่บ่อยนัก

ในเรื่องภาษาเขียนธีระจะมีวิธีการเขียนที่สั้น กระชับ และมีข้อคิดพื้นฐานทางไวยากรณ์ รวมทั้งโครงสร้างน้อยมาก (ธีระเป็นผู้เรียน 1 ใน 3 คน ของกลุ่มที่ไม่เขียน Log เป็นงานพิเศษ โดยเลือกทำงานใน Self-access Learning Centre แทน งานที่ทำมีความหลากหลายประกอบด้วย ไวยากรณ์ คำศัพท์ การอ่านและการเขียน) จุดเด่นอีกประการหนึ่งของงานเขียนของธีระคือ การใช้คำศัพท์ในระดับที่สูงกว่าเพื่อนคนอื่น ๆ ถึงแม้ว่าในงานเขียนที่ผู้สอนให้ข้อมูลเป็นส่วนใหญ่ ธีระจะมีประโยคที่เป็นแนวคิดที่คล้ายคลึงกับข้อมูลที่ให้แต่ใช้คำศัพท์ที่ยากซึ่งเขาเคยพบมาก่อนที่อื่น ในงานเขียนชิ้นหนึ่ง ผู้สอนจะบังคับชนิดของการเขียน (ตามที่หลักสูตรกำหนด) คือการเขียนเปรียบเทียบเพื่อแสดงความเหมือนและความแตกต่าง แต่ให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเขียนเองตามความสนใจ ธีระได้เลือกเขียนเปรียบเทียบ Javascript และ CGI Script เพราะเขามีความสนใจเรื่องคอมพิวเตอร์เป็นพิเศษอยู่แล้ว ดังจะยกมาเป็นตัวอย่างประกอบดังนี้

As most web developers know, web pages written with pure HTML is static. To catch up with the increasing demand and expectation for interactive media, dynamic web pages were introduced. Today; the two most popular tools for creating dynamic web pages are Javascript and CGI script. In order to choose the right tool, one must know the differences between the two, as well as what they have in common.

The primary difference between Javascript and CGI script lies in the programming philosophy itself. Unlike Javascript, which is a unique scripting language derived from a full programming language called Java, CGI is only a set of communication rules between computers. When you write Javascript, you use its syntax and programming structure. When writing CGI, however, you may elect to use any programming language that supports CGI. You can even use multiple languages in different parts of your CGI program.

It should be noted that because Javascript is a programming language, it is best used on a single web page. On the other hand, CGI script is best used for multiple web pages or web sites that contact each other because CGI script's architecture is more communication-oriented.

Another important difference comes from the fact that Javascript is a more modern language than CGI. Therefore, Javascript supports more modern programming architectures such as object-oriented-programming, while CGI script does not. Consequently, beginners will find Javascript much easier than CGI script. However, in terms of programming power, CGI is much more powerful than Javascript.

Despite distinctive differences, both Javascript and CGI script are used for one common goal : to create interactive web pages. As dynamic programming languages, they are equally popular. The two languages are highly compatible as well. You can even mix Javascript and CGI script into one page!

จากงานเขียนของธีระ เราจะเห็นได้ว่า ธีระมีเนื้อหาที่จะเขียนซึ่งได้จากการศึกษา สิ่งที่เขาสนใจ นอกจากนั้น ธีระยังสามารถใช้วิธีการเขียนเปรียบเทียบได้อย่างถูกต้อง อัน ได้แก่ การแยกประเภทข้อเหมือน ข้อแตกต่าง การใช้วิธีเขียนเพื่อลำดับประเด็น การใช้ โครงสร้างการเปรียบเทียบมีความหลากหลาย ภาษาที่ใช้ถูกต้อง 90% ขึ้นไป และ โครงสร้าง ประโยคที่ใช้มีความหลากหลาย ตามปกติงานเขียนของธีระจะมีข้อผิดพลาดน้อยมาก เมื่อครูชี้ที่ผิด

ธีระจะสามารถแก้ไขได้เองทุกครั้ง งานเขียนจะอยู่ในระดับ A - หรือ -A โดยตลอด และในการสอบก็เช่นเดียวกัน จากการติดตามดูงานเขียนของธีระ ที่ผู้ตรวจไม่ใช่ผู้สอน ธีระจะได้คะแนนเกือบเต็ม หรือ 90% ขึ้นไปทุกครั้ง

ทักษะด้านการพูด เป็นทักษะที่ธีระทำได้ดีอีกเช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าสำเนียงการพูดจะไม่คล้ายเจ้าของภาษา (ธีระไม่เคยไปเมืองนอกมาก่อนเลย) ในการฝึกพูดครั้งที่ 1 (ธันวาคม 2543) ซึ่งทั้งห้องได้ลงคะแนนเสียงเลือกหัวข้อเรื่อง Tastes and Preferences นิสิตทุกคนจะพูดให้เพื่อน ๆ ฟังในเรื่องที่เป็นความชอบและความสนใจของตน ธีระชอบอ่านหนังสือ (ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น) เขาอ่านหนังสือเรื่อง Men are from Mars; women are from Venus ของ John Gray ในการพูด ธีระพูดค่อนข้างช้าด้วยความมั่นใจ เป็นธรรมชาติ มีการใช้การสื่อสารทางตากับผู้ฟังเพื่อตรวจสอบดูปฏิกิริยาของผู้ฟัง ธีระเล่าให้ฟังว่าหนังสือเล่มนี้พูดถึงประเด็นหลักคือ ชายและหญิงมีความคาดหวังที่แตกต่างกันในสัมพันธภาพที่แต่ละคนมีกับเพื่อนต่างเพศ และความคาดหวังที่แตกต่างกันนั้นเองอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันระหว่างคน 2 เพศ ในสัมพันธภาพนั้น ๆ ได้ ธีระได้เขียนประเด็นหลัก ๆ ให้ผู้ฟังติดตามในแผ่นใสดังนี้

MEN	WOMEN
Trust	Caring
Acceptance	Understanding
Appreciation	Respect
Admiration	Devotion
Approval	Validation
Encouragement	Reassurance

ธีระได้อธิบายโดยการยกตัวอย่างประกอบอย่างสั้นๆ และพูดในตอนท้ายว่า เขาหวังว่าการอ่านหนังสือเล่มนี้จะทำให้เขาเข้าใจเพศตรงข้ามได้ดีขึ้น และมีแฟนสักคนหนึ่ง

ส่วนในการพูดครั้งที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2544) ธีระได้เป็นสมาชิกของกลุ่มที่พูดสนับสนุนว่า คนป่วยที่ป่วยมากจนหมดทางรักษาควรมีสิทธิเลือกที่จะตายได้ (คือกฎหมายควรอนุญาตให้ทำได้) ซึ่งเป็นหัวข้อที่ค่อนข้างซับซ้อน จากหัวข้อของการพูดที่ธีระเลือก เราจะเห็นว่า การใช้ภาษาของธีระจะเริ่มต้นจาก ความสนใจในสิ่งนั้น ๆ ก่อนเสมอ ต่อจาก

นั่น ชีระก็จะพยายามหาข้อมูล และใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความคิด ความเข้าใจ รวมทั้งความเห็นส่วนตัวของตนเองต่อผู้อื่น ด้วยความสนใจของเขา และความที่เขาเป็นคนช่างคิด รวมทั้งการมีความชำนาญด้านภาษา ทำให้ชีระมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะสามารถสื่อสารความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ เมื่อพิจารณาธรรมชาติของหัวข้อที่ชีระพูดกับหัวข้อที่เพื่อนร่วมชั้นส่วนใหญ่พูด จะพบว่า มีความแตกต่างกันเรื่องความซับซ้อนของความคิดค่อนข้างมาก ยกตัวอย่างเช่น เพื่อนหลายๆ คนในห้องจะพูดถึงกิจกรรมที่ชอบทำในยามว่างว่าเป็นการกิน การนอน และการซื้อของ หรือพูดถึงนักร้อง Boy bands ที่ตนเองชอบ หรืองานอดิเรกที่ชอบทำ เช่น การสะสมตุ๊กตา และการสะสม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายแบบต่าง ๆ ในความคิดของผู้วิจัยประเด็นนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก ชีระผู้ที่ช่างคิดมีความสนใจหลากหลาย ดูเหมือนว่าจะมีวุฒิภาวะที่สูงกว่าเพื่อน ๆ ส่วนมาก และลักษณะนี้เอง น่าจะมีอิทธิพลต่อการเป็นคนช่างสังเกต จดจำ อีกทั้งมีความเข้าใจเรื่องซับซ้อนได้ง่ายกว่าคนอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากการพูดคุยกับเพื่อน ๆ ที่เรียนภาษาอังกฤษในกลุ่มเดียวกับชีระหลายคน ในการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการหลายครั้ง เพื่อน ๆ หลายคน เช่น เต๋น อาวุธ นุปผา และสาขธาร มักพูดถึงชีระด้วยความรู้สึกชื่นชมเสมอว่า “ชีระสามารถเข้าใจอะไรที่ซับซ้อนได้เร็วมาก ไม่ว่าจะ เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษ พวกเขาทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่มี concept ซับซ้อน เขาสามารถสรุปให้เพื่อน ๆ ฟังได้อย่างดี สั้นกระชับ เข้าใจง่าย เวลาสอบชีระจะเขียนน้อย แต่ได้คะแนนดีมากเสมอ”

ส่วนทักษะการฟัง ชีระทำได้ดีมากเช่นกัน เขาจะมีความสามารถสูงกว่าทุก ๆ คนในห้อง ชีระเป็นคนเดียวที่ได้คะแนนเต็มในการสอบการฟัง อีกทั้งจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนในห้อง ชีระจะไม่มีปัญหาในการสื่อสารในห้องที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพูดถึงคุณสมบัติของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ชีระกล่าวว่า สิ่งที่สำคัญมากคือ ความภาคภูมิใจในตัวเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ชีระประเมินว่าตนเองมีอยู่ในระดับ 5 คือระดับสูงสุด ต่อคำถามที่ว่าอะไรทำให้ชีระมีความภาคภูมิใจในตนเอง ชีระตอบว่า “ความรู้สึกว่ารู้มากขึ้นทำให้รู้สึกดี แต่การรู้สึกดีไม่จำเป็นต้องเกิดเพราะได้ไปอวดใคร ๆ ว่ารู้เรารู้ว่าเรารู้ และอยากรู้เพราะเราสนใจก็พอแล้ว” แต่ในสภาพแวดล้อมของการเรียน คะแนนก็มีความสำคัญมากในการสร้างแรงเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง “สำหรับผมคะแนนภาษาอังกฤษ ตอนสอบเอ็นท์ และคะแนนตอนเรียน AUA ผมได้ A รวด 11

course ทำให้ผมรู้สึกดี ภูมิใจในตัวเอง” ชีระกล่าวต่อไปว่า “แต่มีบางวิชาที่ผมยังมีปัญหาอยู่บ้าง เช่น คณิตศาสตร์ ผมคิด วางแผนเพื่อแก้ปัญหา ดังนั้นทักษะวางแผนผมว่ามีความสำคัญเหมือนกัน แต่ไม่มาก (ระดับ 2)”

การพูดคุยกับชีระทำให้เราทราบว่า ชีระชอบดนตรีมาก เขาเล่นระนาดได้เก่งมาก ขนาดออกงานต่างๆ อยู่เสมอที่เชียงใหม่ นอกจากนี้ เขาเล่นเปียโนในเวลาว่างเมื่ออยู่เชียงใหม่ แต่พอมายู่กรุงเทพฯ ชีระหันมาฝึกไวโอลิน โดยมีอาจารย์ที่คณะศิลปกรรมเป็นครู พอเริ่มขึ้นชั้นปีที่ 2 ชีระจะสนใจงานกิจกรรมมากขึ้น เช่น รับผิดชอบการจัดแสดงเสียงบนเวทีในวงดนตรี CU Band เมื่อมีงานมหาวิทยาลัย เพื่อน ๆ เล่าว่า “ชีระกลับบ้านคิดมากทุกวันเป็นบางช่วง แต่เขาก็ยังทำทุกอย่างได้ดี เขานี้เขียนจริง ๆ” (เด่นและสายธาร: 9 พฤศจิกายน 2544)

ในกรณีศึกษาของชีระ ผู้ซึ่งคิดว่า “ชั่วโมงภาษาอังกฤษคือ ชั่วโมงพักผ่อน” ผู้วิจัยได้ข้คิดว่าถ้าการเรียนการสอนเน้นเรื่องกระบวนการ มากกว่าในปัจจุบัน ชีระอาจจะได้ใช้โอกาสในการขยายความสนใจ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งเป็นอิทธิพลเชิงบวกต่อเพื่อน ๆ ในการเรียนรู้มากขึ้น เมื่อการเรียนการสอนเน้นกระบวนการที่ให้อิสระกับผู้เรียนมากขึ้นในการใช้ภาษาในเชิงสัมพันธ์กับสิ่งที่ตนเองสนใจ ชีระอาจพบว่าการเรียนรู้ที่น่าสนใจ สนุกสนาน และทำให้เกิดการพัฒนาทั้งส่วนตน และกับกลุ่มเพื่อน และผู้สอนที่เป็นเพื่อนในการเรียนรู้มากขึ้น ทศคดีของเขาที่ว่า “ในวิชาภาษาอังกฤษไม่ว่าครูสอนอะไรก็ไม่มียอะไรใหม่” (พฤศจิกายน 2543) อาจจะได้รับการปรับเปลี่ยนเพื่อทำให้การเรียนรู้มีความหมาย มีความสุข และมีประโยชน์มากขึ้นก็ได้ แต่ปัจจัยเสริมในกรณีของชีระคือ ชีระสามารถใช้ภาษาอังกฤษเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในวิชาคณะ ซึ่งเป็นวิชาที่เขาสนใจมากได้ จากการพูดคุยกับชีระและเพื่อน ๆ ผู้วิจัยทราบว่า มีวิชาหลายวิชาที่นิสิตต้องใช้ภาษาอังกฤษช่วยหรือเป็นตัวหลักในการเรียน ผู้วิจัยคิดว่าสิ่งนี้คงจะทำให้ชีระได้พัฒนาความสามารถด้านภาษาของตนเป็นอย่างมากด้วย

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 3: ชีระ

จากการพูดคุยกับผู้สอนของชีระ ในการติดตามผลทั้งในรูปการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการระหว่างเทอมการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2544 และการพูดคุยอย่างเป็นทางการปลายเทอมนั้น ผู้วิจัยทราบว่า ชีระยังคงมีพฤติกรรมในห้องเหมือนเดิมคือ เงียบเป็นส่วนใหญ่ ทำงานเท่าที่จำเป็นต้องทำ ชีระจะไม่อาสาทำงานในห้อง เว้นเสียแต่เมื่ออาจารย์ขอให้ช่วยทำงานที่อาจารย์กำหนดให้ทำทั้งในห้องเรียน และเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกห้องเรียน ชีระจะทำครบเท่าที่กำหนด คุณภาพงานอยู่ในระดับที่ดีมากเพราะภาษาของชีระอยู่ในระดับดีมาก ชีระได้เกรด A ในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชา 1 (สำหรับนิสิตคณะหนึ่ง) หรือ EAP I

ในการพูดคุยกับชีระ หลังการสอบกลางภาคของเทอมที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ผู้วิจัยทราบว่า ชีระค่อนข้างยุ่งกับการทำกิจกรรมของวง CU Band เขาเล่าว่าเขาอยู่ฝ่ายจัดแสงเสียงและงานเวที เมื่อตอนที่อยู่ปี 1 ชีระเป็นกรรมการของ CU Chorus และเป็นนักร้องวงประสานเสียง เขามีความรู้สึกว่ากิจกรรมตอนปี 2 หนักมากกว่าตอนที่เขาอยู่ปี 1 ทำให้บางคืนกลับบ้านตี 1 ตี 2 และทำให้ตื่นเข้าไปเรียนบางวิชาไม่ทันบ้างในบางครั้ง ต่อคำถามที่ว่า ชีระคิดอย่างไรกับรายวิชา EAP I ชีระตอบว่า ในความคิดของเขา รายวิชานี้มีระดับความยากง่ายไม่ต่างจากรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 มากนัก เนื่องจากการเขียนในระดับประโยคและย่อหน้าสั้น ๆ แต่ต่างกันตรง EAP I มีเนื้อหาที่เน้นไปในทางวิชาเฉพาะของเขามากขึ้น ในความคิดของชีระ เขาแทบไม่ได้เรียนรู้อะไรใหม่เพิ่มขึ้น ในรายวิชา EAP I วิชาภาษาอังกฤษยังคงเป็นชั่วโมงพักผ่อนของเขาเหมือนเดิม แต่เมื่อผู้วิจัยถามถึงความรู้สึกของเขาที่มีต่อรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับสาขาวิชา 2 หรือ EAP II อีกกล่าวว่าเขารู้สึกว่า EAP II ยากกว่า EAP I มาก เรื่องที่อ่านก็ซับซ้อนขึ้น มีศัพท์ยาก ๆ ที่เขาไม่เคยเห็นมาก่อนมาก นับเป็นวิชาแรกในกลุ่มรายวิชาภาษาอังกฤษที่เขาต้องค้นคว้า และเตรียมทำงานก่อนเข้าชั้นเรียนรวมทั้งทำการบ้าน (เขากล่าวว่า เดิมเขาไม่เคยเตรียมตัวเรียน และบ่อยครั้งที่ไปทำการบ้านก่อนส่งที่คณะ เพราะไม่ได้ทำไปจากบ้าน) เขากล่าวว่า EAP II นั้นเป็นวิชาแรกที่เขาู้สึกว่าเขาได้เรียนรู้อะไรใหม่

เมื่อการสนทนาคำเนินมาถึงจุดนี้ ผู้วิจัยจึงถามอีกว่า เขา รู้สึกว่าเขาเสียเวลาไปเปล่า ๆ ไหม เมื่อเรียนภาษาอังกฤษ 3 ตัวแรก เพราะเขาไม่ได้เรียนอะไรใหม่ เขาตอบว่า “รู้สึกบ้างเหมือนกันว่าเสียเวลา แต่คิดดูอีกที ก็เหมือนกับได้ 9 เกรดคิดมาช่วยวิชาที่หนักของคณะ เพราะวิชาของคณะเป็นวิชาใหม่ทั้งหมดต้องขยันมาก” ผู้วิจัยถามอีกต่อไปว่า เนื่องจากการเรียนภาษาอังกฤษแบบเดิม เน้นการสอนมาก ทำให้ผู้เรียนเรียนเพื่อสอบ ถ้าทางสถาบันภาษาจะปรับให้การเรียนการสอนเน้นการให้นิสิตได้ทำงานระหว่างเทอมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาทักษะภาษาตามระดับความสามารถของนิสิตแต่ละคน โดยจะเพิ่มคะแนนเก็บเป็น 40% ชีระมีความเห็นอย่างไร ชีระตอบว่า “ต้องให้การเก็บคะแนนเป็นธรรม (ซึ่งชีระก็ยอมรับว่า การตรวจคะแนนในการสอบก็มีส่วนที่ไม่เป็นธรรมบ้าง) แต่ถ้าต้องทำงานหนักมาก อาจไม่ไหว เพราะเรียนหลายวิชา”

ผู้วิจัยได้ถามชีระต่อไปเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาวิชาของคณะ ชีระตอบว่า ในชั้นปีที่ 2 อ่านตำราภาษาอังกฤษในวิชาเฉพาะของคณะมากกว่าเดิม และได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์นี้เป็นประจำ ผู้วิจัยถามต่อไปว่า ได้ทราบว่ามีใครจะติววิชาของคณะที่ต้องใช้ตำราภาษาอังกฤษให้เพื่อน ๆ อยู่เสมอใช่หรือไม่ เขาตอบว่า เป็นความจริง มีเพื่อน ๆ มาขอให้ช่วยติวอยู่ประจำ เขาคิดว่าเขาเข้าใจเขาก็ยินดีช่วยเพื่อน ๆ นอกจากนั้นเขายังพูดต่อไปว่า ในความคิดของเขา เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่มีความสามารถทำได้ถ้าจะพยายามจริง ๆ หรือมีความจำเป็นจริง ๆ แต่อาจจะคิดว่าเมื่อมีทางที่จะเข้าใจได้โดยไม่ต้องพยายามมาก ก็คงอยากเลือกทางที่ลำบากน้อยกว่าจะดีกว่า แต่ก็มีเพื่อนบางกลุ่มที่กลัวการอ่านภาษาอังกฤษ เพราะไม่เคยคิดว่าตัวเองจะอ่านได้เข้าใจ จะไม่พยายามเลย

เนื่องจากการพบกับชีระในครั้งที่ 2 นี้ มีปัญหาในการนัดพบ ทำให้ผู้วิจัยพบชีระล่าช้าออกไปเป็นหลังการสอบกลางภาคของเทอมที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ในตอนที่มาพบนั้น ชีระเล่าว่าได้ทราบคะแนนวิชาของคณะ 2 ตัวแล้ว และไม่เป็นที่พอใจ เพราะคะแนนต่ำกว่าคะแนนมัธยฐานของคณะ เมื่อพูดถึงเรื่องนี้ ผู้เรียนมีท่าทางเครียด ผู้วิจัยจึงมิได้ซักถามรายละเอียด เพียงแต่พูดว่า “คุณทราบใช่ใหม่ว่าเพราะอะไร” ชีระตอบว่า “เพราะทำกิจกรรมมากเกินไป (เรื่องนี้สอดคล้องกับเรื่องที่เพื่อน ๆ ของเขา เช่น อาวุธ สายธาร และเด่น เล่าให้ผู้วิจัยฟัง) คะแนนเลยแย่งลง” ผู้วิจัยกล่าวต่อไปว่า “แต่คุณคิดว่าการทำกิจกรรมให้ประโยชน์กับคุณใช่ไหม” ชีระตอบว่า “ใช่ กิจกรรมที่ผมทำเป็นสิ่งที่ผมชอบและสนใจมาก เมื่อผมได้ทำ ผมได้พิสูจน์ตัวเองว่าผมทำอะไรได้บ้าง และชอบสิ่งที่ทำจริงไหม แต่ผมก็รู้สึกแย่งที่

คะแนนตกลง ผมคงจะขยันยังไม่พอ อาจประมาทไปหน่อย” ผู้วิจัยตอบว่า “ครูคิดว่าสิ่งที่คุณทำให้ประโยชน์คุณทั้งนั้น แต่ปัญหาที่ครูคิดว่าทุกคนมีเหมือนกันคือ การจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะทำ และจัดสรรเวลาให้เหมาะสม ครูก็มีปัญหานี้เหมือนคุณ ครูคิดว่าเราจะเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ จากปัญหาที่เราพบ แล้วต้องค่อย ๆ ปรับไปจนพบวิธีที่ดีที่สุดสำหรับเรา”

ผู้วิจัยขอบคุณธีระที่มาพบในครั้งนั้น และหวังว่าเขาจะปรับชีวิตของเขาให้อยู่ในสมดุลที่เขาพอใจได้ในเวลาอีกไม่นานนัก

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 3: ธีระ

ธีระเป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะเด่นคือ มีความสามารถทางภาษาทั้งในระดับไวยากรณ์รวมทั้งโครงสร้างภาษา และในระดับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับที่สูงมาก ในความคิดของธีระ เขาเรียนภาษาได้ดีเพราะเขามีพื้นฐานภาษาที่ดีและทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ อันได้รับการปลูกฝังมาจากครอบครัวที่สร้างสภาพแวดล้อมที่มีภาษาอังกฤษเกี่ยวข้องอยู่มากให้เขา รวมทั้งให้อิสระในการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อค้นหาสิ่งที่ตนเองสนใจ นอกจากครอบครัว ธีระกล่าวว่า เขาได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนที่รักการเรียนและชอบค้นคว้าในวิชาภาษาอังกฤษในขณะที่อยู่ชั้นมัธยมปลาย ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เขาเรียนภาษาอังกฤษได้ดีตัวถัดมาคือ ความสนใจ เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ธีระเป็นผู้ที่ทราบว่าตนเองมีความสนใจอะไร มีความสนใจที่หลากหลาย และได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้หรือทำสิ่งที่ตนเองสนใจอยู่เสมอ การได้คะแนนที่ดีในวิชาภาษาอังกฤษเสมอมาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ธีระสามารถรักษาระดับแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้อยู่ในระดับสูงได้ กอปรกับบุคลิกส่วนตัวของเขาเป็นคนช่างสังเกต และกล้าทดลองใช้ข้อมูลทางภาษาที่เรียนรู้มาใหม่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้ธีระสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาของเขาเองได้โดยไม่อาศัยการจำเป็นหลัก

ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ 6 ประการของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาเชิงลึกจะแสดงว่า เขาแสดงพฤติกรรมของคุณลักษณะเหล่านี้ครบ แต่ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติมากกว่าราตรีและรัตนา เพราะดูเหมือนว่าคุณสมบัติเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาให้อยู่ในสภาพใช้งานได้จริงอย่างมากอยู่แล้ว ซึ่งทำให้เขาเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาของคณะของเขาเอง (ซึ่งข้อสังเกตนี้จะสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีลักษณะเป็นศักยภาพที่พัฒนาให้เป็นความสามารถที่ใช้งานได้ โดยอาศัยวิธีที่เป็นทางการคือการจัดการศึกษา และวิธีที่ไม่เป็นทางการคือ การเลี้ยงดู และการจัดประสบการณ์แวดล้อมของเด็ก) อย่างไรก็ตาม เมื่อธีระมีปัญหาเรื่องการเรียนวิชาคณะบางวิชา ในช่วงเทอมที่ 2 ของปีการศึกษา 2544 ธีระคงต้องให้ความสนใจกับปัญหาเรื่องการเรียนมากขึ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจต้องทำให้ธีระประเมินตนเองใหม่ หรือปรับเป้าหมายในการดำเนินชีวิตและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้น ซึ่งทั้งหมดจะส่งผลให้ธีระปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ในที่สุด

โดยภาพรวม ธีระเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับสูง แต่ดูเหมือนจะใช้ความพยายามในการเรียนรู้น้อยกว่าราตรี และรัตนา ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลสำคัญคือ เขามีความรู้ภาษาอังกฤษในระดับสูง จึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิชาเฉพาะของเขาได้เป็นอย่างดี ประกอบกับเขามีความสนใจและถนัดในวิชาเฉพาะของเขา รวมทั้งมีความภาคภูมิใจในตนเองในระดับสูง จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการได้สำเร็จดังที่ตั้งใจไว้

กรณีศึกษาที่ 4: บุปผา

บุปผา..... พอมายู่มหาวิทยาลัยถึงรู้ว่าวิธีเรียนภาษาอังกฤษแต่เดิมของตัวเองผิด เรียนให้จบไปวันๆ ไม่ต้องฝึก ไม่ต้องรู้จริง เพราะทำแต่ข้อสอบกายอย่างเดียว ต้องปรับปรุงตัวใหม่ และเรื่องวินัยในตัวเองด้วย.....

บุปผาจบการศึกษาจากโรงเรียน ข. จังหวัดขอนแก่น ตลอด 3 ปีสุดท้ายในโรงเรียนดังกล่าว เธอได้คะแนนเฉลี่ยในวิชานี้ในระดับ 4 มาตลอด เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2543 บุปผาได้คะแนน 60 ในวิชาภาษาอังกฤษ และได้เกรด C ในวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 (Foundation English I) และ C+ ในวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 (Foundation English II) ในความคิดของบุปผา ภาษาอังกฤษมีความสำคัญมาก และเป็นสิ่งจำเป็น แต่เธอคิดว่า เธอยังไม่สามารถพัฒนาความสามารถด้านการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเท่าที่เธอพอใจ ในความคิดของเธอ ครูมีบทบาทที่สำคัญมากในกระบวนการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การควบคุมกระบวนการเรียน การวิเคราะห์ปัญหา การหาวิธีแก้ปัญหา การประเมินผู้เรียน ตลอดจนถึงการทำให้นิสิตขยันเรียน และเรียนดี แต่อย่างไรก็ตาม นิสิตคิดว่า ครูไม่มีหน้าที่หาแบบฝึกหัดให้นิสิตทำ และทดสอบนิสิตบ่อยๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับตนเอง นิสิตคิดว่าตนเองทราบว่าจะสนใจอะไร และรู้ว่ามีปัญหาอะไรในการเรียน เมื่อได้งานคืนจากครู นิสิตจะศึกษาข้อผิดพลาดของตนเอง แต่ก็ยอมรับว่ายังคงทำผิดซ้ำๆ อีก ในห้องเรียนนิสิตมักเงียบเพราะกลัวอายเมื่อทำผิด นิสิตไม่รู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด ไม่ชอบลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา เธอคิดว่าการเรียนภาษาอังกฤษไม่เก่งเพราะตนเองท่องไม่เก่ง ความจำไม่ดี บุปผาทราบว่า การที่จะเรียนภาษาอังกฤษให้เก่งนั้น เธอต้องหมั่นใช้อยู่เสมอ แต่ตัวเธอเองยังไม่ได้หาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนเท่าที่ควร ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน บุปผาทราบดีว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตเธอทุกด้านและยอมรับว่า การเรียนภาษาอังกฤษไม่ดีเป็นปมด้อย ทำให้เสียความมั่นใจในตัวเอง ในการเรียนนิสิตพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยาก เพราะคิดว่าถ้าเธอทำไม่ได้ จะยิ่งทำให้สูญเสียความมั่นใจ นิสิตอยากได้คำชมจากผู้สอนและข้อมูลย้อนกลับที่ดีเพื่อเป็นกำลังใจในการเรียน อย่างไรก็ตาม บุปผามีความเชื่อมั่นว่า ถ้าเธอพยายามจะสามารถพัฒนาความ

สามารถในการเรียนภาษาได้ (บุปผา: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พฤศจิกายน 2543)

บุปผาเป็นกรณีศึกษาที่เรียนกับผู้วิจัยทั้ง 2 เทอมการศึกษาของชั้นปีที่ 1 บุปผาเป็นลูกคนเดียวของครอบครัว บิดาและมารดาเป็นข้าราชการทั้งคู่ บิดาเป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน และมารดาเป็นข้าราชการสาย ข. รับผิดชอบด้านงานพัสดุที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ความมุ่งหมายเดิมของบิดาคือ อยากให้บุปผาเรียนแพทย์ที่มหาวิทยาลัยไหนก็ได้ แต่บุปผาทราบดีว่าคะแนนไม่สูงพอ จึงปรับเป้าหมายเป็นวิชาเศรษฐศาสตร์ บิดาแนะนำว่าควรเรียนที่ _____ โดยให้เหตุผลว่าบุปผาจะได้มาอยู่ในสังคมใหม่ เห็นโลกกว้างขึ้น รู้จักปรับตัว “ไม่ติดพ่อแม่เป็นลูกแหง” แบบเดิม บุปผากล่าวว่า เมื่อสอบเข้า _____ ได้ บิดา-มารดาก็แสดงออกว่าดีใจ (แต่บุปผาคิดว่า ลึก ๆ บิดา มารดาเสียใจ เพราะเธอไม่สามารถเรียนแพทย์ได้) เมื่อมาเรียนที่ _____ เธอต้องมาอยู่หอพักแถว ๆ ซอยกิ่งเพชรคนเดียว ปัญหาของเธอในช่วงแรกๆ (คือ เทอม 1 ปี 1) ที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นห่วงบุปผามากคือ ปัญหาเรื่องการปรับตัวเองเมื่อต้องอยู่คนเดียว โดยปราศจากการดูแลใกล้ชิดของบิดา-มารดา ปัญหาที่บุปผามักปรับทุกข์กับผู้วิจัย (ในการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการบ่อยครั้งระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2543) คือ เรื่องคิดถึงบ้าน เธอเล่าว่าเธอรู้สึกเหงามาก ยังปรับตัวไม่ได้ กลางคืนทุกคืน บิดา-มารดาจะโทรศัพท์ทางไกลมาคุยประมาณวันละนาน ๆ เป็นชั่วโมง ซึ่งทำให้เวลาในการเริ่มทำงานของเธอยืดออกไป เธอเริ่มทำการบ้าน ทบทวน เมื่อประมาณ 5 ทุ่ม กว่าจะเสร็จก็ตี 1 ตี 2 การได้พักผ่อนน้อยทำให้เธอตื่นสาย ไม่เคยไปเรียน 8 โมงทันเลย ทั้ง ๆ ที่หอพักอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยมาก ผู้วิจัยรับฟังอย่างเข้าใจ และให้กำลังใจเธอเสมอมา เมื่อเริ่มสนิทกับเธอและกลุ่มเพื่อนของเธอที่เป็นนิสิตที่เรียนกับผู้วิจัยเหมือนกัน ผู้วิจัยจะพยายามพูดให้เพื่อนช่วยเพื่อน บางครั้งจะแนะนำติดตลกว่า “นาฬิกาปลุกเรือนเดียวไม่ตื่น ต้อง 2-3 เรือน ตั้งห่างจากเตียงหน่อย เพื่อจะได้ลุกไปกดนาฬิกาปลุกแล้วต้องตื่นในที่สุด” ภายหลังเพื่อนสนิทที่ชื่อสายธารจะโทรไปปลุกทุกเช้าที่มีเรียน 8.00 น. แต่จากการพูดคุยกับสายธารซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของเธอพบว่า ระยะเวลาหลัง ๆ (เทอมที่ 2) สายธารจะไม่ค่อยทำ เพราะรู้สึกว่บุปผาจะรำคาญ และมีน้ำเสียงหงุดหงิด วิธีแก้ปัญหาหลังสุดคือ บิดาจะโทรศัพท์ทางไกลมาปลุกทุกวันแต่เช้า แต่เธอเล่าว่า พอกุญกับบิดาเสร็จจะนอนต่ออีกครั้งชั่วโมงเสมอ ทำให้การไปเรียนสายยังคงเป็นปัญหาอยู่ (สายบ้าง แต่ไม่สายมาก)

จากการพูดคุยกับบุปผาพบว่า การมีเพื่อนที่ดีช่วยบุปผาในการปรับพฤติกรรมได้มาก ข้อดีของบุปผาคือ บุปผาจะชอบเรียนรู้จากแบบอย่างของเพื่อน บุปผาเล่าว่า “หนูไม่ใช่คนขยัน ดิฉันจะขี้เกียจด้วยเล็กน้อย ไม่ค่อยมีระเบียบวินัยในตัวเอง วางแผนทำอะไรก็ได้แต่ “วาง” ไม่เคย “ทำ” ตามแผนได้อย่างที่พอใจจริง ๆ ลักที่ แต่พอได้มาคบกับราตรี และสายธาร หนูเห็นว่าเขาพยายามทำทุกอย่างให้ดีที่สุด ทั้ง ๆ ที่ชีวิตเขามีปัญหา เช่น ราตรี เขามีปัญหาเรื่องเงิน ก็ต้องพยายามช่วยตัวเองทุกอย่าง สายธารก็บ้านอยู่ไกลมหาวิทยาลัยมาก มา _ _ _ ใช้เวลาชั่วโมงครึ่งทุกวัน เขาต้องตื่นตี 5 นั่งรถเมล์มา ตัวเองก็ไม่สบาย อ่อนแอเป็นภูมิแพ้ ตัวเล็ก นิดเดียว แต่มีความรับผิดชอบสูงมาก ต้องมาเรียนทันเวลา เรียนทุกวิชา ไม่เคยขาดเรียน ขยันเรียนมาก การส่งงานตรงเวลาเสมอ สายธารจะทำงานเสร็จก่อน deadline เสมอ เขาเรียนเก่งทั้งๆ ที่ไม่เคยมีโอกาสกววิชา หรือเรียนพิเศษแบบหนู เลยใช้พวกเขา 2 คนเป็นแบบอย่าง หนูคิดว่า เขามีปัญหาตั้งเยอะ เขายังทำได้ดี และมีความพยายามมาก ทำไมหนูจะทำไม่ได้” (มกราคม 2544) นอกจากนี้ สายธารซึ่งเรียนภาษาอังกฤษเก่ง จะแนะนำช่วยเหลือบุปผาในการเรียนเสมอ โดยไม่หวังวิชาและไม่แสดงอาการรำคาญ จากการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน ผู้วิจัยพบว่า บุปผาจะนั่งกับสายธารเสมอ และจะมีการสอบถามสายธารอยู่เรื่อย ๆ (ซึ่งในตอนแรก ๆ ผู้วิจัยคิดว่าเป็นการพูดคุยนอกเรื่อง แต่โดยการสังเกตใกล้ชิดบ่อยๆ และการพูดคุยกับ 2 คน อย่างไม่เป็นทางการบ่อยๆ ทำให้ทราบว่า ไม่ใช่การพูดคุยนอกเรื่อง) สายธารจะยิ้มแย้มเต็มใจตอบ หรือบางครั้งจะบอกว่า เดี่ยวจะพูดให้ฟังนอกห้อง บุปผาเล่าว่า บ่อยครั้งที่สายธารแนะนำหนังสือค้นคว้าเพิ่มเติมในวิชาภาษาอังกฤษให้เธอ (เช่น ชุดข้อสอบเข้าเรียนต่อระดับปริญญาโท ที่มีข้อสอบตัวอย่างประเภทวิเคราะห์ ความคิดประเภทต่าง ๆ มาก) บุปผาจะไปหาอ่านศึกษาเพิ่มเติม และบ่อยครั้งพบว่าสิ่งที่สายธารแนะนำให้เธอไปอ่านค่อนข้างยากเกินระดับความรู้เดิมของเธอ ตรงจุดนี้เองทำให้เธอเริ่มได้คิดว่า เธอต้องเริ่มพัฒนาตัวเอง โดยเริ่มมองดูตัวเองอย่างเป็นจริง เพื่อพิจารณาว่าเธอควรจะเริ่มค้นพบทบทวนอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีให้เธอต่อไป

การพิจารณาตัวเองและความสามารถของเธอทำให้เธอทราบว่าจุดอ่อนของเธอคือเรื่องการเขียน เธอกล่าวว่า การเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยต้องเน้นเรื่องการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความคิด แต่ตอนเรียนชั้นมัธยมปลายเธอไม่เคยเขียนเลย เธอเล่าว่า “สอบ Writing Foundation English I หนูจะตาย เขียนไม่ได้เลย อ่านก็ทำไม่ได้ดี เพราะว่าไม่มีศัพท์ และอ่านช้ามาก ส่วนการพูดและฟังยังมีปัญหาใหญ่ เพราะไม่เคยฝึกมาก่อนเลย” เมื่อ

เธอตัดสินใจว่าต้องพัฒนาตัวเอง โดยการเริ่มทบทวนสิ่งที่เป็นพื้นฐานก่อน “หนูคิดว่าต้องเริ่มที่กริยา Tenses เพราะหนูคิดว่าสำคัญ” เธอจึงเริ่มกลับไปค้นตำราเก่าๆ ที่เธอเรียนในชั้นมัธยมต้น – มัธยมปลายที่ขอนแก่น ขณะที่มหาวิทยาลัยหยุดระหว่างเทอมที่ 1 และ 2 เมื่อเธอได้ทบทวนสิ่งที่เธอเรียนมาแล้วเธอเล่าว่า “อาจารย์คะ หนูรู้แล้วค่ะ ว่าทำไมเรียนภาษามาตั้งหลายปียังรู้น้อยมาก หนูไปรื้อตำราเก่าๆดู ตอนเรียนอยู่ชั้นมัธยมต้นกับมัธยมปลาย ตำราดีมากเลยคะ มีทุกอย่าง ไวยากรณ์ ศัพท์ หนูไม่เคยคิดเลยนะคะว่าได้เรียนมามากขนาดนั้น หนูเลยสงสัยว่าเรียนมาตั้งเยอะทำไมจะใช่ จำไม่ได้ ใช้ไม่ถูกเลย เลยนั่งคิดทบทวนว่าเราเรียนภาษาอังกฤษอย่างไรตอนนั้น จำได้ว่าเรียนในห้องแล้วก็จบเลย ไม่เคยนำมาทบทวนเลย เวลามีการบ้านก็ทำให้เสร็จ ๆ ไปจะได้ไม่เป็นภาระที่หลัง เพราะไม่ต้องเขียน ไม่ต้องพูด เลยไม่มีความจำเป็นต่องานนี้จะเขียนอย่างไร จะพูดอย่างไร เวลาใกล้สอบ ตอนเรียนที่ขอนแก่นจะทวนสัก 1-2 วันก็เกินพอแล้ว เพราะสอบแบบกาข้อที่ถูก เพียงแต่เราจำได้เลา ๆ ก็พอจะตัด “ชอยส์” (Choice) ได้ เวลาสอบเอ็นท์ (Entrance) ก็เหมือนกัน แต่พอมาเจอ Foundation English I เข้าเลขรู้สึกเราไม่รู้อะไรสักอย่างคะ จะเขียนก็ไม่ถูก เขียนก็ไม่รู้จะผูกประโยคยังไง ทำไมคนอื่นเขาเขียนกันได้ยาว ๆ หนูไม่รู้จะเขียนอะไร พอเขียนได้ 1 ประโยคก็ไม่รู้ว่าจะพูดอะไรต่อ มันผิดไปหมด อี้อัดไปหมดคะ” (พฤศจิกายน 2543)

เมื่อเทอมที่ 2 ปีการศึกษา 2543 เริ่มขึ้น บุปผาเริ่มปรับพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษ โดยพยายามเขียนมากขึ้น เพราะเธอค่อนข้างมั่นใจว่า เธอพอมีพื้นฐานภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น จากการทบทวนที่เธอได้ทำตลอดตอนปิดเทอม เธอได้ทำแผนการเรียนด้วยตนเองกับผู้สอนว่าจะทำงานพิเศษ เป็นงานเขียนทุกวันวันละ 1 ชิ้น ที่มีความยาว 1 ข้อย่อย โดยเริ่มวันที่ 9 ธันวาคม 2543 เป็นวันแรก โดยงานเขียนของเธอจะเป็นเรื่องที่เธอสนใจ และเป็นเรื่องย่อ ๆ ของเรื่องภาษาอังกฤษที่เธอไปอ่านมา จากการอ่านงานเขียนของเธอ ผู้วิจัยพบว่า เธอยังมีปัญหาเรื่องไวยากรณ์และโครงสร้างอยู่บ้าง แต่เธอสามารถเขียนได้ยาวขึ้นกว่าเดิม สื่อสารได้เข้าใจ และด้วยความมั่นใจมากกว่าเดิม ดังจะขอยกตัวอย่างเรื่องที่เธอเขียนมาประกอบดังนี้

Persuasion

Today, I have read a story, Persuasion was written by Jane Austen. Jane Austen was born in 1775 in Hampshire in the south of England. Her books are mostly about men, young women and love. Her most famous books are “Sense and Sensibility”, “Pride and Prejudice”, “Emma” and “Persuasion”. She died in 1817.

Persuasion is a story about Anne Elliott and Captain Wentworth. When they were young, they were fallen in love. But that time Captain Wentworth had no money hence their love were stopped. Eight and a half years ago, they meet each other again. Now, Captain Wentworth is unfriendly and cold with Anne but still polite. He is rich while Anne’s family is going to have no money. Anne still love Captain Wentworth but she try to forget him. No one have ever known about their love in the past except Anne’s father and Anne’s mother’s friend, Lady Russell. Although Captain Wentworth is unfriendly with Anne, He can’t stop loving her. Finally, He can’t stand with this situation. He write a letter and sent it to her. When she have read it, she go to meeting him. They talk about the sad story of the past eight and a half years and the love now they know still alive. At the end of the story, Anne and Captain Wentworth are marriage. They are very happy couple.

I like this story because it is happy ending. I don’t like stories ending sad cause they make me unhappy. Another reason is easy understanding.

ผู้วิจัยจะให้ข้อมูลย้อนกลับงานเขียนของบุปผาทุกครั้ง และโดยเร็ว ในการแก้งานของบุปผา ผู้วิจัยจะวงเฉาะประเด็นไวยากรณ์ที่เป็นประเด็นหลักที่บุปผาทำผิด แต่ไม่บอกว่าเป็นผิดอย่างไร บุปผาจะมาพบหลังจากศึกษางานที่ได้คืน เพื่อทดสอบว่า เธอจะสามารถแก้ข้อผิดของเธอได้ถูกต้องหรือไม่ ในกรณีที่ไม่ใช่ข้อผิดทางไวยากรณ์ และโครงสร้าง ผู้วิจัยจะแก้ไขให้ และอธิบายให้ฟัง นอกเหนือไปจากงานเขียน บุปผาจะ e-mail มาคุยกับผู้สอนก่อนข้างบ่อย หลายครั้งจะถามปัญหาภาษาที่ไม่เข้าใจในห้องเรียน และปัญหาที่ไปพบที่อื่น เช่น ตำนวนภาษาที่ไม่รู้จัก เป็นต้น บางครั้งจะปรึกษาปัญหา หรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้สอนฟัง ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าวิธีนี้ช่วยให้บุปผามีความคล่อง และมีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ

เพิ่มขึ้นมาก การติดต่อกับผู้สอนยังคงดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ถึงแม้ว่า บุปผาจะไม่ได้เรียนกับผู้วิจัยแล้วก็ตาม ยกตัวอย่างเช่น เมื่อ 24 สิงหาคม 2544 เธอได้ e-mail มาหาผู้สอน เล่าว่า เธอทำอะไรบ้างเพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถภาษาอังกฤษของเธอ และขอบคุณผู้สอนที่เคยแนะนำให้เธอเข้าร่วมกิจกรรม English Camp ตอนฤดูร้อนที่ผ่านมา ซึ่งเธอคิดว่าได้ประโยชน์มาก เธอคุยกับผู้สอนดังนี้

“Now I try to study English everyday such as contacting people by english e-mail if I have time. Although my grammar is not perfect, unless I think try to do is better than try to do nothing.”

และ

“Last summer I went to English Club’s camp that you advice me at kanchanabury, and I’m thankful for your advice I learn more from this camp such as I have some new friends from another faculty that now I still contact them.”

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของบุปผา โดยเก็บจากข้อมูลงานที่ทำส่งทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่า บุปผาเข้าเรียนตรงเวลา 70% ส่งงานตรงเวลาเกือบหมด ยกเว้นในช่วงปลายเทอมที่ส่งงานสาย จากการพูดคุยกับเพื่อนสนิท และกับตัวบุปผาเอง พบว่า “ปลายเทอมงานจะเยอะ ไหนจะต้องทำการบ้านที่ต้องส่งให้ครบ ยังต้องเตรียมคู่มือหนังสือสอบด้วย” บุปผาพูดว่า “หนูคิดว่าหนูเป็นคนที่ไม่สนใจอะไรซ้ำ อ่านนานกว่าจะเข้าใจเมื่อเทียบกับเพื่อนๆ วางแผนอะไรก็ไม่ค่อยจะทำได้ตามแผน พองานไม่เสร็จ จะต้องอยู่ดึกเลยตื่นสาย ทำให้มีปัญหาไปเรียนบางวิชาในช่วงเช้าไม่ทัน” ขณะนั้นเธอคิดว่ามีวิชายาก ๆ ที่เป็นปัญหาอยู่ 2 วิชาคือ Technical English และคณิตศาสตร์ ที่เธอต้องใช้เวลาอย่างมากกับมัน วิชาแรกคือ Technical English ในความคิดของเธอ วิชานี้ยากเพราะต้องเข้าใจศัพท์เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ มีเรื่องให้อ่านมาก มีงานที่อาจารย์ให้ทำทุกอาทิตย์ เธอบอกว่าต้องทำงานหนักมาก ส่วนวิชาคณิตศาสตร์เธอเล่าว่าพื้นฐานเธอไม่ดีเหมือนคนอื่น

ดังนั้นการแก้ปัญหาโดยการให้คนอื่นช่วยตัวเองจะไม่ช่วย แต่จะทำให้สับสนยิ่งขึ้น เพราะพื้นฐานเธอแตกต่างจากพื้นฐานของเพื่อน ๆ ในกลุ่มตีวมมาก

จากการศึกษาพฤติกรรมในการเรียนรู้ของบุปผา ผู้วิจัยสังเกตเห็นลักษณะสำคัญของผู้ที่สามารถเรียนรู้และควบคุมการเรียนรู้ของตนเองคือ บุปผาจะแสดงความรับผิดชอบเรื่องการตัดสินใจในเรื่องการเรียนรู้ของตัวเองอย่างชัดเจน เมื่อพบว่าความสามารถที่เธอมีอยู่ในขณะนั้นๆ ไม่สามารถทำให้เธอไปถึงเป้าหมายที่เธอต้องการได้ และดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เมื่อเธอได้ตัดสินใจแล้ว ก่อนที่จะตัดสินใจ บุปผาจะสะท้อนประสบการณ์เพื่อหาเหตุผลว่า ทำไมการเรียนภาษาอังกฤษในอดีตของเธอซึ่งไม่ช่วยให้เธอสามารถใช้ภาษาได้ ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่า Reflection อันเป็นกระบวนการที่เป็นประโยชน์ในการคิดวิเคราะห์ หาเหตุผล หาวิธีการแก้ปัญหา และรู้จักตัวเองมากขึ้น

ต่อคำถามที่ว่า ในความคิดของเธอ คุณสมบัติทั้ง 6 ประการของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ประการไหนเธอคิดว่าสำคัญที่สุด เธอตอบว่า ความภาคภูมิใจในตัวเอง และจากการตรวจสอบกับแบบฟอร์มประเมินตนเองในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทั้ง 6 ประการ บุปผาประเมินว่าตนเองมีความภาคภูมิใจในตัวเองในระดับสูงสุดคือ 5 ในความคิดของเธอ ความภาคภูมิใจในตัวเองสำคัญที่สุด เพราะเมื่อมีความรู้ที่ติดกับตัวเองแล้ว ทำอะไรก็ได้ เช่น เมื่อภูมิใจในตัวเองก็จะเชื่อว่าตนทำอะไรได้หมดถ้าพยายาม จะรับผิดชอบในการเรียนรู้ จะประเมินตัวเองดี ทำให้มีพลังกายพลังใจในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ บุปผายังได้กล่าวถึงคุณสมบัตินี้สำคัญอีกประการหนึ่งที่เธอคิดว่าผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองต้องมี คือความกระหายอยากเรียนรู้ อยากเรียนรู้มากขึ้น เพราะอยากพัฒนาตัวเองเพื่อให้เรียนดีขึ้น และเป็นประโยชน์ในการทำงานในอนาคต สำหรับบุปผาคนเราต้องเรียนรู้ตลอด เพราะการเรียนรู้คือการพัฒนาตัวเอง ถ้าคนเราไม่พัฒนาตัวเองก็จะอยู่ในตลาดงานไม่ได้

เมื่อผู้วิจัยถามต่อไปว่า อะไรทำให้เกิดความกระหายอยากเรียนรู้ บุปผาตอบว่า วิธีการสอนของครูมีส่วนมาก ครูต้องมองดูเด็กทุกๆ คนว่าเขามีความแตกต่างกัน มีระดับความรู้ไม่เท่ากัน มีวิธีการเรียนไม่เหมือนกัน ดังนั้นจะสอนผู้เรียนทุกๆ คนแบบเดียวกันไม่ได้ ถ้าสอนคนเรียนไม่เก่ง ครูต้องรู้ว่าเขาไม่เก่ง มีอะไรที่เขาทำแล้วจะพัฒนาได้ ครูจะชี้แนะโดยมุ่งผลที่การพัฒนาอันเป็นประโยชน์ของผู้เรียน เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้เรียนจะเกิดความอยากเรียนเพราะคิดว่ามีผลดีกับตัวเอง นอกจากนี้วิธีการเรียนการสอนต้องให้อิสระแก่ผู้เรียนบ้าง ครูอาจเริ่มด้วยการให้เด็กทำกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้สัมผัสกับภาษาในสภาพ

การใช้จริง ๆ มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อเป็นการฝึกคิด และฝึกการใช้ภาษาเพื่อแสดงออก ในการที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนจะสามารถวิเคราะห์ตัวเองได้ว่า ชอบหรือไม่ชอบอะไร ในความคิดของบุปผา การเรียนที่ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นจะทำให้บรรยากาศในการเรียนดี ทำให้สนิทกับเพื่อน ๆ มากขึ้น ทำให้ได้เห็นวิธีคิด และฟังความคิดของคนอื่นมากขึ้น การฟังคนอื่นจะทำให้เธอได้ความคิดใหม่ ๆ เพื่อไปปรับวิธีคิดและมุมมองของตัวเองและทำให้เข้าใจคนอื่น ๆ มากขึ้น ตรงประเด็นนี้ บุปผาเล่าว่าเป็นการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่ได้จาก สายธาร เพื่อนสนิทของเธอ ในเทอมที่ 1 บุปผาซึ่งเป็นเด็กต่างจังหวัด จะมีความรู้สึกในทางลบกับสภาพแวดล้อม และเพื่อนหลายคนมาก เช่น เธอชอบคิดว่าเพื่อนคนนี้ดูถูกเธอ ไม่เป็นมิตร ไม่ช่วยเหลือ หยิ่ง แต่สายธารจะบอกว่า อย่าด่วนตัดสินใจใครรวดเร็วนัก ให้ไปพูดคุยกับเขาก่อน เพื่อจะได้เข้าใจเขามากขึ้น บุปผาคิดว่าบทเรียนที่สายธารให้เธอนี้มีประโยชน์มาก และการที่ผู้เรียนจะสนิทกันมากขึ้น จะเป็นผลส่วนหนึ่งมาจากการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนที่พูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเองบ้าง นอกจากเรื่องการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนอบอุ่นไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ในความคิดของบุปผา ถ้าโดดเดี่ยว ธรรมชาติมนุษย์จะอยากโดดเด่นเพื่อให้คนอื่น ๆ ขอมรับ และเมื่อทุกคนอยากโดดเด่น การเรียนจะกลายเป็นเรื่องการแข่งขัน และเมื่อเป็นเช่นนั้น เรื่องการเรียนรู้ และเรื่องการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่าง เปิดเผยจริงใจ จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ไม่ดี คนเรียนก็จะไม่มีความสุข

ในการพูดคุยกับบุปผาตอนใกล้ๆ ปลายเทอมที่ 2 ผู้วิจัยถามบุปผาว่า พอใจกับการพัฒนาของตนเองไหม บุปผาตอบว่า ยังมีเรื่องต้องแก้ไขอีก คือ เรื่องการตรงต่อเวลา และเรื่องความขยัน การตื่นเช้าเพื่อไปให้ทันเรียนยังคงเป็นปัญหาที่แก้ไม่ตก จากการสังเกตของผู้วิจัย บุปผาค่อนข้างเป็นคนทำงานช้าด้วย (จะเน้นเรื่องการเขียนหนังสือตัวใหญ่ เรียบร้อย เป็นระเบียบ สะอาด) ซึ่งหมายความว่าเธออาจต้องปรับปรุงเรื่องการจัดสรรเวลาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็มีความเชื่อในความพยายามของเธอ ดังที่เธอได้พูดไว้ใน e-mail ฉบับหนึ่งของเธอที่มีมาถึงผู้วิจัย เรื่องคำคมที่เธอชอบว่า

Don't ever forget that you can achieve so many of the things you can imagine.

It's not as hard as it seems.

(คนเรามีความสามารถจะทำอะไร ๆ มากมายได้สำเร็จ เพียงแต่เราต้องคิดว่าเราทำได้ ไม่มีอะไรยากเกินไป)

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 4: บุปผา

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของบุปผา และจากการพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มเดียวกันอย่างไม่เป็นทางการบ่อยครั้ง ผู้วิจัยทราบว่าบุปผาเริ่มมีปัญหาในการเรียนตั้งแต่ช่วงหลังการสอบกลางภาคของเทอมที่ 2 ปีที่ 1 ปัญหาเหล่านี้คงทำให้บุปผาขาดเรียนหรือมาสายในวิชาภาษาอังกฤษ ส่งการบ้านสาย และไม่มาพบผู้สอนเพื่อถามเรื่องงานเขียนบังคับ และงานเขียน Learning Log ที่ผู้สอนตรวจคืนไป เหมือนที่เคยทำ จากการพูดคุยกับบุปผาครั้งที่ 1 ของการติดตามผล และจากการพูดคุยทาง e-mail 2 ครั้ง ผู้วิจัยทราบว่า บุปผาต้องถอนรายวิชาบางรายวิชาตอนเทอม 2 ของปีที่ 1 ซึ่งทำให้มีผลกระทบกับตารางเรียนของบุปผาในเทอมถัด ๆ มา ผลประการหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดทันทีคือในเทอม 1 ปี 2 บุปผาจะไม่มีตารางเรียนที่คล้ายกับเพื่อน ๆ ที่สนิทกันเหมือนแต่ก่อน สายธารจะไม่ได้โทรฯ ไปปลุกเธอตอนเช้าเพื่อให้มาเรียน 8 โมงเช้าให้ทันอีกต่อไป ราตรีจะไม่ได้อยู่รับฟังปัญหาที่เธอมีและคอยให้กำลังใจเหมือนที่เคย บุปผายอมรับว่าเธอค่อนข้างเหงา แต่ถ้ามองโลกในแง่ดี เธอก็คิดว่า การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เธอต้องช่วยตัวเองมากขึ้น เรียนรู้วิธีที่จะต้องพึ่งพาตนเองในการแก้ปัญหามากขึ้น เธอเล่าว่าอาจารย์ช่วยเธอมาก เพราะเธอจะไปพบอาจารย์บ่อย ๆ เพื่อถามสิ่ง ๆ ที่เธอสงสัย อาจารย์ที่สอนวิชา Technical English I จะช่วยให้ทั้งกำลังใจและวิชาความรู้ ความพยายามบากบั่นของเธอทำให้เธอผ่านรายวิชานี้มาด้วยเกรด B+ ซึ่งทำให้เธอภาคภูมิใจมาก แต่การที่เธอใช้เวลากับวิชานี้และวิชาอื่น ๆ ในขณะนั้น อีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องการตื่นสายอยู่ ทำให้บุปผาไม่สามารถมาเรียนวิชาที่มีเวลาเรียนตอนเช้าได้ทันเลย ผลที่เกิดตามมาคือเธอขาดเรียนวิชา (ที่เด่นเล่าว่าเป็นวิชาช่วย เพราะได้เกรดง่าย) ต่าง ๆ ประมาณ 2-3 วิชาบ่อยมาก ทำให้ตามไม่ทัน และไม่กล้าเข้าเรียนอีกภายหลังจนต้องถอนรายวิชาเหล่านั้นเสีย และมีบางวิชาได้เกรด F บุปผาเล่าว่าเธอเครียดมากช่วงปลายเทอม 1 ปี 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเธอกลับบ้านที่จังหวัดขอนแก่น เธอไม่ได้เล่าปัญหาให้บิดาฟังเพราะกลัวว่าท่านจะผิดหวัง แต่มารดาพอจะทราบปัญหาจากกิริยาท่าทางของบุปผา จึงคอยให้กำลังใจเธอเสมอมา

ต่อคำถามที่ว่าปัญหาในการเรียนวิชาอื่น ๆ มีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาอังกฤษคือ รายวิชา EAP I ใหม่ บุปผาเล่าว่าตัวเองขาดเรียนวิชา EAP I ถึง 50% การที่ไม่ได้เข้าชั้นเรียนบ่อย ๆ (เมื่อเทียบกับมาตรฐานปฏิบัติเดิม) ทำให้บุปผาคิดว่าเธอไม่เป็นที่ต้อนรับในชั้นเรียน และตามเพื่อน ๆ ไม่ทัน (เธอยอมรับว่าเธออาจคิดไปเองก็ได้) นอกจากนั้นเธอยังไม่ได้ถามผู้สอนมากเพราะคิดว่าที่เธอขาดเรียนเป็นความผิดของเธอ และไม่อยากจะสร้างภาระให้ผู้สอนมากขึ้น เมื่อขาดเรียนบ่อย บุปผาจะไม่ได้ฝึกหัดการเขียนมากเท่าที่ควร ซึ่งเธอเองยอมรับว่าสร้างปัญหาให้เธออย่างมากเวลาสอบ ในความคิดของบุปผา เพราะสาเหตุนี้ และการขาดเรียนรวมทั้งการขาดการส่งงาน เธอจึงได้คะแนนในรายวิชา EAP I เพียง D+

ในการพบกับบุปผาในช่วงต้นเทอมที่ 2 ปีที่ 2 ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าบุปผามีสีหน้าเครียด และจากการที่ผู้วิจัยกับบุปผาต้อง e-mail ติดต่อกันหลายครั้งเพื่อเปลี่ยนเวลานัดพบ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าเธอมีปัญหาเรื่องการลงทะเบียนเรียน เมื่อพบกับผู้วิจัยจึงได้ทราบว่าเธอมีปัญหาต้องถอนรายวิชาบางรายวิชา และได้ F ในบางวิชา จึงทำให้เธอลงทะเบียนแตกต่างจากเพื่อน ๆ มากอีกในเทอมที่ 2 ของปี 2 นอกจากเครียด บุปผายังคว่ำว่ามีปัญหาเรื่องน้ำหนัก เมื่อพูดคุยกับเธอ เธอบอกว่า “เครียด เลยกิน” เราได้คุยกันเรื่องวิธีแก้ปัญหา บุปผาเล่าว่า “เด่นและสายธารช่วยมากเลยคะ เด่นเขาช่วยวางแผนว่าจะลงเรียนอะไร กับใครดี และสายธารจะช่วยเรื่องการเรียน เรื่องเอกสารเพิ่มเติมพิเศษ” ซึ่งการพูดคุยกับเด่นและสายธารช่วงก่อนหน้านั้นก็ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ถามถึงเรื่องที่เคยคุยกันไว้คือการปรับวิถีการใช้ชีวิตและการใช้เวลา เพราะได้เคยพูดและยกตัวอย่างให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีวินัยในตัวเอง และการใช้ชีวิต บุปผากล่าวว่า “หนูทราบค่ะ ว่าต้องปรับปรุงตัวเองพยายามเอาชนะใจตัวเองอยู่ค่ะ ยากจริง ๆ แต่หนูไม่ยอมแพ้ค่ะ นี่ก็พยายามวางแผนแล้ว ขยันกว่าเดิมค่ะ summer นี้ต้องลงเรียนด้วย เพราะมีปัญหาในเทอมที่ผ่านมา ๆ มา” ผู้วิจัยกล่าวกับบุปผาว่า “รู้สึกดีใจที่บุปผาไม่ท้อถอย จะคอยเป็นกำลังใจ” และบอกเธอต่อไปว่า “บุปผา เธอโชคดีมากนะ มีเพื่อน ๆ ที่ดีอย่างสายธาร เด่น ราตรี และมีมี (เพื่อนบุปผาที่ผู้วิจัยเคยสอนเมื่อครั้งทดลองกระบวนการเรียนการสอน) ครูรู้ว่าเธอต้องเอาชนะปัญหาได้ มีอะไรให้ครูช่วยก็ติดต่อมาได้เสมอ อย่าลืมหัดเรื่องการปรับปรุงวินัยในตัวเองด้วยนะ แล้วครูจะติดตามผลไปทาง e-mail” บุปผาตอบว่า “หนูคิดว่าหนูต้องทำได้ค่ะ วิชา Tech Eng (Technical English) ที่ว่าอยากหนูยังทำได้ดี ถ้าพยายามอีกคงต้องได้แน่ ๆ ค่ะ”

ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้สอน ผู้สอนรายวิชา EAP I กลุ่มที่บุปผาลงทะเลเขียนเรียนแล้วว่า บุปผาขาดเรียนบ่อยมาก บางครั้งมาสาย แต่ก็ทำให้ทำรู้สึกผิดที่ขาดเรียนและมาเรียนสาย เวลาอยู่ในห้องบุปผาจะเงียบ เวลาให้ทำงานในห้องจะช้า และมีความไม่แน่ใจในตัวเองมาก การส่งงานไม่ครบ และมีสายบ้าง ส่วนความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทักษะในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และสรุปไม่ค่อยดี แต่เธอสามารถทำการเขียนที่มีรูปแบบค่อนข้างตายตัวได้ค่อนข้างดี โดยภาพรวม ผู้สอนคิดว่าบุปผาน่าจะทำได้ดีกว่านี้ ถ้าใส่ใจมากขึ้น รวมทั้งเข้าเรียน และฝึกหัดสม่ำเสมอ

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 4: บุปผา

บุปผาเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจมากกรณีหนึ่งเพราะความแตกต่างของพฤติกรรม การเรียนในช่วงก่อนเข้ามหาวิทยาลัยและหลังการเข้ามหาวิทยาลัย สามารถทำให้ความเข้าใจ เรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเองชัดเจนขึ้น จากการที่เธอเล่าว่า ตอนที่เธออยู่ที่ขอนแก่น เธอเรียนหนังสือแบบให้จบไปวันหนึ่ง ๆ เรียนในชั้นเรียนจบแล้วจบเลย ทำการบ้านที่ครูสั่งให้เสร็จ ๆ ไป เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำให้ได้คะแนน นอกเหนือจากนั้นเธอไม่ได้ทบทวนหรือ ศึกษาด้วยตนเอง เพราะตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองในฐานะผู้เรียนและประโยชน์ของการเรียนรู้ แต่เธอต้องทบทวนเพราะต้องสอบ การเรียนกวดวิชาเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะเธอถือว่าการกระทำดังกล่าวจะทำให้เธอได้คะแนนดี และเข้าศึกษาต่อในคณะที่ต้องการได้ ในช่วงเวลาดังกล่าว บุปผาคิดว่าการเรียนมีจุดประสงค์เพื่อให้เธอจำข้อความรู้ได้เพียงผิวเผิน เพราะลักษณะข้อสอบเป็นการเลือกตัวเลือกที่ถูกต้องเสียส่วนใหญ่ จากสภาพที่เธอเล่าทำให้เราทราบว่า การเรียนรู้ของบุปผาในช่วงนั้นอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอนหรือผู้มีอำนาจใน กระบวนการเป็นส่วนใหญ่ ในบางโอกาสที่เธออาจศึกษาทบทวนด้วยตนเอง เธอก็ทำเพราะมี ภาพของผู้มีอำนาจในระบบอยู่ในใจเสมอ ได้แก่ ครู คะแนน รางวัล และการลงโทษใน รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามนัยของคำว่า Autonomy แล้ว พฤติกรรมการเรียนของ บุปผาในช่วงก่อนเข้ามหาวิทยาลัยจะมีลักษณะเป็น Teacher-controlled หรือ Teacher-directed และ Self-directed เท่านั้น เพราะสิ่งที่บุปผาเรียนรู้คือสิ่งที่ถูกกำหนดโดยผู้สอนและ ระบบ แต่ผู้สอนจะควบคุมพฤติกรรม การเรียนโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้

เมื่อนุปผาเข้ามหาวิทยาลัย ปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์ของนุปผากับสิ่งที่เธอต้องเรียน เปลี่ยนไป กล่าวคือเธอเริ่มเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้คือการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เธอเข้าสู่ตลาดงาน และอยู่ในตลาดงานได้อย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จ จากการสะท้อนประสบการณ์ (Reflection) ของเธอ เธอได้เรียนรู้ว่า วิธีการเรียนแบบเดิมของเธอใน วิชาภาษาอังกฤษ ทำให้เธอไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร และจากค้นพบนี้เองทำให้เธอปรับพฤติกรรมในการเรียนรู้ของเธอไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง มากขึ้น จากการที่กระบวนการการเรียนการสอนให้โอกาสเธอในการพัฒนาตนเอง เช่น ให้โอกาสเธอได้ทำกิจกรรมที่เธอเชื่อว่าเธอจะได้พัฒนาความสามารถทางการเขียน และมีผู้สอน คอยให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เธอจึงค่อย ๆ พัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของเธอที่เดิมอยู่ในรูปศักยภาพ มาเป็นความสามารถที่ใช้งานได้ตามลำดับ โดยอาศัยแรงสนับสนุนจากเพื่อนและผู้สอน

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของนุปผาคูเหมือนจะเกิดได้ช้า และยากกว่ากรณีศึกษาที่ 1-3 ทั้งนี้เพราะปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดูของครอบครัว พื้นฐานทางภาษา ทักษะคิดต่อการเรียนและวินัยในตนเอง ในกระบวนการของการปรับพฤติกรรมไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง (ซึ่งหมายรวมถึงการเรียนรู้ จาก และร่วมกับผู้อื่น) ของนุปผา เธอได้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคอยู่บ้าง โดยภาพรวมนุปผาน่าจะประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาของเธอ เพราะเธอมีความภาคภูมิใจในตัวเอง มีความเชื่อในความพยายามของตนเอง มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้ของเธอ อันได้แก่ เพื่อนและผู้สอน อีกทั้งยังมีความตระหนักรู้ที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับปัญหาที่ตนเองมี และอิทธิพลของปัญหาเหล่านั้นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองของเธอ

กรณีศึกษาที่ 5: เสรี

เสรี... ผมชอบเรียน แต่ไม่ชอบนั่งเรียนในห้อง วันนี้ก็เลยไปไหนก็ได้ เห็นอะไรก็ได้
เรียน ไม่ใช่มีเวลานั่งอยู่แต่ในห้องเรียน เรียนเท่าที่จะสอบ.....

เสรีจบการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียน ต. กรุงเทพมหานคร ได้คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษใน 3 ปีสุดท้ายในโรงเรียนดังกล่าว อยู่ที่ระดับ 4 สอบเข้ามหาวิทยาลัย ได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษ 77 รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 (Foundation English I) ได้เกรด B+ และรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 (Foundation English II) ได้เกรด B+ เช่นกัน เสรีมีความเชื่อว่าครูมีบทบาทที่สำคัญในการเรียนการสอน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมายในการเรียน การประเมิน และการให้ความช่วยเหลือสนับสนุน แต่ผู้เรียนต้องเป็นผู้วิเคราะห์ปัญหาของตนเองและหาวิธีแก้ปัญหา รวมทั้งหาวิธีฝึกฝนตนเอง ครูในความคิดของเสรีไม่ได้มีหน้าที่หาแบบฝึกหัดให้ทำและคอยทดสอบอยู่เสมอ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียน เสรีรู้ว่าตัวเองมีความสนใจอะไร และมีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ เมื่อได้รับงานคืนจากผู้สอน จะศึกษาข้อผิดพลาดของตนเอง เรียนรู้จากข้อผิดพลาด และไม่ทำผิดซ้ำอีก เสรีคิดว่าตนเองพยายามหาโอกาสใช้ภาษาในห้องเรียน ชอบลองผิดลองถูก และไม่หลีกเลี่ยงเรื่องที่ยากในการเรียน ในชั้นเรียนนิสิตค่อนข้างเงียบ แต่ไม่ใช่เพราะกลัวหรืออาย เมื่อทำผิด นิสิตคิดว่าตนเองรู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด แรงจูงใจในการเรียนของเสรีคือ เสรีเชื่อว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุกด้าน ไม่คิดว่าความชอบภาษาอังกฤษของตนเองเกี่ยวข้องกับการได้คะแนนที่ดีในวิชานี้ นิสิตจะมีกำลังใจในการเรียนเมื่อได้ข้อมูลย้อนกลับที่ดี และได้รับคำชมจากผู้สอน สำหรับเสรี การเรียนภาษาอังกฤษไม่คิดจะเป็นปมด้อยและทำให้เสียความมั่นใจในตัวเอง เสรีมีความเชื่อว่าถ้าพยายามจะสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้ (เสรี: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พฤศจิกายน 2543)

เสรีเป็นนิสิตที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 กับผู้วิจัย จากการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนตั้งแต่ต้นเทอมการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า เสรีเงียบมากในห้องเรียน ทำท่าเบื่อหน่ายในบางครั้ง และไม่เข้าเรียนในบางครั้ง เมื่อผู้สอนขออาสาสมัครในการร่วมทำกิจกรรมหรือในการตอบคำถาม เสรีจะพยายามไม่สบตาผู้สอน แต่เมื่อผู้สอนเรียกให้เขาช่วยตอบ เขาจะ

มีคำตอบเสมอ แต่จะตอบด้วยท่าทางที่ค่อนข้างอึดอัด เสรีพยายามนั่งหลังๆ ถึงแม้ว่าจะมาเข้าชั้นเรียนตรงเวลาหรือก่อนเวลาเล็กน้อย (ถ้าเขามาเรียน) การแสดงออกของเสรีทำให้ผู้สอนตั้งข้อสมมติฐานในใจว่า เสรีคงไม่มีความสุขในห้องเรียน หรือมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสอนของผู้สอน หรือเพื่อนร่วมห้อง หรือยังไม่คุ้นเคยกับผู้สอน รวมทั้งวิธีสอนของผู้สอน เนื่องจากช่วงนั้นเป็นช่วงแรกของเทอม ผู้วิจัยจึงรอเวลาให้เกิดความคุ้นเคยกันมากขึ้น จนวันที่ 1 ธันวาคม 2543 ผู้วิจัยได้เห็นเสรี คนใหม่ เมื่อในชั้นเรียน Foundation English i มีการฝึกพูดครั้งที่ 1 ในหัวข้อที่สมาชิกเสียงข้างมากในห้องเลือกคือ เรื่อง Tastes and Preferences เสรีพูดเรื่อง Feng Shui หรือที่เรารู้จักกันในชื่อ ฮวงจุ้ย เสรีเล่าให้เพื่อน ๆ ในห้องฟัง เสียงดัง ฟังชัด สำเนียงภาษาอังกฤษดี พูดในอัตราความเร็วที่เหมาะสม ฟังง่าย และแสดงถึงความมั่นใจในตัวเอง รวมทั้งความสนใจในเรื่องที่ตนเองพูด เสรีเล่าว่า คนจีนมีความสนใจเรื่องการหาตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมในการสร้างอาคารสถานที่ โดยมีความเชื่อว่าถ้าที่ตั้งดี คนจะอยู่เย็นเป็นสุข ทำมาหากินเจริญรุ่งเรือง ไม่ถูกเบียดเบียนด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ร่ำรวย Feng Shui แปลว่า ลักษณะที่บ่งบอกถึงความสุขสบาย (Armchair feature) ลักษณะดังกล่าวจะประกอบไปด้วยภูมิประเทศ 4 แบบที่ใช้สัตว์ 4 ประเภทแทน คือ เต่า (Turtle) มังกร (Dragon) นกเพลิงอมตะ (Phoenix) และเสือ (Tiger) แล้วเสรีก็เล่าว่า สัตว์แต่ละชนิดหมายถึงภูมิประเทศแบบไหน และทำไมภูมิประเทศแบบนั้นจึงจะเหมาะสม เช่น เต่าหมายถึง ภูเขาสูง มีประโยชน์ในการสกัดกั้นลมและพายุที่รุนแรง เป็นต้น นอกจากนั้นเสรียังเล่าต่อไปว่า คนปัจจุบันก็มีความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยมาก การสร้างบ้าน อาคารสถานประกอบการ หรือแม้แต่หลุมศพของบรรพบุรุษ ก็อาศัยความเชื่อเรื่องนี้ทั้งสิ้น จากการสังเกตปฏิกิริยาของผู้ฟัง ผู้ฟังส่วนใหญ่จะสนใจฟัง แล้วดูรูปที่เสรีวาดบนแผ่นใสตามไปด้วย ก่อนจบการพูดของเสรี เสรีกล่าวสรุปว่า ความเชื่อหลายอย่างในวัฒนธรรมตะวันออก คุณคิดว่าจะเป็นเรื่องลึกลับ เชื่อโชคลาง แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้ง ทุกอย่างจะมีเหตุผลในเชิงวิทยาศาสตร์และปรัชญาความเชื่อที่อธิบายได้ในวัฒนธรรมนั้น ๆ

จากการพูดหน้าชั้นของเสรีในวันนั้น ผู้วิจัยได้ปรับสมมติฐานเกี่ยวกับเสรีใหม่ว่าเขาเป็นคนที่มีความสนใจชัดเจน และมีความสามารถในการสื่อสารอยู่ในระดับสูง แต่ปัญหาคือ ทำไมเขาไม่อยากสื่อสารในห้อง เช่น ตอบคำถาม ร่วมอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน เมื่อผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์เสรีในเดือนมกราคม 2544 ผู้วิจัยได้

ทราบว่า เสรีเป็นคนช่างคิด และมีวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการรับประสบการณ์ตรง หรือการได้สัมผัสกับประสบการณ์นั่นเอง เสรีพูดถึงตนเองในการสัมภาษณ์ครั้งนั้นว่า

“ผมเป็นคนชอบเรียน แต่ไม่ชอบนั่งเรียน ผมคิดว่าวันนี้ก็เกียง จะไปไหนก็ได้ เห็นอะไรก็ได้เรียน การเรียนไม่ใช่การนั่งอยู่ในห้องเรียน เรียนเท่าที่จะสอบ” (มกราคม 2544)

ต่อคำถามที่ว่าทำไมเสรีจึงมีลักษณะเช่นนี้ เสรีตอบว่า อาจเป็นความชอบส่วนตัวของเขาเอง เขาชอบวิชาอะไรก็ได้ที่มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ไม่อยู่นิ่ง ไม่น่าเบื่อ คาคเคาไม่ได้ เพราะวิชาลักษณะนี้จะน่าสนใจและชวนให้ติดตาม พอเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 1997 เสรีบอกว่า การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นมาและตลอดเวลาในส่วนที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศและของโลก ทำให้เสรีมองคูวิชาเศรษฐศาสตร์ว่า เป็นวิชาที่มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา จึงเลือกเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ ทั้งๆ ที่เดิมอยากเรียนแพทย์ เสรีเล่าว่าไปฝึกงานที่โรงพยาบาลศิริราชได้เพียง 1 วัน ก็เลิกไป เพราะเศร้า และสลดหดหู่มาก การเป็นแพทย์จะเห็นการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่มีความสุข ไม่น่าตื่นเต้นในลักษณะที่ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี เพราะคิดเช่นนี้เสรีเลยเลือกเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์

จากสิ่งที่เสรีเล่าให้ผู้วิจัยฟังเรื่องความชอบที่จะศึกษาจากสิ่งต่างๆ รอบตัว ไม่ชอบอยู่ในห้องเรียน ผู้วิจัยจึงสอบถามต่อไปว่า เสรีศึกษาอะไรนอกห้องเรียน เสรีเล่าว่า

“ผมเป็นคนชอบอิสระมาตั้งแต่เด็ก ไม่ติดกลุ่มต่างๆ ที่มีเพื่อนมาก ผมคิดว่าการรู้จักคนเยอะๆ ทำให้เรารู้กว้าง เราเห็นคนอื่นเขาสนใจอะไรเราก็ลองดู ให้โอกาสตัวเอง ทำให้เราเข้าใจคนอื่นมากขึ้น และมีความสนใจหลายอย่าง ตัวผมเองมีความสนใจอยู่ 3 อย่างคือดนตรี (ชอบร้องเพลง ไม่เล่นดนตรี) แฟชั่น (ชอบคนแต่งตัวเป็น ไม่ใช่แต่งตัวมาก) และเศรษฐกิจ เวลาผมเจอเรื่องอะไรที่เกี่ยวกับ 3 เรื่องนี้เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษ ผมจะศึกษาเรื่องเพลงกับเรื่องแฟชั่น ผมจะสนใจเป็นงานอดิเรก แต่เรื่องเศรษฐศาสตร์จะศึกษาจริงจังหน่อย ผมชอบเอาสิ่งที่เรียนมาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายสิ่งที่เห็น หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น เช่น ผมชอบดูว่า ทีมเศรษฐกิจของแต่ละพรรคเป็นอย่างไร มีนโยบายอะไร แล้วผลที่เกิดขึ้นจากการใช้นโยบายนั้นเป็นอย่างไร ผมชอบฟังข่าวเศรษฐกิจ แล้วนำมาวิเคราะห์ (จริงๆ แล้ววิเคราะห์ได้น้อยมาก) การเรียนในห้องเรียนจะได้เฉพาะภาคทฤษฎี แต่การติดตามข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ นอกห้อง ควรจะทำให้เราเข้าใจภาคทฤษฎีมากขึ้น”

ในส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นนี้ ผู้วิจัยถามว่า ในวิธีการสอนของอาจารย์ในสาขาวิชา มีการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาวิเคราะห์บ้างไหม เสรีบอกว่า “เท่าที่เข้าชั้นเรียน มีน้อยมาก อาจารย์จะพูดตามหนังสือหมด เลยเบื่อ ไม่ค่อยเข้าอีก เพราะผิดหวัง บรรยากาศในห้องไม่ดี ไม่สนุก เพราะเพื่อนๆ เบื่อกันหมด ผมเลยคิดว่าอย่าเข้าห้องเลย เสียความรู้สึก ถ้าเข้าห้องเรียนแล้วไม่เรียน ก็จะคุย ไม่มีประโยชน์ ไม่เข้าเลยดีกว่า แล้วมาหยุดอ่านหนังสือจริงจังก่อนสอบสัก 2 อาทิตย์ก็พอ”

ผู้วิจัยถามต่อไปถึงวิธีการเรียนรู้ที่ใช้ในการเตรียมตัวสอบ เมื่อไม่ได้เรียนในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ เสรีเล่าว่า

“คู่มือหนังสือแค่ตำราอย่างเดียวก็พอ ผม top ด้วยตอนสอบกลางภาควิชา เศรษฐศาสตร์มหภาค แรกๆ ผมเคยคิดว่า เศรษฐศาสตร์น่าจะเป็นวิชาประยุกต์ คิดวิเคราะห์เชิงเหตุผลมากกว่าวิชาท่องจำ แต่ในสภาพความเป็นจริง เวลาสอบมี 3 ชั่วโมง ต้องตอบข้อสอบอัตนัยหลายข้อ ถ้าไม่ท่องแล้วเตรียมคำตอบสำเร็จรูปไปผมคิดว่าไม่มีทางทำทัน และทำได้ดี ผมเคยคิดว่ามันเป็นการเรียนเพื่อคะแนน ไม่ happy แต่ก็ไม่รู้ว่าจะทำยังไง เพราะสังคมแวดล้อมที่คณะ ผมคิดว่าเขาขยันกันทุกคน เรียนได้คะแนนดีๆ กันทั้งนั้น ผมเคยคิดนะว่าเบื่อก็ไม่ต้องเข้าเรียน (ซึ่งก็ทำอยู่แล้ว) แล้วก็ไม่ต้องอ่านก่อนสอบด้วย จะทำได้ไหม ผมพบว่าผมไม่กล้า มันจะมีแรงกดดันมาจากสภาพแวดล้อมให้อ่านเพื่อสอบเสมอ ถ้าอาจารย์ให้ผมพูดแบบที่คิดจริงๆ ผมว่า คนเราจะเก่ง ไม่เก่ง วัดจากการมีความรู้สะสมอย่างน้อยแค่ไหน แล้วเอามาแก้ปัญหาได้ดีแค่ไหนเมื่อพบกับปัญหา ระบบการศึกษาของเรา คนเก่ง กับคนขยันเป็นคนละคน คนเก่งมี แต่ถ้าคนเก่งไม่ขยันจะไม่มีใครรู้ว่าเก่ง ในบ้านเราคนที่รู้ตัวเองว่าเก่ง สังคมว่าโง่ คนที่รู้ตัวเองว่าดี สังคมไม่ยอมรับ นักการเมืองทำผิด สังคมชื่นชม อะไรแบบนี้ละครับ อาจารย์”

เมื่อพูดถึงเป้าหมายชีวิตของเสรี เขาบอกว่าเขาอยากเป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ช่วยแก้ปัญหาประเทศได้ เขากล่าวว่า

“ผมเคยอ่านบทวิจารณ์ในหนังสือพิมพ์มติชน ผู้เขียนกล่าวว่า คนไทยไม่ให้ความสำคัญแก่นักเศรษฐศาสตร์ เมืองไทยจึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่ไร้นักเศรษฐศาสตร์ และนักเศรษฐศาสตร์ที่มีอยู่ก็เป็นนักเศรษฐศาสตร์ที่ไร้ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ ก่อนมาเรียนในมหาวิทยาลัย ผมเคยหวังว่าจะได้เรียนวิชาที่เชื่อมโยงทฤษฎีกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดใน

สภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน แต่มีน้อยมาก เสียหายอยากฝึกฝนการคิด แต่ต่อไปอาจจะมี ผม อาจจะยังเรียนน้อยอยู่”

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษ เสรีทำงานส่งครบและตรงเวลาเกิน 90% (ยกเว้นตอนช่วงก่อนสอบที่เสรีเล่าว่าจะหยุดดูหนังสือก่อน 2 อาทิตย์) จากการศึกษาคู ผลงานของเสรีพบว่า ทักษะในการอ่าน และคำศัพท์ดี – ดีมาก ดูจากผลงานที่ทำมาส่ง (ได้ คะแนน 7-10) ผลสอบที่เป็นส่วนวัดความสามารถเรื่องคำศัพท์และการอ่าน (ได้ประมาณ 80 –90%) และความเข้าใจบทอ่านในห้องเรียนที่ทำให้ตอบคำถาม รวมทั้งร่วมอภิปรายได้ เมื่อครูขอให้ช่วย ความสามารถด้านการพูดอยู่ในระดับดี – ดีมาก ดังที่ได้กล่าวไว้ในงานฝึก พูดของเขาครั้งที่ 1 และในการฝึกพูดครั้งที่ 2 เสรีทำหน้าที่เป็น Moderator ของกลุ่มของเขาที่อภิปรายประเด็นที่เป็นเรื่องโต้แย้งอยู่ เรื่อง Is the mobile phone necessary for university students? เสรีมีหน้าที่เปิดประเด็นและสรุปประเด็นได้อย่างดี เป็นธรรมชาติ แสดงถึงความมั่นใจในการใช้ภาษาสูง รวมทั้งมีอารมณ์ขันซึ่งทำให้ผู้ฟังสนุกตามไปด้วย ทักษะการฟังของเสรีอยู่ในระดับดี สืบเนื่องจากความสามารถเข้าใจสิ่งที่ดำเนินอยู่ในชั้นเรียน แบบฝึกหัดการฟัง และบทสอบ (เสรีได้คะแนนการฟัง 80%) ในส่วนที่เกี่ยวกับงานเขียน เสรีมีความสามารถอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีความคิดขั้นพื้นฐาน เช่น การใช้ Tense เรื่อง Parts of speech และ เรื่อง Subject – Verb Agreement น้อยมาก เสรีมีจุดเด่นในการเขียนของเขา คือ ใช้โครงสร้างประโยคได้หลายรูปแบบ ทำให้งานเขียนอ่านแล้วไม่น่าเบื่อ อีกทั้งเขา จะมีความคิดดี ทำให้งานเขียนน่าอ่าน น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนที่เสรีกำหนด เนื้อหาเอง ดังจะขอยกงานเขียนชิ้นหนึ่งของเขามาเป็นตัวอย่างดังนี้

The East and the West

The world's right-hand side is called the East and the world's left-hand side is called the Western. Many people say that a lot of differences between these two sides of the world make it too hard to say what is similar between the Eastern and the Western. Some people said that the Eastern is the follower while the Western is the leader. You can see many things in the world are invented and led by the Western, the Eastern is encouraged to use and follow the products and the advances from the Western. Eastern is mysterious but the Western is scientific. What most people notice about the Eastern, or the Asia, first is their secret beliefs that come from their ancestors. What they need to do is try

to find the meanings. For example, people in the Eastern believe that breaking a mirror brings you seven years of bad luck. But the Western is not the same. They express their interests in science so they believe only the thing that is the result from a scientific test, and experimental process. The Eastern is concerned about the respect more than Western, that is the symbol of the Asian. However, one thing that is similar between the Eastern and the Western people is all of them want the peaceful world so it is necessary for them to join hands to make the peace for the peaceful world.

ในส่วนที่เกี่ยวกับงานที่เสรีเลือกทำตามความสนใจที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ เสรีเลือกอ่านข่าวการเมือง เศรษฐกิจ และเหตุการณ์ปัจจุบันที่น่าสนใจ รวมทั้งการฟังข่าว – ดูข่าว เสรีเลือกที่จะทำงานตามความสนใจมากกว่าจะเลือกทำบทเรียนที่ทางวิชาจัดหาไว้ให้ ใน Self-access Learning Center โดยเสรีให้เหตุผลว่า “งานในศูนย์การเรียนรู้ เอมก่อน อาจารย์เคยสั่งให้ทำส่ง 10 ชิ้น ทำบ้าง ลอกบ้าง เลยคิดว่าไม่มีประโยชน์ อย่าทำดีกว่า มาเทอมนี้ (Foundation English II) อาจารย์ให้เลือกทำอะไรก็ได้ที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษเป็นเรื่องที่ชอบและสนใจ ผมเลยเลือกทำสิ่งที่ผมทำประจำ อ่าน-ฟัง-ดูข่าว สดดี คั่นคั่น น่าสนใจ” งานที่เสรีทำมาส่งพิเศษเป็น Top stories จากหนังสือพิมพ์ The Nation และ The Nation Channel สังเกตจากวันที่ที่ระบุในการทำงาน พบว่าไม่ได้มีระยะเวลาสม่ำเสมอขึ้นอยู่กับว่าจะมีข่าวที่น่าสนใจมากน้อยแค่ไหนในช่วงนั้นๆ เช่น มีระยะหนึ่งที่เป็นช่วงข่าวเลือกตั้ง และการตั้งรัฐบาลว่าจะมีพรรคการเมืองไหนมารวมตัวกันบ้างเพื่อตั้งเป็นรัฐบาลผสมเสรีจะรวบรวม ข่าวสั้น ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ และมักเขียนแทรกแสดงความเห็นส่วนตัวสั้น ๆ ไว้ด้วย เช่น

We have to wait and see!

Whether or not Thaksin Chinawatra will become Thailand powerful Prime Minister.

จากการพิจารณาวิธีการเรียนรู้ของเสรี ผู้วิจัยพบว่า เสรีไม่ได้เน้นที่ความสนใจภาษาอังกฤษ แต่จะเน้นที่ความสนใจด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือบันเทิง เขาไม่หาคำศัพท์มาก แต่จะสนใจเนื้อเรื่องและความรู้สึกที่มีต่อข่าวนั้น ๆ มากกว่า การเรียนรู้ด้านภาษาดูเหมือนจะเป็น By-products มากกว่า เช่น จากการที่เสรีอ่านมาก เสรีจะมีวิธีการเขียนที่ดีกว่าผู้เรียนหลายคน ดังจะเห็นได้จากงานเขียนของเสรีที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่างข้างต้น เสรีจะ

ใช้โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนได้ เช่น เสรีอาจจะใช้ Noun clause เพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ของคำนาม นามวลี ที่ขึ้นต้นด้วย Gerund มีลักษณะการผูกประโยคแบบ subordination และ Co-ordination ที่ทำให้เกิดความหลากหลายในการเขียน

ต่อคำถามที่ว่า เสรีมีความเห็นอย่างไรเรื่องคุณสมบัติ 6 ประการ ของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เสรีบอกว่า ความภาคภูมิใจในตัวเอง เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เขาบอกว่า “ถ้าเราไม่คิดในแง่ดีของตัวเอง เราจะรู้สึกแย่และไม่มั่นใจในตัวเอง” แต่ในความคิดของเขา ผู้เรียนต้องมีความอยากเรียนรู้ก่อน เมื่อมีความอยากเรียนรู้ จึงจะมีโอกาสที่ผู้เรียนจะวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ว่าชอบอะไร อยากเรียนอะไร รับผิดชอบการเรียนรู้ และอื่น ๆ ต่อไป ในความคิดของเสรีการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กอยากเรียนรู้คือ ต้องให้อิสระกับผู้เรียนมากขึ้น เสรีกล่าวว่า “ทุกคนชอบไม่เหมือนกัน ดังนั้นต้องให้ไปทำอะไรก็ได้ที่ชอบ แต่เชื่อมกับภาษาอังกฤษ ผมคิดว่า การเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยเรียนอย่างอิสระดีกว่า เพราะสิ่งที่สำคัญคือ การนำไปใช้ ถ้าเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนอย่างอิสระผู้เรียนจะรู้ว่าภาษาอังกฤษเขาใช้กันอย่างไร เพื่ออะไร ในชีวิตจริง ผมคิดว่าปัจจุบันส่วนใหญ่เรียนภาษาอังกฤษเหมือนตอนอยู่ชั้นมัธยมปลาย ไม่เห็นเหมือนมหาวิทยาลัยเลย”

ผู้วิจัยได้ขอให้เสรีพูดถึงกระบวนการเรียนการสอนที่เขาคิดว่าเหมาะสมในมหาวิทยาลัย เขากล่าวว่า

“น้ำหนักการสอบต้องน้อยลง เดิม 80% ต้องลด เพราะในการเรียนปัจจุบันอาจารย์ตั้งหัวข้อการเรียน อาจารย์สั่งให้รู้ เด็กไปเรียน แล้ววัดได้ว่ารู้ตามที่อาจารย์กำหนดไหม ให้เป็นน้ำหนักสอบ 80% แต่ถ้าจะเปลี่ยนเป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนอยากรู้เอง ต้องให้อิสระกับผู้เรียนไปสัมผัสสิ่งต่างๆ เพื่อให้รู้จักตัวเองว่าอยากรู้อะไร แล้วไปเรียนรู้ ในลักษณะนี้ต้องให้น้ำหนักการเรียนรู้ด้วยตัวเองมาก หรือถ้าจะให้ดีที่สุด ควรมีรายวิชาที่เน้นให้เด็กเรียนรู้เองตามความสนใจบ้าง โดยไม่มีการสอบ หรือมีก็น้อยมาก ผมคิดว่าคนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน (ไม่ได้คิดแต่เรื่องคะแนน) จะต้องรู้จักตัวเอง และรู้ความสนใจของตัวเอง ถ้าเป็นเช่นนั้นจะสำเร็จไป 50% แล้วครับ”

ผู้วิจัยได้ถามเสรีต่อไปว่า ในความคิดของเขา นอกจากวิธีการเรียนการสอนแล้ว มีปัจจัยอื่นไหมที่ช่วยให้เด็กเกิดความอยากเรียนรู้ เสรีตอบว่า จากประสบการณ์ส่วนตัวของตัวเอง ครอบครัวมีบทบาทมาก เขาเล่าว่า “คุณพ่อคุณแม่ของผมให้อิสระกับผมมาก แต่ก็มีขอบเขต ผมเป็นลูกคนเดียว แต่ไม่ติดพ่อแม่ เพราะพ่อแม่ค่อนข้างอารมณ์ร้อนทั้งคู่”

บ่อยครั้งที่ความเห็นไม่ตรงกัน แล้วจะทะเลาะกัน (แต่ผมรู้สึกได้นะครับว่า เขารักกัน) ดังนั้นผมจึงต้องเรียนรู้ที่จะอยู่ได้ด้วยตนเอง ผมมีเพื่อนเยอะ เพื่อนที่ติดดินในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพื่อนที่กินเหล้าสูบบุหรี่ แต่ผมไม่เคยลอง ทั้งๆ ที่พ่อแม่ไม่เคยห้าม ผมคิดว่าการที่ผมมีอิสระที่ได้ไปเห็นและศึกษา ผมจะได้ใช้ความคิดว่าอันนี้ดีหรือไม่ดี การเลี้ยงดูแบบห้ามจะทำให้เด็กหาช่องไปลองของที่ถูกห้าม แต่ถ้าปล่อยให้เด็กได้ศึกษาอย่างอิสระ จะตัดสินใจได้เองว่าจะไรดีอะไรไม่ดี แบบนี้ผมคิดว่าเรียนอะไรจะเรียนได้หมด”

จากกรณีศึกษาของเสรี ผู้วิจัยได้เห็นประเด็นที่น่าสนใจว่า การเรียนรู้ในชีวิตของเรา มีส่วนเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลายฝ่าย เริ่มตั้งแต่ในครอบครัวไปถึงในสถานศึกษาและในชุมชน ความเคารพซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจกัน และความเข้าใจที่มีต่อกัน จะนำไปสู่การพัฒนาสัมพันธภาพที่ดี และความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งนักจิตวิทยาและนักจิตวิทยาทางการศึกษาหลายท่านเชื่อว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ ถ้าพ่อแม่เข้าใจลูก ไว้วางใจลูก ให้อิสระแก่ลูกพอสมควร ลูกจะได้โอกาสในการสำรวจตัวเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อเรียนรู้ที่จะรู้จักตัวเอง และสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ที่จะคิดวิเคราะห์ หาเหตุผล และตัดสินใจเลือกทำหรือไม่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา และถ้าลักษณะสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ดังกล่าวได้รับการส่งเสริมในระบบการศึกษา ผู้เรียนจะได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญในการดำรงชีวิตต่อไป

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 5: เสรี

การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ 2 ครั้ง ระหว่างเทอมที่ 1 ปีที่ 2 กับอาจารย์รายวิชา EAP I ที่สอนเสรี ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเชื่อและสิ่งที่ผู้วิจัยรับรู้คือ ผู้สอนคนใหม่พบว่า เสรีมีความสามารถทางภาษาสูง และสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมชาติ ประกอบกับมีความคิดดี น่าสนใจ อาจารย์คนใหม่ได้ถามผู้วิจัยว่า ทราบไหมว่าเสรีเคยไปเรียนเมืองนอกหรือเปล่า เมื่อถูกถามผู้วิจัยจึงทราบว่า ส่วนนี้เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยไม่ได้สอบถามในการทำวิจัย เมื่อได้พบเสรีเป็นครั้งแรกของการติดตามผล ผู้วิจัยจึงถามเสรี เสรีเล่าว่า “ผมเรียนโรงเรียนไทยธรรมดา แต่มีตอน ป.1-ป.2 เรียนกับฝรั่งช่วงปิดเทอมเป็น Daycamps ช่วงจบ ม.2 ไปอังกฤษ 1 เดือนไปเรียนซัมเมอร์ ไม่ชอบเลย เพราะคิดถึงบ้านมาก แต่ผมจะไปเที่ยวในฐานะนักท่องเที่ยวบ่อยทุกปี ไปที่สิงคโปร์ และฮ่องกง ผมคิดว่าที่ใช้ภาษาอังกฤษได้เพราะดูข่าวภาคภาษาอังกฤษมากทุกวัน อยู่บ้านก็เปิดทีวีทิ้งไว้เลย คุณลักษณะการพูด การใช้สำนวนภาษา แล้วนำมาใช้ทีหลัง อ้อ! น้ำผมแต่งงานกับฝรั่ง เขาพากันมาบ้านผมบ่อย ๆ ผมเลยได้พูดคุยกับเขาเรื่องที่เป็นความสนใจร่วมกัน ประเภทบันเทิง ๆ มีอีกอย่างครับ ผมไปใช้ Fitness Center แห่งหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ได้ฝึกฟังและพูดทุกวัน” ผู้วิจัยนำข้อมูลส่วนนี้ไปประกอบกับการที่เสรีพูดถึงการเรียนไวยากรณ์ในชั้นมัธยมศึกษา และขณะเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้ได้เห็นภาพการเรียนภาษาของเสรีชัดเจนขึ้น คือเขาได้เรียนภาษาทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและเน้นเรื่องกฎเกณฑ์ และรูปแบบที่เป็นการซึมซับตามธรรมชาติ เขากล่าวว่า “ภาษาอังกฤษไม่เหมือนวิชาในคณะ วิชาภาษาอังกฤษมีพื้นที่อยู่แล้วเจอที่ไหนก็เรียนเพิ่มได้ รู้เพิ่มเติม ผมคิดว่าเรียนภาษาอังกฤษแบบอิสระตามธรรมชาติจะทำให้ใช้ภาษาได้คล่องขึ้น”

ผู้วิจัยได้ถามเสรีในการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 ว่า เรียน EAP I แล้วมีความรู้สึกอย่างไร เสรีตอบว่า “ผมไม่ค่อยเข้าเรียน (ข้อมูลสอดคล้องกับที่อาจารย์ผู้สอนเล่า) แต่จะไปอ่านเองทำเอง ชอบส่วนที่เป็นการอ่าน แล้วให้พูดสรุปโดยใช้คำพูดของตัวเอง มีอิสระดี และยังได้ใช้ความรู้ในวิชาคณะมาทำความเข้าใจเพื่อการสรุปด้วย แต่ที่ไม่ชอบเลย คือการเขียนประโยคและเชื่อมประโยค บังคับรูปประโยคและตัวเชื่อม ผมเกลียดการที่ต้องทำอะไร โดยมี

กฎเกณฑ์ตายตัวบังคับ กรอบมากไปไม่ดี ผมได้คะแนนส่วนนี้แย่มาก ผมรู้” ผู้วิจัยถามต่อไปว่าเสรีรู้สึกอย่างไรกับเกรดวิชา EAP I (เขาได้ B+) เสรีตอบว่า “ดีแล้วครับผมไม่ได้เรียนมากงานในศูนย์การเรียนรู้ ผมก็ไม่ได้ทำเอง ลอกเด่นเขาหมด EAP I เขาไม่มีงานอิสระอย่างที่อาจารย์ให้ทำใน FE II ต้องไปทำที่ Self (หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตัวเอง) พอเลิกเรียนผมก็อยากไปที่อื่น ไม่อยากไป self” ผู้วิจัยได้ถามต่อไปว่า ถ้ามีงานอื่นนอกเหนือจากงานบังคับ เสรีจะทำไหม เสรีตอบว่า “ดีครับ แบบอ่านข่าวเศรษฐกิจ ผมทำทุกวันอยู่แล้ว ฟังทุกวันด้วย”

ผู้วิจัยได้ถามเสรีว่า ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาของคณะมากน้อยแค่ไหน เสรีตอบว่า “ใช้มากครับ มี 2 วิชาที่ใช้มากคือ Macroeconomic Theory และ Banking ผมชอบอ่านตำราภาษาอังกฤษ ไม่อ่านภาษาไทยเลย เพราะผมว่าอ่านภาษาอังกฤษง่ายกว่า ตำรามีสีสันน่าอ่าน ภาษาง่าย เข้าใจได้ง่ายกว่าที่แปลมาเสียอีก อีกอย่างผมรู้สึกอุ่นใจเพราะใช้ตำราภาษาอังกฤษเล่มที่อาจารย์ใช้ เวลาอาจารย์พูดอะไรจะเข้าใจได้ง่าย พอผมอ่าน Text แล้วจะแปลสรุปเป็นไทย มีคนยืมของผมไปก็อป (copy) ด้วยครับ ผมต้องบอกว่า ถ้าคิดอย่างมานะ” เมื่อให้เสรีเล่าถึงวิชาที่ชอบมากที่สุดในช่วงเทอม 1 ปีที่ 2 เสรีบอกว่า “ชอบวิชา Macro มากที่สุด ผมชอบอาจารย์ วิธีสอนที่ชอบเน้นให้คิด และลักษณะวิชาเอง ผมจะอ่านมากกว่าวิชาอื่น ทบทวนทุกอาทิตย์เลยครับ”

จากการพูดคุยกับผู้สอนรายวิชา EAP I ผู้วิจัยทราบว่า เสรีขาดเรียนบ่อยจนเป็นที่สังเกต แต่อาจารย์ผู้สอนจะประทับใจลีลาการพูด และสำเนียงภาษาอังกฤษของเสรีมาก การเขียนของเสรีในส่วนที่ไม่บังคับ เช่น การเขียน Paraphrase เสรีจะทำได้ดี แต่การเขียนที่มีกรอบบังคับ มีกฎเกณฑ์ เสรีจะทำไม่ได้ โดยภาพรวม อาจารย์ผู้สอนคิดว่าเสรีไม่ได้สนใจการเรียนนัก แต่ไม่น่าเป็นห่วง เพราะความสามารถทางภาษาของเขาต้องทำให้เขาเอาตัวรอดได้อย่างแน่นอน

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 5: เสรี

เสรีเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของลักษณะผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สำหรับเสรี เขาจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อเขามีเสรีภาพในการเลือกเรียนสิ่งที่เขาชอบ ในวิธีที่เขาถนัด และในเวลาที่เขาต้องการ ด้วยเหตุนี้พฤติกรรมของเขาที่แสดงออกในการเรียนจึงค่อนข้างเงียบ ไม่กระตือรือร้น จนถึงเบื่อหน่ายและขาดเรียน จากการศึกษาเชิงลึก ผู้วิจัยทราบว่าเสรีสนใจเศรษฐศาสตร์ แพชชั่น และดนตรี เพราะทุกอย่างเป็นสิ่งที่น่าสนใจอยู่ตลอดเวลา ภาคใดไม่ได้ ดังนั้นจึงน่าสนใจ เสรีจะเรียนภาษาโดยอาศัยการเรียนจากประสบการณ์ตรง จากการฟัง-ดูข่าวภาคภาษาอังกฤษ อ่านข่าวเศรษฐกิจ พูดคุยกับเจ้าของภาษาในสถานการณ์สื่อสารจริงตามธรรมชาติ ทำให้การเรียนรู้เป็นการซึมซับตามธรรมชาติ อันส่งผลให้การใช้ภาษาของเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทักษะการฟังและการพูดเป็นธรรมชาติอย่างมาก สำหรับทักษะการอ่านและการเขียน เสรีสามารถพัฒนาได้เพราะเสรีใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ และข่าวทางเศรษฐกิจที่เขาสนใจอย่างมาก อยู่เสมอ การมีพื้นฐานภาษาที่ดีพอสมควร และการฝึกใช้เสมอ ๆ ในการทำสิ่งที่สนใจ ทำให้เสรีแสดงออกถึงพฤติกรรมของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน สำหรับเสรี สิ่งที่เขาต้องการในการเรียนรู้ คือ อิสระ และ โอกาสในการเลือกเรียนสิ่งที่เขาสนใจ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรเป็นผู้เปิดทางเลือกในการเรียน หรือคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้เขา โดยอาจเน้นการเรียนในลักษณะเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสภาพแวดล้อมกับสิ่งที่เป็นเนื้อหาบทเรียน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงหาเหตุผลมากกว่าการท่องจำ หรือเรียนรู้ “เพราะผู้สอนกำหนดให้เรียนรู้”

เสรีเป็นกรณีศึกษาที่แสดงพฤติกรรมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับสูง ถึงแม้พฤติกรรมภายนอกจะไม่ชัดเจนเหมือนราตรี และรัตนา ที่มีความรู้ด้านพื้นฐานภาษาและความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า แต่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามกรอบบังคับของระบบในระดับที่สูงกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจัยเรื่องเพศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสนใจส่วนบุคคล และพื้นฐานภาษาที่ดี เสรีมีส่วนที่คล้ายคลึงกับธีระ แต่ด้วยพื้นฐานครอบครัวและลักษณะการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน รวมทั้งสังคมกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนเดิมที่กรณีศึกษาทั้งสองเป็นสมาชิกก็แตกต่างกัน จึงอาจอธิบายได้ว่าทำไมผู้เรียนทั้งสองคน

จึงมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เช่น ชีระดูเหมือนจะชอบการเรียนรู้จากทฤษฎี/ตำรา จากการอ่าน คิดวิเคราะห์ใคร่ครวญ และทดลองใช้ด้วยตนเอง แต่เสรีจะชอบเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ซึ่งวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันนี้ น่าจะมีผลทำให้ชีระมีความชำนาญในทักษะการเขียนมากกว่าเสรี และเสรีจะสื่อสารโดยการฟัง-การพูดอย่างชำนาญและเป็นธรรมชาติกว่าชีระ

โดยภาพรวม เสรีเป็นกรณีศึกษาที่มีคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับสูง แต่มีความขัดแย้งในใจระหว่างความต้องการของตนเองในการเรียนรู้ และกรอบบังคับของระบบ และเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในระบบนี้ เสรีจึงพยายามเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ในสมดุลที่เขาปรับได้ระหว่างความต้องการของตนเองและกรอบบังคับนั้น ในความคิดของผู้วิจัย เรามีผู้เรียนในลักษณะนี้อยู่ไม่น้อย แต่ถ้ากรอบบังคับไม่ยืดหยุ่นเพียงพอ ผู้เรียนแบบเสรีอาจจะไม่สามารถรักษาสมดุลดังกล่าวไว้ได้ อันจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพวกเขาเป็นอย่างมาก อีกทั้งระบบการศึกษาของเราอาจมี “ผู้ที่มีปัญหาในการเรียน” เพิ่มขึ้นมากด้วยเช่นกัน

กรณีศึกษาที่ 6: มีชัย

มีชัย..... ความรู้สึกที่มีต่อภาษาอังกฤษของผมแย่มากตั้งแต่มัธยมปลาย ไม่ชอบวิธีการสอนที่
 อาจารย์นำเสนอ พอเข้ามหาวิทยาลัย ผมก็ยังรู้สึกแยๆ กับภาษาอังกฤษอยู่ ผม
 คิดว่าทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของผมกับของอาจารย์ไม่ตรงกัน...

มีชัยจบการศึกษามาจากโรงเรียน พ. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 ปีสุดท้ายในโรงเรียน
 ดังกล่าว มีชัยได้คะแนนเฉลี่ย 2 ในวิชาภาษาอังกฤษ เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย มีชัยสอบ
 ภาษาอังกฤษได้คะแนน 40 รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ได้เกรด D+ และรายวิชาภาษา
 ภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ได้เกรด C มีชัยมีความเชื่อว่าหน้าที่ในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองใน
 การเรียนเป็นหน้าที่ของผู้เรียน ผู้สอนมีหน้าที่เพียงช่วยผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหา แนะนำวิธีแก้
 ปัญหาและคอยเป็นผู้ช่วยอยู่เสมอ มีชัยคิดว่าตนเองรู้ว่าสนใจอะไร มีปัญหาอะไรในการ
 เรียนภาษาอังกฤษ การชอบภาษาอังกฤษสำหรับเขาไม่สัมพันธ์กับคะแนน ภาษาอังกฤษมี
 ความสำคัญกับชีวิตทุกด้าน การเรียนภาษาไม่ดีจะเป็นปมด้อยทำให้ขาดความมั่นใจในตัวเอง
 มีชัยทราบดีว่าจะเก่งภาษาอังกฤษต้องหมั่นใช้อยู่เสมอ แต่ก็ไม่ได้พยายามหาโอกาสใช้ภาษา
 ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน มีชัยอยากได้กำลังใจจากผู้สอนในรูปแบบข้อมูลย้อนกลับที่ดี คำชมและ
 คำอธิบายที่เข้าใจง่ายตรงประเด็น เขามีความเชื่อว่าถ้าเขาพยายามจะสามารถพัฒนาตนเองใน
 การเรียนภาษาได้ (มีชัย: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของ
 ผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 2543)

มีชัยได้รับเลือกเป็นกรณีศึกษาเพราะสาเหตุประการแรกคือ เขาไม่มาเรียนเลยในช่วง 3 สัปดาห์แรกของเทอมที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ทั้งๆ ที่มีชัยมีรายชื่อว่าลงทะเบียนอยู่ในกลุ่มรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้ถามนิสิตในห้องว่าใครรู้จักมีชัยบ้าง มีนิสิตหญิงคนหนึ่งนั่งหลังห้อง ทำทางกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษมาก ยกมือ ผู้วิจัยเลยฝากข้อความถึงมีชัยไปกับนิสิตหญิงคนนั้น แบบติดตลกว่า “บอกมีชัยว่าครูให้อภัยแล้ว กลับมาชั้นเรียนได้” ซึ่งทำให้นิสิตทั้งชั้นหัวเราะอย่างสนุกสนาน ปรากฏว่าได้ผล ในชั้นเรียนครั้งถัดไป มีชัยมาปรากฏตัวในห้อง พอผู้วิจัยเรียกชื่อ (ช่วงนั้นเป็นช่วงทำความคุ้นเคยกับชื่อและหน้าของเด็ก ผู้วิจัยจะเรียกชื่อทุกชั่วโมง) มีชัยยกมือ มีชัยเป็นนิสิตชายที่ดูไม่เหมือนนิสิตชั้นปีที่ 1 ผู้วิจัยพยายามคิดว่าอะไรที่ทำให้เขาดูแปลก จากการสังเกตต่อมาพบว่า แววตาของเขาแปลก เขาชอบสังเกตความเคลื่อนไหวของครู เขาจะสบตากับครูทุกครั้งที่ครูมองเขา (ซึ่งแปลกจากนิสิตส่วนมาก ในระยะแรกๆ ที่ยังไม่ค่อยคุ้นเคยกัน) ในชั้นเรียนเขาสนใจมาก พยายามติดตาม ถ้าไม่เข้าใจภาษาอังกฤษที่ครูพูด เขาจะขมวดคิ้วซึ่งทำให้ครูพูดใหม่ จนเขาทำทางคิซึ้น เมื่อเขาตามไม่ทันบางครั้งเขาจะถามเพื่อนผู้หญิง (ที่ยกมือว่ารู้จักมีชัย) คนนั้น เพื่อให้เธอบอก รู้สึกเขา 2 คนจะเป็นคู่หูกันดี บ่อยครั้งที่ผู้สอนถามคำถามหรือถามความเห็น และห้องเรียนจะเงียบ (อาการปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกๆ) เพราะไม่มีใครกล้าตอบ มีชัยจะยกมือแล้วถามว่า ผมตอบได้ไหม พอผู้สอนตอบว่าได้ เขาจะถามว่าพูดไทยได้ไหม ผู้สอนจะตอบว่า “ลองพูดเป็นภาษาอังกฤษซิ” เมื่อได้รับคำตอบเช่นนั้น มีชัยกลับแสดงทำทางกระตือรือร้น (แทนที่จะลังเลใจ) แล้วตอบด้วยภาษาอังกฤษที่กระท่อนกระแท่น แต่มีสาระดีมาก มากเกินกว่าที่ผู้สอนคาดว่าเขาจะตอบได้ หรือเกินกว่าที่นิสิตปี 1 จะพูด บางครั้งความคิดของเขาซับซ้อนมากทำให้เขามีปัญหาในการแสดงความคิด และผู้ฟังไม่เข้าใจ ผู้สอนจะถามเขาให้เขาพูดใหม่ เขาจะพยายาม และบางครั้งจะพูดไทยก่อน แล้วถามว่า อยากพูดอย่างนี้จะพูดอย่างไรดี จึงจะเป็นภาษาอังกฤษที่เข้าใจได้ง่าย ถึงจุดนี้ผู้สอนจะช่วยเรียบเรียงความคิด และขอให้เพื่อนๆ ช่วย มีชัยดูมีทำทางพอใจกับการที่เขาสามารถสื่อความคิดของเขาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดยมีครูและเพื่อน ๆ ช่วย ผู้วิจัยต้องยอมรับว่าชั้นเรียนวันนั้นสนุกที่สุดตั้งแต่เริ่มเปิดเทอมมาสำหรับกลุ่มนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพูดในชั้นเรียนก่อนจะจากกันในวันนั้นว่า “ครูหวังว่า มีชัยจะมาชั้นเรียนบ่อยขึ้น และมาช่วย

ทำให้บรรยากาศการเรียนในห้องน่าสนใจมากยิ่งขึ้น” ผู้วิจัยโชคดีที่ได้นิสิตในห้องที่เข้าใจและรับมุขของผู้วิจัย ทุกคนยิ้มและพยักหน้าบอกว่า “จริงด้วยๆ” บรรยากาศตอนนั้นทำให้มีชัยรู้สึกดีมาก เขายิ้ม แววตามีความสุข

พอชั้นเรียนวันนั้นจบลง มีชัยและเพื่อนผู้หญิงที่เป็นเพื่อนสนิทเดินมาหาผู้สอนท่าทางยิ้มแย้ม มีชัยบอกว่า จะมาขอรับเอกสารที่ครูแจกไปแล้วในตอนชั่วโมงแรกๆ ผู้วิจัยถามว่าจะตามไปรับเลยหรือเปล่า มีชัยตอบว่าจะตามไปเลย พร้อมทั้งช่วยขนของไปส่งที่ห้องพักด้วย เมื่อมีชัยรับเอกสารพร้อมทั้งฟังคำอธิบายแล้ว มีชัยถามว่า ผมอยู่คุยต่อได้ไหม ผู้วิจัยบอกว่าได้ ครั้งนั้นเป็นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเป็นส่วนตัวครั้งแรกกับมีชัย (สัปดาห์ที่ 3: พฤศจิกายน 2543)

ในการพูดคุยครั้งนั้น ผู้วิจัยได้ทราบว่า พฤติกรรมการไม่เข้าเรียนของมีชัยเป็นเรื่องใหม่ มีชัยเล่าว่า “ตอนเรียน FE I (Foundation English I) ผมเข้าเรียน 2-3 ครั้งทั้งหมด แต่ผมมาสอบ” ผู้วิจัยเลยถามว่า “ครูถามได้ไหม ว่าทำไมเข้าชั้นเรียนน้อยจัง ที่ถามนี้เพราะแปลกใจนะ ท่าทางคุณสนใจและชอบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมาก คุณไม่เหมือนคนอื่นไม่ชอบเข้าชั้นเรียนเลย” มีชัยทำท่าล้งเล แต่ในที่สุดถามว่า “ผมเล่าได้หรือ” ผู้วิจัยตอบว่า “แล้วแต่คุณ ถ้าอยากเล่าก็เล่าได้ ครูมีเวลาฟังเสมอ แต่ถ้าไม่สบายใจ ก็ไม่เป็นไร” ในที่สุดมีชัยก็เล่าให้ฟังถึงประสบการณ์ของเขาในชั่วโมงแรกๆ ของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 มีชัยเล่าว่า

“อาจารย์ที่สอนผม ไม่เอ๋อชื่อนะครับ มีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาไม่ตรงกับผม และคงมีช่องว่างระหว่างวัยมากด้วย เขาสอน สอน สอนอยู่คนเดียว พูดคนเดียว สอนไวยากรณ์บอกว่าไวยากรณ์สำคัญมาก พอจบชั่วโมง ผมเดินไปคุยกับอาจารย์ พูดกับอาจารย์ว่า ถ้าได้เรียนเรื่องข้างนอกที่น่าสนใจแค่เป็นภาษาอังกฤษบ้างก็น่าจะดี อาจารย์ท่านนั้นตอบว่า เราต้องสอบ มีอะไรต้องสอนมากมาย ถ้าคุณมีความชอบการเรียนแบบนั้น ต้องไปเรียนที่....(มหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง)”

พอเล่าจบถึงตรงนี้ มีชัยเงียบไปสักครู่ ผู้วิจัยจึงถามว่า “แล้วคุณคิดอย่างไรกับคำพูดของอาจารย์ เป็นไปได้ไหมที่อาจารย์จะประสงค์ดี เพราะอยากให้ผมได้เรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับความชอบของคุณ” มีชัยตอบว่า “ผมคิดว่าอาจารย์ไม่หวังดี อาจารย์คิดว่าระบบเป็นของตายตัว การที่คนจะเรียนได้ ต้องปรับตัวให้เข้ากับระบบ แต่ผมคิดว่าระบบต้องมีความยืดหยุ่น” จากนั้นมามีชัยเล่าว่าเขาไม่เข้าเรียนอีกเลย และพอสอบกลางเทอมผ่านไปแล้ว

มีชัยทราบจากเพื่อนผู้หญิงที่เป็นเพื่อนสนิทในกลุ่มเรียนภาษาอังกฤษว่า มีอาจารย์ใหม่มาสอนต่อ มีชัยเล่าว่า “ทำใจอยู่นานว่าจะเข้าดีไหม กว่าจะทำใจได้ก็จะสอบไล่แล้ว เลยไม่ไปเข้าเรียนอีกเลย”

จากการพูดคุยวันนี้ ผู้วิจัยพยายามสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของมีชัยอย่างใกล้ชิด มีชัยมาเข้าเรียนค่อนข้างบ่อย (60 – 70%) มีชัยมาฝึกพูดทุกครั้ง และมาพร้อมกับเรื่องที่น่าสนใจ มีมุขตลกที่ทำให้เพื่อนๆ เฮได้มาก ในการพูดครั้งที่ 1 ของเขา เขาพูดเรื่องงานอดิเรกของเขา เขาบอกว่าเขาชอบอ่านหนังสือมาก อ่านหนังสือได้หลายประเภท และที่ชอบมากที่สุดคือหนังสือนิทานสำหรับเด็ก เขาชอบเพราะเขาชอบใช้จินตนาการตามคำเล่าของผู้เล่า อีกทั้งยังทำให้เขานึกถึงชีวิตในวัยเด็กที่มีความสุข (กว่าตอนนี้) อีกด้วย ตอนที่เขามาพูดในครั้งนี้เขาเริ่มด้วยการทักทายเพื่อนๆ ว่า “Hello Angels” และเพื่อนๆ ผู้หญิงก็ตอบพร้อมๆ กันว่า “Hello, Charlie” ทุกคนหัวเราะแล้วเขาพูดว่า เขาเพิ่งไปดูหนังเรื่อง “Charlie’s Angels” มา การดูภาพยนตร์เป็นสิ่งที่เขาทำในเวลาว่าง แต่ที่ทำมากกว่าเป็นงานอดิเรกคือ การอ่าน แล้วเขาก็เล่าเรื่องหนังสือที่เขาอ่าน รวมทั้งประโยชน์ที่เขาได้จากการอ่านต่อไป ส่วนในการฝึกพูดครั้งที่ 2 เขาพูดกับกลุ่มเพื่อนในการพูดถึงหัวเรื่องที่เป็นที่โต้แย้งกันอยู่ เรื่อง “แต่งก่อนอยู่หรืออยู่ก่อนแต่ง” มีชัยพูดสนับสนุนว่า ผู้ชายผู้หญิงควรอยู่ด้วยกันก่อนที่จะแต่งงานกัน วิธีการให้เหตุผลของเขาแสดงให้เห็นว่า เขาค่อนข้างมีความคิด “แตกต่าง” จากกรอบความคิดที่สังคมทั่วไปยอมรับ เขาให้เหตุผลว่า การที่ชายหญิงจะอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุข มีเรื่องสำคัญหลายเรื่องที่ต้องสอดคล้องกัน เช่น เรื่องเพศ เรื่องความคิด ค่านิยม เรื่องเงินทอง และอื่น ๆ การมาอยู่ด้วยกันคือการทดสอบว่าชีวิตสมรสในอนาคตจะยั่งยืนไหม ถ้าแต่งงานกันไปก่อนโดยไม่รู้จักตัวตนที่แท้จริงของกันและกันก็จะเกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก ซึ่งจะเป็นปัญหาสังคมตามมาได้

มีชัยร่วมกิจกรรมการฝึกพูดทั้ง 2 ครั้ง เข้าเรียน 60-70% ของเวลาเรียนทั้งหมด เข้าสอบทุกครั้งคือ สอบการฟัง (มีชัยได้ 7 จาก 10) สอบกลางภาค และปลายภาค แต่สิ่งที่ยังทำให้ผู้วิจัยไม่ค่อยมีความสุขคือ มีชัยส่งการบ้านเพียง 1 ครั้ง ใน 13 ครั้ง และงานที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีชัยได้ทำสัญญาในการเรียนกับผู้สอนไว้ มีชัยไม่ได้ทำเลย ผู้สอนพยายามพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับมีชัยหลายครั้ง เพื่อ “กระตุ้น” มีชัยให้ส่งงานบ้าง มีชัยมักบ่น ทำท่าทางรู้สึกผิดแล้วพูดอ้อมๆ แอ้มๆ ว่า “จะพยายาม” จนในที่สุดมีชัยก็ไม่ได้ส่ง

งานเพิ่มอีกเลข นอกจากการบ้านขึ้นเดียวขึ้นนั้น สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับการบ้านขึ้นเดียวของ มีชัย คือ งานนั้นเป็นเรื่องให้อ่านและมีคำถาม 10 ข้อ เป็นแบบวงคำตอบที่ถูกต้อง ชื่อเรื่องคือ Laziness ในเรื่อง ผู้เขียนจะพูดว่า คนที่ขี้เกียจอาจมีคำอธิบายได้มากมายว่าทำไมเขาจึง ขี้เกียจ การที่คนไม่ได้ทำอะไรในขณะนั้น ไม่ได้แปลว่าขี้เกียจเสมอไป เขาอาจกำลังคิดเพื่อ ผลิตผลงานที่ยิ่งใหญ่ก็ได้ พร้อมทั้งมีตัวอย่างของบุคคลที่มีชื่อเสียงในอดีตหลายคน เช่น Sir Isaac Newton ที่คิด Law of Gravity ออกเมื่อนั่งอยู่ใต้ต้นแอปเปิล เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เขียนยังพูดถึงการไม่ทำอะไร ว่ามีประโยชน์หลายอย่างเหมือนกัน ดังนั้นอย่าไปว่าคนที่ไม่ ทำอะไรว่าขี้เกียจเสมอไป มีชัยคงจะชอบเนื้อเรื่องที่เขารับ และอาจคิดว่ามีความ คล้ายคลึงกับกรณีของเขาก็ได้

เมื่อการสอบปลายภาคมาถึง มีชัยมาสอบ และสามารถทำคะแนนในวิชา Foundation English II ได้ C (พัฒนาจาก D+ เป็น C) จากการศึกษาข้อสอบของมีชัยพบว่า มีชัยมีปัญหาหลายด้าน อีกทั้งการขาดการฝึกฝนระหว่างเทอมด้วย มีชัยจึงไม่สามารถทำ คะแนนได้ดี จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (มกราคม 2544) มีชัยกล่าวว่า เขาไม่ได้เรียนอย่าง จริงจังเลยในตอนมัธยมปลายในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะไม่ชอบวิธีการสอนของอาจารย์ เขากล่าวว่า “ผมไม่คิดว่าวิธีสอนแบบที่ใช้อยู่จะทำให้เรียนภาษาได้ดี เพราะไม่สอดคล้องกับ ความเป็นจริง เขาสอนไวยากรณ์ คำศัพท์ บทสนทนา แยกส่วนกันหมด และอีกอย่างที่ผม ทุนไม่ได้คือ การยกตัวอย่างประโยคที่โผล่ออกมาจากตำรา เช่น เวลาสอนประโยคเงื่อนไข เขาจะยกตัวอย่างประโยคว่า If I am a bird, I can fly (ประโยคนี้จริงๆ ผิดไวยากรณ์ แต่เป็น ประโยคที่มีชัยจำได้และพูดให้ฟัง ซึ่งทำให้ผู้วิจัยนึกออกว่าเป็นประเภทตัวอย่างประโยคที่ มาจากหนังสือไวยากรณ์โดยตรง) ผมว่าประโยคนี้มันช่างไม่ได้เรื่อง ทำไมไม่ยกตัวอย่าง ประโยคที่สอดคล้องกับสภาพความจริง หรือเรื่องราวในขณะนั้นเพื่อให้เด็กเข้าใจดีขึ้น โดย สรุปผมเบื่อมาก พอถึงขณะนั้นเป็นช่วงวัยรุ่นด้วย เลยไปกันใหญ่ พยายามหาเหตุไม่เข้าห้อง เรียน ป่วยการเมืองไปนอนห้องพยาบาลบ่อย บางครั้งไม่มาเรียนเลย แต่ทำบ่อยไม่ได้ เพราะจะถูกเพ่งเล็ง เลยต้องไปเรียนบ้าง เวลาอยู่ในห้องวิชาภาษาอังกฤษจะนั่งเบื่อ รอให้ เวลาหมด สรุปแล้ว มัธยมปลายไม่ได้เรียนอะไรเลย ทำให้มี gap มาก เมื่อมาต่อ มหาวิทยาลัย เพราะชั้นมัธยมปลายคำศัพท์ก็ยาก ไม่ได้เรียนแค่ cat กับ dog และไวยากรณ์ ก็ยาก”

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ถามถึงประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของมีชัย ที่มีชัยบอกว่า “เริ่มแน่เมื่อตอนอยู่มัธยมปลาย” แสดงว่า ประสบการณ์ก่อนหน้านั้นคือ มีชัยบอกว่า “ใช่ ประสบการณ์ดีมากตั้งแต่ชั้นเล็กๆ จนถึงมัธยม 3 เมื่อย้ายโรงเรียน ผู้วิจัยจึงถามว่าทำไมการเรียนการสอนในช่วงนั้นจึงทำให้มีชัยประทับใจ มีชัยใช้เวลาคิด สักครู่แล้วตอบว่า มี 3 เหตุผลคือ เหตุผลที่ 1 วิธีการสอนสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก มีชัยเล่าว่าที่โรงเรียนเดิม ครูที่สอนส่วนมากเป็นฟิลิปปินส์ อิตาลี เป็นคุณพ่อเป็นบาทหลวง เขาจะมีการ์ตูนภาษาอังกฤษฉายให้ดูที่ห้องโสตฯ ตอนพักกลางวัน ดูไปหัวเราะไป รู้เรื่องบ้างไม่รู้เรื่องบ้างคุยกับเพื่อนแหย่กันบ้าง มีคุณพ่อบาทหลวงชาวอิตาลีมานั่งดูด้วย ใจดี เป็นกันเอง เด็กชอบไปยื่นเกาะแขนพูดคุยด้วย ดูไม่รู้เรื่องทั้งหมด แต่พอเขาได้ว่าจะสื่ออะไร เหตุผลที่ 2 ครูมักนำเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตจริงมาพูดในช่วงโมงภาษาอังกฤษ เช่น ครูจะถามคำถามที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันขณะนั้น ให้เด็ก ๆ แข่งกันตอบ ถูกผิดไวยากรณ์ไม่เป็นไร ตอบเป็นภาษาอังกฤษคำเดียว ถ้าถูกก็โอเค สนุกดี ครูไม่ได้สอนแบบนี้ทุก class แต่มีบ้าง ทำให้ความรู้สึกรักกับภาษาอังกฤษ ถึงแม้ว่าจะมีการสอนแบบเก่าอยู่ด้วย เหตุผลที่ 3 คือ วิธีการสอนที่โรงเรียนเก่าใช้ จะให้เด็กได้เห็น สัมผัสสิ่งที่สอนเลยโดยไม่ผ่านการแปลเป็นไทย เช่น เอาของจริงมาในห้อง ให้เด็กเห็น จับต้อง และบางครั้งได้ชิมรส เช่น คุณพ่อบาทหลวงสอนว่า cookies bread และ crackers เป็นอย่างไร ผมชอบมาก ยังจำได้อยู่จนทุกวันนี้เลย สำหรับผม ผมคิดว่า ภาษาต้องฝึกใช้อย่างสอดคล้องกับความเป็นจริง”

เมื่อพูดถึงตรงนี้ ผู้วิจัยถามมีชัยว่า ประสบการณ์ในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 เหมือนกันไหม เพื่อจะหาสาเหตุว่าอะไรทำให้มีชัยยังไม่รับผิดชอบในการเรียนเท่าที่ควรจะเป็น มีชัยตอบว่า “FE II เมื่อผมเรียนกับอาจารย์ ผมรู้สึกดีขึ้นมาก อาจารย์เปิดกว้างโอกาสในการเรียนของผมมากขึ้น ผมได้ลองผิดลองถูก มีโอกาสขยับเนื้อขยับตัวได้ ไม่ค่อยโดนบังคับ ทำให้สบายใจ บางครั้งผมตื่นสาย ผมรู้สึกผิดที่มาเรียนวิชาของอาจารย์ไม่ทัน แต่วิธีที่อาจารย์ปฏิบัติกับผมไม่ได้ทำให้ผมไม่กล้ามาในครั้งถัดไป ความผิดพลาด การตอบไม่ได้ ไม่ได้มีผลกระทบทางลบต่อตัวผม ผมรู้สึกดีขึ้นมาก อีกอย่างหนึ่งผมชอบที่อาจารย์รวมกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ต้องเรียนทุกอย่าง ไม่ต้องเรียนเยอะก็ได้ ผมมีความคิดนะอาจารย์ว่า สอนให้ตายเหาะได้เลยไม่มี ครูมีหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจให้

ผู้เรียนเยอะๆ คิดว่าให้เขาเรียนเยอะ ๆ เรียนเข้าไป ครูควรทำให้เขาอยากไปเรียนเองเพิ่มข้างนอก”

ผู้วิจัยจึงถามต่อไปว่า “เมื่อคุณคิดว่าวิธีการสอนของครู คุณพอใจ แต่คุณยังไม่ได้ไปทำงานเองข้างนอก เช่น การบ้าน หรืองานอื่นๆ ที่คุณสนใจ ครูอยากทราบว่าเพราะอะไร” มีชัยตอบว่า “ปัจจัยภายนอกโอเคแล้ว แต่ปัญหาของผมอยู่ที่ปัจจัยภายในคือ ตัวผมเอง ผมพยายามหาคำตอบว่าเพราะอะไร ผมถึงเป็นแบบนี้ ก็ยังหาคำตอบไม่ได้ ผมคิดว่าผมมีปัญหาเรื่องความมุ่งมั่น อารมณ์ สันดาน ความไม่เอาไหนส่วนตัว หรือเอาชนะตัวเองไม่ได้ ผมคิดว่าผมขาดความกล้าที่จะเริ่ม ผมเคยมีปัญหาล้มเหลวสุดๆ ในชีวิตมาแล้ว ทั้งด้านครอบครัว และการศึกษา เคยบอกตัวเองว่า ถ้าไม่เปลี่ยนตัวเองจะกลายเป็นแก่ชราตามได้สะพานในที่สุด ผมคิดว่าที่ผมไม่เปลี่ยนแปลง คงเกิดมาจากการที่ตัวเองไม่ภาคภูมิใจในตัวเองเลย เพราะไม่เคยทำอะไรสำเร็จเลย ผมเป็นคนประเภทรู้ปัญหา แต่เริ่มต้นแก้ปัญหาล้มเหลวไม่ได้ บางครั้งหนีปัญหาไปเลยทุกอย่าง ที่รู้ว่าจะเกิดอะไรตามมา บางครั้งละเลยปัญหาไปเลย เพราะมีอะไรสนใจมากกว่า ก็จะไปทำ ผมคิดว่า ปัญหาของผมอยู่ที่การไม่ได้ทำอะไรต่อเนื่องสักที เพราะบังคับตัวเองไม่ได้ มีนิสัยขี้ขลาด ไม่เอาถ่าน”

ผู้วิจัยถามต่อไปว่า “ครูทราบว่าคู่แข่งมากในวิชาด้านเศรษฐศาสตร์ เก่งที่สามารถเชื่อมโยงเรื่องปัจจุบันกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้ และเก่งในการถ่ายทอดความรู้ และคุณเพิ่งให้ครูดูคะแนนวิชาในคณะของคุณ คุณได้ A หก (ยกเว้นภาษาอังกฤษ) คุณยังไม่ภูมิใจในตัวคุณหรือ” มีชัยตอบว่า “เกือบภูมิใจ แต่ผมก็มีปัญหา เรียนเหลือ 1.5 ยังเคยมี”

ต่อคำถามที่ว่า มีชัยเรียนวิชาอื่นๆอย่างไร มีชัยบอกว่า วิชาอื่นๆ ก็ไม่ค่อยเข้าเรียนเหมือนกัน ไปเรียนเอง วิชาในคณะส่วนใหญ่จะมีธรรมชาติคล้ายๆกันคือ ไม่ค่อยมีคะแนนเก็บ มีชัยจึงไปเรียนเอง แล้วมาสอบเอา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงถามมีชัยถึงวิธีการเรียนของเขา เขาบอกว่า วิชาที่ไม่ยาก เขาจะอ่าน Lecture อย่างเดียวก็พอ แต่ถ้าวิชาที่ยาก เขาจะหาหนังสือที่เป็นพื้นฐานมาอ่านก่อน โดยเลือกจากตำราที่เขาเขียนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง การเลือกสิ่งที่อ่านจะต้องเริ่มดูตั้งแต่คำนำ เพราะในคำนำจะบอกว่า ผู้ที่จะใช้หนังสือเล่มนี้ควรมีพื้นฐานอะไรมาก่อน เสร็จแล้วอ่านสารบัญเพื่อให้เห็นโครงสร้างของหนังสือทั้งหมด ว่ามีสาระหลักอะไรบ้าง มีสิ่งที่เขาอยากรู้ไหม เมื่อเห็นภาพรวมแล้วจึงมาเจาะรายละเอียดอ่านแล้วมีคำถามมากเท่าไรยิ่งดี เพราะเมื่ออ่านจบแล้วได้คำตอบจะทำให้เข้าใจลึกซึ้งบ่อยครั้งที่เขาพยายามอ่านแล้วตั้งโจทย์คำถามที่ซับซ้อนขึ้น เตรียมคำตอบ บางทีคำตอบอาจ

อยู่ในหนังสือเล่มอื่นๆ การเรียนของเขาไม่ค่อยได้มีปฏิสัมพันธ์กับทั้งอาจารย์ และเพื่อน แต่ก็มีบางครั้งที่เพื่อนขอให้ช่วยติวให้

ต่อคำถามที่ว่า ในความคิดของมีชัย อะไรคือคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีชัยกล่าวว่า คุณสมบัติทั้ง 6 ประการนั้นสำคัญ แต่ที่สำคัญกว่าและต้องมีก่อนคือ ความสนใจอยากรู้ ในความคิดของเขา จะเรียนอะไรต้องมีอะไรมาสะกิดใจให้สนใจก่อน เช่น อยากรู้ ความสนใจ และความอยากรู้จะเป็นเหมือนแรงบันดาลใจ ถ้ามีมากจะเกิดความมุ่งมั่นเต็มที่ แล้วต้องหาวิธีการระดับแรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นให้ดีเพื่อจะได้สำเร็จในสิ่งที่ทำ เขายกตัวอย่างว่าเวลาเขาจะอ่านทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ เขาจะบอกตัวเองว่า เขาสงสัยว่านโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลใหม่จะดีจริงไหม มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่เรียนอย่างไร และจะมีปัจจัยแวดล้อมอื่นๆใหม่ที่จะทำให้นโยบายนี้สำเร็จหรือล้มเหลว การคิดอย่างนี้เป็นการสะกิดความอยากรู้ของเขา ทำให้เขาอ่านเพื่อแก้ปัญหาอะไรสักอย่างที่เขาไม่เข้าใจ ทำให้การอ่านเป็นการเรียนเพื่ออยากรู้อะไรสักอย่าง มีเป้าหมายชัดเจน ไม่ใช่อ่านไปเพื่อทำคะแนนสอบ

เมื่อผู้วิจัยขอให้มีชัยขยายความว่าทำไมเขาจึงประเมินตนเองแบบที่เขาประเมินไว้ในแบบฟอร์มประเมินคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง กล่าวคือ มีชัยประเมินคุณสมบัติ 4 ข้อแรกคือ ความพร้อมและร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ความสามารถวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย การประเมินตนเองได้ อยู่ที่ระดับสูงสุดคือ 5 และคุณสมบัติ 2 ข้อสุดท้ายคือ การแก้ปัญหาได้ และความภาคภูมิใจในตัวเองอยู่ที่ 2 มีชัยบอกว่า 4 ข้อแรกส่วนใหญ่เกี่ยวกับการคิด เขาคิดว่าเขาคิดเป็นคนช่างคิด แต่ 2 ข้อหลังเกี่ยวกับการปฏิบัติ คือ ลงมือแก้ปัญหา และทำอะไรสักอย่างให้ดี ให้สำเร็จ ให้ลุล่วง เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง เขาช่างคิดแต่ไม่ได้ทำให้ลุล่วง จากการพิจารณาแผนการเรียนที่เขาได้ทำไว้กับผู้สอน ในวันที่ 6 ธันวาคม 2543 ดูเหมือนว่า เขามีความต้องการจะเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนมาเป็นใช้เวลา ความสนใจ และความเอาใจใส่กับภาษาอังกฤษมากขึ้น เช่น เขาสัญญาว่าจะทำบทเรียนการฟังทั้ง 4 บท และเขียนเพิ่มไว้ว่า and more นอกจากนี้ยังมีงานอื่นๆที่สนใจทำเพิ่ม ได้แก่ งานจาก websites 2 ชิ้น/วัน งานจากหนังสือพิมพ์ และงานที่เกี่ยวกับ Hollywood movies (12-15 ชิ้น/เดือน) แต่เขาไม่ได้ทำงานส่งเลยสัก 1 ชิ้น ในความเป็นจริง ดังนั้นประเด็นนี้จึงสอดคล้องกับที่เขาพูดในตอนแรกว่า “(เขา) ไม่ภาคภูมิใจในตัวเองเลย ไม่เคยทำอะไรดีสำเร็จเลย”

จากการพิจารณาพฤติกรรมของมีชัย ผู้วิจัยพบว่ามีชัยเป็นผู้ที่มีความคิดเป็นของตัวเอง และเชื่อมั่นว่าความคิดของตัวเองถูก เมื่อมีความเชื่อว่าความคิดของตัวเองถูก ก็ต้องมีฝ่ายที่ไม่ถูก แต่ฝ่ายที่ไม่ถูกพอดีเป็นผู้ที่เป็นตัวแทนระบบที่มีชัยเป็นสมาชิก ความรู้สึกอึดอัดมีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นความรู้สึกว่าต้องหลีกเลี่ยงเพราะไม่อยากเผชิญหน้า แม้แต่ในกรณีที่มีชัยไม่เข้าเรียน ไปศึกษาเองเพื่อมาสอบอย่างเดียว มีชัยยังได้เล่าถึงประสบการณ์ที่ไม่พอใจวิธีการออกข้อสอบที่ไม่เหมาะสมของผู้สอนในความคิดของเขา ซึ่งเขาสรุปว่าการที่ผู้สอนออกข้อสอบเช่นนั้นเป็นเพราะ “ต้องการให้รางวัลเด็กที่เรียน”

นอกเหนือจากประสบการณ์ต่างๆเหล่านี้ มีชัยยังได้พูดถึงมุมมองของเขามที่มีต่อการเรียนพิเศษในรูปแบบต่างๆ ในระดับต่างๆ คำพูดหลายครั้งของเขาได้สะท้อนให้เห็นทัศนคติของเขามที่มีต่อการเรียนด้วยตัวเองอย่างชัดเจนว่าเขาคิดว่า เป็นการเรียนรู้ที่มีประโยชน์และควรสนับสนุน และในขณะเดียวกัน เขาก็ได้พูดถึงผลเสียที่เกิดจากการกวดวิชา หรือการเรียนพิเศษ เช่น ตอนหนึ่งเขาเล่าว่า

“ตอนเด็กๆ ผมเรียนไม่เก่งเลย แม่เลยส่งไปเรียน เพื่อนๆ ไปเรียนแล้วมาคุยให้ฟังว่า โรงเรียนนี้สอนดีมาก นายแค่อ้าปากความรู้ก็จะไหลเข้ามาเอง”

หรือ

“การสอนพิเศษทำให้ผู้เรียนคิดว่า จะเข้าใจอะไรได้ก็ต่อเมื่อมีคนย่อยข้อความรู้ให้ก่อน ถ้าไม่ย่อยให้จะไม่มีทางเข้าใจ”

หรือ

“ในเรื่องการศึกษาของบ้านเรา คุณไม่ต้องถามคำถามว่าคุณอยากรู้อะไร รู้แต่ว่าไม่รู้ แต่จ่ายเงินแล้วสอบผ่าน จริงๆ ไม่อยากรู้ด้วยซ้ำ แค่เรียนเพื่อให้ได้คะแนน โรงเรียนกวดวิชาสร้างความไม่อยากรู้ และความไม่อยากรู้ แต่ทำให้คุณได้คะแนนสูง เพราะคะแนนตัวนี้นำไปเปลี่ยนเป็นชื่อเสียง การยอมรับ ตำแหน่ง งานที่ดี เงินและอำนาจได้”

การมองปัญหาอันเกิดจากระบบกวดวิชาของมีชัยลึกซึ้งยิ่งขึ้น เมื่อเขามองดูว่าปัจจุบันเป้าหมายของการศึกษาเปลี่ยนไปหมด ไม่ใช่เพื่อความรู้ แต่เป็นเพื่อคะแนน และเกรด ซึ่งคนที่เกิดมาในสังคมที่ได้เปรียบอยู่แล้ว จะนำเอาคะแนน (เกรด) ไปเปลี่ยนเป็นโอกาส ภาวะผู้นำและผลประโยชน์อันทำให้ช่องว่างเรื่องโอกาสในสังคมมีมากขึ้น การมองปัญหาทั้งระบบในลักษณะนี้ของมีชัย ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าเขามเป็นคนช่างคิดวิเคราะห์และมีเหตุผลดีมากทีเดียว

สิ่งที่สะกิดใจผู้วิจัยเกี่ยวกับมีชัยคือ ความคิดของเขาที่ว่า ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย เขาเคยคิดว่า มหาวิทยาลัยเป็นที่กว้าง (Universe – University) พอมาเรียนพบว่ากลับตึงตัวคับแคบ ระบบไม่มีความยืดหยุ่นพอที่จะรองรับสมาชิกหรือผู้เรียนที่มีลักษณะหลากหลายได้ (จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการครั้งหนึ่ง ผู้วิจัยพบว่า มีชัยมีปัญหากับระบบรับน้องด้วย มีชัยพูดว่าไม่ชอบระบบรับน้องด้วย เลยทำให้ไม่ค่อยอยากมามหาวิทยาลัย ไม่อยากพบรุ่นพี่ ไม่อยากตอบคำถาม ประกอบกับการที่มีชัยไม่พอใจกับการสอนบางวิชา ซึ่งทั้งหมดนี้ดูเหมือนจะเป็น “ระบบ” ที่มีชัยคิดว่าทำให้เขา “อึดอัด ไม่สบายใจ” นอกจากนี้ มีชัยยังยอมรับว่า เขาเป็นคน “ไม่เอาไหน” “เอาชนะตัวเองไม่ได้” และ “เกิดสนใจอย่างอื่นมากกว่า” ทำให้เขาควบคุมตัวเองให้ปฏิบัติตามระบบไม่ได้ด้วย) ดังนั้นดูเหมือนว่าปัญหาที่มีชัยพบคือ การปรับตัวเองของเขาเองให้สามารถอยู่ในระบบนี้ได้อย่างผู้ประสบความสำเร็จและมีความสุขด้วย ปัญหาที่เราซึ่งอยู่ในวงการศึกษาค้นคว้าคือ ระบบต้องพัฒนาอย่างไรจึงจะสามารถเอื้อให้กับผู้เรียนที่มีลักษณะหลากหลายได้พัฒนาศักยภาพของตนเองไปสู่ระดับที่สูงสุดได้ ระบบต้องปรับอย่างไรจึงจะสามารถ “เสริมคนเก่งได้” ไม่ใช่ “ระบบเขี่ยเสือโหล” อย่างที่มีชัยกล่าวไว้ ในวิชาภาษาอังกฤษ ผู้เรียนอย่างมีชัยอาจต้องการการเริ่มต้นที่ดี และมั่นคง รวมทั้งการปรับทัศนคติของตัวเองเพื่อทำให้เขาเรียนรู้ที่จะเข้าใจคนอื่น ๆ ในระบบด้วย กรณีศึกษาของมีชัย ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งที่ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ใช่การเรียนรู้ตามลำพัง โดยแยกตัวเองจากผู้อื่น เพราะการเรียนรู้ลักษณะนั้น จะไม่ใช่การเรียนรู้ที่มีลักษณะของชีวิตจริง มนุษย์ต้องการเรียนรู้กับผู้อื่น เพราะเราต้องใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม การศึกษาจึงต้องเป็นการฝึกให้ผู้เรียนพร้อมที่จะใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไปด้วย นอกเหนือจากการฝึกฝนด้วยวิชาการ

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 6: มีชัย

มีชัยเป็นกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยอยากพบมากที่สุดคนที่ที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรายวิชา EAP I ของผู้เรียนที่เคยเรียนกับผู้วิจัยในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ในเทอมที่ผ่านมา เพราะมีชัยได้สัญลักษณ์ M และไม่มาติดต่อเพื่อสอบแก้ตัวที่สถาบันภาษา ผู้วิจัยพยายามติดต่อมีชัยโดยสอบถามจากเพื่อน ๆ ที่พบเสมอ แต่เพื่อน ๆ ที่เคยเรียนภาษาอังกฤษกลุ่มเดียวกัน (กลุ่มที่ผู้วิจัยสอน) บอกว่าไม่พบมีชัยในห้องเรียนหรือที่คณะเลย บางคนถึงกับบอกผู้วิจัยว่า ถ้าพบมีชัยให้บอกด้วยว่าเพื่อน ๆ คิดถึง ในที่สุดผู้ศึกษาตัดสินใจใช้การติดต่อทาง e-mail เพราะจากการสอบถามสุคาเพื่อนสนิทของมีชัย สุคาก็บอกว่าได้พบมีชัยน้อยครั้งมาก และมีชัยไม่ได้ให้เบอร์โทรศัพท์ติดต่อไว้ด้วย

ผลการติดต่อทาง e-mail ดีเกินคาด เพราะมีชัยโทรฯ มาหาผู้วิจัย และได้มีการนัดพูดคุยกัน เป็นการพูดคุยทางโทรศัพท์กลางคืนวันที่ 5 ธันวาคม 2544 มีชัยยุ่งมากจะกลับที่พักประมาณ 4 ทุ่มทุกวัน ผู้วิจัยจึงคิดว่าการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์จะสะดวกที่สุดสำหรับมีชัย

จากการพูดคุยกับมีชัย ผู้วิจัยทราบว่ามีชัยมีปัญหาในเทอมที่ 1 ปีที่ 2 เขาเล่าว่าเขาติด F 6 ตัว และได้ C 1 ตัว คะแนนเฉลี่ยตกมาเป็น 1.9 ผู้วิจัยถามมีชัยเรื่องวิชา EAP I เขาเล่าว่า “ปี 2 เทอม 1 ผมยุ่งมากครับต้องทำงานเต็มตัวไม่ค่อยไปเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (ข้อมูลสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถามอาจารย์ผู้สอน) และวิชาอื่น ๆ ด้วย สอบมิดเทอรัมผมทำได้แถมมาก ไม่ได้ไปสอบปลายภาคด้วย เพราะไม่รู้ว่าจะเอาอะไรไปสอบ”

ผู้วิจัยคิดว่า มีชัยต้องมีปัญหาหลายอย่าง จึงพูดกับเขาว่า “ครุคิดว่าคุณมีปัญหาหลายอย่าง มีอะไรที่คุณคิดว่าครุจะช่วยให้บ้างไหม” มีชัยตอบว่า “ผมมีเรื่องเยอะจะเล่าให้อาจารย์ฟัง แต่ไม่ทราบว่าจะทำให้งานวิจัยอาจารย์ยุ่งเหยิงหรือเปล่า” ผู้วิจัยตอบว่า “ไม่หรอกครุพร้อมจะฟัง ถ้าคุณจะเต็มใจเล่า” ต่อจากนั้น มีชัยก็เล่าเรื่องชีวิตในอดีตของเขาให้ผู้วิจัยฟัง เขาเล่าว่า “ผมเป็นเด็กที่เรียนที่อื่นมาก่อน ที่วิสวะ ___ ครับ เพื่อน ๆ ผมเขาจบไปหมดแล้วผมเรียนอยู่ที่นั่นได้เกือบ 2 ปี เทอม 2 ปี 2 ไม่ไปสอบ ออกไปทำงานอยู่กับ NGO ประมาณ 2 ปี แล้วมาสอบเข้าคณะที่ผมเรียนอยู่นี้ ช่วงที่กลับมาเรียนผมรู้สึกที่ผมต้องทำให้คุณแม่ที่ป่วยอยู่สบายใจ เพราะเขาวิตกเรื่องผมมาก ตอนอยู่คณะนี้ ปี 1 เทอม 2 ผมช่วยอาจารย์ที่คณะ

ทำวิจัย ได้เงินมาเรียนแต่ไม่พอ ตอนนั้นทางบ้านต้องใช้เงินรักษาคุณแม่มาก ไม่อยากครบถ้วนพอปี 2 เทอม 1 ผมเลยหางานทำ อยู่แผนกการตลาดและประชาสัมพันธ์โรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง งานหนักมาก ผมทำงานสนุกจนลืมเรียน ทำให้ผลการเรียนออกมาอย่างที่อาจารย์เห็นนี่ล่ะครับ”

ผู้วิจัยถามมีชัยว่า “ครูเข้าใจถูกใจไหมว่ามีชัยมีปัญหาเรื่องเวลาอย่างเดียว ไม่เกี่ยวกับอย่างอื่น” มีชัยตอบว่า “ครับ ปัญหาใหญ่เป็นเรื่องเวลา แต่ยังไง ๆ ผมก็ยังคิดว่าระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยนี้ไม่ยืดหยุ่น อาจารย์สอนแบบเดิมไม่พยายามเข้าใจปัญหาของคนเรียน” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า “มีชัยมีปัญหากับผู้สอนอีกหรือ” มีชัยตอบว่า “นึกหน่อยครับ ตอนเริ่มเรียน EAP I ผมได้ถามอาจารย์ที่สอนว่าผมจะไปหาอาจารย์นอกเวลาเพื่อถามปัญหาได้ไหม เพราะผมพื้นไม่ดี อาจารย์ตอบ (อย่างเย็นชา) ว่า ไม่ต้องหรอก ตั้งใจเรียนในห้องก็พอ ผมรู้สึกท้อใจว่าอาจารย์ไม่สนิท เลขา ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือพวกที่มีปัญหาได้ ไม่อาจเป็นที่พึ่งได้” เมื่อได้ฟังมีชัยพูดเช่นนั้น ผู้วิจัยคิดย้อนหลังไปถึงประสบการณ์ที่ไม่ดีของมีชัยในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ซึ่งคุณคล้ายคลึงกับเหตุการณ์นี้มาก แต่มีชัยได้รับกล่าวเสริมว่า “แต่ไม่ใช่ปัญหาหลักนะครับ ผมคิดว่าผมไม่มีเวลามากกว่า”

จากการพูดถึงการทำงานของเขา มีชัยแสดงความภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะเขากล่าวว่าผู้ว่าจ้างไว้ใจ เชื่อฝีมือ และให้ค่าตอบแทนสูงน่าพอใจและเพียงพอกับค่าใช้จ่ายของมีชัย มีชัยไม่ต้องขอเงินจากทางบ้านซึ่งทำให้เขารู้สึกดี ผู้วิจัยจำได้ว่าเขาเคยเล่าให้ฟังว่า เขาไม่มีความภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะไม่เคยทำอะไรสำเร็จลุล่วงเลย ประสบการณ์ครั้งนี้คงทำให้เขารู้สึกดีขึ้นกับตัวเอง ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีชัยคิดถึงตัวเองในเชิงบวกมากขึ้น ผู้วิจัยถามมีชัยเกี่ยวกับงานต่อไปว่า “มีชัย คุณคิดว่างานที่ทำให้ประโยชน์อะไรกับคุณบ้าง” มีชัยตอบด้วยน้ำเสียงภาคภูมิใจว่า “มากครับ ผมได้รู้จักตัวเอง มีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์ มี network มากขึ้น ผมรู้จักควบคุมตัวเองให้ทำตามแผนที่วางไว้ได้มากขึ้น เพราะผู้ว่าจ้างต้องการผลงาน ผมต้องทำให้ลุล่วงตามแผน” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า “แล้วคุณมีแผนเรื่องการเรียนอย่างไร” มีชัยตอบว่า “ผมต้องเริ่มต้นใหม่ให้ดี ปี 2 เทอมที่ 2 ผมลงทะเบียนเรียน 22 หน่วย 7 วิชา บอกตัวเองว่าต้องเอาจริง วัตถุประสงค์ พยายามเตรียมอ่านทุกวิชา แต่เนิ่น ๆ ผมมีเวลาเรียนเต็มที่วันจันทร์ ถึงอังคาร ส่วนวันอื่น ๆ จะเรียนได้ถึง 10 โมงเช้าที่เหลือต้องทำงาน ผมต้องให้จบ ผมบอกตัวเอง คุณแม่ผมจะได้รู้สึกดี และผมก็อยากเรียนให้ดีกว่าปริญญาเอกเพราะผมอยากเป็นอาจารย์สอนวิชาในสาขาที่ผมเรียนอยู่ ผมชอบด้านนี้มาก”

ผู้วิจัยถามมีชัยต่อไปว่า ตอนนี้รู้สึกยังไงกับตัวเอง มีชัยตอบว่า “เป็นช่วงสลายความกลัว กลัวจะทำไม่ได้เหมือนเดิม ผมรู้สึกแย่ในช่วงแรก ๆ แต่มาตอนนี้ผมพยายามบอกตัวเองว่าต้องกล้า เพื่อจะพยายามต่อไปให้ทำให้ดี และมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น คำถามสุดท้ายที่ผู้วิจัยถามมีชัยเกี่ยวกับความรู้สึกของเขาที่มีต่อระบบ มีชัยตอบว่า “ผมคงต้องปรับตัวเองเพื่อให้อยู่ในระบบให้ได้ ขณะนี้ผมอยู่ในระบบธุรกิจ ทำงานต้องมีผลงานเพราะเขาวัดเราที่ตรงนั้น ผมเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า ก่อนอื่นเราคงต้องเรียนรู้ที่จะรับก่อนว่านี่เป็นระบบไม่ต่อต้าน เพราะการต่อต้านไม่มีประโยชน์ ผมต้องพยายามหาจุดที่พอดีระหว่างผมกับระบบให้ได้ อย่างเรื่องธุรกิจที่ผมทำเกี่ยวกับกวดวิชา ผมเคยต่อต้านมาก เพราะเป็นการศึกษาที่เน้นการค้า แต่ผมมาคิดว่า ผมอาจจะช่วยทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อมาก น่าสนใจมากขึ้นก็ได้ นี่ผมกำลังจะไปเชิญผู้พูดมาพูดเรื่องการเรียนภาษาอังกฤษให้สนุกอยู่พอดีครับ”

ก่อนจะจบการสนทนาในวันนั้น ผู้วิจัยได้ถามว่า การที่มีชัยเรียนด้วยตัวเองมาก ไม่ค่อยได้เข้าชั้นเรียนและเจอเพื่อน ๆ เขา รู้สึกอย่างไร มีชัยตอบว่า “รู้สึกแปลกแยก ไม่มีกลุ่มห่างเหินจากคนอื่น กลัวว่าคนอื่นจะไม่ยอมรับ บางครั้งขาดความมั่นใจในการคบหากับเพื่อน เพราะไม่มีสังคม แต่ผมก็ต้องยอมรับว่าผมไม่มีเวลา และความสนใจร่วมกับเพื่อน ๆ ที่คณะเพื่อน ๆ ส่วนมากอายุก็ต่างกัน งานยุ่ง ๆ ก็ช่วยลดความรู้สึกพวกนี้ลงได้ครับ”

ในส่วนที่เกี่ยวกับการพูดคุยกับผู้สอนของมีชัย ในรายวิชา EAP I ผู้วิจัยทราบว่า มีชัยเข้าชั้น 2 ครั้ง แล้วหายไปเลย อาจารย์ยังไม่ทราบด้วยซ้ำว่าชื่ออะไร แต่พอผู้วิจัยบรรยายลักษณะและบอกว่าเขาเป็นเพื่อนสนิทและชอบนั่งใกล้สุดา ผู้สอนจึงทราบว่าหมายถึงนิสิตคนไหน ผู้สอนกล่าวอีกว่า เธอจำได้เพราะมีชัยมาพบเธอเพื่อขอให้เธอช่วยสอนเพิ่มเติม แต่เธอคิดว่าไม่จำเป็นในขณะนั้น เพราะชั้นเรียนมีขนาดเล็ก เธอจะสามารถเอาใจใส่ผู้เรียนได้ทั่วถึงอยู่แล้วถ้ามีชัยมาเรียนสม่ำเสมอ หลังจากการพบกับผู้สอนครั้งนั้นแล้วมีชัยไม่มาเข้าเรียนอีก มาสอบกลางภาคได้คะแนนไม่ดี และไม่มาสอบปลายภาค ผู้สอนได้พูดถึงความรู้สึกที่มีต่อมีชัยเมื่อพบครั้งแรกว่า เขาดูแปลกไม่เหมือนนิสิตชั้นปีที่ 1 แต่เธอมิได้มีโอกาสพูดคุยกับเขาอีกหลังจากนั้น เพราะเขาไม่ได้มาเข้าชั้นเรียนอีก

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 6: มีชัย

มีชัยเป็นกรณีศึกษาที่มีปัญหาที่ผู้สอนควรรับรู้ เขาเป็นผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาไม่ดี เนื่องจากไม่ได้ให้ความสนใจกับวิชาภาษาอังกฤษมาเป็นเวลาหลายปีก่อนการเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งทั้งนี้ มีชัยให้เหตุผลว่า ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ภาษาของผู้สอนกับเขาขัดแย้งกันมาตลอด ดังนั้นเขาจึงแสดงจุดยืนของเขาโดยการต่อต้านระบบคือ เข้าชั้นเรียนเท่าที่จำเป็น ไม่เรียนในขณะที่อยู่ในชั้นเรียน และไม่ศึกษาด้วยตนเองนอกห้องเรียน พฤติกรรมต่อต้านระบบดังกล่าวรุนแรงและชัดเจนขึ้น เมื่อมีชัยเข้ามหาวิทยาลัย การต่อต้านระบบของเขาขยายวงกว้างออกไปถึงการต่อต้านระบบเซียร์ ระบบ “พี่บังคับน้อง” ระบบการเรียนการสอนที่เขาคิดว่าขาดความยืดหยุ่น คับแคบ ทั้งในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาของคณะ ความรู้สึกดังกล่าวผนวกรวมกับความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตของสังคมมหาวิทยาลัยได้ถูกแสดงออกอย่างเปิดเผยและชัดเจนยิ่งขึ้น มีชัยจะขาดเรียนในทุก ๆ วิชาเป็นส่วนใหญ่ เพราะตามที่มีชัยเล่าวิชาคณะส่วนใหญ่ไม่มีคะแนนเก็บ ทำให้การไปศึกษาดำรงตนเองนอกห้องเรียนเพื่อการสอบกลางภาคและปลายภาคเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ดี การแก้ปัญหาในลักษณะดังกล่าวได้ผลดีในระยะแรก เพราะมีชัยมีเวลาศึกษาด้วยตนเองจากตำราต่าง ๆ ประกอบกับการที่เขามีประสบการณ์จริงในการทำงานกับกลุ่ม NGO มาถึง 2 ปี ทำให้เขาสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จริงกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เขาเรียนได้เป็นอย่างดี จนเป็นที่กล่าวขวัญของเพื่อน ๆ ในเรื่องความเก่งของเขา แต่ในวิชาภาษาอังกฤษ เขาไม่มีคะแนนเก็บในห้องเรียนเลย ทำให้เขาได้เกรด D+ ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ซึ่งในความคิดของผู้วิจัย คะแนนไม่ดีที่ได้และประสบการณ์ที่ไม่ดีที่เขาเล่าว่าได้ประสบในชั้นเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 คงส่งผลกระทบต่องานทัศนคติที่เขามีต่อภาษาอังกฤษ และตอกย้ำประสบการณ์ที่ไม่ดีแต่เดิมเกี่ยวกับวิชานี้

ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะยอมรับว่าพึงพอใจกับกระบวนการการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป ผู้เรียนก็ได้ทำงานส่ง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามที่ได้ทำแผนการเรียนรู้ไว้ ซึ่งเมื่อถึงจุดนี้ ผู้วิจัยก็ได้ทราบว่า ผู้เรียนเองมีปัญหาเรื่องการขาดความภาคภูมิใจในตัวเองอย่างมาก อันมีผลมาจากชีวิตครอบครัวและการศึกษาในอดีต กลัวความล้มเหลว ไม่กล้าจะเริ่มต้นใหม่กับวิชาภาษาอังกฤษ และไม่กล้าจะเริ่มต้นแก้ปัญหาของตนเองทุกครั้งที่ปัญหา และเมื่อขาดความกล้าและความมั่นใจว่าตนเองจะเอาชนะปัญหาได้

มีชัยจะปล่อยปัญหาไว้จนรุนแรงมากและแก้ไขได้ยาก ดังเช่นที่ปรากฏผลในเทอมที่ 1 ของปีที่ 2 และเทอมที่ 2 ของปีนั้น

ในเทอมที่ 1 และ 2 ปีที่ 2 เพราะความรู้สึกลึกคิดเรื่องความไม่รับผิดชอบในตนเองจนต้องเป็นภาระครอบครัวเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียนเป็นเวลาหลายปี (เนื่องจากมีชัยควรเรียนจบปริญญาตรีไปแล้ว เมื่อ 2 ปีก่อนถ้าไม่ออกจากคณะเดิมเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยใหม่) มีชัยจึงหางานทำ ซึ่งทำให้เขามีเวลาเรียนจำกัด แต่ต้องลงวิชาเรียนมาก (เพราะได้ F ในวิชาบังคับหลายตัวจนต้องลงเรียนใหม่ เพื่อสามารถลงวิชาเรียนตัวถัดไปได้) ในสภาพการณ์เช่นนี้ มีชัยเริ่มเรียนรู้ว่าคนเราต้องอยู่กับระบบ จะต่อต้านระบบ “อย่างสุดขั้ว” ไม่ได้ จะต้องหาจุดดุลยภาพที่เหมาะสมที่ทำให้เขาอยู่กับระบบได้อย่างดีที่สุด ประสบความสำเร็จ และมีความสุขพอสมควร ในความคิดของผู้วิจัย ประสบการณ์เหล่านี้มีส่วนช่วยให้มีชัยพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมาก ทำให้เขามองดูและปรับพฤติกรรมในการตั้งเป้าหมาย การวางแผน การประเมินตนเอง และการแก้ปัญหาอย่างจริงจังมากขึ้น

โดยภาพรวม มีชัยเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้น จะมีส่วนทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดีขึ้น เพราะผู้สอนจะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสะท้อนความคิด ไตร่ตรอง คิดวิเคราะห์เพื่อเข้าใจตนเอง ปัญหา รวมทั้งสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น การพูดคุยรับฟังปัญหาของผู้เรียนนับว่ามีส่วนช่วยอย่างมากในการระบายความเครียด เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความปลอดโปร่งทางอารมณ์และพร้อมที่จะจัดการกับปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น นอกจากนี้ มีชัยเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นการต่อต้านระบบที่รุนแรงและซัดแซงกว่าเสรี ซึ่งเราอาจอธิบายความแตกต่างนี้ได้โดยอาศัยเรื่องพื้นฐานครอบครัว และการเลี้ยงดู และประเด็นที่สำคัญประเด็นสุดท้ายคือ มีชัยได้แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ตามลำพังในลักษณะที่มีชัยทำอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้เรียนได้ ซึ่งประเด็นนี้น่าจะมีนัยที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย

กรณีศึกษาที่ 7: ดวงทิพย์

ดวงทิพย์..... อังกฤษตอนนี้ไม่ค่อยสำคัญเท่าไร ยังไม่จำเป็น ยังไม่ค้นคว้า วิชาอื่นๆ มาก เลยต้องเอาตรงนี้ให้รอดก่อน...

ดวงทิพย์จบการศึกษามาจากโรงเรียน ส. กรุงเทพมหานคร ด้วยคะแนนเฉลี่ย 2 ตลอด 3 ปีสุดท้ายในโรงเรียนดังกล่าวในวิชาภาษาอังกฤษ ตอนที่สอบเข้ามหาวิทยาลัย ได้คะแนนในวิชาภาษาอังกฤษ 51 คะแนน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ได้เกรด D+ และรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ได้เกรด C ดวงทิพย์คิดว่าตนเองอ่อนภาษาอังกฤษมาก ไม่ชอบภาษาอังกฤษ เพราะคิดว่าเรียนอย่างไรก็ไม่มีทางดี อยากให้แค่สอบผ่าน ในความคิดของดวงทิพย์ ผู้สอนไม่มีบทบาทในการตั้งเป้าหมาย ควบคุมกระบวนการเรียน ให้ความช่วยเหลือผู้เรียน รวมทั้งการประเมิน นิสิตคิดว่าตนเองรู้ว่าตนเองสนใจอะไร และมีปัญหาอะไรในการเรียน เมื่อได้รับงานคืนจากผู้สอน นิสิตจะสนใจว่าผิดพลาดอะไร แต่ก็ยังทำผิดซ้ำ ๆ อีก ดวงทิพย์ยอมรับว่ามักเจียบในชั้นเรียน เพราะกลัวอายเมื่อทำผิด นิสิตบอกว่ารู้ตัวว่าใช้ภาษาผิด หลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียนภาษา และไม่ชอบลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา สำหรับดวงทิพย์การเรียนภาษาอังกฤษเก่งไม่ใช่เพราะอาศัยความจำ หรือการท่องจำ แต่ต้องหมั่นใช้อยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม นิสิตก็ยอมรับว่า นิสิตไม่ได้หาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมากเท่าที่ควร ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ นิสิตรับว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับการเรียนและอาชีพ แต่ไม่สำคัญกับชีวิตสังคมและส่วนตัว การเรียนภาษาอังกฤษไม่ดีเป็นปมด้อย ทำให้ขาดความมั่นใจในตัวเอง ในความคิดของดวงทิพย์ความชอบหรือไม่ชอบภาษาอังกฤษไม่เกี่ยวกับคะแนนที่ได้ กำลังใจในการเรียนไม่ได้เกิดจากการได้คำชมและข้อมูลย้อนกลับที่ดีจากผู้สอน อย่างไรก็ตาม ดวงทิพย์มีความเชื่อว่าถ้าพยายามจะเรียนภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น (ดวงทิพย์: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 2543)

ดวงทิพย์เป็นนิสิตคณะสอง ที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษ ในชั้นปีที่ 2 (ปีที่ 1 ไม่มีเรียนวิชาภาษาอังกฤษ) ดวงทิพย์ลงเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 กับผู้วิจัยในเทอมที่ 2 ของปีการศึกษา 2543 เหตุที่ผู้วิจัยเลือกเธอเป็นกรณีศึกษากรณีหนึ่งเพราะเธอมีทัศนคติต่อภาษาอังกฤษคล้ายคลึงกับนิสิตคณะสองเกิน 50% ของกลุ่มที่ผู้วิจัยสอนในการสัมภาษณ์

อย่างเป็นทางการ การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ และจากข้อมูลส่วนตัวของดวงทิพย์ เธอจะพูดถึงการเรียนภาษาอังกฤษด้วยคำพูดประเภท “เรียนไม่รู้เรื่อง” “ไม่ค่อยใส่ใจในการเรียนเท่าไร” “มักหลับในห้องเสมอ” “เบื่อ” “แล้วแต่อารมณ์” และ “กลัวกับอายเมื่อครูเรียกแล้วตอบไม่ได้” บ่อยมาก อีกประการหนึ่ง เธอจะมีความเชื่อว่าครูไม่มีบทบาทในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเลย ด้วยเหตุผลทั้ง 2 ประการ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาดวงทิพย์ในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ และในรายวิชาอื่นๆ ด้วย เพื่อให้เห็นภาพรวมของวิธีการเรียนของเธอ

คำถามแรกที่ผู้วิจัยสนใจหาคำตอบคือ ทำไมดวงทิพย์จึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ เธอเล่าว่า “หนูเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่อนุบาล ที่จำได้ในวิชาภาษาอังกฤษคือเรียนแล้วหลับตลอด ตั้งแต่ ป. 1 – ป. 6 ครูมักหยิก แล้วปลุกให้เรียนต่อ พอ ม. 1 เปลี่ยนโรงเรียนมาอยู่โรงเรียนสายน้ำผึ้งมาอยู่เทอม 1 ม. 1 ได้ 4 เพราะว่าเรียนซ้ำของเดิมๆที่เคยเรียนแล้วในโรงเรียนเก่า พอถึง ม. 1 เทอม 2 คะแนนรุ่งได้ 2 ทันที่ จำได้ว่าตอนเรียน ม. 1 มีหนังสือหลัก 1 เล่ม เป็นพวกไวยากรณ์ การอ่าน คำศัพท์ และสนทนารวมกัน มีหนังสือนอกเวลาภาษาอังกฤษ หนูก็ไปหาหนังสือแปลมาอ่าน ไม่เคยอ่านภาษาอังกฤษเลย เพราะไม่รู้เรื่อง เวลาทำข้อสอบเป็นข้อสอบกาๆ แคล่เลือก A B C D ก็ผ่านมา ได้ C ตลอด พอ ม. 2 เลือกสายวิทย์คณิตตามเพื่อนๆ และต้องการหลีกเลี่ยงการเรียนภาษาอังกฤษ รู้ว่าถ้าเรียนศิลป์คณิตจะเรียนภาษาอังกฤษเยอะมาก ม. 2 เรียนแล้วไม่รู้เรื่องเลย วิชาภาษาอังกฤษเบื่อ บางที่สนใจ บางที่ไม่สนใจ การบ้านมีอารมณ์ก็ทำบ้าง ไม่มีก็ลอก คะแนนทำได้ 11-15 จาก 30 ตลอด ไม่เคยดีกว่านี้เลย มาคิดดูแล้วหนูไม่ชอบภาษาอังกฤษจริงๆ เลขตั้งแต่ ม. ต้น คนอื่นๆ ได้คะแนนเยอะจังเลย แต่เราได้คะแนนน้อยมาก พอ ม. ปลายต้องนั่งหน้า ครู ม. 5 ชอบเรียกดวงทิพย์ฯ ๆ ๆ ให้ตอบ ถ้าตอบไม่ได้จะอายและกลัว เลยเตรียมตัวมาเรียนบ้าง ค่อนข้างต้องกระตือรือร้นและได้ร่วมกิจกรรม ม. 5 เทอม 2 ได้ 4 เพราะลอก เพื่อนส่ง “ฝัน” มาให้ลอก พออยู่ ม. 6 เทอม 1 อาจารย์ชอบ “จิก” เลขขยัน สอบได้ 4 เก็ดชอบมานิดหนึ่ง ม. 6 เทอม 2 ยากมากเลขอะไรๆก็ไม่รู้เรื่อง ทำไม่ได้ ได้เกรด 1 เลขรู้สึกแย่อีก”

ผู้วิจัยถามถึงการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดวงทิพย์ตอบว่า “สอบภาษาอังกฤษครั้งที่ 1 ได้ 48 คะแนน ครั้งที่ 2 ได้ 51 คะแนน อ่านน้อยมาก พยายามไปซื้อหนังสือไวยากรณ์ กับข้อสอบเก่าๆ มาอ่าน แต่อ่านได้นิดเดียว เวลาทำข้อสอบ ไม่มีข้อไหนที่เราจำแน ๆ เลข เคา

ตลอด เลขทำให้เบื่อ ขาดความมั่นใจ ยิ่งทำยิ่งรู้สึกแย่ อาจารย์เชื่อไหมคะว่า คะแนนที่สอบ เอนทรานซ์ได้ 51 คะแนน มี 5-6 ข้อเท่านั้นที่ชัวร์ นอกนั้นฟลุคหมดคะ”

พอมาย่อมหาวิทยาลัย ดังที่กล่าวว่า นิสิตคณะสองไม่ต้องเรียนภาษาอังกฤษในชั้นปีที่ 1 แต่มาเริ่มเรียนในชั้นปีที่ 2 ดวงทิพย์ได้เล่าถึงความรู้สึก และวิธีการเรียนของเธอว่า “ปี 1 คีใจไม่ต้องเรียนภาษาอังกฤษ มาเรียนปี 2 เย่มาก ลืมหมดแล้ว ต่อไม่ติด ปี 1 บางคนเขาอ่าน Text ภาษาอังกฤษในวิชาอื่น ๆ จะค่อยยังชั่ว แต่หนูไม่ชอบ และรู้ว่าไม่ต้องอ่านภาษาอังกฤษก็ได้ เพราะจด Lecture ได้ หนูเชื่อว่าใน Lecture ครูให้ความรู้มากพอที่จะเอาไปสอบได้อยู่แล้ว และหนูก็ทำคะแนนได้ในระดับที่หนูพอใจ เลขไม่ได้ใส่ใจภาษาอังกฤษเลย” พอถึงชั้นปีที่ 2 เทอม 1 ดวงทิพย์เล่าว่า “FE I (Foundation English I) เป็นการฟื้นฟูอังกฤษนิด ๆ หน่อย ๆ การเรียนการสอน อาจารย์จะพูดให้ฟังทั้งหมด เฉลยหมด แบบฝึกหัดการอ่านทำด้วยกันในห้อง มีการบ้านให้ทำเองนิดๆ หน่อยๆ ถ้ามีงานนอกห้อง หนูจะลอกหมดเลย เพื่อนๆ มีหลายคนที่เก่งภาษาอังกฤษอยู่ตามที่ต่างๆ เพื่อนฟังเราลอก เพื่อนอ่านเราลอก หนูลอกได้ทัน มีการบ้านส่งเสมอ” ผู้วิจัยสนใจอยากทราบว่า ดวงทิพย์รู้สึกอย่างไรที่ไม่ได้ทำงานเองเลย เธอตอบว่า “รู้สึกผิดไหมหรือคะ ไม่ค่ะ แต่รู้สึกว่าน่าเกลียดที่เรากินแรงเพื่อน ลอกการบ้านส่งก็ไม่ได้เรียนรู้อะไรหรอกค่ะ มีแต่วง A B C D แต่รู้สึกเฉยๆ ที่ไม่ได้รู้อะไรเพิ่มขึ้น ไม่ได้สนใจเลย แต่งานเขียนหนูทำเองนะคะ เวลามีปัญหาจะถามเพื่อน ถ้าเพื่อนบอกเหม่งๆหนูจะแก้ตามที่เขายกทันที” ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ถามว่าในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ดวงทิพย์มีพฤติกรรมเรียนเปลี่ยนไปไหม เนื่องจากผู้วิจัยได้พยายามสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ดวงทิพย์ตอบว่า “หนูเห็นอาจารย์ active มาก ทำให้เราไม่หลับ บรรยากาศดีขึ้น เพราะอาจารย์ชอบถามให้เรามีส่วนร่วมในการออกความเห็น ตั้งใจเรียนขึ้นมานิดหน่อย แต่มีปัญหาเรื่องภาษาอังกฤษ ฟังไม่ออก บทเรียนการอ่านที่อาจารย์ให้ทำส่งทุกวันอังคาร อาทิตย์ละ 1 เรื่อง หนูจะหาศัพท์เองคะ รู้ศัพท์แล้วอ่านแล้วยังแปลไม่ออกเลยคะ หนูเลยลอกหมดคะ อ้อ! มีทำเอง 1 ครั้งได้ 5 คะแนนจาก 10 งานของใครวางอยู่ที่โต๊ะคณะหนูหยิบมาลอกเลย แต่งานเขียนหนูทำเองหมดนะคะ ทำแล้วให้เพื่อนช่วยตรวจคะ เหมือนเดิมแก้ตามที่เขาถามถ้าเขาว่าไม่ถูก งานพิเศษอื่นๆที่อาจารย์ให้ไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองคือ บทเรียนการฟัง บทที่ 8, 10, 11 และ 12 ลอกหมด เพราะของที่มี Key อยู่แล้ว ส่วนคำศัพท์ทำเอง 3 ชิ้น (ครึ่งเทอมแรก) บทเรียนการอ่านทำเอง 1 ชิ้น เฉพาะหาคำศัพท์ นอกนั้นเพื่อนทำ (มีทั้งหมดที่ส่งงาน 2 ชิ้น) งานพิเศษที่หนูคิดจะ

ทำเองตามที่สนใจคือ แพลเพลงค่ะ มีเนื้อเพลงไทยแล้วจะมาเขียนเป็นภาษาอังกฤษ งานเขียนพิเศษที่อาจารย์ให้เขียนครั้งละ 1 ย่อหน้าเล็กๆ หนูเขียนตามที่อาจารย์สั่ง 5 ครั้ง” ผู้วิจัยถามถึงหัวข้อการเขียนพิเศษที่ผู้สอนได้แนะนำไป เพื่อผู้เรียนจะเลือกมาเป็นหัวข้อในการเขียนเพิ่มเติมได้ถ้าต้องการ ดวงทิพย์ตอบว่า “หนูเอาไปทคเลข และทิ้งไปแล้วค่ะ แต่หนูว่าจะเขียนเรื่อง Harry Potter มาให้อาจารย์อ่านนะคะ จริงๆ แล้วหนูไม่ชอบอ่านมาก อ่านแล้วง่วง อ่านแล้วไม่เข้าหัวเลย ชอบทำแบบฝึกหัดศัพท์มากที่สุดเพราะว่าอ่านน้อย หาคัพท์ได้ตรงปึ่ปก็จับมาตอบปึ่ปเลยค่ะ ง่ายดี”

จากที่ดวงทิพย์เล่าให้ฟังเกี่ยวกับวิธีเรียนภาษาอังกฤษและธรรมชาติในการเรียนของเธอ เราจะเห็นได้ว่า ดวงทิพย์ไม่มีความชอบและสนใจวิชานี้มาตั้งแต่เด็กๆ เธอเล่าว่า การสอนของครูในโรงเรียนจะคล้าย ๆ กันทุกวิชา แต่ไม่มีวิชาไหนที่เธอรู้สึกแ่เหมือนภาษาอังกฤษ เธอค่อนข้างมีทัศนคติทางลบ และ “ปิดใจ” ตัวเองตลอดเวลา เธอไม่คิดว่าจะปรับทัศนคติเกี่ยวกับวิชานี้ได้ จากการที่เธอกล่าวไว้แต่แรกว่า ความไม่ชอบภาษาอังกฤษของเธอไม่ได้เกี่ยวกับคะแนน ดูเหมือนจะขัดแย้งกับคำพูดหลาย ๆ ตอนของเธอที่พูดถึงความรู้สึกของเธอที่แ่หรือดีขึ้น เมื่อคะแนน ไม่ดีหรือดีขึ้น ซึ่งการที่คะแนนดีขึ้นในกรณีของเธอนั้น ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่เธอควบคุมไม่ได้เป็นส่วนใหญ่ หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือไม่ได้ขึ้นกับความพยายามของเธอนัก เช่น เธอได้คะแนน 4 ตอนมัธยม 5 เทอม 2 เพราะเพื่อนให้ลอกและโศคติที่อาจารย์จับไม่ได้ หรือตอนที่เธอมาอยู่มัธยมปลายใหม่ๆ เธอต้องปรับพฤติกรรมเพราะเพื่อนที่นั่งด้วย และเพราะวิธีการสอนของอาจารย์ตอนอยู่มัธยม 6 ที่ทำให้เธอต้องเตรียมตัวมาเรียนวิชาภาษาอังกฤษในห้องมากขึ้น เพราะกลัวอายเมื่ออาจารย์เรียกตอบ แล้วตอบไม่ได้ วิธีการแก้ปัญหาของเธอในการเรียนภาษาอังกฤษ ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่อาจช่วยอธิบายได้ว่า ทำไมเธอจึงไม่เกิดการพัฒนาในการเรียน ทั้งนี้เพราะวิธีส่วนใหญ่คือการลอก (และไม่คิดว่า การลอกแล้วไม่เกิดการเรียนรู้และจะเป็นผลเสียต่อตัวเอง เพราะมุ่งคิดแต่ว่า ต้องมีการบ้านส่งเป็นคะแนน เดี่ยวไม่ได้คะแนน) หรือไม่ก็ถามเพื่อน เพื่อให้เพื่อนให้คำตอบมาเลย เธอจะเชื่อเพื่อนทันที ถ้าเพื่อนบอกว่าของเธอผิด เธอจะขอวิธีแก้ที่ถูกต้องมาเลย โดยที่ไม่สนใจฟังคำอธิบาย ประเด็นนี้จะได้รับการชี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อเธอเล่าถึงวิธีการแก้ปัญหาของเธอ โดยถามพี่สาวคนที่ 4 ที่จบวิชาการตลาดจากมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เธอเล่าว่า “เวลาหนูมีปัญหาภาษาอังกฤษ หนูจะถามที่สาวคนที่ 4 เขาเก่งอังกฤษที่สุดในบ้าน แต่เขาไม่บอก ให้ทำเองอย่างเดีว โมโห ถามแล้วไม่บอก” จากการบอกเล่าของดวงทิพย์ในประเด็น

นี้ ผู้วิจัยได้นำมาพิจารณาการเทียบกับคำพูดของดวงทิพย์ที่ว่า “คนจะเรียนภาษาอังกฤษเก่ง ต้องมั่นใจในตัวเองมาก และมีความกล้า แต่หนูจะทำอะไรไม่เคยมั่นใจ ขอความเห็นเพื่อนเสมอว่าจะดีไหม เพื่อนบอกให้แก้ จะแก้ตามเพื่อนเลย” จากคำพูดของดวงทิพย์ และพฤติกรรมการแสดงออกที่ขาดความมั่นใจ ทำให้ผู้วิจัยคิดว่า มีความน่าจะเป็นไปได้สูงที่ดวงทิพย์จะไม่พยายามทำเอง หรือค้นคว้าเองก่อน แล้วไปถามพี่สาว ทำให้พี่สาวไม่ค่อยให้ความช่วยเหลือ อาจเพราะคิดว่าน้องสาวก็เกียจไม่พยายาม ดวงทิพย์เองเป็นผู้เรียนที่ขาดความมั่นใจในตัวเองอยู่แล้ว จึงมีความคิดว่า ตนเองจะแก้ปัญหาไม่ได้ ถ้าขาดคนช่วย อนึ่งพื้นฐานทางภาษาของดวงทิพย์อยู่ในระดับที่ไม่ดีอยู่แล้ว ปัญหาที่มีอยู่จึงยากที่จะแก้ไข และอาศัยเพียง Talking dict อย่างเดียวที่ดวงทิพย์ใช้ประจำ ผู้วิจัยคิดว่าคงจะยากที่จะแก้ปัญหาได้ในระดับที่น่าพอใจ

เมื่อการสอบกลางภาครายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ผ่านไปแล้ว และผู้เรียนทราบผลคะแนนแล้ว ผู้วิจัยได้คุยกับผู้เรียนอย่างไม่เป็นทางการอีกครั้ง (มกราคม 2544) เพื่อจะตรวจสอบทัศนคติของดวงทิพย์เธอตอบว่า “ได้คะแนนกลางภาค 38 (จาก 60) รู้สึกว่าพัฒนาจาก FE I เพราะ FE I ได้คะแนนสอบกลางภาค 30 (จาก 60) คิดว่าได้เขียนมากกว่าเดิม คะแนนดีขึ้น ทำให้คิดว่าถ้าหนูขยันก็ทำได้ แต่หนูกลัวว่าจะมีจุดเริ่มต้นแล้วแต่ไม่สานต่อไม่มุ่งมั่น จะตามอารมณ์แบบเดิมอีก” จากคำพูดของดวงทิพย์ ทำให้เราได้เห็นชัดเจนขึ้นว่าเธอขาดความมั่นใจในตัวเองว่าเธอจะควบคุมพฤติกรรมในการเรียนได้ คะแนนที่ดีขึ้นอาจทำให้เธอรู้สึกดีขึ้นบ้าง แต่ประสบการณ์ในอดีตและความรู้เกี่ยวกับความสามารถของตัวเอง อาจทำให้เธอคิดว่าอาจเป็นเพราะบังเอิญหรือโชค มากกว่าเพราะความพยายามของเธอ

ผู้วิจัยมีความต้องการอยากรู้ว่าดวงทิพย์มีพฤติกรรมในการเรียนในวิชาอื่นๆ เหมือนกับวิชาภาษาอังกฤษหรือไม่ ผู้เรียนเล่าว่าตัวเองมีจุดอ่อนเรื่องเคมีมาก . หนักใจมาตั้งแต่มัธยมปลาย แต่มาเลือก Polymers เป็นวิชาเอก ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางเคมีมาก ซึ่งประเด็นนี้ทำให้ผู้วิจัยสงสัยมากกว่าทำไมดวงทิพย์จึงตัดสินใจเช่นนี้ เธอตอบว่าเพราะไม่ชอบ Ceramics (ซึ่งไม่รู้ว่าเพราะอะไรจึงไม่ชอบ) และเมื่อมาเรียน Polymers เธอต้องเรียนเคมีหลายตัว วิชาหนึ่งที่ทำให้เธอเครียดมากคือ Organic Chemistry เธอได้กล่าวถึงวิชานี้ว่า “หนูคิดว่า เรียนวิชานี้ให้ดีต้องท่องมากไม่ต้องรู้ที่มาที่ไป ต้องจำหมดเลย” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า “จริงหรือ ใครใครจะท่องปฏิกิริยาทางเคมีของธาตุหลาย ๆ ตัวได้ มีเยอะเยอะไปหมด วิชานี้พูดถึงเรื่องแบบนี้ ไซ้ไหม” ดวงทิพย์ตอบว่า “จริง ๆ แล้วปฏิกิริยาทางเคมีอธิบายได้ถ้า

เขียนเป็น Mechanisms มีฐานในการจำ แต่จี้เก็ยจำ คะแนนเลขได้น้อยมาก ทำให้ไม่อยากเรียน เวลาสอบ Organic Chemistry จะจำไป 2-3 ปฏิกริยา ที่เหลือจะไปมั่วเอาเอง” ผู้วิจัยได้ถามว่า ดวงทิพย์ใช้วิธีถามเพื่อนเพื่อแก้ปัญหาในวิชานี้ด้วยหรือเปล่า ดวงทิพย์ตอบว่า “คะ มีปัญหาจะถามสุทัศน์และสมพร เขาเก่งวิชานี้มากคะ” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า ดวงทิพย์เคยถามวิธีเรียนของสุทัศน์กับสมพรไหม ว่าเรียนอย่างไรถึงเก่ง ดวงทิพย์ตอบว่า “ไม่เคย ถามแต่ปัญหาในวิชา ไม่เคยถามวิธีการเรียน อ้อ! แต่เคยถามสมพรคะ เพราะสนิทกับสมพรมากกว่าสุทัศน์ สมพรบอกว่า เขาอ่าน ถ้าไม่รู้เรื่องจะท่องเลยเพราะเขาชอบ หนูว่าถ้าชอบแล้วจะเรียนได้ดี”

จากที่ดวงทิพย์ให้ข้อมูล ผู้วิจัยคิดว่า ดวงทิพย์มีความโน้มเอียงไปในทางไม่ค่อยสนใจวิธีเรียน ว่าเรียนอย่างไรจึงจะดี โดยศึกษาจากผู้อื่น ดวงทิพย์จะเลือกถามจากสมพรที่เป็นเพื่อนสนิท และเลือกฟังสิ่งที่อยากฟัง คือเมื่อสมพร “บอกว่าถ้าไม่เข้าใจ จะท่อง” เพราะตรงกับที่ดวงทิพย์คิดและเชื่อ ถ้าดวงทิพย์สนใจจะพัฒนาวิธีการเรียนจริงๆ เธออาจจะถามจากคนอื่น เช่น สุทัศน์ หรือถามจากสมพรว่า ในกรณีที่สมพรเข้าใจ (ซึ่งต้องมีมากพอควร เพราะสมพรเก่งวิชานี้) อะไรทำให้เข้าใจ ทำอย่างไรจึงจะเข้าใจ แต่ดวงทิพย์ก็ไม่ได้ทำหรือเลือกที่จะไม่ทำเช่นนั้น

ผู้วิจัยตั้งข้อสมมติฐานต่อไปว่า วิชา Organic chemistry เป็นวิชาที่ดวงทิพย์ไม่ชอบ ดวงทิพย์อาจมีวิธีเรียนแบบนี้ แต่ถ้าดวงทิพย์เรียนวิชาที่ชอบ อาจมีวิธีเรียนแบบอื่นที่ดีกว่า ผู้วิจัยจึงถามดวงทิพย์ว่าชอบวิชาอะไรมากที่สุด เธอตอบว่า “Maths คะ ชอบมากที่สุด วิธีการเรียนเธอคะ ไม่เคยเตรียมตัวเรียนก่อนเข้าห้อง เวลาว่างมีอยากทำโจทย์ก็ทำ ไปหาโจทย์จากรุ่นพี่ ทำแบบฝึกหัดท้ายบท และข้อสอบเก่าด้วย ทำได้จะทำ ทำไม่ได้จะถามเพื่อน ถ้าใครช่วยไม่ได้จะปล่อยไป ถ้าไม่มีเฉลยก็ปล่อยไปเลย” ผู้วิจัยถามว่าดวงทิพย์ได้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น หาโจทย์จาก Text มาทำไหม ดวงทิพย์บอกว่า “ไม่ได้ทำ คะแนนได้ C+ ยังไม่พอใจ” ผู้วิจัยถามว่าทำไมไม่ได้ C+ เคยคิดไหม” ดวงทิพย์ตอบว่า “มองโจทย์ผิวเผิน โดยเฉพาะโจทย์ข้อสอบลงมาก ยากมากกว่าแบบฝึกหัด” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า ดวงทิพย์เคยคิดไหมว่าจะทำอย่างไรจึงจะพัฒนาวิธีการเรียนเลขให้ดีขึ้น ดวงทิพย์ตอบว่า “เคยคิด แต่คิดแล้วไม่เคยทำ เพราะทำแต่สิ่งที่เคยทำ หนูคิดว่า หนูไม่ค่อยใส่ใจในการเรียนเท่าไร บางอารมณ์ถ้าตั้งใจเรียนจะเรียน ถ้าไม่เรียนจะคุย พอไม่ได้เรียนจะหลุด หลุดแล้วต่อไม่ติดจะเบื่อ แต่ Maths เป็นวิชาเดียวที่อ่านแล้วจดสรุป หนูหนังสือมากที่สุด ก่อนสอบสัก 2 อาทิตย์

จะเริ่มอ่านก่อน นั่งทำแต่วิชานี้วิชาเดียว เพื่อเป็นกำลังใจให้วิชาอื่น ๆ” จากการประมวล คำตอบของดวงทิพย์ ในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรเรียนของเธอ เราจะเห็นว่าแม้แต่ใน วิชาที่ชอบคือเลข เธอก็ยังขาดความมุ่งมั่นที่จะทำให้ดีขึ้น เพราะ “คิดแล้วไม่เคยทำ ทำแต่ สิ่งที่เคยทำ”

จากภาพรวมทั้งหมด ผู้วิจัยมองดูดวงทิพย์ว่า เป็นผู้เรียนที่ยังขาดความมุ่งมั่นที่จะ พัฒนาตนเอง เหตุผลประการหนึ่งที่สำคัญอาจเป็นเพราะ ดวงทิพย์ผูกพันการพัฒนา กับ คะแนนมาก (โดยที่เธออาจไม่รู้ตัว) และเมื่อตัวการที่ทำให้คะแนนดีขึ้นไม่ใช่ความพยายาม ของตัวเอง และการเรียนรู้ ตัวเธอก็เกิดการสูญเสียความเชื่อมั่น และความภาคภูมิใจใน ตัวเอง ซึ่งมีปัญหากับระดับแรงจูงใจค่อนข้างมาก เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เห็นได้ ชัดจากกรณีศึกษานี้คือ การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการเรียนที่สำคัญๆ ไม่ได้เกิดจากตัว ดวงทิพย์ (หรืออย่างน้อยก็ตามที่เธอรับรู้) เช่น เธอเล่าว่า “แรกๆ แม่เป่าหูเธอให้เธอเรียน หมอ คิดว่าเป็นเพราะแม่เรียนน้อย อยากให้ลูกเรียนเยอะๆ เพราะคนที่เรียนหมอเก่งที่สุด แล้ว” หรือย้อนไปก่อนหน้านั้น “แม่ให้เรียนวิทย์คณิต หนูชอบแต่แรกแล้ว เพราะอังกฤษ น้อยดี” หรือ “ม. 2 เลือกวิทย์คณิต เลือกเอง ไม่ได้คิดอะไรมากตามเพื่อนๆ” หรือ “เลือก Polymers เพราะไม่ชอบ Ceramics ไม่ทราบเพราะอะไรทำไมไม่ชอบ” จากการมองภาพตรง นี้เราจะเห็นว่า ดวงทิพย์ไม่ได้คิดว่าตัวเองเป็นผู้ตัดสินใจในการเรียน หรือบางครั้งในกรณี สุดท้าย ดูเหมือนตัดสินใจเอง แต่ไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นเหตุผล เลือก Polymers ทั้งที่เกลียดเคมี มาก แต่เลือกเพราะไม่ชอบ Ceramics และเป็นการไม่ชอบแบบไม่มีเหตุผล ส่วนการเลือก คณะที่เรียนอยู่ในปัจจุบัน ก็คงมิได้เป็นการตัดสินใจของเธอ แต่เป็นเพราะเธอเรียนสาย วิทยาศาสตร์ คะแนนไม่ถึงอันดับแรกๆ ที่เลือก เหตุการณ์คงบังคับให้ลงคณะนี้ เพราะวิชา ภาษาอังกฤษไม่ได้นำมาคิดเป็นคะแนนรวม เมื่อพิจารณาข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยมีความรู้สึก ว่า ดวงทิพย์ไม่สามารถประเมินตนเองได้ว่า ชอบหรือไม่ชอบสิ่งที่เรียน และดวงทิพย์ขาดความ เชื่อมั่น และความภาคภูมิใจในตัวเอง เธอดูเหมือนจะเชื่อว่าด้วยความสามารถของเธอ เธอไม่ อาจพัฒนาได้ ถ้าไม่มีเพื่อนช่วย เธอจะพบว่าเธอไม่มีวิธีแก้ปัญหาอย่างอื่น เราอาจกล่าว ได้ว่า เธอเป็นผู้เรียนที่ฝึกตัวเองให้พึ่งพาผู้อื่นสูงจนขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง

จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในชั้นเรียนภาษาอังกฤษในฐานะผู้สอน ผู้วิจัยพบว่า ดวงทิพย์จะใช้วิธีถามเพื่อนเป็นวิธีหลักในการแก้ปัญหาทั้งในการอ่านและการเขียน เมื่อ ดวงทิพย์เกิดปัญหา ดวงทิพย์จะถามเพื่อนก่อน บางครั้งดวงทิพย์จะถามครูเมื่อครูเดินไป

ใกล้ ๆ แล้วถามว่ามีปัญหาอะไรไหม และบางครั้งการถามครูอาจเกิดเพราะดวงทิพย์คิดว่าเพื่อนเริ่มรำคาญตัวเอง เพราะถามบ่อยมาก จนเพื่อนไม่มีสมาธิในการทำงาน นอกจากนี้ดวงทิพย์ดูเหมือนว่าจะมีสมาธิสั้น ชอบคุยในชั้น จากการพูดคุยกับเธออย่างไม่เป็นทางการครั้งหนึ่ง (มกราคม 2544) ผู้วิจัยได้ถามถึงการดำเนินชีวิตประจำวัน ว่ามีรูปแบบอย่างไร เธอตอบว่า “หนูเป็นคนขี้เบื่อ เกลียดความเงียบ อยู่บ้านนั่งได้ 15 นาที มีต้องลุกไปทำอย่างอื่น ทุก ๆ วันจะชอบกลับบ้านเย็น เลิกเรียน 3 หรือ 4 โมงเย็น จะนั่งคุยถึง 6 โมงเย็นแล้วกลับบ้าน ถึงบ้าน 1 ทุ่ม จะดูหนัง อ่านหนังสือพิมพ์จนถึง 3 ทุ่มครึ่ง หรือ 4 ทุ่ม แล้วจะเริ่มทำงาน 5 ทุ่มจะว่างแล้วเข้าอนเลย วันเสาร์จะช่วยแม่ทำงานที่ร้าน ส่วนวันอาทิตย์จะเตรียมอ่าน lab สำหรับวันจันทร์ ทั้งวันหนูอ่านได้ 4-5 หน้า หนูคิดว่า หนูคงเบื่อสิ่งที่ทำ” จากข้อมูลส่วนนี้ทำให้เราได้ทราบว่าเธอค่อนข้างมีสมาธิสั้น และอาจต้องการการปรับปรุงเรื่องการบริหารเวลา หรือการที่เธอแสดงพฤติกรรมอย่างนี้เป็นเพราะเธอไม่ชอบสิ่งที่เธอทำหรือวิชาที่เธอเรียนอยู่ (ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ดวงทิพย์ก็ไม่แน่ใจเหมือนกัน)

ในส่วนของความสามารถทางภาษาอังกฤษ ดวงทิพย์มีปัญหาเรื่อง ความถูกต้องของการใช้ภาษา มีความผิดระดับพื้นฐานมาก เช่น เรื่อง Voices Tenses ความแตกต่างระหว่างวลีกับประโยค และ Parts of Speech ในการเรียนของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ข้อมูลส่วนมากจะมีให้บันทึกแล้ว นิสิตเพียงแต่เรียบเรียงข้อมูลโดยใช้โครงสร้างทางภาษา และไวยากรณ์ที่ถูกต้อง จากการสังเกตงานเขียนของดวงทิพย์ เธอจะไม่ได้ใช้การค้นคว้าช่วยในกรณีที่สงสัยว่า คำที่มีมาให้เป็น Part of speech อะไร ใช้อย่างไรในประโยคเธอจะลอกลงไปเลย แล้วเติมคำบางคำที่เธอเชื่อว่าถูกเพิ่มลงไปเพื่อให้เป็นประโยค ซึ่งบ่อยครั้งไม่เกิดประโยคที่ต้องการ ในเวลาสอบดวงทิพย์จะหาทางท่องประโยคที่สำคัญไว้ เพื่อช่วยลดข้อผิดพลาดในการเขียน เช่น ประโยค Topic Sentence ซึ่งเป็นประโยคนำส่วนที่พูดเกี่ยวกับข้อเหมือนและข้อแตกต่าง ส่วนประโยคที่เหลือจะเขียนอย่างธรรมดาที่สุด เพื่อหลีกเลี่ยงการเสี่ยงถูกหักคะแนน นอกจากนั้นจะพยายามใช้คำเชื่อมมาตรฐานที่ท่องไว้ในบางที่ตามที่ข้อสอบกำหนด แต่ถ้าเป็นกรณีที่การเขียนไม่ได้มีข้อมูลมาให้ ดวงทิพย์จะมีข้อผิดพลาดจนทำให้การสื่อความหมายเป็นไปได้ยาก เพราะดวงทิพย์ใช้การแปลตรงตัวมาช่วยมาก ซึ่งทำให้โครงสร้างสับสนและไวยากรณ์ผิดพลาดมากกว่าในกรณีที่มีข้อมูลมาให้มาก หลายครั้งที่ผู้สอนคุยกับดวงทิพย์หลังเวลาเรียนในชั้นเรียน บอกว่า ถ้าจะให้ครูช่วยอะไรให้ไปหา เพราะคิดว่าดวงทิพย์อาจต้องการคนปรึกษา แต่เธอก็ไม่เคยไปพบผู้สอนเลย อย่างไรก็ตามดวงทิพย์

ก็ได้แสดงความพยายามร่วมกิจกรรมในห้องเรียน และกิจกรรมการฝึกพูด 2 ครั้งเป็นอย่างดี รวมทั้งกิจกรรมการเขียนที่เธอพยายามทำเอง ซึ่งตามที่เราทราบว่าเธอได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าเทอมที่ 1

กรณีศึกษาของดวงทิพย์จะแสดงให้เห็นถึงปัญหาในการเรียนภาษาของเด็กไทยส่วนมากที่มีพื้นฐานไม่ดี และปล่อยให้ปัญหาทับถมมาเป็นเวลานาน ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะคิดว่าเรียนภาษาอังกฤษมาประมาณ 10 ปี แต่เหมือนไม่รู้อะไรเลย ความรู้สึกที่ว่าเรียนแล้วไม่รู้หรือไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติทางลบกับตัวเอง และการเรียนวิชาดังกล่าว ดังนั้น สิ่งที่คุณสอนภาษาอังกฤษ และผู้จัดทำนโยบายการศึกษาควรให้ความสนใจ ควรเป็นคุณภาพของการจัดการศึกษามากกว่าจำนวนปีที่เรียน หรือจำนวนหลักสูตรที่เปิด ผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียน และวิธีการเรียนแบบดวงทิพย์มักจะพบว่า เมื่อคิดว่าภาษาอังกฤษสำคัญและต้องการพัฒนา จะมีอุปสรรคเรื่องความท้อถอย เพราะต้องฟื้นฟูตัวเองอีกมากและอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนในลักษณะนี้อาจขาดความพยายามที่มากพอ เพราะขาดแรงจูงใจ อันเป็นผลมาจากทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับตัวเอง และการเรียนภาษาอังกฤษที่ตนเองคิดว่าล้มเหลวมาตลอดในอดีต

การติดตามผล

กรณีศึกษาที่ 7: ดวงทิพย์

ดวงทิพย์เป็นนิสิตที่เป็นกรณีศึกษาคนหนึ่งที่ผู้วิจัยพบบ่อยในบริเวณมหาวิทยาลัย และได้มีโอกาสพูดคุยตามถึงชีวิตทั่วไปและชีวิตการเรียนบ่อย ๆ ขณะที่ทำการติดตามผลเธอ อยู่เทอมที่ 1 และเทอมที่ 2 ชั้นปีที่ 3 คณะสอง ครั้งแรกที่พบเธอในการติดตามผล เธอเล่าว่า เธอรู้สึกดีกับการเรียนในภาพรวม เพราะคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จาก 2.22 ในเทอมที่ 1 ปีที่ 2 เป็น 2.53 ในเทอมที่ 2 ปีที่ 2 และในเทอมที่ 1 ปีที่ 3 เธอก็มีความมั่นใจว่าจะคะแนนเฉลี่ย ของเธอจะเพิ่มอีกเป็นเกิน 3 ผู้วิจัยรู้สึกว่าคุณมีความสุขกับชีวิตการเรียนมากขึ้น

ในการพูดคุยกับเธอครั้งที่ 2 ตอนต้นเทอม 2 ปีที่ 3 เธอเล่าว่า เธอได้คะแนนเฉลี่ย เทอม 1 ปีที่ 3 3.28 ซึ่งเป็นไปตามที่เธอคาดหมายไว้ เธอได้คะแนนในกลุ่มวิชาคำนวณสูงถึง B+ ถึง 2 วิชาคือ Differential Equation และ Probability Statistics คะแนนที่สูงของรายวิชา ทั้ง 2 นี้ก็แสดงความสอดคล้องกับข้อมูลเดิมเกี่ยวกับตัวดวงทิพย์ ที่เธอเคยเล่าว่าเธอชอบวิชา คำนวณมากที่สุด จากการสังเกต ผู้วิจัยคิดว่า ดวงทิพย์มีความภาคภูมิใจในตัวเองมากขึ้นใน เทอมที่ 2 ของปีที่ 3 นี้ เธอเล่าว่าเธอสนุกกับการเรียนวิชาคำนวณเหมือนเดิม คือ เธอมักชอบ ทำแบบฝึกหัดตามการสอนไปเลย พอมีปัญหาเธอจะถามเพื่อน หรือดูเฉลยแล้วทำซ้ำ ๆ อีก อาจารย์ที่สอนจะให้โจทย์ฝึกฝนมาก วิธีการอย่างนี้เป็นวิธีการที่เธอชอบ

ต่อคำถามที่ว่าเรียน EAP แล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง เธอตอบว่า “เรียนง่ายกว่า FE ค่ะ ไม่มีไวยากรณ์ เรียนตรงกับสอบ รู้ว่าจะทำอะไรไปสอบ มี focus ค่ะ ที่รู้สึกว่าจะไม่ยากในการอ่าน เพราะมีศัพท์สั้น ๆ มาก ทำให้มีความรู้สึกว่าจะต้องอ่านได้ อ่านแล้วเข้าใจ พอมีศัพท์ที่เข้าใจ มากขึ้น ศัพท์ที่เหลือจะเดาได้ ไม่เหมือน FE ไม่รู้ศัพท์มาก พอไม่คุ้นอะไรเลยจะหาศัพท์หมด แล้วแปลไม่ได้ รู้สึกว่าได้เอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาช่วยเรียน EAP มาก EAP ข้อสอบ เน้นเขียนเสียส่วนใหญ่ ไม่หักคะแนนไวยากรณ์มาก” ผู้วิจัยถามดวงทิพย์ต่อไปเรื่อง พฤติกรรมการเรียนของเธอว่าเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่ตามที่เธอรับรู้ ดวงทิพย์เล่าว่า “หนู รู้สึกจริงจังกกับการเรียนมากขึ้น เพราะปี 3 ลงภาค ตั้งใจเรียนภาษาอังกฤษ หนูเตรียมตัวก่อน เข้าห้องเรียนมากขึ้นจากเดิม เวลาว่างงานจะจดไว้กันลืม การบ้านจะทำเอง 30-40% ที่เหลือ

ลอกแต่น้อยลงกว่าเคิมนะคะ ภูมิใจคะแนน EAP คีขึ้นคะ ได้ C+” ผู้วิจัยถามดวงทิพย์ว่า ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ของภาคใหม่ ดวงทิพย์ตอบว่าไม่มีเลย เพราะข้อมูลภาษาไทยอย่างเดียวก็มากพออยู่แล้ว และการค้นคว้าในวิชาเฉพาะเธอก็ไม่ได้ทำมาก เนื่องจากมีงานมากอยู่แล้วในเทอมที่ 2 ของปีที่ 3 เธอต้องทำ Lab ถึง 4 ตัว เธอเล่าว่า กลุ่มที่ทำ Lab กับเธอคือ ณิชู และชาญ เธอไม่ชอบค้นคว้าและทำส่วนที่เป็นความรู้ทางทฤษฎี จะได้อาศัยข้อมูลที่รื้ตนาค้นมาฝากทางกลุ่ม ผู้วิจัยได้ถามดวงทิพย์ถึงเรื่อง Senior Project เธอเล่าว่า “หนูทำกับอาจารย์ (เพื่อนสนิท) อาจารย์เขาออกความคิดว่าจะทำเรื่องเชื้อโรคพิษ เพราะพ่อเขาเคยอยู่กรมป่าไม้ มีไอเดียดี ๆ เยอะ หนูเป็นคนง่าย ๆ อะไรก็ได้ค่ะ”

ก่อนจากกันในการพูดคุยครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยกล่าวกับดวงทิพย์ว่า “คุณเคยสังเกตตัวเองไหมว่าถ้าคุณเชื่อว่า你能ทำอะไรได้ คุณจะทำได้ คุณอ่าน Text ใน EAP คุณเห็นคำคุ้น ๆ ที่คุณรู้จักคุณเชื่อว่า你能จะทำคำอื่น ๆ ที่คุณไม่รู้จักในบริบทได้ คุณก็ทำได้ ครอบอยากให้คุณลองเอาวิธีนี้ไปใช้กับการอ่าน Text ภาษาอังกฤษในวิชาคณะของคุณบ้าง เพราะคุณรู้จักคำศัพท์เทคนิคในสาขาวิชาคุณมาก คุณควรจะอ่านได้เข้าใจ ครูเชื่อว่ามนุษย์เรามีธรรมชาติเหมือนกัน ถ้าเชื่อว่าตัวเองทำอะไรได้ จะมีกำลังใจ ทำแล้วทำอีกจนเก่ง แล้วก็หาโอกาสทำอีก จนพัฒนาตัวเองไปเรื่อย ๆ เหมือนที่คุณเก่งคณิตศาสตร์ไง” ดวงทิพย์ฟังแล้วยิ้ม เธอพูดว่า “หนูจะลองดูค่ะ” วันนั้นดวงทิพย์จากไปด้วยท่าทางที่มุ่งมั่น มีความหวัง ผู้วิจัยคิดว่า เธอน่าจะพบวิธีพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของเธอบ้างแล้ว ถ้าเธอมุ่งมั่น จริงจังมากขึ้น ผู้วิจัยคิดว่าเธอน่าจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาตัวเธออย่างแน่นอน

ในส่วนของการพูดคุยกับผู้สอนรายวิชา EAP อาจารย์ผู้สอนคิดว่าดวงทิพย์ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา และพื้นฐานไม่ดี แต่เธอก็พยายามมีส่วนร่วมในกิจกรรมในห้องเรียน เข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าบางชั่วโมงจะไม่ได้ให้ความสนใจเต็มที่ และพูดคุยกับเพื่อนสนิทที่นั่งด้วยกัน (อาจารย์) งานเขียนของดวงทิพย์ค่อนข้างเข้าใจได้ยาก เพราะเธอมีความรู้ด้านโครงสร้างและไวยากรณ์น้อย แต่ส่วนของการเขียนที่เป็นรูปแบบตายตัว เธอจะท่องมาเขียนจึงทำให้ส่วนนี้มีข้อผิดพลาดน้อย โดยภาพรวม ผู้สอนคิดว่า ดวงทิพย์มีลักษณะเหมือนผู้เขียนในคณะสองส่วนใหญ่ ที่เรียนภาษาอังกฤษเพราะต้องเรียน จึงยังไม่ได้มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียนภาษานัก

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 7: ดวงทิพย์

ดวงทิพย์เป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้เรียนส่วนใหญ่ในคณะสองที่ผู้วิจัยสอน กล่าวคือ เป็นผู้เรียนที่มีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ มีพื้นฐานภาษาที่ไม่ดี มีความเชื่อว่าถ้าจะพัฒนาตนเองในการเรียนภาษา ต้องอาศัยความพยายามและเวลามากจนเกิดความรู้สึกท้อถอย ผู้เรียนในกลุ่มนี้จะเรียนภาษาอังกฤษโดยวิธีท่องจำเป็นส่วนใหญ่ เรียนเพียงให้ผ่าน หรือได้คะแนนเก็บ (ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีลอกคำตอบ) ไม่มีแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม มักหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในทุก ๆ กรณี เช่น ในการศึกษาวิชาเฉพาะเพิ่มเติม เพราะคิดว่าการเรียนภาษาในห้องเรียนก็มากเกินไปแล้ว เมื่อผู้เรียนกลุ่มนี้ได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น เช่น เลือกทำการเรียนรู้แบบอิสระตามที่ตนเองสนใจ ผู้เรียนกลุ่มนี้จะมีปัญหาเรื่องไม่มีความสนใจ ไม่ทราบว่าจะทำอะไรดี และมักจะทำแต่กิจกรรมที่ผู้สอนเสนอแนะ หรือที่รายวิชาจัดหาไว้ให้เลือก

จากการศึกษาเชิงลึกถึงพฤติกรรมการเรียนของเธอในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาอื่น ๆ ของคณะ ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าเธอได้แสดงพฤติกรรมของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับต่ำ กล่าวคือในส่วนการรับผิดชอบการเรียนรู้ และการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ เธอจะสนใจเฉพาะสิ่งที่เธอคิดว่าเพียงพอสำหรับการเตรียมสอบ เพราะเธอเชื่อว่า “ใน Lecture ครูให้ความรู้มากพอที่จะเอาไปสอบอยู่แล้ว” หรือในวิชาภาษาอังกฤษ เมื่อเธอมีปัญหา เธอจะใช้วิธีถามเพื่อนเป็นวิธีหลักเพื่อให้ได้คำตอบทันที หรือลอกคำตอบเลข โดยไม่สนใจว่าจะได้คำตอบมาอย่างไร ในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินตนเอง การแก้ปัญหา และความภาคภูมิใจในตัวเอง ดวงทิพย์จะแสดงพฤติกรรมในระดับต่ำเช่นเดียวกัน เช่น เธอไม่ทราบว่าเธอเลือก Polymers ทำไมทั้ง ๆ ที่เธอไม่ถนัดในวิชาเคมี ในการประเมินตนเองของดวงทิพย์ เธอไม่ได้ตั้งมาตรฐานภายในเพื่อกำกับพฤติกรรมตัวเอง และการประเมินจะอาศัยคะแนนเป็นหลักโดยมิได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองนัก อีกประการหนึ่งในการแก้ปัญหา เธอมักจะกำหนดเป้าหมายและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย แต่ไม่ค่อยทำตามแผน ทำให้ขาดความมั่นใจว่าจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ และด้วยเหตุนี้คะแนนที่ดีขึ้น จึงอาจหมายถึงความบังเอิญหรือโชคมากกว่าความพยายามของตัวเอง ซึ่งประเด็นนี้ทำให้ดวงทิพย์ขาดความภาคภูมิใจในตัวเอง

อย่างไรก็ตาม ในระยะติดตามผล ดวงทิพย์ดูเหมือนจะมีความภาคภูมิใจในตัวเองสูงขึ้น เพราะคะแนนดีขึ้นตามต้องการ แต่ในความคิดของผู้วิจัย ดวงทิพย์ยังมิได้แสดงลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าเดิมนัก ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ถูกดึงวิชา lab ที่ต้องมีการค้นคว้า หรือการทำ Senior Project ประเด็นสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับดวงทิพย์ ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองเห็นจะเป็น เมื่อเธอกำลังข้อสังเกตของเธอเรื่อง EAP ว่าเธอรู้สึกว่าย่านได้ง่ายกว่า FE ซึ่งผู้วิจัยหวังว่าข้อสังเกตของเธอกับคำแนะนำของผู้วิจัย น่าจะส่งผลให้ดวงทิพย์ลองหัดอ่านตำราภาษาอังกฤษมากขึ้นในอนาคต

โดยภาพรวม ดวงทิพย์เป็นกรณีศึกษาที่แสดงพฤติกรรมของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับต่ำ เธอได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ความเชื่อของเธอเกี่ยวกับการเรียนรู้ มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมในการเรียนรู้ของเธอ สำหรับผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับการประเมินในรูปคะแนนเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับดวงทิพย์ จุดที่ได้คะแนนดีขึ้น อาจมีประโยชน์ในการปรับความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในช่วงแรก เพื่อนำไปสู่การทำกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อการพัฒนาตนเอง เพราะผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ความเชื่อในเชิงบวกเกี่ยวกับตนเอง ควรนำไปสู่การปรับพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

กรณีศึกษาที่ 8: สุทัศน์

สุทัศน์..... ผู้เรียนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ต้องมีความสนใจ และชอบสิ่งที่จะเรียน
ทำให้อยากรู้ไปหมดทุกอย่าง ตรงนี้ผมคิดว่าครูมีอิทธิพลมาก...

สุทัศน์จบการศึกษาจากโรงเรียน สศ. จังหวัดสกลนคร ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาภาษาอังกฤษ 3 ใน 3 ปีสุดท้ายในโรงเรียนดังกล่าว เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย สุทัศน์สอบข้อสอบวิชาภาษาอังกฤษได้ 50 คะแนน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ได้เกรด C และรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ก็ได้เกรด C อีกเช่นกัน สุทัศน์คิดว่าตนเองมีทัศนคติที่ดีกับวิชานี้ และอยากใช้ภาษาอังกฤษได้ในชีวิตจริง ในความคิดของสุทัศน์เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน ผู้สอนมีหน้าที่กำหนดเป้าหมายในการเรียน ควบคุมชั้นตอน กระบวนการเรียน วิเคราะห์ปัญหา หาวิธีแก้ปัญหา และคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอยู่เสมอ สำหรับสุทัศน์ครูที่เก่งจะทำให้มนิสิตเรียนได้ดี อย่างไรก็ตาม นิสิตเชื่อว่าครูไม่มีหน้าที่ประเมินนิสิต คอยหาแบบฝึกหัดให้นิสิต และคอยทดสอบนิสิตอยู่เสมอ ผู้สอนไม่อาจทำให้มนิสิตขยันเรียนได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้เรียน สุทัศน์คิดว่าตนเองทราบว่าจะสนใจอะไร มีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ เมื่อนิสิตได้รับงานชิ้นจากผู้สอนนิสิตจะสนใจศึกษาข้อผิดพลาดของตัวเอง เรียนรู้จากข้อผิดพลาดและไม่ทำผิดซ้ำๆ อีก นิสิตค่อนข้างเงียบในห้องแต่ไม่ใช่เพราะอายว่าจะทำผิด นิสิตคิดว่าตนเองชอบลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา และมักรู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด สำหรับสุทัศน์การเรียนภาษาอังกฤษเก่งหรือไม่ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความจำที่ดีและการท่องจำ แต่ต้องใช้อยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตามนิสิตคิดว่าตนเองยังไม่ได้หาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องมากเท่าที่ควร ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจของผู้เรียน ผู้เรียนรู้ว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตตนเองในทุกๆ ด้าน ความชอบหรือไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษไม่ได้เกี่ยวข้องกับคะแนนที่ได้ นิสิตคิดว่าตนเองไม่ได้หลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียนภาษา และไม่ได้คิดว่าการเรียนภาษาไม่เก่งเป็นปมด้อยซึ่งส่งผลให้สูญเสียความมั่นใจในตัวเอง สุทัศน์เชื่อว่าการที่ผู้สอนให้คำชม และข้อมูลย้อนกลับที่ดีจะทำให้เกิดกำลังใจในการเรียน นอกจากนี้ นิสิตยังมีความเชื่อมั่นว่าถ้าพยายามจะเรียนภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น (สุทัศน์: แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 2543)

ผู้วิจัยสนใจสุทัศน์ด้วยเหตุผลหลัก 2 ประการคือ ประการแรกสุทัศน์เป็นนิสิตคณะ
สอง 1 ใน 2 คน ของทั้งกลุ่มที่ผู้วิจัยสอน ที่บอกว่ามีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาภาษาอังกฤษ
และประการที่สองผู้วิจัยทราบจากเพื่อนๆ ของสุทัศน์หลายคนในกลุ่มที่ผู้วิจัยสอนว่า สุทัศน์
เป็นคนที่มีความพัฒนาการในการเรียนดีมากในเกือบทุกวิชา และมีความเชี่ยวชาญวิชา Organic
chemistry เป็นพิเศษ (วิชานี้เป็นวิชาที่นิสิตหลายคนบ่นว่ามีปัญหาในการเรียน) ผู้วิจัยจึง
สนใจที่จะหาคำตอบว่าอะไรที่ทำให้สุทัศน์เรียนได้ดี และได้แสดงพฤติกรรมในการเรียนรู้
ด้วยตนเองในวิชาของคณะอย่างไร

คำถามแรกที่ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบคือ อะไรทำให้สุทัศน์มีทัศนคติเชิงบวกกับการ
เรียนภาษาอังกฤษ จากการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (มกราคม 2544) ผู้วิจัยทราบจาก
สุทัศน์ว่า เขาคิดว่าเขามีทัศนคติเชิงบวกกับการเรียนในภาพรวมไม่ว่าจะเป็นวิชาไหน เหตุ
ผลแรกที่สุทัศน์พูดถึงคือครอบครัว สุทัศน์พูดว่า “ม. 1 – ม. 6 ผมเรียนได้เกรดไม่เกิน 3 พ่อ
แม่ไม่กดดันให้เรียนดี ไม่เคยก้าวท้าวเรื่องการเรียนรู้ เวลามีปัญหาจะปรึกษาพ่อ-แม่ พ่อแม่
จะช่วยออกความคิด ซึ่งลูกจะทำตามหรือไม่ก็แล้วแต่การตัดสินใจของลูก ยกตัวอย่างตอน
ผมสอบเอ็นท์ ผมอยากเรียนหมอ แต่รู้ว่าคะแนนไม่ถึงหมอเลยไม่ได้เลือก เพราะกลัวเสีย
อันดับ เลยเลือก ทัศนตะ เกสซ์ วิทยาฯ มาติควิทยาฯ พอเรียนปี 1 พ่อบอกว่าอยากเป็น
หมอ ก็ไปลองดูใหม่ก็ได้ถ้าต้องการ ผมเลยไปเอ็นท์อีกรอบ แต่คะแนนไม่สูงพอ เลยไม่ได้
ส่งไปเลือกอันดับคณะ ผมเลยอยู่ที่วิทยาฯต่อ พ่อก็ไม่ว่าอะไร พี่สาวผมก็เหมือนกัน อยู่
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตอนจะเลือกเอก เขาจะเลือกเอกเลขานุการ พ่อถามว่าจะมีงานทำ
หรือ เอกบัญชีหรือการเงินไม่ดีกว่าหรือ แต่พี่สาวก็เลือกเลขฯ พ่อก็ไม่ได้ว่าอะไร ผมคิด
ว่าเพราะทางบ้านให้อิสระ ไม่กดดันเรื่องการเรียน ผมเลยไม่เครียด มองดูการเรียนเป็นเรื่อง
ที่ดี” เหตุผลประการถัดมาคือ ผู้สอน สุทัศน์เล่าว่า “ม. 6 ชอบภาษาอังกฤษ แต่ทำคะแนน
ไม่ได้ดี อาจารย์ดีเป็นกันเอง สอนไปแฉวไป ตลกดี มีอารมณ์ขัน มีการฟังเพลง
ภาษาอังกฤษมาให้ฟัง เดิมคำที่หายไป เรียนไม่เครียดดี ม. 4 – ม. 5 ค่อนข้างเครียดไป
หน่อยแต่ก็ OK ครับ ตอนสอบเอ็นท์เตรียมสอบเองไม่ได้เรียนพิเศษ ตอนนั้นต้องสอบแก้
ร. ภาษาอังกฤษที่เป็นไวยากรณ์ ม. 5 ด้วย เลย์อ่านมาก มีประโยชน์กับการเอ็นท์ด้วย เอา
หนังสือเตรียมสอบมาอ่านเองประมาณ 3 วัน สำหรับการสอบวิชานี้ ทำคะแนนได้ 56
คะแนน มันใจมากคิดว่าทำได้เพราะความสามารถ”

ผู้วิจัยถามต่อเรื่องการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 สุทัศน์ตอบว่า “รู้สึกเฉย ๆ ครับ อาจารย์สอนดี ไม่กดดัน ไม่เครียด อาจารย์สอนช้า แปลให้ฟัง ถ้าเด็กทำไม่ได้ อาจารย์จะบอกให้หมด ผมมาเรียนในห้องอย่างเดียว ไม่มีการเตรียมตัวเลข งานที่ให้ทำเกี่ยวกับการอ่านจะลอกเกือบหมด ส่วนบทเรียนพิเศษการฟัง ลอกหมด บทเรียนพิเศษ การอ่านและศัพท์ที่ให้เรียนเอง ลอก 60% ทำเอง 40% ได้ครับ จบ FE I ผมรู้ศัพท์มากขึ้น หน่อย รู้วิธีเขียนทำให้พอเขียนได้ แต่ต้องใช้เวลาหน่อยครับ เวลาเขียนจะเขียนเอง ไม่ได้ปรึกษาใคร ก่อนสอบ 1 วัน จะท่องศัพท์ ดูการบ้านเขียนที่อาจารย์ตรวจคืนมา สอบได้ C อยากทำให้ดีกว่านี้ แต่ไม่รู้ว่าจะทำยังไง” ต่อจากนั้น ผู้วิจัยขอให้สุทัศน์พูดถึงการเรียน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ในเทอมปัจจุบัน สุทัศน์ตอบว่า “FE II ผมอ่านหนังสือน้อยกว่าเดิม เพราะอ่านวิชาอื่น ๆ มาก ผมดูหนังสือตั้งแต่ทุ้มครึ่งถึงเที่ยงคืน พอรุ่งเช้าก็ไปสอบ อังกฤษเลย คะแนนกลางภาคผมได้แค่ 33 (จาก 60) แต่ FE I ผมได้คะแนนกลางภาค 39 ผมเลยรู้สึกว่าจะต้องทำให้ดีขึ้น จะพยายามดูศัพท์มากขึ้น ฝึกเขียนมากขึ้น พยายามสนใจในห้องมากขึ้น ก่อนสอบ Mid-Term ผมไม่ค่อยได้ฟังครู เพราะครูพูดภาษาอังกฤษมาก ฟังไม่รู้เรื่อง บางครั้งก็คุยกับเพื่อนมาก เพราะมีเรื่องให้คุยเยอะ เรื่องตลกๆ ผมไม่ค่อยมีสมาธิ ในการเรียนด้วยเพราะบ่ายโมง อิ่มด้วย ง่วงนอน และช่วงเช้าจะเรียนตลอด วิธีการเรียน ของผมเป็นแบบเดิมเหมือน FE I แต่การลอกเพื่อนลดลงเป็น 40% (จาก 60% ใน FE I) เพราะอาจารย์บอกว่าไม่สนใจคะแนน แต่อยากให้เห็นคิดค้นคว้าบ้าง มีบางครั้งลืมทำการบ้าน อาจารย์จะให้ส่งทุกวันอังคาร พอวันจันทร์ลืมทำวันอังคารจะลอกเพื่อน การบ้านไม่ทำไม่ได้ รู้สึกว่าเพื่อนส่ง เราไม่ส่งเป็น “แกะดำ” เขาได้คะแนนเราไม่ได้ แต่การเขียนทำเองนะครับ เวลาสอบที่ทำได้ไม่คิดจะเป็นการอ่าน เพราะอ่านมากทำไม่ทัน อ่านเรื่องแรก OK เรื่องที่ 2 หัวสมองเริ่มไม่รับ” ผู้วิจัยถามต่อไปเรื่องการทำแผนการเรียนที่ผู้เรียนพูดถึงสิ่งที่จะเรียนรู้ ด้วยตนเอง สุทัศน์เล่าว่า “บทเรียนการฟังใน Listening Book ลอกหมด บทเรียนเสริมการ อ่านทำตามทีบอก แต่บทเรียนศัพท์ลอกเสียเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการเขียน Log พิเศษ จะเขียนตามที่อาจารย์บอก 4 ครั้ง แล้วแปลเพลง รัตนเอาเพลงภาษาอังกฤษมาให้ ผมไม่เคย ฟัง ไม่อยากทำแต่ถ้าไม่ทำ ผมรู้สึกไม่รับผิดชอบ บกพร่อง เสียภาพพจน์ ยิ่งๆก็คงจะดีกว่าถ้าเขียนเพราะจะได้ฝึกเพิ่มเติมบ้าง” ผู้วิจัยถามว่า ความรู้สึกไหนสำคัญกว่า ความรู้สึก ว่าเป็นสัญญาไม่ทำ จะเสียภาพพจน์ กับความรู้สึกว่าการทำนั้นมีประโยชน์ สุทัศน์ตอบว่า “ความรู้สึกว่าเป็นสัญญามาก่อนความรู้สึกเรื่องประโยชน์ครับ”

โดยสรุปจากส่วนนี้เราจะเห็นได้ว่า ความมีทัศนคติเชิงบวกกับการเรียนภาษาอังกฤษ (และการเรียนในภาพรวม) น่าจะเกิดจากการที่ครอบครัวไม่กดดันให้สุทัศน์คิดกังวลแต่เรื่องคะแนน การให้อิสระในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ (ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาเพื่อการตัดสินใจ อันนำไปสู่การมีทัศนคติเชิงบวกกับตัวเอง ความมั่นคงทางอารมณ์และความภาคภูมิใจในตัวเอง ซึ่งในส่วนนี้ได้แสดงให้เห็นด้วยในการที่สุทัศน์ประเมินตัวเองว่ามีความภาคภูมิใจในตัวเองอยู่ในระดับสูงถึง 4 (จาก 5) อีกทั้งจากการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกและการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับสุทัศน์ ผู้วิจัยมีความรู้สึกที่สุทัศน์เป็นคนที่มีพื้นฐานทางอารมณ์ดี มีวุฒิภาวะสูง สามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตมหาวิทยาลัยได้ดี ทั้งๆที่มาจากต่างจังหวัด และต้องมาอยู่หอพักนิตินิต ที่มีสภาพแวดล้อมที่ผิดไปจากเดิม และมีกิจกรรมต่างๆ ที่สุทัศน์ต้องเข้าร่วมมาก ซึ่งอาจมีผลต่อการดำเนินชีวิต และผลการเรียน ถ้าสุทัศน์ไม่สามารถปรับตัวและบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากลักษณะต่างๆ ของสุทัศน์นี้เอง ผู้วิจัยได้ขอให้สุทัศน์เป็นวิทยากรพูดให้นิตินิตที่ใช้วิธีรับเข้าแบบพิเศษรุ่นปีการศึกษา 2544 ฟังเกี่ยวกับเรื่องชีวิตในมหาวิทยาลัย การปรับตัว การเตรียมตัวเรื่องการเรียนและสังคม ซึ่งสุทัศน์ทำได้อย่างดี (ดังจะได้กล่าวเพิ่มเติมในส่วนของการอภิปรายผลต่อไป)

เมื่อพูดถึงการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแล้ว ผู้วิจัยตั้งคำถามได้คำตอบว่าสุทัศน์เรียนวิชาที่ตัวเองชอบที่สุดอย่างไร สุทัศน์เล่าให้ผู้วิจัยฟังอย่างกระตือรือร้นว่า “วิชา Organic chemistry เป็นวิชาที่ชอบมากที่สุด เข้าใจดีที่สุดในม.ปลาย เคมีตอนแรกไม่ดี แต่พอเทอม 2 ม. 4 – ม. 6 จะได้อาจารย์ดี ครูสอนดี สอนรู้เรื่อง ทำให้ชอบอาจารย์ที่สอนเคมีทุกคน อาจารย์มีวิธีอธิบายให้เข้าใจ โดยพยายามอธิบายเทียบเคียงกับประสบการณ์จริง ซึ่งจะทำให้เคมีเป็นเรื่องเข้าใจได้ง่าย และจำได้ดี” เมื่อผู้วิจัยขอให้ยกตัวอย่างวิธีการอธิบายของอาจารย์สัก 1 ตัวอย่างเพื่อทำให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น สุทัศน์เล่าว่า “ครูที่สอนเคมีอธิบายเรื่องความแตกต่างระหว่างอีเล็กตรอนวงนอก และอีเล็กตรอนวงใน ผมยังจำได้จนถึงทุกวันนี้เลยครับ ครูบอกว่าสำหรับธาตุใหญ่ อีเล็กตรอนวงนอกมีพลังงานสูงกว่าอีเล็กตรอนวงใน เปรียบเหมือนครอบครัว 1 ครอบครัว มีลูกหลายคน ลูกคนที่อยู่ไกลพ่อแม่จะมีอิสระมากกว่าลูกที่อยู่กับพ่อแม่ เขจะมีพลังงานมากไปเที่ยวเตร่เสรีไม่ถูกพ่อแม่ควบคุมเหมือนลูกที่อยู่กับครอบครัว ลูกที่อยู่กับครอบครัวเลยมีพลังงานน้อย” ผู้วิจัยเลยพูดติดตลกกับเขาว่า

“ตอนนี้ยังเห็นชัดเลยใช่ไหม เพราะสุทัศน์มาอยู่ไกลครอบครัว มาเป็นอีกเล็กทรอนิกส์นอกแล้วนี่” เขาหัวเราะแล้วตอบว่า “คงประมาณนั้นครับ”

การที่สุทัศน์ได้ครูที่สอนดี สุทัศน์กล่าวว่าทำให้เขาเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียน สำหรับสุทัศน์ความเข้าใจเป็นแรงเสริมที่คิดว่าคะแนนที่ได้ เข้าใจแต่ได้คะแนนน้อยไม่เป็นไร แต่ได้คะแนนมากแล้วไม่เข้าใจจะทำให้เขารู้สึกไม่ดีมากกว่า สำหรับสุทัศน์แรงจูงใจในการเรียนของเขาอยู่ที่ความเข้าใจประมาณ 80 % และคะแนนจะมีส่วนเพียง 20% ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ขอให้สุทัศน์พูดถึงวิธีเรียนวิชาที่สุทัศน์ชอบมากที่สุดคือ Organic chemistry เขาเล่าว่า “เพราะชอบ ผมจะหาเพิ่มจาก Lecture ที่ไม่ละเอียดพอ โดยค้นอ่านจากหนังสือ Text ภาษาอังกฤษที่พี่รหัสให้ไว้ เถอมนี้ผมอ่าน Text 4-5 บท (บทละ 30 หน้าโดยประมาณ) เวลาอ่าน Text ไม่ต้องอ่านละเอียด เรามีความรู้อยู่แล้ว เพราะอ่านภาษาไทยมาส่วนหนึ่ง อะไรที่เรารู้แล้ว เราจะข้ามไปเลย ทำให้อ่านได้ง่ายและเร็ว Text ภาษาอังกฤษจะละเอียดกว่า Lecture ทำให้เรารู้ว่าทุกปฏิกิริยาเคมีเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะทุกปฏิกิริยามีเหตุผลอธิบายได้เสมอ เมื่อเราเข้าใจที่มาที่ไปของมัน เราจะเข้าใจกลไกของมัน และทำให้เราไม่ต้องเรียนโดยใช้ความจำทั้งหมด อาศัยความเข้าใจเป็นส่วนใหญ่ ผมคิดว่าคนที่ปัญหาวิชานี้เพราะจำอย่างเดียว ถ้าไม่หาเหตุผล จะแย่เพราะมีเป็นร้อย ๆ ปฏิกิริยา ไม่มีทางจำได้หมด จำได้ก็จะลืม ถ้าไม่เข้าใจ การเข้าเรียนก็สำคัญครับ ต้องเข้าเรียนทุกชั่วโมงไปฟังเอง จดเอง อาจารย์จะบึ่งแผ่นใสไว้มาก แต่เราต้องจดจุดสำคัญๆ ไว้ไปค้นคว้าเพิ่มจากแหล่งความรู้ข้างนอก พอใกล้ ๆ สอบจะมาทบทวนเพื่อหาส่วนที่ขาดหายมาเติม ผมคิดว่าการสอบคือ การวัดว่าผมได้อะไร คะแนนคือ ผลที่บอกเราว่าเรามีความรู้อะไร แต่ถ้าไม่เข้าใจ ได้คะแนนดี จะไม่ภูมิใจ”

จากการพิจารณาวิธีการเรียนวิชา Organic chemistry ของสุทัศน์ จะเห็นได้ว่า ในความคิดของสุทัศน์ คนที่จะเรียนอะไรได้ดี ต้องสนใจและชอบก่อน เมื่อชอบก็จะอยากรู้มากขึ้นเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ทำให้เกิดความต้องการที่จะไปหาความรู้เพิ่มเติม ความชอบจะเป็นผลมาจากการที่เรียนวิชานั้นๆ แล้วเข้าใจ รู้สึกว่าทำได้ พอรู้สึกว่าได้ก็จะทำอีกบ่อย ๆ เพราะเกิดความพึงพอใจในสิ่งที่ทำ เหมือนเป็นรางวัลสำหรับผู้ทำ การที่ได้ทำบ่อยๆ ก็จะเกิดความชำนาญ และเก่งได้ สำหรับสุทัศน์ครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทมาก ครูที่ดีจะสอนผู้เรียนให้เข้าใจสิ่งที่เรียนได้ง่าย ทำให้บรรยากาศในการเรียนดี เหมือนกับที่สุทัศน์ได้แสดงความ

คิดของเขาไว้ในแบบการประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า ครูที่เก่ง จะทำให้นิสิตเรียนได้ดีได้

ในกรณีของสุทัศน์ ถ้าเราจะพิจารณาในเชิงที่สัมพันธ์กับการเรียนภาษาอังกฤษ เรา จะเห็นได้ว่า สุทัศน์ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ คือใช้อ่านตำรา เรียนวิชา Organic chemistry ในการอ่านสุทัศน์จะสนใจเนื้อหามากกว่าตัวภาษา ดังนั้นสิ่งที่ สุทัศน์ควรพัฒนาคือ การอ่านจับใจความมากกว่าเรื่องความถูกต้องของการใช้ภาษา สุทัศน์ ควรจะได้พัฒนาด้านคำศัพท์เทคนิคที่ใช้ในสาขาวิชามากขึ้นด้วย แต่การพัฒนาในลักษณะนี้ ไม่น่าจะส่งผลตรงต่อการเรียนภาษาอังกฤษพื้นฐานที่เน้นเรื่องความถูกต้องของการใช้ภาษา ก่อนข้างมาก หนึ่ง ลักษณะของการเขียนในทางวิทยาศาสตร์จะเป็นการพูดถึงความจริงเสีย เป็นส่วนใหญ่ การอ่านจึงอาศัยทักษะที่ไม่ซับซ้อนในการจับใจความ ถ้าเทียบกับการอ่าน บทความทั่วไปที่ต้องอาศัยทักษะด้านคำศัพท์ (ที่เป็นคนละกลุ่มกับเนื้อเรื่องทาง วิทยาศาสตร์) การตีความเมื่อพูดถึงทัศนคติของผู้เขียน และความสามารถเข้าใจโครงสร้าง ประโยคที่ซับซ้อนมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม การได้ใช้ภาษาอังกฤษในการทำสิ่งที่ตนเอง ชอบ (ในการค้นคว้าสิ่งที่ตนเองสนใจ) ย่อมทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษได้ (ซึ่ง ตรงนี้ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สุทัศน์มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา นอกจากนี้ เขาได้เล่ามาแล้ว) และทัศนคติที่ดีและความภาคภูมิใจในตัวเองน่าจะส่งผลให้มีความเป็นไปได้สูงที่สุทัศน์จะพัฒนาตัวเองในการเรียนภาษาอังกฤษต่อไปได้ในอนาคตถ้าเขาต้องการ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า สุทัศน์มีความเชื่อว่าความเข้าใจในสิ่งที่เรียนมีความสำคัญมาก กว่าคะแนน ผู้วิจัยจึงถามสุทัศน์ว่ามีความรู้สึกกับการเรียนในมหาวิทยาลัยอย่างไร สุทัศน์ ตอบว่า “ในมหาวิทยาลัยคนเรียนแข่งขันกันมากเพื่อคะแนน เพื่อให้ได้เกียรตินิยม การเรียน อาศัยความจำมากกว่าความรู้และความเข้าใจ เช่น มีบางวิชา อาจารย์ให้แบบฝึกหัดไปทำ แล้วบอกว่าจะมีบางข้ออยู่ในข้อสอบเหมือนกันเลย คนที่ยืนยันจะไปท่องเพื่อให้ได้คะแนน มาก บางครั้งการใช้ความรู้ความเข้าใจมาทำข้อสอบจะทำข้อสอบไม่ทัน เพราะข้อสอบมีมาก หลากหลาย การเตรียมคำตอบไว้เลยจะช่วยให้ง่ายขึ้นและทำได้ไว ได้คะแนนมาก ส่วนมาก คนเรียนจะขยันกันใกล้ ๆ สอบ ท่องๆ 2 อาทิตย์สุดท้ายก่อนสอบก็จะได้คะแนนดี” ผู้วิจัย ถามสุทัศน์ ต่อไปว่า “สุทัศน์ดูเหมือนไม่เห็นด้วยกับการเรียนที่เน้นคะแนน เน้นการสอบ ไข่หรือไม่ว่าง” สุทัศน์ตอบว่า “ผมคิดว่า ถ้าเน้นคะแนนสอบมาก เด็กจะให้ความสนใจกับการ สอบมาก แต่ไม่จำเป็นต้องสนใจการเรียน การฝึกฝนระหว่างเทอม” ผู้วิจัยถามว่า “แล้ววิชา

ภาษาอังกฤษล่ะ ที่มีคะแนนเก็บ 20% สอบ 80% สู้ทัศนคติอย่างไร” สู้ทัศนคติตอบว่า “ปรับคะแนนหน่อยก็จะดี คือ สอบเพียง 70% และคะแนนในห้อง 30% เพื่อเด็กจะได้สนใจการเรียนมากขึ้น และเข้าใจสิ่งที่เรียนมากขึ้น การเพิ่มคะแนนเก็บมากขึ้น 10% ผมคิดว่าเพียงพอ เพราะ 10 คะแนน เกรดขึ้นเป็นอีกเกรดหนึ่งได้เลยครับ”

โดยภาพรวม สู้ทัศนคติเป็นผู้เรียนที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อตัวเองและต่อการเรียนรู้ ในปัจจุบันสู้ทัศนคติได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาที่เขาชอบมากที่สุด ดังนั้นสู้ทัศนคติจึงควรจะมีความรู้สึที่ดีต่อภาษาอังกฤษมากขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาได้ในอนาคต

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 8: สุทัศน์

ในการพูดคุยครั้งที่ 1 กับสุทัศน์ ผู้วิจัยได้พูดคุยกับเขาเกี่ยวกับความรู้สึกของเขามีต่อรายวิชา EAP สุทัศน์เล่าว่าเขากับเพื่อนตั้งใจเรียนสม่ำเสมอขึ้น มักรู้หน้าที่ (ซึ่งพฤติกรรมนี้แตกต่างจากพฤติกรรมของสุทัศน์และเพื่อน ๆ เมื่อเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 อย่างสิ้นเชิง เพราะนิสิตกลุ่มนี้ที่ประกอบไปด้วย สุทัศน์ ชาญ อำนวย และสันต์ ชอบนั่งหลังและมีเรื่องคุยกันอยู่เสมอ) สุทัศน์เล่าว่าวิชานี้มี Quiz ย่อย ๆ บ่อย ทำให้ต้องตั้งใจดูหนังสือมาก่อน และการที่มีการทดสอบย่อยบ่อย ๆ ทำให้ขยันสม่ำเสมอว่า FE II จากที่เขาเล่าครั้งหนึ่งเขาเคยได้คะแนนสอบย่อยในวิชา EAP เพียง 1.5 จาก 10 ซึ่งทำให้เขารู้สึกไม่ดี เพราะกลัวสอบตกมาก ต่อมาเขาจึงต้องขยันมากขึ้น

ก่อนที่ผู้วิจัยจะพบสุทัศน์เป็นครั้งที่ 2 ตอนต้นเทอมที่ 2 ของปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ทราบว่าสุทัศน์ได้เกรด B+ ในวิชา EAP ผู้วิจัยจึงใช้ประเด็นนี้เป็นการเริ่มสนทนา สุทัศน์คิดว่าการที่ตนเองได้เกรดดีขึ้นเป็นเพราะ EAP เป็นการตัดเกรดภายในคณะ ไม่ต้องไปแข่งขันกับคณะอื่น ๆ ที่มีระดับความสามารถทางภาษาสูงกว่า นอกจากนั้น สุทัศน์คิดว่าตัวเองตั้งใจเรียนมากขึ้น โดยที่คิดว่าปี 3 ใกล้จะจบแล้ว EAP เป็นภาษาอังกฤษตัวสุดท้ายที่เขาต้องเรียน อีกทั้งเนื้อหาวิชา EAP เป็นเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์ที่สุทัศน์สนใจและมีความรู้อยู่บ้าง จึงทำให้มีความรู้สึกที่ต้องอ่านได้เข้าใจแน่ ๆ เพราะคุ้นกับคำศัพท์และเนื้อเรื่อง เมื่อคิดว่าตัวเองจะอ่านได้ก็เกิดกำลังใจ จึงทำให้ทำได้ดีกว่าตอนเรียน FE ในเรื่องของเวลา สุทัศน์คิดว่าปี 3 นิสิตจะไม่ค่อยเครียดเนื่องจากลงภาคไปแล้ว ทำให้สามารถจัดตารางสอบได้เอง จึงสามารถจัดเวลาสอบวิชาภาควิชาอื่น ๆ ให้เหลือภาษาอังกฤษได้ จึงมีเวลาดูหนังสือสอบทุก ๆ วิชามากขึ้นรวมทั้ง EAP ด้วย

ต่อคำถามที่ว่า สุทัศน์คิดอย่างไรกับการประเมินผลที่มีคะแนนเก็บ 40% และคะแนนสอบ 60% สุทัศน์บอกว่าดี เพราะการเก็บคะแนนย่อย ๆ บ่อย ๆ ทำให้ได้เตรียมตัวขยันเรียนอยู่เสมอ และแก้ตัวให้ดีขึ้นได้ถ้าพลาด แต่สุทัศน์ค่อนข้างมีปัญหากับการทำ Presentation เพราะเขาไม่ค่อยกล้าพูด พูดตะกุกตะกักมาก อาย เสียความมั่นใจในตัวเอง ยิ่งเมื่ออาจารย์ถามปัญหาเขา เขาจะฟังไม่รู้เรื่อง และทำให้มีปัญหากับการตอบด้วย

ในการเรียนปีที่ 3 ในเทอม 1 และเทอม 2 สุธัทสน์เล่าว่าเขาได้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเทอมที่ 2 ของปีที่ 3 สุธัทสน์เรียนวิชา Lab 4 ตัว เขาต้องใช้ภาษาอังกฤษค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และตำราภาษาอังกฤษเพื่อทำรายงาน Lab ในส่วนความรู้ทางทฤษฎี และการวิจารณ์ผลการทดลอง นอกจากนี้สุธัทสน์ยังเรียนวิชา Polymer Processing และ Polymer Properties ที่ทำให้ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการอ่านตำรา มากขึ้น เขาเล่าว่าเวลาอาจารย์สอนจะใช้เอกสารคำสอนภาษาไทย แต่ไม่ละเอียด การอ่าน ตำราภาษาอังกฤษจะทำให้รู้หลักการและเหตุผลได้ดี ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ในการทำ ข้อสอบได้ดี สุธัทสน์คิดว่าเขาใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาในภาคประมาณ 40% ของการเรียนทั้งหมด และเขาคิดว่าในชั้นปีที่ 4 เขาจะยังคงใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาวิชาของภาคต่อไป ซึ่งน่าจะทำให้เขาได้พัฒนาทักษะในการอ่านมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตาม ทักษะทาง ภาษาที่สุธัทสน์หนักใจคือการฟังและการพูด ซึ่งสุธัทสน์คิดว่าน่าจะส่งเสริมให้นิสิตคณะ ของเขาเรียนเป็นวิชาเลือกต่อไป

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้ถามสุธัทสน์ว่า การเรียน EAP ช่วยให้สุธัทสน์อ่านตำราในสาขา วิชาของตนได้ดีขึ้นไหม สุธัทสน์ตอบว่า “มีบ้างครับ ผมเคยเห็นประโยชน์ที่ขึ้นต้นด้วย Adv หรือกริยาในการอ่านตำราของผม แล้วจำได้ว่า EAP ก็มีสอน FE ก็มี ผมเลยย้อนไปดู โครงสร้างนั้นใหม่ ทำให้เข้าใจได้ดีขึ้นว่าจะอ่านยังไงให้เร็วขึ้น และจับใจความได้ดีขึ้นด้วย เมื่อก่อนเวลาเรียน FE คงไม่ได้สนใจเพราะยังไม่ได้เจอการใช้จริง ๆ มาก พอมาเจอ เลยเห็น ประโยชน์ครับ”

จากการพูดคุยกับผู้สอน สุธัทสน์เป็นผู้เรียนที่เงียบ ไม่ค่อยอาสาตอบหรือทำกิจกรรม ในห้อง (สอดคล้องกับสุธัทสน์ที่ให้ข้อมูลว่ามีแต่ปองพล รัตนา และขอพร ที่ชอบตอบเสมอ และขยันทำงานมาก่อนเข้าเรียน) แต่เขารับผิดชอบดี มาเรียนสม่ำเสมอ แรก ๆ จะไม่ค่อย เอาใจใส่ในการเรียนนัก แต่ค่อย ๆ มีพฤติกรรมดีขึ้น ส่งงานครบ คะแนนเก็บอยู่ในระดับ ก่อนข้างดี พื้นฐานไวยากรณ์และโครงสร้างของเขายู่ในระดับดี เมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่ ในห้องเรียน ทำให้ทักษะการเขียนของเขายู่ในระดับก่อนข้างดี และดูเขามีความมั่นใจใน ทักษะอ่านและเขียนมากกว่าทักษะฟังและพูด

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 8: สุทัศน์

สุทัศน์เป็นกรณีศึกษาของผู้เรียนที่มีความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิต เขาคิดว่าเขามีทัศนคติเชิงบวกกับการเรียนในภาพรวมไม่ว่าจะเป็นวิชาไหน ทั้งนี้เพราะครอบครัวไม่เคยกดดันเรื่องการเรียน ไม่ได้ตั้งความคาดหวังว่าจะต้องได้คะแนนสูง ให้อิสระในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จึงทำให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจแก้ปัญหาเอง อันส่งผลให้เขามีทัศนคติเชิงบวกกับตนเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์และความภาคภูมิใจในตัวเอง นอกจากนี้ครอบครัว สุทัศน์ได้กล่าวถึงอิทธิพลของครูว่ามีอยู่มาก ในความคิดของเขาครูที่ดีจะมีวิธีอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยเทียบเคียงกับประสบการณ์จริง ทำให้เรื่องที่ยากเข้าใจได้ง่าย และผู้เรียนสามารถจำได้ดี สำหรับเขา เขาได้ครูสอนวิชาเคมีที่ดีมาตลอดในชั้นมัธยมปลาย ทำให้เขาชอบเคมีมาก และเลือกเรียน Polymers เขาทำคะแนนในวิชาเคมีได้ดีมาก มีความเชี่ยวชาญจนเป็นที่กล่าวขวัญถึงในหมู่เพื่อน อีกทั้งยังชอบค้นคว้าเพิ่มเติมจากตำราต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย เทคนิคในการเรียนให้ได้ผลที่สุทัศน์ใช้คือ การเข้าเรียนเอง เพื่อฟังคำบรรยายและทำความเข้าใจ การจดคำบรรยายตามความเข้าใจตนเองเป็นสิ่งสำคัญมาก และการทำเช่นนั้นยังจะทำให้ทราบว่าตัวเองไม่เข้าใจอะไร เพื่อการศึกษาเพิ่มเติมแต่นั้น ๆ ในส่วนของการประเมิน เขาจะใช้ความเข้าใจเป็นตัวประเมินหลัก และคะแนนที่ได้เป็นตัวประเมินรอง ซึ่งหมายถึงการที่เขาให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนรู้มากกว่าแรงจูงใจภายนอกในรูปคะแนนที่สูง

ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สุทัศน์ได้แสดงพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิชาของคณะของเขา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความเชื่อของผู้เรียนในการเรียนรู้มีส่วนสำคัญมากในการกำหนดพฤติกรรม สุทัศน์เป็นผู้ที่มีความชอบวิชาทางสายวิทยาศาสตร์และเชื่อว่ามีค่าสำคัญ สุทัศน์จึงใช้เวลาและความพยายามส่วนมากกับการเรียนวิชาต่าง ๆ ของคณะ มากกว่าวิชาภาษาอังกฤษที่สุทัศน์ใช้เป็นเครื่องมือในการหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาเฉพาะ ในส่วนที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ สุทัศน์จะสนใจธรรมชาติของการเรียนการสอน และเนื้อหาวิชาของ EAP มากกว่า FE ทั้งนี้เพราะ EAP เน้นการใช้ภาษาเพื่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาสายวิทยาศาสตร์ ซึ่งใกล้เคียงกับความต้องการใช้ภาษาจริงของสุทัศน์มากกว่า FE ที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป และเน้นเรื่องความถูกต้องของภาษาซึ่งเป็นเรื่องที่สุทัศน์คิดว่าไม่สำคัญนัก และเป็นเรื่องที่เขาไม่ถนัด ใน

ประเด็นนี้เราจะเห็นได้ว่า ความเชื่อเรื่องความสามารถของตนเองในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับผลของการเรียนรู้อย่างมาก เพราะเมื่อสุทัศน์เชื่อว่าเขาสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาเฉพาะได้ เขาจะทำบ่อย ๆ มั่นใจมากขึ้นเรื่อย ๆ และส่งผลให้ทำซ้ำเรื่อย ๆ จนเกิดการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่สุทัศน์สนใจการทำงานของภาษาอังกฤษมากขึ้นเมื่อมีประสบการณ์การใช้ภาษามากขึ้น

โดยภาพรวม สุทัศน์เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับค่อนข้างสูง มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง เขาสามารถเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมมหาวิทยาลัย สังคมหอพักนิสิต และสังคมเมืองได้อย่างดี เขาเรียนรู้ที่จะจัดการบริหารเวลาเพื่อให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบได้อย่างดี รวมทั้งการค้นพบจุดสมดุลที่ทำให้เขาอยู่ในระบบได้อย่างมีความสุข

กรณีศึกษาที่ 9: ขอพร

ขอพร..... ภาษาต้องฝึกใช้มากๆ เวลาเราออกไปทำงาน เราต้องใช้ภาษา เราไม่ได้ไปทำ
ข้อสอบให้เขาดู...

ขอพรจบการศึกษาจากโรงเรียน สอญ. กรุงเทพมหานคร ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4 ในวิชาภาษาอังกฤษใน 2 ปี สุกท้ายในโรงเรียนดังกล่าว (ขอพรเป็นเด็กสอบเทียบจึงใช้เวลาเรียนในชั้นมัธยมปลายเพียง 2 ปี) เมื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษ 58 ในมหาวิทยาลัยเธอเริ่มเรียนภาษาอังกฤษในชั้นปีที่ 2 ได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 C+ ขอพรบอกว่าเวลาเรียนภาษาอังกฤษบ่อยครั้งรู้สึกเบื่อเพราะว่าเรียนเท่าไรก็ไม่สามารถเขียนและพูดได้เสียที อยากใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชอบดูภาพยนตร์และฟังเพลงต่างประเทศ ในความคิดของผู้เรียน ผู้สอนคือผู้กำหนดเป้าหมายในการเรียน กำหนดว่าจะเรียนอะไรอย่างไร และใช้เวลาเท่าไร ผู้สอนที่ดีต้องสามารถทำให้นิสิตขยันได้และต้องคอยให้ความช่วยเหลือนิสิตอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามก็ขอพรคิดว่าผู้เรียนมีหน้าที่วิเคราะห์ปัญหา และหาวิธีแก้ปัญหาเอง ผู้สอนไม่ใช่ผู้ประเมินผู้เรียน ไม่ใช่ผู้ที่คอยจัดหาแบบฝึกหัดและทดสอบผู้เรียนบ่อยๆ รวมทั้งไม่อาจทำให้ผู้เรียนเรียนได้ดีได้ ขอพรไม่ทราบว่าคุณเองมีความสนใจอะไร แต่ทราบคิดว่าตนเองมีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ เมื่อนิสิตได้รับงานคืนจากผู้สอน นิสิตจะสนใจศึกษาข้อผิดพลาดของตนเอง เรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น และพยายามไม่ทำผิดซ้ำอีก ในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ขอพรมักเงยบเพราะกลัวอายเมื่อทำผิด นิสิตไม่ชอบลองผิดลองถูกในการเรียน ไม่รู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด ในความคิดของนิสิต การเรียนภาษาอังกฤษให้ได้ดี ไม่ได้อาศัยความจำและการท่องจำเป็นส่วนสำคัญ แต่อาศัยการได้ใช้อยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตาม ขอพรรับว่าไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเท่าที่ควร ในส่วนที่เกี่ยวกับ แรงจูงใจในการเรียน ขอพรทราบว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุกๆ ด้านของตนเอง ความชอบหรือไม่ชอบภาษาอังกฤษไม่เกี่ยวข้องกับคะแนนที่ได้ แต่เธอคิดว่าการเรียนภาษาอังกฤษไม่เก่งเป็นปมด้อย ซึ่งทำให้ขาดความมั่นใจในตนเอง ขอพรคิดว่าตนเองไม่หลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียนภาษาอังกฤษ อยากได้กำลังใจในการเรียนในรูปแบบคำชม และข้อมูลย้อนกลับที่ดีจากผู้สอน เธอเชื่อมั่นว่าถ้า

เธอพยายามจะเรียนภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น (ขอพร: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วย ตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 2543)

ผู้วิจัยสนใจขอพรตั้งแต่เริ่มเข้าสอนในครั้งแรกๆ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมในห้องเรียนของเธอแตกต่างจากเพื่อนร่วมห้องคนอื่นๆ ในขณะที่เพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ช่างคุย และไม่ค่อยจริงจังกับการเรียนภาษาอังกฤษเท่าไร ขอพรเป็นเด็กที่ค่อนข้างเงียบ ไม่สูงถึงพูดคุยกับใครนักในเวลาเรียน ตั้งใจฟัง คอยสบตาครูเมื่อครูถามคำถามในขณะที่สอนและจะพยายามตอบคำถามเสมอ ๆ นอกจากนี้เธอยังแสดงว่าเธอจริงจังกับการเรียนกว่าคนอื่น ๆ โดยการมาถามคำถามเกี่ยวกับการบ้านที่ให้กำหนดส่ง และลักษณะงานที่ผู้สอนต้องการ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนต่อมาผู้วิจัยพบว่า ขอพรเป็นผู้เรียนที่รับผิดชอบ และตรงเวลาเสมอในการส่งงาน เธอจะเป็นผู้เรียนคนแรกๆ ที่มาส่งงานเมื่อถึงกำหนด นอกจากนั้นเธอจะเป็นคนที่ครูสามารถถามได้ว่า ครั้งที่แล้วเราทำอะไรกันในห้อง และครั้งนี้ครูสั่งให้ทำอะไร มีหลายครั้งที่ผู้สอนสั่งงานให้ผู้เรียนในห้องไปเตรียมตัวมาก่อนสำหรับการเรียนในวันถัดไป แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะลืม (หรือไม่ได้ใส่ใจ) และจะบอกผู้สอนว่าผู้สอนจำผิด ผู้สอนจะตรวจสอบคำสั่งในการทำงาน กับขอพรได้เสมอว่าตรงกับที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ในแผนการสอนหรือไม่ และเนื่องจากการที่ขอพรใส่ใจกับคำสั่งของครูในการเตรียมงานมาก่อน ขอพรจะมีคำตอบเมื่อครูถาม และจะช่วยให้ชั้นเรียนไม่เงียบ เธอจะช่วยให้เกิดการเริ่มพูดคุยเรื่องเกี่ยวกับบทเรียนได้เสมอในรูปแบบคำถามหรือคำตอบ หรือความเห็นส่วนตัว ซึ่งในประเด็นนี้ เธอทำให้ผู้วิจัยเริ่มสนใจเธอเป็นพิเศษ

จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับเธอหลังเลิกเรียนในเวลาต่อมา เวลาเธอช่วยขนอุปกรณ์การสอนไปส่งที่ห้องพัก ผู้วิจัยได้ทราบว่าเธอเคยเรียนที่มหาวิทยาลัยมาแล้ว 1 ปี ในคณะวิทยาศาสตร์ วิชาเอกเคมี ในการพูดคุยถึงเรื่องนี้ เธอจะคุยให้ฟังถึงชีวิตการเรียนของเธอที่ _____ และเปรียบเทียบบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้วิจัยฟังอย่างน่าสนใจ ผู้วิจัยจึงคิดว่า เธอเป็นคนที่ช่างคิดวิเคราะห์พอสมควร น่าจะนำมาเป็นกรณีศึกษาได้กรณีหนึ่ง

ในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (1 กุมภาพันธ์ 2544) ขอพรเล่าว่า “หนูจบจากสายปัญญาแล้วก็ไปสอบเอ็นท์ ดิค _____ เรียนเอกเคมีอยู่ 1 ปีชอบมาก แต่แม่บอกว่าอยากให้อยู่ _____ (คงยึดติดสถาบันมังคะ) ตัวเองไม่อยากย้ายเพราะอยู่ที่นั่นชอบอยู่

แล้ว เลยกคิดว่าจะไม่เอ็นท์ใหม่ กะว่าจะไม่บอกแม่เมื่อถึงเวลาสอบเอ็นท์ แต่พอดีเพื่อนสนิท มาบ้าน เอาใบสมัครมาให้ แม่เลขรู้ เลขต้องไปเอ็นท์อีก 1 รอบ สอบเฉพาะรอบเดือน ตุลาคมได้คะแนนมาเลือกเกสซ์ และเลือกเป็นอันดับ 3 ติดอันดับ 3 ที่นี้ พ่อแม่ขอให้เลือกอยู่ ที่นี้ หนูเข้าใจว่าเคิมพ่อแม่เขาคงจะคุยไม่ได้เต็มปากมั้งกะว่าลูกเรียนอยู่ที่ไหน พอมาอยู่ที่นี้ เขาคงรู้สึกดีขึ้น” พอถึงตรงนี้ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้เรียนพูดถึงความแตกต่างระหว่างที่นี้ และ มหาวิทยาลัยเคิมตามที่เธอรับรู้ เธอเล่าว่า “ที่มหาวิทยาลัยเคิมหนูเลือกเรียนเคมิเลยตั้งแต่ปี 1 ทำให้การเรียนเขาจะลึกไปเลย ไม่ต้องเรียนเยอะเหมือนที่นี้ ที่นี้สอนเยอะมากโดยเฉพาะใน ปีที่ 1 เขาไม่สนใจว่าเราจะเรียนรู้อะไรหรือไม่ สอนไม่ทันเขาก็เร่งสอนจนทัน หนูเคยสงสัยว่า ทำไมที่นี้สอนมากขนาดนี้ การบ้านก็เยอะ พอการบ้านเยอะเด็กก็ลอกกัน เด็กเรียนไม่รู้เรื่อง เพราะเยอะและเบื่อ เรียนไปก็ไม่ได้ผล มีประโยชน์อะไร สิ่งที่เราเรียนมาเยอะ เรียนแล้วไม่ได้ใช้ก็เบื่อ ทำไมต้องเน้นเยอะเข้าไว้ ส่วนเรื่องวิธีสอน หนูคิดว่าเพราะเด็กที่มหาวิทยาลัย เคิมอาจไม่เก่งเท่าที่นี้ อาจารย์จะถามผู้เรียนก่อนว่ามีใครสอบเทียบมาบ้าง พอคิดตอนหนูเรียน มีเด็กสอบเทียบมาก อาจารย์จะสอนช้า ๆ ให้เราเข้าใจ เขาจะอธิบายด้วยวิธีง่าย ๆ อาจารย์ เป็นกันเอง ชั้นเรียนจะค่อนข้างเล็ก มีเด็กประมาณ 50 คน พอสอนจบแต่ละเรื่องจะมี แบบฝึกหัด 1 ชุด 100 ข้อ เรียงจากง่ายไปยาก ง่ายเราทำได้ เราจะเริ่มมีกำลังใจทำต่อไปอีก เรื่อย ๆ พอมีปัญหาเราถามอาจารย์ได้ (ทั้งอาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ที่ปรึกษา) เพราะ อาจารย์จะอยู่ประจำตลอด พบได้ง่าย หรือไม่อาจารย์จะให้เวลาที่อาจารย์อยู่ Office ไว้ให้ ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะให้เราไปหา แต่ที่นี้ตามประสบการณ์หนู อาจารย์คิดว่าเด็กที่นี้ต้องเก่ง จะไม่ถามความรู้พื้นฐานก่อนสอนเลย ชั้นเรียนใหญ่พอ ๆ กัน บางครั้งที่มีปัญหาหนูอยาก พบอาจารย์ หนูจะมีปัญหาเพราะว่าเวลาที่อาจารย์ว่างไม่ตรงกับหนู อาจเป็นเพราะอาจารย์ สอนมาก เด็กที่นี้เยอะกว่าที่เคิมที่หนูเรียนคะ ส่วนในวิชาที่เป็น Lecture ที่โน่นจะมีเด็ก ประมาณ 100 คน แต่ที่นี้จะมีเด็กประมาณ 300 คน อาจารย์ที่นี้ “ปิ้งแผ่นใส” ไว้มาก ที่โน่น มี “ปิ้งแผ่นใส” เหมือนกันแต่ยังไม่เท่า ทำให้พอตามทัน แต่ทั้ง 2 ที่จะมีเอกสาร และ หนังสืออ้างอิงไปค้นต่อนอกห้องเรียนเหมือนกัน แต่ปี 1 ที่โน่นจะมีหนังสือเก่าจากรุ่นพี่ มาก ทำให้ได้ไปศึกษาเพิ่ม และไม่ค่อยมีปัญหาเพราะจดทัน และข้อสอบอัตรณ์ที่โน่นจะ เน้นความเข้าใจ และประยุกต์มากกว่าความจำทั้งในวิชาเคมิ ชีวะ ฟิสิกส์ ที่นี้หนูมีความ รู้สึกว่าข้อสอบส่วนมากกว่าเน้นการจำ เช่น ข้อสอบเคมิ ที่นี้จำได้จะตอบได้ ไม่จำเป็นต้อง เข้าใจก็ได้ เช่น จำสูตรได้ก็แทนค่าออกมาเลย มีข้อสอบเลือก ABCD 50% ถูก/ผิด 20% และ

และปลายเปิด 30% ในความคิดของหนูกการทำข้อสอบที่โน่นจะต้องอาศัยความสามารถ เชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจหลายส่วนมารวมกันเพื่อแก้ปัญหา ไม่ได้อาศัยความจำเป็นหลัก ทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ เพราะอะไร ๆ ก็ต้องจำถึงจะได้คะแนนดี”

ผู้วิจัยได้ถามขอพรถึงเรื่องการเรียนภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยเค็มที่เธอเคยเรียน ขอพรเล่าว่า ที่โน่นปี 1 เรียนภาษาอังกฤษ 2 ตัว (บังคับ) วิชาแรกเป็นพื้นฐานทั่ว ๆ ไป 4 ทักษะ แต่วิชาที่ 2 บังคับแต่มีให้เลือกว่าจะเรียนการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง หรือ Study Skills “หนูเลือก Study Skills มีคนเรียน 15 คนเท่านั้น ค่ะ หนูชอบวิธีการเรียนใน วิชานี้มาก เรามีการเรียนอาทิตย์ละ 1 ครั้งๆละ 2 ชั่วโมง ทุก ๆ คาบนิสิตจะมาเข้าชั้นเรียน พบครูประมาณครึ่งชั่วโมง ก่อนที่จะแยกย้ายกันไปทำงาน ลักษณะงานจะมี 2 ประเภทคือ ประเภทที่ครูกำหนดให้ไปอ่าน-แปล หรือเขียนแสดงความรู้เกี่ยวกับแบบที่อาจารย์ให้เขียน Log ใน FE II นะคะ พอนิสิตทำเสร็จจะใส่วันที่ ใส่แฟ้มไว้ บางครั้งอาจมีงานกลุ่มด้วย นอกจากงานที่อาจารย์กำหนดแล้ว จะมีประเภทงานที่นิสิตทำเองตามความสนใจโดยการ แยกเป็น การอ่าน การเขียน การฟัง และการพูด ในแฟ้ม เช่น บางคนชอบการพูด จะไป สัมภาษณ์ฝรั่ง อัดเทปมาให้อาจารย์เป็นงานส่ง ทุกๆ 2 อาทิตย์ ครูจะขอตรวจงานจากแฟ้ม งานประจำตัวเด็กแต่ละคน เพื่อดูความก้าวหน้าในงาน ในการตรวจดูความก้าวหน้านี้ ครูจะ คุยกับเด็กเป็นส่วนตัว ทุกคน คนละประมาณ 20 นาที เพื่อพูดถึงปัญหาในการทำงานและให้ คำปรึกษา ครูใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ หนูชอบการที่ครูกับเด็กได้คุยกันบ่อยๆ เพื่อ ถามว่ามีปัญหาอะไร หนูอยากให้ครูสนใจเด็กเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้เด็กได้ลองใช้ภาษา ลองฝึกลองถูกโดยมีครูช่วยก่อน ถ้าจะให้ไปลองฝึกลองถูกในห้องต่อหน้าคนมากๆ จะอาย เมื่อทำผิด และมีคนจ้องดูอยู่ ถ้าได้เจอครูบ่อยๆ จะดีมากเลยคะ” ผู้วิจัยได้ถามต่อไปเกี่ยวกับ เรื่องการให้คะแนนในการเรียน Study Skills ขอพรเล่าว่า “มีการให้คะแนนเข้าเรียน 10% และสอบ 30% นอกนั้นเป็นคะแนนที่ให้กับการทำงานสม่ำเสมอ โดยการตรวจจากแฟ้ม งาน และการพูดคุยกับผู้เรียน (60%)” ครูผู้เรียนทำงานครบไหม มีการเรียนรู้หรือพัฒนา ใหม หนูคิดว่าหนูได้เรียนรู้มากในการทำแบบนี้ ภูมิใจและชอบด้วย หนูยังเก็บแฟ้มงาน ของหนูไว้เลยคะ ถ้าเราเรียนแบบนี้เราจะได้ใช้ภาษามากขึ้น หนูคิดว่าภาษาต้องฝึกใช้มาก ๆ เวลาออกไปทำงาน เราต้องใช้ภาษา เราไม่ได้ไปทำข้อสอบให้เขาดู”

จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยเดิม และที่นี้ความรู้สึกของขอพรที่มีต่อวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ขอพรเป็นผู้เรียนประเภทที่ชอบใช้ความคิด วิเคราะห์ เชื่อมโยง และปฏิบัติมากกว่าผู้เรียนที่ชอบท่องจำ ซึ่งลักษณะดังกล่าวน่าจะทำให้เธอเป็นผู้เรียนภาษาที่ดีได้ ถ้าเธอหาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกเมื่อที่เธอมักกับวิชานี้ เพราะเรียนเท่าไรก็ไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ดี ทำให้ผู้วิจัยอยากทราบถึงประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของเธอ เธอเล่าว่า “หนูอยู่โรงเรียน อ. ภาษาอังกฤษควรจะเก่งใช่ไหมคะ เรียนตั้งแต่อนุบาลถึง ม. 3 เลย แต่ภาษาอังกฤษไม่ได้มาตั้งแต่เด็ก ๆ ที่อัสสัมชัญเรียนอังกฤษเยอะมาก มีการบ้านเยอะมาก ไม่ชอบเพราะมีมาก จนน่าเบื่อ วิชาภาษาอังกฤษไม่น่าสนใจเลย เนื้อเรื่องการอ่าน น่าเบื่อมาก อาจารย์อยากสอนไปหมดทุกอย่าง หนูเบื่อ ม. 2 เกรคได้น้อย ที่บ้านจะให้เรียนพิเศษวิชานี้ หนูไม่เรียนเลย เพราะที่โรงเรียนก็สอนมากเกินไปอยู่แล้ว พอหนูมาเข้าโรงเรียน ส. ตอน ม. 4 หนูพูดได้เลยว่าเกลียดภาษาอังกฤษสุดๆ ม. 4 มีเรียนหนังสือเล่มเดียวชื่ออะไรจำไม่ได้ ค่ะ อาจารย์จะสอนแปลศัพท์อย่างเดียว ทั้ง ๆ ที่ศัพท์ก็มีความหมายให้แล้วในหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ ครูจะอ่านแปลกับเด็ก น่าเบื่อ ครูน่าจะให้เด็กไปอ่านเป็นการบ้านก็ได้ ที่แ่กว่านั้นคือ อาจารย์ชอบสอนผิด ๆ หนูรู้ว่าผิด ไม่ยอม อาจารย์จะโกรธ แล้วชอบพูดว่าอะไร เธอจะมารู้ดีกว่าฉันได้อย่างไร หนูรู้สึกว่าอาจารย์ใหญ่มาก รู้สึกไม่ดีกับอาจารย์เลย เมื่ออาจารย์สอนน้อยมาก พื้นฐานก็จะแยกว่าเดิมมาก แต่โรงเรียนรัฐบาลข้อสอบง่าย เลยได้ 4 แต่รู้ว่าภาษาอังกฤษไม่ดีค่ะ พอจะสอบเอ็นท์ ม. 5 เทอม 2 จะเริ่มไปเรียนพิเศษบ้าง แต่ไม่ชอบ ไม่เห็นสอนอะไรเลย มีแต่ศัพท์ให้จำๆ เลยมาดูหนังสือเอง พยายามทำข้อสอบรวบรวมคำศัพท์สำหรับเอ็นท์ ท่องทุกวัน จำอย่างเดียว และพยายามไปหาศัพท์ยาก ๆ ที่ทำหายจากเพื่อน ๆ ที่เรียนพิเศษที่อื่นมาอ่าน เตรียมตัว 1 เทอม”

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ให้เธอพูดถึงประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของเธอในปัจจุบัน เธอเล่าว่า “FE I เน้นไวยากรณ์เยอะมาก การเขียนจะเขียนแบบเป็นทางการ อาจารย์จะสอนเนื้อหา ไม่นเน้นการใช้ ไม่มีคุยสนุก น่าเบื่อ ส่วนเนื้อหาไม่ยาก แต่ไม่ตรงกับความต้องการของหนู พอเรียน FE II มีเนื้อหาอย่างอื่นที่น่าสนใจมาเพิ่มบ้าง มีการใช้ภาษาโต้ตอบ และฝึกใช้บ้าง ทำให้รู้สึกดี และบรรยากาศ relaxed ไม่เครียด สำหรับหนู หนูคิดว่าในห้องดีแล้ว แต่หนูอยากให้อาจารย์พบเด็กแต่ละคนนอกห้องบ่อยๆ เพื่อจะได้คุยกันว่ามีปัญหาอะไรในการเรียน เด็กจะได้ลองใช้ภาษากับอาจารย์เป็นการลองผิดลองถูกที่ไม่อาย

เมื่อทำผิด FE I กับ FE II หนูมีวิธีการเรียนเหมือนกันคือ งานส่วนมากจะทำเอง พยายามไม่ลอก เพราะจะจำได้ดี เวลาอาจารย์ให้เตรียมอ่านอะไรมาก่อนเข้าห้อง จะเตรียมมา เวลาเรียนจะตั้งใจเรียนแต่ไม่กลับไปทบทวน ก่อนจะเขียนจะศึกษาเอกสารอื่น ๆ ที่อาจารย์แจกไปก่อน เรื่องวิธีการเขียนที่ดี และไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้อง พอได้งานคืน จะคิดว่าผิดอะไรทำไมผิด พยายามแก้หรือถ้าไม่เข้าใจจะถามอาจารย์ จะใช้เวลาทำงานเกี่ยวกับภาษาอังกฤษอย่างน้อย 6 ชั่วโมง/อาทิตย์ ถ้าเรียนอย่างนี้หนูจะดูหนังสือก่อนสอบไม่มาก ถ้าสอบวันเสาร์จะดูวันศุกร์กลางคืน” ผู้วิจัยถามขอพรต่อเรื่องวิธีแก้ปัญหาในวิชาภาษาอังกฤษ ขอพรตอบว่า “ถามเพื่อนค่ะ ถามคนอื่น ๆ ที่เรียนแล้ว เพราะคณะหนูเรียนภาษาอังกฤษปี 2 คนอื่นๆเขาเรียนกันก่อน บางทีถามปี 2 ด้วยกัน บางทีถามปี 1 นื่อง ๆ ที่กลุ่ม ท...-ป... (ชื่อโรงเรียน 2 โรงเรียน) หนูไม่รู้สึกไม่ดีเมื่อถามน้องเพราะกลุ่มนี้เรารู้จักกันดี สนิทกันมากค่ะ บางทีหนูใช้พจนานุกรมอังกฤษ-อังกฤษ ของ Oxford ค่ะ ส่วนหนังสือที่ใช้ค้นคว้าวิชาภาษาอังกฤษมีไม่มากค่ะ เพราะไม่ค่อยสนใจวิชานี้ จริง ๆ แล้วต้องบอกว่าไม่ชอบแต่อยากทำให้ดีค่ะ”

ผู้วิจัยต้องการทราบต่อไปว่า ขอพรเรียนวิชาที่ตนเองชอบมากที่สุดด้วยวิธีการเรียนเดียวกันหรือไม่ ขอพรเคยเล่าให้ฟังครั้งหนึ่งว่า ตอนอยู่ ม. ปลาย เธอชอบเคมีมาก อาจารย์สอนเข้าใจ จะเรียนจบด้วยตัวเองก่อนที่โรงเรียนจะสอนจบ เธอไปเรียนพิเศษข้างนอกเพิ่มเองด้วย เพราะโรงเรียนสอนน้อยมาก พอมาอยู่ที่นี้เธอเล่าว่า “หนูอ่านเคมีบ่อยกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะชอบ เราอยากรู้เพิ่มตรงไหนก็ไปหาเพิ่มเองจาก Text ภาษาอังกฤษ บางที่อาจารย์ไม่ได้สอนเรื่องนั้น แต่เราสนใจเลยไปหาอ่านเอง อาจเป็นเพราะเราเรียนมาก่อนเป็นวิชาเอกที่มหาวิทยาลัยเดิม ค้นคว้าด้วยภาษาอังกฤษประมาณ 20% ของทั้งหมดได้ค่ะ”

จากข้อมูลที่ขอพรเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนของเธอทั้งในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาเฉพาะ เราจะเห็นประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนหลายประเด็นด้วยกัน ประเด็นที่หนึ่งคือ เนื้อหาของสิ่งที่สอนและเรียนในเชิงปริมาณ ขอพรเล่าว่า “ตอนอยู่โรงเรียน อ. เรียนภาษาอังกฤษเยอะมาก เบื่อ อยู่ที่นี่เรียนเยอะมาก เรียนแล้วไม่ได้เอาไปใช้เรียนแล้วเบื่อก” หรือ “เรียนเยอะมาก พอมีเนื้อหาเยอะ อาจารย์จะรีบสอน เขาไม่สนใจว่าจะเรียนรู้เรื่องใหม่ สอนไม่ทันก็เร่งสอน” หรือ “อาจารย์ปิ้งแผ่นใสเร็วมาก ตามไม่ทัน” และ “การบ้านเยอะมาก เบื่อ” หรือ “การบ้านเยอะมาก เด็กลอกกันได้ประโยชน์อะไร” หรือในทางตรงกันข้าม “พอมานั่น ม. ปลาย เกือบภาษาอังกฤษสุดๆ เรียนหนังสือเล่มเดียว สอนน้อยมาก พื้นฐานน้อยลงกว่าเดิมมาก” สืบเนื่องจากประเด็นเรื่องปริมาณของ

เนื้อหาที่สอน คือ ประเด็นที่สองเรื่องวิธีการสอน ซึ่งบางส่วนได้กล่าวไว้ในประเด็นแรกแล้ว เช่น “อาจารย์จะรีบสอน ปิ้งแผ่นใสเก่งมาก เร็วมาก... เร่งสอน เขาไม่สนใจว่าจะเรียนรู้เรื่องใหม่” หรือ “อาจารย์จะสอนแปลศัพท์ นำเบื้อ” หรือ “อาจารย์อยากสอนไปหมดทุกอย่าง” หรือ “อาจารย์สอนผิดๆ” หรือ “อาจารย์สอนเนื้อหาอย่างเดียว ไม่มีคุยสนุก นำเบื้อ” ประเด็นที่สามคือ ความแตกต่างของผู้เรียน ในกรณีของขอพร เธอเป็นผู้เรียนที่ชอบฝึกการใช้ภาษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และชอบเรียนรู้ด้วยตนเอง เธอจึงชอบการเรียนรู้แบบที่เธอได้ฝึกสิ่งที่เธอสนใจ อ่านค้นคว้าเพิ่มสิ่งที่เธอสนใจ ซึ่งประเด็นนี้จะส่งผลถึงประเด็นที่สี่คือ เรื่องการประเมิน ในความคิดของขอพรซึ่งเป็นผู้ที่ชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขอพรชอบการประเมินแบบเน้นกระบวนการ เป็นการประเมินที่เน้นว่าผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน และมองว่าการประเมินผู้เรียน ต้องเน้นที่การพัฒนาของผู้เรียน ดังที่ขอพรแสดงความต้องการว่า รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ควรมีการพบปะพูดคุยกับผู้เรียนเป็นส่วนตัวบ่อยๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา และผู้สอนได้ช่วยในการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียน รวมทั้งประเมินผู้เรียนว่าได้พัฒนาไปมากน้อยแค่ไหนด้วย อันน่าจะ เป็นวิธีการประเมินความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้เที่ยงตรงขึ้น ในความคิดของผู้วิจัยในการประเมินเราน่าจะได้นำวิธีประเมินในลักษณะนี้มาใช้ร่วมกับการประเมินแบบเก่า โดยให้นำหนักของการประเมินแบบเน้นกระบวนการมากขึ้น

วิธีการเรียนของขอพรในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาเคมี แสดงให้เห็นความแตกต่างของระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างน่าสนใจ ในวิชาภาษาอังกฤษขอพรจะทำงานที่ครูมอบหมายครบด้วยตัวเองเป็นส่วนใหญ่ (มีงานบ้างชิ้นได้แก่ บทเรียนการฟัง 4 บท ที่เธอบอกว่าลอกหมด ทั้งนี้คงเป็นเพราะบทเรียนดังกล่าวมีเนื้อหามาก รวมทั้งการที่ขอพรมีปัญหาด้านการฟังด้วย) รวมทั้งมีงานพิเศษคือ ฟังเพลงภาษาอังกฤษ 4 เพลง แล้วเขียนบรรยายสั้นๆ ว่าทำไมชอบ (ขอพรเขียนสั้นมาก 1-2 ประโยคต่อ 1 เพลง) ซึ่งงานทั้งหมดจะครบตามที่ครูกำหนด การค้นคว้าในงานจะมีไม่มากโดยดูจากงานที่ขอพรทำมาส่ง และขอพรก็ได้กล่าวไว้แล้วว่า ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่เธอไม่ค่อยสนใจ จึงไม่ค่อยมีแหล่งค้นคว้า ส่วนในวิชาเคมีที่ขอพรชอบ ขอพรจะริเริ่มเรียนเอง ก่อนที่โรงเรียนจะสอน และไปค้นคว้าหาอ่านเพิ่มเติมเองต่างๆ ที่บางที่อาจารย์ไม่ได้สอนเรื่องนั้นๆ จากข้อมูลนี้เราจะเห็นว่า ขอพรสามารถตัดสินใจว่าจะเรียนอะไร แล้วพยายามเรียนรู้จนบรรลุเป้าหมายของการเรียนที่ตั้งไว้

เองในวิชาเคมี โดยที่มีระดับของการควบคุมจากภายนอกต่ำกว่าในวิชาภาษาอังกฤษ นอกจากนี้การที่ขอพรแสดงความต้องการที่จะให้ผู้สอนพูดคุยกับผู้เรียนเป็นส่วนตัวบ่อย ๆ เพื่อช่วยในเรื่องการพัฒนาการใช้ภาษาของผู้เรียน ก็น่าจะเป็นข้อมูลที่สนับสนุนประเด็นนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เหตุผลประการหนึ่งน่าจะเป็นเพราะขอพรค่อนข้างอ่อนในวิชาภาษาอังกฤษ ดังที่จะเห็นได้จากการที่เธอพูดถึงพื้นฐานที่น้อยของเธอ และจากงานที่ขอพรทำ โดยเฉพาะในงานเขียน และงานฝึกพูดของเธอ เธอมีปัญหาเรื่องพื้นฐานภาษาค่อนข้างมาก ดังเช่นจะได้ยกตัวอย่างงานเขียนของเธอมาประกอบด้วยดังนี้

Thai college students should find work and become more financially independent from their parents for various reasons. One of the main reasons, of course, is that earning one's own money. They are not depend upon parents financially. As I see it, sign of growing up and becoming an adult. And for another thing, they are getting good experience because they have chance to work with others who have useful for future employment. They can apply knowledge learned from textbooks to real situations. In addition, they can contribute extra income to their families. Therefore, they help reduce parents' financial burden. Moreover, they have proud of oneself. They have responsible for assigned jobs. They can know how to spend time and money wisely. All in all, I believe that Thai college students should find work and become more financially independent from their parents.

ถึงแม้ว่าขอพรจะมีปัญหาด้านไวยากรณ์และโครงสร้างค่อนข้างมาก ขอพรก็พยายามเรียนเป็นอย่างดี เธอได้พูดถึงความต้องการในการพัฒนาตัวเองว่า “หนูพอใจกับตัวเองไม่ต่ำกว่า 3 (คะแนนเฉลี่ยในการเรียน) และคิดว่าหนูจะทำได้ดีขึ้นอีก พัฒนาได้อีก” ความคิดของขอพรแสดงให้เห็นถึงการที่เธอเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง จากแบบการประเมิน ตัวเองเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ขอพรประเมินว่าเธอมีความภาคภูมิใจในตัวเองในระดับ 4 (จาก 5) ซึ่งประเด็นนี้ผู้วิจัยได้พูดคุยกับขอพร และได้ทราบว่า ในความคิดของเธอ ผู้ที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองต้องมีความภาคภูมิใจในตัวเองเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุด และต่อคำถามที่ว่าอะไรที่ทำให้เธอภาคภูมิใจ ขอพรกล่าวว่า “สำหรับหนู ความรับผิดชอบ และพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น ในการเรียนหนูจะ

ตั้งเป้าหมายที่ 3 โดยที่ไม่แข่งกับคนอื่น หนูทำได้ เเทมนี้ GPA หนู 3.1 และหนูคิดว่า หนูจะทำได้ดีกว่านี้เรื่อยๆ ถ้าหนูพยายาม” นอกจากเรื่องการเรียน ขอพร เล่าว่าความภาคภูมิใจของเธอเกิดจากการที่เธอได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม โรงเรียน ท...-ป...ในมหาวิทยาลัยนี้ ในฐานะหัวหน้าฝ่ายหญิงชั้นปีที่ 2 มีหน้าที่ร่วมในการจัดกิจกรรมหลายอย่าง ในหลายโอกาสที่เกี่ยวกับศิษย์เก่าของโรงเรียนทั้งสองนี้ เช่น งานแรกพบ รับประทานอาหาร Freshy Night Bye 'Nior และรับประทานอาหาร นอกจากนี้จะมีกิจกรรมวิชาการ มีการจัดติววิชาต่าง ๆ ในกลุ่มศิษย์เก่า 2 โรงเรียน การส่งต่อหนังสือในกลุ่ม พี่ เพื่อน และน้องรหัส ในการทำกิจกรรมเหล่านี้ ขอพรเล่าว่าเธอได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองในการวางแผน ติดตามงาน และประเมินผลงาน ทำให้เธอได้พัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะในการสื่อสาร อีกทั้งยังสามารถบริหารเวลาได้ดีด้วย เธอบอกว่า การทำงานนี้ทำให้เธอภูมิใจและมั่นใจในตัวเองมากขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากขึ้น และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น สำหรับเธอในการทำงานเธอจะเอาผลงานมาวัดว่าทำสำเร็จไหม ในกรณีที่งานสำเร็จเธอจะรู้สึกพอใจ แต่ถ้างานมีปัญหา เธอจะพิจารณาสาเหตุว่าทำไมล้มเหลว หาวิธีแก้ไข และเรียนรู้จากข้อผิดพลาดนั้น ๆ ในความคิดของขอพร การที่เธอได้ร่วมทำงานนี้ ทำให้เธอไม่กลัวที่จะเริ่มทำอะไรใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มมากขึ้น ซึ่งในเชิงการศึกษา ความรู้สึกที่ดีต่อตัวเองลักษณะนี้จะส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาในทุกๆด้านของผู้เรียน และงานพัฒนานิสิตนักศึกษาจะมีเป้าหมายในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักประการหนึ่งคือ ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง

โดยภาพรวม ขอพรคือผู้เรียนที่คิดว่า ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และผู้เรียนมีลักษณะที่หลากหลาย หลากหลายเกินกว่าที่จะเรียนรู้ได้ในลักษณะเดียวกันในกรอบการเรียนการสอนที่ไม่ยืดหยุ่น สำหรับเธอการเรียนรู้มิได้เกิดจากการที่ครูได้สอน แต่มีปัจจัยที่สำคัญๆอีกหลายประการที่มีอิทธิพลสำหรับเธอ การเรียนรู้เกิดขึ้นมากนอกห้องเรียน ทั้งการเรียนรู้ในด้านวิชาการ การเรียนรู้ทักษะชีวิต การเรียนรู้ทักษะการทำงาน และการเรียนรู้ทักษะสังคมที่ทำให้เธอสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า ขอพรจะสามารถพัฒนาตัวเองยิ่งขึ้นในทุกๆด้านได้ถ้าเธอมีคุณลักษณะ ค่านิยม และความเชื่อเช่นที่เธอมีอยู่

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 9: ขอพร

ผู้วิจัยพบขอพรครั้งแรกในเทอมที่ 1 ปีที่ 3 ได้พูดคุยถึงเรื่อง EAP ที่เธอกำลังเรียนอยู่ เธอเล่าว่า เธอชอบ EAP มากกว่า FE เพราะ EAP เน้นเรื่องการใช้ภาษา ความเข้าใจมากกว่าการทำตามกรอบรูปแบบที่บังคับมาก ๆ ของ FE การใช้ภาษาใน EAP เสริมมากกว่า เพราะไม่เน้นไวยากรณ์มาก นอกจากนั้นขอพรคิดว่าทักษะภาษาที่ได้รับการเน้นใน EAP มีประโยชน์มาก ได้แก่ การจับใจความสำคัญมาสรุปประเด็น การทำ Outline การแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะมีประโยชน์มากในการอ่านตำราภาษาอังกฤษในสาขาวิชาของเธอ

ในการพบครั้งที่ 2 ตอนต้นเทอมที่ 2 ปีที่ 3 ขอพรได้เล่าว่าเธอได้เกรด B ในวิชา EAP ผู้วิจัยได้ถามเธอว่าเธอรู้สึกอย่างไรกับวิธีการประเมินผลของรายวิชา EAP ที่มีคะแนนสอบ 60% และคะแนนเก็บ 40% (เพื่อตรวจสอบความรู้สึกที่ดีที่เธอเคยมีต่อการทดสอบแบบเน้นกระบวนการ) เธอตอบว่า “รู้สึกดีขึ้น หนูคิดว่า Fair เข้าเรียนสม่ำเสมอ ทำงานส่งครบ ตั้งใจเรียน ได้รางวัล และนอกจากรางวัลที่เป็นคะแนน การให้ความสนใจสม่ำเสมอยังทำให้หนูเข้าใจดีขึ้น มีความมั่นใจในการใช้ภาษา และไม่ต้องเตรียมตัวมากเวลาสอบด้วย” ผู้วิจัยถามขอพรต่อไปว่า มีความรู้สึกต่างกันไหมในการเรียน FE และ EAP ขอพรตอบว่า “รู้สึกจริงจังขึ้นในการเรียน EAP ค่ะ แต่ก่อนตอนเรียน FE ถ้าอ่านภาษาอังกฤษไม่เข้าใจจะปล่อยไป แต่พอมาเรียน EAP อ่านภาษาอังกฤษแล้วต้องให้เข้าใจ เพราะเราต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะของเรามากขึ้น ปล่อยไปไม่ได้ ปี 3 ในการเรียนวิชาภาค หนูต้องใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น อาจารย์ที่คณะก็ผลักดันให้ค้นคว้า เช่น วิชา Lab มี 4 ตัวค่ะ หนูต้องอ่าน Text และหาข้อมูลจาก Internet เพื่อมาทำส่วนความรู้ทางทฤษฎีและวิจารณ์ผลที่ได้ EAP ช่วยมากในเรื่องการเชื่อมโยงความคิดและสื่อสารความคิดทั้งทางด้านการเขียนและการพูด หนูรู้สึกว่าการที่เราทำบ่อย ๆ เราจะอ่าน Text ได้ง่ายขึ้น เพราะเรามีความมั่นใจสูงขึ้นค่ะ ในการเรียน Lab หนูต้องขยันสม่ำเสมอ เพราะ Lab มีคะแนนเก็บ 60% และคะแนนสอบ 40% ช่วยมากเรื่องทำให้เราขยันสม่ำเสมอ และได้ฝึกภาษาอังกฤษมากเพื่อให้ทำงาน Lab ได้ดีค่ะ มีวิชาภาคอีก 2 วิชาที่หนูใช้ภาษาอังกฤษช่วยในการเรียน คือวิชา Polymer Properties และ Polymer Processing จริง ๆ มีตำราภาษาไทย แต่อ่าน Text ภาษาอังกฤษทำให้เราสามารถ

เข้าใจได้ชัดเจนกว่า เช่น คำว่าแข็งในภาษาไทย มีตัวภาษาอังกฤษที่ใช้เพื่อสื่อความแข็งหลายแบบ เช่น hardness stiffness และ rigidity การรู้คำศัพท์ทั้ง 2 ภาษาทำให้เราเชื่อมโยงความคิดได้เข้าใจได้ดีขึ้น และจำได้ดีขึ้นด้วยค่ะ”

คำถามสุดท้ายที่ผู้วิจัยถามขอพรคือเรื่องการใช้ชีวิตในสังคมมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ขอพรบอกว่า “พยายามปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เวลามีปัญหาจะพูดคุยกับเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่กลุ่มโรงเรียน ท...-ส... หรือไม่ก็ไปหาเพื่อนเก่า ๆ ที่มหาวิทยาลัยเดิม ความรู้สึกที่ว่าสังคมมหาวิทยาลัยนี้ไม่ช่วยเหลือกัน ไม่อบอุ่น ยังคงมีอยู่ และจะมีอยู่ตลอดไปเพราะที่นี่เป็นที่รวมคนเก่ง ที่เข้ามาแข่งขันกันมากกว่าจะมาอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และช่วยเหลือกัน แต่ที่นี้ก็มีทางออกให้ณะคะ มีกิจกรรมมากดี มีการสนับสนุนให้ตั้งชมรมต่าง ๆ ตามความสนใจของนิสิต ทำให้เราสามารถหากกลุ่มที่เราจะอยู่ด้วยได้ไม่ยากนัก โดยรวมหนูรู้สึกดีขึ้นค่ะเพราะปรับตัวได้มากขึ้น อีกอย่างหนึ่งหนูคิดว่า ปี 3 ความเครียดไม่มาก เพราะเราจัดตารางสอบได้เอง ไม่มีตารางคณะบังคับแบบปี 1-2 ทำให้เรามีเวลามากพอในการเตรียมตัวสอบ และมีเวลาว่างในการทำอะไรที่เราสนใจได้ หนูก็เลยได้ไปเรียนภาษาจีนด้วยค่ะ อาทิตย์ละ 1 วัน ไปเรียนวันอาทิตย์ครึ่งวัน ทำการบ้าน หัดเขียนก็หมดไป 1 วันค่ะ หนูคิดว่าเราน่าจะรู้ภาษาอื่น ๆ มากขึ้น หนูอยากรู้และคิดว่าน่าจะมีประโยชน์กับเราในอนาคตของการทำงานด้วยค่ะ”

ในส่วนที่เกี่ยวกับการพูดคุยกับผู้สอน ผู้สอนรายวิชา EAP มีความเห็นว่า ขอพรขยัน รับผิดชอบ ตรงต่อเวลาดีมาก และพยายามมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเสมอ แต่การที่ขอพรได้คะแนนยังไม่สูงมากเกิดมาจากการที่ขอพรได้คะแนนตอนสอบกลางภาคไม่ดี อันเนื่องมาจากขอพรได้ข้อสอบไม่ครบส่วน (ซึ่งขอพรยอมรับว่าเป็นความผิดของเธอที่ไม่รอบคอบ พอมาคู่กับเพื่อน ๆ หลังสอบจึงทราบว่าข้อสอบของเธอไม่ครบ ขาดไป 1 ส่วน ประมาณ 15 คะแนน) แต่ในภาพรวม ขอพรเป็นผู้เรียนที่ดี และผู้สอนพอใจในพฤติกรรมการเรียนและการพัฒนาของเธอ

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 9: ขอพร

ขอพรเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในวิชาที่เธอชอบ คือวิชาเคมีที่คล้ายคลึงกับสุทัศน์ ส่วนในวิชาภาษาอังกฤษ เธอมีประสบการณ์ที่ไม่ดีเกี่ยวกับวิชานี้ อีกทั้งยังมีความเชื่อว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ผ่านมาเป็น 10 ปี ไม่สามารถช่วยให้เธอใช้ภาษาในการสื่อสารได้ เธอจึงค่อนข้างเกิดความท้อถอย จะเรียนรู้เฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เมื่อเธอเข้ามหาวิทยาลัย (ครั้งที่ 2) เธอพบว่ารายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานที่เธอต้องเรียน เน้นเรื่องกฎเกณฑ์ และความถูกต้องของการใช้ภาษามากเกินไป ไม่มีการฝึกฝนการใช้ภาษามากเท่าที่ควร รวมทั้งมีการเน้นการสอบมากกว่าการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนวิชาภาษาอังกฤษบางวิชาที่มหาวิทยาลัยแรกที่เธอเข้าเรียน เธอพบว่าเธอชอบการเรียนแบบนั้นมากกว่าคือ เน้นการเรียนรู้ตามความสนใจด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ควบคุมดูแลอยู่ห่าง ๆ คอยให้คำปรึกษาอยู่เสมอ และเป็นแหล่งความรู้ การประเมินผลของรายวิชาดังกล่าวจะเน้นการพัฒนาของผู้เรียนแต่ละคนเป็นระยะ ๆ มากกว่าการสอบ ดังนั้นจึงมีการให้น้ำหนักการประเมินแบบเน้นกระบวนการค่อนข้างสูง ขอพรชอบวิธีการเรียนการสอนแบบนี้เพราะเธอเชื่อว่า เธอได้พัฒนาตนเองอย่างมั่นใจ และยังมีคะแนนเป็นผลพลอยได้ด้วย ด้วยเหตุนี้ เธอจึงเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานอย่างไม่หุ่มเท่นัก เพราะเธอไม่มีความเชื่อว่า วิธีการเรียนการสอนแบบนี้จะทำให้เธอพัฒนาทักษะทางภาษาได้

อย่างไรก็ตาม ขอพรได้พัฒนาความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษขึ้นในชั้นปีที่ 3 เพราะเธอมีความเชื่อว่าวิชาภาษาอังกฤษที่เธอเรียนในปีนั้นสอนทักษะที่มีประโยชน์แก่เธอ ทำให้เธอศึกษาวิชาเฉพาะของเธอเพิ่มเติมได้ เธอจึงขวนขวาย ศึกษาอย่างจริงจังมากขึ้น ประกอบกับเธอได้ใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาค้นคว้าในวิชาคณะมากขึ้น ทำให้เกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจุดมุ่งหมายนี้มากกว่าเดิม (เปรียบเทียบกับในชั้นปีที่ 2 ที่ใช้ภาษาอังกฤษอ่านตำราภาษาอังกฤษวิชาเคมี ประมาณ 20% เท่านั้น)

โดยภาพรวม ขอพรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับค่อนข้างสูงคล้ายกับสุทัศน์ เธอมีความเชื่อว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ดีจะเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะไม่เกิดการเรียนรู้เพียงเพราะมีการสอนเกิดขึ้น นอกจากนี้สำหรับเธอและ

สุทัศน์ ความเชื่อเรื่องความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้วิชาใดวิชาหนึ่งมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเรียนมาก และประเด็นสุดท้ายที่สำคัญและคล้ายคลึงกันสำหรับขอพรและสุทัศน์คือ พวกเขาได้เรียนรู้ด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากทางด้านวิชาการ ซึ่งควรจะส่งผลในการพัฒนาพวกเขาให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและมีความสุขต่อไป

กรณีศึกษาที่ 10: เคน

เคน..... ผมเรียนภาษาอังกฤษมาตั้งแต่เล็กๆ ถึงตอนนี้ไม่มีอะไรแตกต่าง อังกฤษเป็นวิชา
Lecture ตอนเรียนท่องตะบับันมาก เหมือนเรียนชีวะ...

เคนจบการศึกษาจากโรงเรียน สร. กรุงเทพมหานคร ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาภาษาอังกฤษ 4 ใน 2 ปีสุดท้าย (เป็นนักเรียนสอบเทียบ) สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้คะแนน 80 ในวิชาภาษาอังกฤษ รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 ได้เกรด B+ เคนคิดว่าภาษาอังกฤษสนุก มีความสำคัญและจำเป็น ไม่ชอบการฟัง และการพูด เพราะมีปัญหาอยากพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อใช้อ่านตำราเรียนในสาขาวิชาได้ดีขึ้น ในความคิดของเคน ผู้สอนมีหน้าที่วิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียน กำหนดสิ่งที่จะเรียน ประเมินผู้เรียน และคอยให้ความช่วยเหลือยินดีอยู่เสมอ ส่วนการกำหนดเป้าหมายในการเรียน การขยันเรียน การเรียนให้ได้ดี และการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เรียน เคนคิดว่าตัวเองยังไม่ชัดเจนเรื่องความสนใจของตนเอง ทราบว่าตนเองมีปัญหาอะไรในการเรียน เมื่อเคนได้รับงานคืนจากผู้สอนจะศึกษาข้อผิดพลาดของตนเอง เรียนรู้จากข้อผิดพลาดและไม่ทำผิดซ้ำอีก นิสิตไม่ชอบลองผิดลองถูกในการเรียนและมักเงียบในชั้นเรียนเพราะกลัวอายเมื่อตอบผิด นิสิตคิดว่าตัวเองรู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด เคนคิดว่าการศึกษาภาษาได้คะแนนดีมาตลอดเพราะตัวเองท่องจำเก่ง แต่รับว่าจำได้ไม่นานจะลืม เพราะไม่ค่อยได้ใช้และไม่ได้หาโอกาสใช้ภาษานอกห้องเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนเคนคิดว่าคะแนนไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับทัศนคติที่ตัวเองมีต่อวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับเคนภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุก ๆ ด้านของเขา นิสิตพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียน แต่อย่างไรก็ตามเขาเชื่อว่าถ้าเขาพยายามจะเรียนภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น (เคน: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 2543)

ผู้วิจัยสนใจเคนด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรกเคนเป็นผู้เรียนที่สนใจในการทำงานมาก งานทุกชิ้นของเขาเรียบร้อยประณีต งานอ่านมีการขีดเส้นใต้ประเด็นหลัก ๆ หากคำศัพท์ เลือกตัวเลือกอย่างละเอียด และส่งตรงเวลา อีกทั้งยังได้คะแนนสูงทุกชิ้น แต่งานเขียนของเขาค่อนข้างมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น การเรียบเรียงความคิด ปัญหาพื้นฐาน

ด้านไวยากรณ์ และการฝึกประเด็นซ้ำๆ เสมอ แต่การทำงานเรียบร้อยสะอาด ตัวหนังสือสวยงาม แสดงว่าผู้ทำตั้งใจทำมาก ส่งตรงเวลา (และมีเพื่อนยืมไปลอกส่งครูด้วย เพราะเพื่อนทำไม่ทัน) แต่ในห้องเรียนเด่นจะเงียบมาก บ่อยครั้งที่เขาไม่ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นในห้อง ครูพูดด้วย เขาจะถามว่า “อะไรหรือครับ ผมฟังไม่รู้เรื่อง” หรือ “ผมตอบไม่ได้ภาษาไทยได้ไหมครับ” แต่พอให้พูดภาษาไทย ครูเองจะไม่เข้าใจความคิดที่มักไปปะติดปะต่อของเขา. ลักษณะดังกล่าวแสดงว่า เด่นมีปัญหาในเรื่องการคิด และ Productive skills มากกว่าผู้เรียนหลายคนในห้องที่อยู่ในระดับคะแนนเดียวกัน ประการที่สอง เด่นมีความเชื่อว่า วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบรรยาย เขาพูดเช่นนี้หลายครั้ง ในการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้สอน ทำให้ผู้สอนสงสัยว่าด้วยความเชื่อเช่นนี้หรือเปล่า เขาจึงมีพฤติกรรมในการเรียนดังที่กล่าวแล้ว คือ มักเงียบ ชอบจดมากกว่าพูดโต้ตอบ (ถึงแม้ว่า การพูดคุยในบางครั้งเป็นภาษาไทย เด่นก็มักเลือกที่จะเงียบ) แต่เด่นบอกว่าเรียนภาษาอังกฤษสนุก (ซึ่งจริง ๆ แล้ว การเรียนน่าจะทำให้เด่นรู้สึกดีกับตัวเองเพราะเขาเป็นคนรักฝึกหัด) และ ประการที่สาม เด่นเป็นผู้เรียนที่แสดงให้เห็นว่าการได้คะแนนภาษาอังกฤษดีและค่อนข้างดีมาตลอด มิได้หมายความว่า จะมีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ กรณีของเด่นจะเป็นตัวชี้ให้ผู้สอนเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่า การประเมินผลโดยเน้นผลผลิตมากกว่ากระบวนการจะเป็นการส่งเสริมผู้เรียนที่ใช้การท่องจำเป็นหลัก มากกว่าผู้เรียนที่ใช้ความคิด และความพยายาม ฝึกฝนการใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตัวเอง และความกล้าในการใช้ภาษา เด่นผู้ซึ่งเรียนภาษาอังกฤษได้คะแนนดีมาตลอด ยอมรับว่า “ไม่เคยแน่ใจเวลาจะใช้ภาษา” และ “ยังไม่เห็นเลยว่า ทำอย่างไรจะใช้ภาษาอังกฤษได้ดี” ทั้งนี้เพราะตัวเขาเองทราบดีว่า คะแนนที่ค่อนข้างสูงของเขามีได้สื่ออะไรมากนักเกี่ยวกับระดับความสามารถในการใช้ภาษาของเขา ซึ่งลักษณะนี้จะมีผลในทางลบต่อแรงจูงใจในการเรียนอย่างมากในระยะยาว กรณีของเด่นสามารถแสดงให้เห็นว่าคะแนนซึ่งเป็นแรงจูงใจภายนอก จะมีอิทธิพลน้อยกว่า ความมั่นใจในตัวเองและความภาคภูมิใจว่าตนเองทำได้อย่างมาก

จากการพูดคุยกับเพื่อนของเด่นหลายคน เช่น สายธารและบุปผา ผู้วิจัยทราบว่า เด่นมีชื่อเสียงมากด้านขยันเรียน และการวางแผนในการทำงาน เด่นจะสามารถทำงานในทุกวิชาได้ครบ ทันเวลาเสมอ เช่น สายธารพูดว่า “ไม่เคยเห็นเด่นลนเลย เขาทำอะไรได้ครบทันเวลาเสมอ ใครทำอะไรไม่ทันจะถามเด่น หนูชื่นชมเขามาก เขาเอาเวลาที่ไหนมาไม่รู้ค่ะ

ทำอะไรได้ครบหมด ใครถามอะไรเกี่ยวกับเรื่องเรียนเขาจะตอบได้ทุกที่เลยคะ” (มกราคม 2544) ดังนั้น การที่เด่นสามารถทำงานในวิชาภาษาอังกฤษได้ครบ ตรงเวลา เรียบร้อยและละเอียดถี่ถ้วน คงเป็นเพราะเด่นใช้เวลากับการเรียนมาก และสามารถควบคุมตนเองในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ตามที่ตั้งใจไว้ ผู้วิจัยจึงใช้ประเด็นนี้เป็นจุดเริ่มการสัมภาษณ์เด่นในครั้งต่อไป (มกราคม 2544) เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมในการเรียนของเขา เด่นเล่าว่า “ผมเคยเรียนที่ทันตะ มหิดลมาแล้วครับ อยู่ถึงปี 3 แล้วผมออกมาเอ็นท์ใหม่ เพราะผมคิดว่าผมคงไม่ชอบ เห็นแต่ปากคน น่าเบื่อ และผมคิดว่า อะไรที่เราไม่ชอบเราคงทำไม่ได้ดี ตอนเอ็นท์ผมเก่งชีวะมาก ท่องมันอย่างเดียว ผมได้ชีวะ 71 มีคนน้อยมากครับที่ได้คะแนนขนาดนี้ พอไปอยู่ทันตะก็ต้องขยันมากๆ ผมต้องอ่านต้องท่องเยอะ พอจะเอ็นท์ใหม่ ผมก็ต้องดูหนังสืออีก ได้เรียนที่นี้ปีหน้าผมจะเอ็นท์อีกครั้ง ผมอยากเข้าหมอ ผมว่าเพราะผมต้องดูหนังสือเยอะ ประสบการณ์เลยทำให้คล่อง ผมชอบวางแผน ตอนอยู่ทันตะฯ ผมไม่ได้วางแผน เลยเวลาสอบ คะแนนตกลงมาก ผมเลยได้บทยเรียน วางแผนและปฏิบัติตามตามแผน ทำตามแผนได้ 80% แต่ผมจะมีแผนรองรับเผื่อพลาด”

จากการตรวจสอบการประเมินตนเองของเด่นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยพบว่า เด่นประเมินตนเองว่ามีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายอยู่ที่ระดับ 4 (จาก 5) ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการปฏิบัติของเขา ผู้วิจัยได้ขอให้เด่นเล่าตัวอย่างของการวางแผนของเขา เด่นเล่าว่า “พอผมสอบเข้าที่นี้ได้ ผมเริ่มถามจากคนที่ผมรู้จักว่า ปี 1 เทอม 1 เรียนอะไรกันบ้าง ผมหาตำรามาอ่านเอง 1 รอบหมดทุกวิชาก่อน แล้วพอเทอม 2 ผมก็ทำตอนปิดเทอมแรก อ่านเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผมวางแผนกระทั่งว่าจะเรียนวิชาไหนกับอาจารย์อะไร ผมจะคุยกับที่ ๆ ก่อนว่า อาจารย์ที่สอนมีวิธีการสอนอย่างไร ออกข้อสอบอย่างไร ที่คณะวิชาเดียวกันถ้ามีมากกว่า 1 กลุ่ม จะสอนไม่เหมือนกัน (เด่นยกตัวอย่างวิชาที่คณะวิชาหนึ่งมาประกอบ มี 2 กลุ่ม อาจารย์ 2 คนสอน กลุ่ม 1 สอนเป็นภาษาอังกฤษ อีกกลุ่มหนึ่งสอนเป็นภาษาไทย เด่นเล่าว่าการเลือกอาจารย์ และวิธีการสอนที่เหมาะสมกับตนเองจะช่วยเรื่องคะแนนมาก) ผมจะไปลองเรียนแบบสังเกตการณ์ก่อนครับ ในช่วงที่ยังให้ลด-เพิ่มรายวิชาได้ ผมมีแผนดูหนังสือก่อนสอบ 1 เดือน ผมกำหนดไปเลยว่าวันไหนดูวิชาไหน ผมจำได้หมดว่า หนังสือเล่มนี้มีกี่บท บทหนึ่งมีกี่หน้า ต้องใช้เวลาดูเท่าไร ผมดูด้วยว่าช่วงที่ผมดูหนังสือมีวันหยุดใหม่ เพราะจะได้วางแผนได้ถูก” ผู้วิจัยได้ถามเด่นต่อไปเรื่องการวางแผนใช้เวลาในช่วงปกติ

เด่นเล่าว่า “ปกติถึงบ้าน 5-6 โมงเย็น ไปถึง เล่นเกมส์ อ่านการ์ตูน ฟังเพลง โทรศัพท แล้วแต่เวลาอำนวย กินข้าว อาบน้ำ แล้วทำงานทุกวัน แล้วแต่มีงานมากน้อย ผมจะทำ จนเสร็จ เสาร์-อาทิตย์ ผมจะอ่านบททวนของที่เรียนมาในแต่ละอาทิตย์ ผมอ่านหนังสือ ไม่มาก 8.00-12.00 น. 13.00-16.00 น. และ 18.00 น. ถึง 5 ทุ่ม (ตามความคิดของเด่น การอ่านหนังสือทวนเท่านี้ไม่มาก)” นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า เด่นทำงานพิเศษนอกห้อง ในวิชาภาษาอังกฤษมากถึง 40-50 ชั่วโมง และทำเสร็จ 1 เดือนก่อนสอบปลายภาค (จนเพื่อนหลายๆคน เช่น เสรี พุดว่า เด่นเขาเขียนคัมภีร์ไบเบิล เพราะเขาทำงานพิเศษเยอะมาก และเป็นที่พักของเพื่อนได้ เพราะเพื่อนจะขอยืมลอก) ซึ่งก็หมายความว่าเด่นต้องใช้เวลารว่าง ระหว่างวันเรียนปกติมาทำงานในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเปิดทำการเฉพาะเวลาราชการ ด้วย (ซึ่งในจำนวนดังกล่าว เด่นรับว่าทำเอง 70% โดยประมาณ ที่เหลือลอกคำตอบ เพราะบรรยากาศในห้องศูนย์การเรียนรู้ไม่เอื้อในบางครั้ง เด่นบอกว่า หนวกหูมาก เสียงคุย เสียง เปิดปิดเทป และอื่น ๆ ซึ่งทำให้เขาขาดสมาธิ จึงอาศัยการลอกคำตอบบ้างเพราะรำคาญ) จากข้อมูลส่วนนี้ ทำให้เราได้ทราบว่า เด่นมีความสามารถสูงในการกำหนดเป้าหมายและ วางแผนในการบรรลุเป้าหมาย อีกทั้งยังมีวินัยในตัวเองทำให้สามารถปฏิบัติงานได้คล่องตามแผนที่ตั้งไว้ด้วยเป็นส่วนใหญ่

ประเด็นที่สองที่ผู้วิจัยสนใจคือ ทำไมเด่นคิดว่า ภาษาอังกฤษเป็นวิชาบรรยาย ซึ่ง ความเข้าใจดังกล่าวมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนและส่งผลทางอ้อมต่อความมั่นใจเรื่องความสามารถของตนเองในการใช้ภาษา เพื่อให้ได้คำตอบต่อคำถามนี้ผู้วิจัยขอให้เด่นพูดถึง ประสบการณ์การเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็ก สิ่งที่ผู้วิจัยได้จากการพูดคุยเป็นภาพที่ไม่ชัดเจนนักแต่พอสรุปได้ว่า ตอนเด็กๆ เด่นเรียนที่จังหวัดบุรีรัมย์ เขาเล่าว่าเขาเรียนภาษาอังกฤษเก่งมาก สอบได้เป็นที่ 5 ของจังหวัด พอมาอยู่โรงเรียน สร. ที่กรุงเทพฯ ตอนชั้น ม. 1 เด่น เล่าว่ามาอยู่ที่โรงเรียน สร. เรียนวิชาอื่น ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เห็นวิชา อื่น ๆ สำคัญกว่า เลขสนใจภาษาอังกฤษน้อยลงมาก เมื่อผู้วิจัยขอให้เด่นเล่าเรื่องบรรยากาศการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษตอนก่อนเข้ามหาวิทยาลัย เด่นบอกว่าไม่มีอะไรพิเศษ ครูสอน เราเรียน ท่อง มาสอบ แต่ในแบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียนของเด่น ในหัวข้อลักษณะครูภาษาอังกฤษ ที่เขาชอบ เด่นเขียนว่า “อยากให้ครูสนิทกับเด็กและเห็นใจเด็ก คอยให้กำลังใจ ไม่พูด ประชดประชันคนที่เรียนไม่เก่ง” แต่เมื่อผู้วิจัยถามว่าเด่นเคยมีปัญหาในห้องเรียนหรือ เด่นตอบว่าไม่มีอะไร ประเด็นนี้ผู้วิจัยคิดว่าบรรยากาศในการเรียนภาษาอาจมีอิทธิพลต่อ

แรงจูงใจในการเรียนของเด่นบ้างไม่มากก็น้อยหรืออาจจะสัมพันธ์กับการที่เด่นพูดว่า “เลย สนใจภาษาอังกฤษน้อยมาก” ก็ได้ เมื่อผู้วิจัยพูดถึงการสอบเข้ามหาวิทยาลัย เด่นเล่าว่า ที่เขาได้คะแนนค่อนข้างสูง (80 คะแนน) เพราะประสบการณ์ เขาทำข้อสอบหลายหน (หนที่ 1 ตอนเข้าทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หนที่ 2 และ 3 ตอนเข้าคณะที่นี้ ซึ่งคะแนนสูงขึ้นเรื่อย ๆ) และเขาเรียนรู้ที่จะแบ่งเวลาได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ก่อนสอบเขาอ่านเองหมด ทั้งการดูไวยากรณ์ การทำข้อสอบตัวอย่าง และการท่องศัพท์ (ซึ่งตอนนี้เขายอมรับว่าลืมไปเกือบหมด) พอเข้ามหาวิทยาลัย เด่นเล่าว่าไม่เห็นความแตกต่างในการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างการเรียนในโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย และไม่เห็นความแตกต่างระหว่างการเรียนภาษาอังกฤษในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 เลย ประเด็นนี้น่าสนใจมากสำหรับผู้วิจัย เพราะผู้วิจัยทราบว่าเด่นเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 กับเพื่อน ๆ หลายคน ที่ขณะนี้ทุกคนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 กับผู้วิจัย จากการพูดคุย และสัมภาษณ์เพื่อน ๆ ที่เคยเรียนภาษาอังกฤษกับเด่นมาทั้ง 2 รายวิชา พบว่า วิธีการสอนรายวิชาที่ 2 แตกต่างจากรายวิชาแรกอย่างเห็นได้ชัด เช่น สายธารและบุปผากล่าวว่า “FE I ไม่มีอะไรน่าสนใจ ครูพูด เด็กฟัง จด มีการอ่านหน้าชั้นบ้าง เน้นไวยากรณ์มาก กิจกรรมการพูด ฟัง และเขียนน้อยมาก ไม่ต่างจากมัธยมปลาย แต่ FE II น่าสนใจกว่า เราได้แสดงออก พูด ตอบ-คำถาม มีโอกาสได้ไปทำงานที่สนใจข้างนอก ได้เขียนมากขึ้น เพราะอาจารย์สนับสนุนให้เขียน Log และอาจารย์คอยตรวจให้ คิดว่าได้พัฒนาการเขียนขึ้นมาก” ดังนั้นประเด็นปัญหาตรงนี้คือ เด่นไม่ได้รู้สึกเหมือนเพื่อนๆ เกี่ยวกับการที่ผู้สอนพยายามให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ภาษามากขึ้น อาจเป็นเพราะสิ่งที่เขาเชื่อมาแต่เดิม วิธีการเรียนการสอนที่เขาเคยได้รับ และการขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ การพูด การฟัง และการเขียน ทำให้เด่นพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่เขาคิดว่าเขาทำได้ไม่ดี คือ เด่นคงมองดูการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเหมือนวิชาอื่นๆ ในสาขาวิชาเฉพาะของตนคือ “วิชาไหนอาจารย์สอนไม่รู้เรื่องจะอ่านเอง” เพราะการอ่านเองจะทำให้เข้าใจ (หรือมีข้อมูลไปตอบคำถามในข้อสอบ) ได้ด้วยตัวเอง นอกจากนี้จากการพูดคุยกับเด่นและเพื่อนๆ อย่างไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยพบว่า เมื่อเด่นทำข้อสอบปลายเปิดในวิชาเฉพาะของคณะ เด่นจะชอบตอบยาว ตอบทุกอย่างที่รู้ ในกรณีที่ไม่ว่าตอบที่ชี้เฉพาะ เพราะคิดว่าอย่างไรก็คงถูกบ้างหรืออย่างไรก็อุ่นใจที่มีคำตอบตอบ ในประเด็นนี้เราจะเห็นว่าเด่นสนใจเรื่องการมีคลังข้อมูลที่ได้จากการท่องจำและอ่านมามาก บางครั้งเขาจะพูดว่า “ผมเป็นคนจำ ไม่คิด

คนที่เขาคิดเขาตอบครึ่งหน้าเขาได้ A แต่ผมต้องตอบหลายหน้า” ดังนั้นการได้รางวัลในรูปคะแนนที่สูงจากพฤติกรรมในการเรียนเช่นนี้ในวิชาอื่นๆด้วย จะเป็นแรงเสริมให้เด่นมองดูว่าการเรียนภาษาก็น่าจะมีธรรมชาติเหมือนกัน และประกอบกับการประเมินรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 ให้ความสำคัญกับการสอบถึง 80% เด่นจึงมองดูว่าการเรียนภาษาก็ไม่น่าจะแตกต่างจากการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 เด่นกล่าวถึงความรู้สึกของเขามีก่อนการสอบและข้อสอบว่า “ข้อสอบ FE I และ FE II มี 4 parts เก็บได้หมด จะเตรียมและท่องไปได้มาก รวมทั้งการเขียนก็มี pattern จำ pattern ไปก็ได้คะแนนแล้ว อย่างส่วนที่ 1 เป็นศัพท์ผมก็ดู sheet ที่มี แล้วท่องไป การอ่านก็มีเรื่อง 2 เรื่อง ผมก็จับทางได้ว่า เนื้อเรื่องคล้ายๆกับในหนังสือที่ท่องศัพท์ไป ไวยากรณ์ ผมก็จำๆไปมีที่ประเด็นที่เป็นข้อผิดที่อาจารย์สอนในห้องและฝึก ส่วน part 4 เขียน ผมก็ท่องแบบไป มีสำนวน มีตัวเชื่อมที่ต้องใช้ ข้อสอบแบบนี้ต่างจากมหิตลามากเพราะข้อสอบ 4 parts วัตต์ไม่ได้ครบ แต่มหิตลมี 1,000 ข้อ วัตต์ได้ทุกเรื่อง สอบกัน 3-4 ชั่วโมง คนสอบที่ทำได้ 700 จะได้ A คนที่ได้จะภูมิใจกว่า เพราะที่นี้ท่องเสียส่วนใหญ่” จากการดูผลของการสอบของเด่น ทำให้เราทราบว่า ส่วนที่เด่นเก่งคือส่วนที่จำมาสอบได้จริงๆคือ ส่วนศัพท์ที่เคยพบแล้ว และการอ่าน (เด่นได้ 28 จาก 30) ส่วนของไวยากรณ์ เด่นสามารถระบุที่ผิดได้ เพราะเด่นอาจจำได้ว่ามีข้อผิด 10 แบบ และประโยคที่ผิดจะมีบริบทแบบไหน แต่ถึงแม้เด่นจะระบุที่ผิดได้ เด่นก็ไม่สามารถบอกได้ว่าจะแก้ที่ผิดให้ถูกอย่างไร (เด่นได้ 10 จาก 15) และส่วนของการเขียนเด่นจะได้คะแนนส่วนที่เป็นรูปแบบที่ตายตัว แต่เสียคะแนนเรื่องโครงสร้างและการสื่อความหมาย (ได้ 8 จาก 15) เมื่อทราบคะแนนดังกล่าวซึ่งเป็นคะแนน Mid-term ของรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ในเทอมที่ 2 ปีการศึกษา 2543 เด่นพูดถึงความรู้สึกตัวเองว่า “ผมคงพัฒนาเหมือนวิชาอื่นๆไม่ได้ ดูคะแนน Mid-term แล้วไม่ดีเลย แต่ผมก็ดูแค่ 3-4 sheets กับหนังสือเอง ดังนั้น ดูที่เวลาที่ใช้กับมันกับคะแนนที่ออกมาก็คง OK แล้ว ผมคงสนใจมันน้อย สำหรับอังกฤษเรียนก็ได้ ไม่เรียนก็ได้”

จากภาพของเด่นที่ผู้วิจัยได้จนถึงจุดนี้ ผู้วิจัยคิดว่าเด่นมีความซับซ้อนในตัวเองมากพอสมควรในเรื่องความเชื่อของเขามีก่อนวิธีการเรียนภาษาอังกฤษ เขาคิดว่า เขาต้องข้อสอบ เก่งข้อสอบเหมือนวิชาอื่นๆ เขาควรจะทำให้ได้ในระดับที่พอใจ และจากการติดตามงานของเขา เขาทำงานนอกห้องมาตลอด เช่น การฟัง (ถึงแม้ว่าจะบ่นมากกว่าฟังไม่ออก

เลข ๑ Script แล้วก็ยังไม่ออก) การเขียน และการฝึกเพิ่มเติมในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตัวเอง (40 – 50 ชั่วโมง) แต่เขาก็ยังคงมีปัญหาในการเขียนแบบเดิมๆ ทำความผิดพลาด โครงสร้าง ไวยากรณ์แบบเดิม ทั้งๆ ที่ได้มีการแก้ไขแล้วบ่อยครั้งในขณะที่เรียน ทั้งในรูปแบบการให้ข้อมูลย้อนกลับในการเขียนและการพูด ทั้งในลักษณะส่วนตัวกับทั้งชั้น และเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นระดับของภาษาที่เด่นใช้ในการสื่อสาร (การเขียน) ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างงานเขียนของเด่นมาประกอบ ดังต่อไปนี้

Learning Log: Task 11

Topic: Something you are good at

Something that I am good at is playing VDO game. I have played V.D.O game since I was 5 years old. Now I am 20 years old. There fore I have game's skill especially sport, fighting, action. I am sure that I can win everyone.

Learning Log: Task 12

Topic: What you did last Sunday

Last Sunday I was played V.D.O game all day. This game I played was Rockman X5. It was very enjoy and excited very much. I used many times playing it. Finally, I can win the final boss. So I was happy and pround of myself very much.

Compare life in a city and life in the country

There are a lot of differences between life in a city and life in the country. For example, life in the city is very confuse, but life in the country is plain. People live in high buildings in the city while people in the country live in houses. The problem in the city is overcrowded of population, wherease in the country doesn't have. The weather in the city is very hot. On the other hand, in the country it's warm. In the city, people like to work in the industry portion. In contrast, in the country people like to work in the agriculture portion. People in the city have comfortable accessories, but in the country have not.

However, there are some similarities between life in the city and life in the country. For instance, both of these life are less stressful than other more independent living arrangement. They both have privacy and more comfortable to live with people you know.

และ

There are a number of similarities between London and New York. For example, Both of them have about 7.5 million and heterogeneous population. In addition, they have one of the world's main financial centers. Moreover, London use English language. Likewise, New York use English language.

However, London and New York are different in many ways. For instance, In term of location, London is United Kingdom while New York is United States of America. Besides, London has about 1600 square miles whereas New York has about 800 square miles. Furthermore, unlike London which has the major problem in traffic. New York has crime. Also, in term of tourist attractions, London has the Tower of London, the British Museum and Buckingham Palace. On the other hand, New York has Central Park and the statue of Liberty. Finally, as far as public transportation is concerned. London has underground, transportation such as bus and train. In contrast, New York has underground and bus.

ต่อคำถามที่ว่า เคนคิดว่าจะปรับปรุงตัวเองในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอย่างไร เคนซึ่งเป็นคนที่ชอบวางแผน ตอบว่า “ผมคิดว่าในชีวิตไม่ต้องใช้ภาษาอังกฤษมาก อยากแค่ให้อ่าน Text ในสาขาวิชาได้คล่องขึ้น ผมจะเรียนเศรษฐศาสตร์พัฒนาการเป็นวิชาเอก และเศรษฐศาสตร์การเงินเป็นวิชาโท ซึ่งทั้ง 2 วิชาที่ผมคิดว่าไม่ค่อยมีภาษาอังกฤษ พอจบผมจะทำงานในประเทศและต่อโทในประเทศ เลยคิดว่าไม่ต้องเรียนภาษาเยอะ” เมื่อเห็นเคน ยังไม่ได้ตอบคำถามผู้วิจัยจึงถามเคนซ้ำว่า จะไม่พยายามหาทางพัฒนาการใช้ภาษาของตัวเองหรือ เคนตอบว่า “พยายามหาหนังสือภาษาอังกฤษมาอ่าน แต่เล่มไหนๆก็ไม่ cover ถ้าใครมีวิธีทำให้ภาษาอังกฤษดีก็อยากลอง เวลาไม่มี วิชาอื่นๆ สำคัญกว่า จึงคิดว่ายังไม่มีเวลาให้กับมัน”

เมื่อถามเด่นถึงคุณลักษณะที่สำคัญของผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง เเด่นบอกว่า การวางแผนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การทำอะไรต้องมีเป้าหมาย แล้ววางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ คุณสมบัติที่สำคัญรองลงมาคือ การประเมินตนเองได้ เเด่นคิดว่า การประเมินคือ การบอกตัวเองว่า เรารู้อะไรบ้างในการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของ ความเข้าใจ และคะแนนก็จะเป็นตัวชี้อีกตัวหนึ่งที่ช่วยในการประเมินตนเอง คุณสมบัติต่อมาคือ มีความภูมิใจในตนเอง เเด่นคิดว่า การได้ทำเต็มที่ และพยายามเต็มที่ในทุกสิ่งที่จะต้องทำ เป็นตัวที่ทำให้ตนเองรู้สึกภาคภูมิใจในตัวเอง ส่วนเรื่องคะแนนหรือเกรด เเด่นกล่าวว่า เกรด ดีก็จะช่วย แต่บางทีเกรดดีก็จะเฉย ๆ อย่างไรก็ตาม เเด่นได้พูดถึง ความชอบ และความ สนใจ ซึ่งทำให้เกิดความอยากรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่ามีความสำคัญมาก ในการที่จะทำให้เรา อยากรู้ด้วยตนเอง เเด่นยกตัวอย่างกรณีของตัวเองมาประกอบว่า “อย่างผมชอบชีวะ ผม เห็นอะไรที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ผมจะอ่านหมด ผมว่าเราจะมีความสุขเมื่อทำสิ่งที่เราชอบ หรือ “ตอนที่ผมเรียนทันตะฯผมได้บทเรียนว่า ทำสิ่งที่เราไม่ชอบต้องตายแน่ๆ เราต้องทำ สิ่งที่เราชอบ”

จากการสังเกตพฤติกรรมของเด่น ผู้วิจัยค่อนข้างเชื่อว่าเด่นมีทัศนคติเรื่องการเรียน ภาษาที่เปลี่ยนได้ยาก กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยทราบว่ วิชาที่ดีที่สุดของเด่นคือ ชีววิทยา ผู้วิจัย ได้ลองคุยว่า ทำไมเด่นไม่ลองศึกษาเรื่องชีววิทยาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อบ้าง เช่น อ่าน เรื่องที่เกี่ยวกับชีววิทยาในวารสารทางด้านนี้ โดยอาจจะเลือกดูเรื่องที่ตนเองสนใจ หรืออาจ จะดูวิดีโอเทปเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ เเด่นตอบทันทีโดยไม่ต้องคิดเลยว่า “ชีวะกับอังกฤษคง ไปด้วยกันไม่ได้ เพราะคงไม่คิดทั้ง 2 อย่าง ผมคงไม่ทำ”

โดยภาพรวม เเด่นเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเกี่ยวกับวิธีการเรียน มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมในการเรียน และกระบวนการเรียนการสอนภาษาที่ให้ความสำคัญกับการเรียนเรื่องกฎเกณฑ์ภาษามากกว่าการใช้ภาษาจะยิ่งส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ คลาดเคลื่อนมากขึ้น อีกประการหนึ่ง การประเมินผลที่เน้นเรื่องการสอบเป็นสำคัญก็น่าจะ มีส่วนที่สำคัญในการทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิชาภาษาอังกฤษว่ามีธรรมชาติเดียวกันกับวิชา บรรยายทั่วไป จากกรณีของเด่น เราจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน รวมทั้ง กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลที่เน้นผลผลิตมากกว่ากระบวนการ สามารถ ทำให้เกิดผู้เรียนที่ขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา และขาดความเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาตนเอง ให้ดีขึ้นได้ ส่วนประเด็นเรื่องความชอบของผู้เรียนในกรณีของเด่น ผู้วิจัยคิดว่ามีความ

เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนของคน คนจะชอบเรียนอะไรที่มีขอบเขตแน่นอน (จริงๆแล้ววิชาอะไรก็ไม่มีขอบเขตแน่นอน แต่มีเนื้อหาหลักๆที่รายวิชาหนึ่งๆครอบคลุมตามที่ระบุไว้ในหนังสือที่ใช้ในการเรียน) เขาจะดูขอบเขตเป็นภาพกว้างของวิชาก่อน ต่อจากนั้นจึงจะเก็บรายละเอียดโดยการอ่าน เข้าเรียนสม่ำเสมอ และทบทวนบทบรรยายเพื่อการเตรียมตัวสอบ แต่การเรียนภาษา การเห็นภาพกว้างทั้งหมดก่อนเป็นเรื่องแทบจะเป็นไปไม่ได้ เนื่องจากภาษาคือสิ่งที่คนมากมายใช้สื่อสาร โครงสร้าง ไวยากรณ์ คำศัพท์ และเนื้อหาจะมีความหลากหลายสูง แล้วแต่สถานการณ์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้การเรียนภาษาโดยมองดูภาษาเป็นเนื้อหาที่ท่องจำได้แบบเบ็ดเสร็จจึงเป็นเรื่องที่ผิดธรรมชาติของภาษา จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่สอนภาษาอังกฤษมาเกือบ 30 ปี ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนลักษณะนี้มักจะมีปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษ มีลักษณะใจร้อน ต้องการเห็นผลในการพัฒนาความสามารถเร็ว เมื่อไม่เป็นเช่นที่คาดหวังก็มักท้อถอย ขาดความเชื่อมั่นที่จะลองใช้วิธีอื่นที่เหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนภาษามากกว่า เพราะกลัวว่าจะล้มเหลวเช่นเดิม พวกเขาจึงหลีกเลี่ยง และในที่สุดก็จะละทิ้งความพยายาม กรณีของคนได้แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อของผู้เรียนมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมกรเรียน และการได้คะแนนค่อนข้างสูงในการเรียนภาษาอังกฤษอาจหมายถึง ความไม่มั่นใจในตัวเองในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ด้วย

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 10: เคน

เคนเป็นกรณีศึกษาอีกคนหนึ่งที่ผู้วิจัยพบบ่อย ได้พูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการเรื่องทั่ว ๆ ไปรวมทั้งเรื่องการเรียนรู้ด้วย ก่อนสอบกลางภาควิชา EAP I เคนเล่าให้ฟังว่าเรียนกับอาจารย์..... อาจารย์เอาใจใส่ดีมาก มีการสอบย่อย ๆ บ่อย มีแบบฝึกหัดเพิ่มเติมมาแจกมาก ทำให้ได้ฝึกทำงานตลอดเวลา และอาจารย์จะบอกด้วยว่างานที่อาจารย์ให้ทำจะเหมือน ๆ กับการสอบ เพียงแต่ในข้อสอบจะเป็นเนื้อหาอื่น เคนบอกว่าชอบเพราะได้เรียนตรงกับที่จะสอบเลย เห็นรูปแบบสิ่งที่เรียนและสอบชัดเจน ทำให้ไม่ต้องเตรียมตัวสอบมาก เวลามีปัญหาในวิชานี้ เคนจะถามธีระ เพราะเขาเก่งมากในความคิดของเคน และถามอาจารย์ที่สอน เคนบอกว่าถามอาจารย์บ่อยเพราะอาจารย์ใจดี เต็มใจให้ความรู้ จากการพูดคุยกับอาจารย์ที่สอนอย่างไม่เป็นทางการบ่อยครั้ง และพูดถึงเคน อาจารย์ที่สอน EAP I จะพูดว่าเคนขยันมาก ตั้งใจทำงานครบเรียบร้อยหมดตามกำหนดและบางครั้งก่อนกำหนด เคนจะขยันถามปัญหาในห้องเรียนเสมอ แต่ภาษาของเคนไม่ค่อยดีนัก แต่เนื่องจาก EAP I ไม่ได้เน้นไวยากรณ์เคร่งครัด เคนจึงทำได้ดี

ในการคุยครั้งที่ 2 กับเคนตอนต้นเทอม 2 ปีที่ 2 ผู้วิจัยทราบว่าเคนได้ A ในวิชา EAP I ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยค่อนข้างแปลกใจ เพราะในความคิดของผู้วิจัย ภาษาของเคนไม่ได้อยู่ในระดับ A ซึ่งเป็นระดับเดียวกับธีระ และสาขาร ที่มีภาษาดีมาก ในการพบกับเคนครั้งนี้ผู้วิจัยถามเคนเรื่องเทคนิคการเรียนภาษาอังกฤษ ว่าเรียนอย่างไรจึงพัฒนาได้มาก เคนเล่าว่าเป็นเพราะอาจารย์ให้งานมาก และเป็นงานที่คล้ายข้อสอบ เคนจึงพยายามเตรียมตัว เคนบอกว่า เขาสามารถทำข้อสอบทุกส่วนของ EAP I ได้ดีถ้าเตรียมตัวดี การเขียนของ EAP I มีรูปแบบที่ค่อนข้างตายตัว ทำให้เขาเตรียมตัวได้ง่าย การอ่านแล้วทำ Outline เป็นสิ่งที่เคนถนัด เพราะเคนถนัดทักษะการอ่าน ซึ่งทำให้เขาทำข้อสอบประเภทตัวเลือกได้ดีอีกด้วย ส่วนการเขียน Paraphrase เป็นตอนที่เคนมีปัญหาที่สุด เพราะเขามีปัญหาในการเรียบเรียงความคิดให้เป็นประโยคที่ถูกต้องและมีเนื้อหาเหมือนเดิมโดยใช้คำพูดของเขาเอง แต่เขากล่าวว่า เขาก็พยายามทำ แต่ดีตรงที่ใน EAP I ไม่ได้หักคะแนนไวยากรณ์มาก เขาจึงได้คะแนนสูงในภาพรวม จากการพูดคุยกับผู้สอน เคนขยันทำบทเรียนในศูนย์การเรียนรู้ด้วย

ตนเองมาก (ตามที่เสรีเล่าว่า หลายคนรวมทั้งตัวเขาเองลอกงานในศูนย์การเรียนรู้ฯ จากเด่นที่ “เขียนไบเบิล” เล่มใหญ่มากในการทำงานพิเศษนอกห้องเรียนของ EAP I) ส่งการบ้านครบ เมื่ออาจารย์ตรวจงานให้ และมีข้อผิด เด่นจะเขียนใหม่ไปส่งอาจารย์อีก 1 รอบ เข้าเรียนครบและขยันมาก ๆ เขาจึงได้คะแนนเก็บสูงมาก เมื่อผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาประกอบกัน จึงทำให้เข้าใจได้ว่าทำไมเด่นจึงได้ A ในวิชา EAP I

ต่อคำถามที่ว่า เด่นได้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาอื่น ๆ ของคณะหรือไม่ เด่นตอบว่ามีบ้างไม่มาก ในวิชาเศรษฐศาสตร์พัฒนาการบทเรียนในวิชาดังกล่าวมีทั้งไทยและอังกฤษ แต่ออกข้อสอบเป็นไทย เด่นบอกว่าเขาเลือกดูแล้ว (จากการวางแผนอย่างรอบคอบของเขา) ว่าวิชาที่เขาเรียนทั้งในระดับปริญญาตรีและโท จะไม่ต้องใช้ภาษาอังกฤษมาก เขาจะเรียนต่อปริญญาโทในประเทศ ทำงานในประเทศ ดังนั้นเขาคงไม่ต้องใช้ภาษาอังกฤษมาก ขณะนี้ถ้ามีปัญหาเด่นจะใช้เอกสารที่ได้มาจากรุ่นพี่ เป็นพวกเอกสารแปลจากตำราภาษาอังกฤษที่อาจารย์ให้อ่าน หรือถามธีระที่เก่ง ซึ่งแปลสรุปสิ่งที่อ่านมาเป็นภาษาไทยสั้น ๆ ที่ง่ายแก่การเข้าใจไว้แล้ว เด่นจะขอดูจากธีระและถ่ายเอกสารเก็บไว้เป็นการเตรียมการเพื่อการสอบต่อไป

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 10: เด่น

เด่นเป็นกรณีศึกษาที่มีผลการเรียนดี แต่มีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองใน ความหมายของคำว่า Autonomy ค่อนข้างต่ำ จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าจุดมุ่งหมายหลักในการเรียนของเด่นคือ การสามารถทำข้อสอบได้ดี เพื่อให้ได้คะแนนสูง ๆ เด่นมีความสามารถมากด้านการวางแผนในการเรียน แต่ในลักษณะที่แตกต่างจากรัตนา จากการวางแผนเขาจะทราบว่าเขาควรจะลงเรียนวิชาอะไรในเทอมใด และเรียนกับอาจารย์คนไหน เพราะอาจารย์แต่ละคนจะใช้วิธีการสอน ตำราเรียน วิธีประเมินผล และเกณฑ์การประเมินผลที่แตกต่างกัน สำหรับเขา เขาจะพยายามหลีกเลี่ยงวิชาที่ใช้ตำราภาษาอังกฤษเป็นหลักถ้าเป็นไปได้ และเลือกการสอบเป็นภาษาไทย (วิชาของคณะ) เพราะเขาทราบว่า ภาษาอังกฤษเป็นจุดอ่อนของเขา การที่เขามีการวางแผนดี เขาจะมีเวลาอ่านตำราต่าง ๆ ในวิชาที่เขาจะลงเรียนได้จับก่อนเป็นส่วนใหญ่ โดยที่เขาจะหาตำราต่าง ๆ จากรุ่นพี่ที่เขารู้จัก ระหว่างเทอมเขาจะใช้เวลาทำงานในวิชาต่าง ๆ ทุกวัน หลังทำกิจวัตรประจำวันแล้ว และสำหรับวันเสาร์-อาทิตย์ เด่น

จะทบทวนสิ่งที่เขาเรียนในสัปดาห์ที่ผ่านมาวันละเกิน 10 ชั่วโมง (ซึ่งในความคิดของเขาการอ่านหนังสือทบทวนเท่านี้ไม่มาก) ส่วนก่อนสอบเขาจะวางแผนดูหนังสือก่อนสอบ 1 เดือนตามที่เด่นเล่าให้ฟัง เขาจะท่องเก่ง เขาพูดว่า “ผมเป็นคนจำ ไม่คิด” เขาสามารถจำข้อมูลได้มากในแต่ละวิชา ซึ่งอาจเป็นเพราะเขาใช้เวลาในการท่องจำมาก และถนัดกับการเรียนรู้วิธีนี้ และผลการเรียนที่ได้ก็ดูเหมือนจะย่ำให้เขามั่นใจว่า วิธีการเรียนแบบนี้หรือวิธีการตอบข้อสอบแบบนี้ใช้ได้ เพราะเขาเป็นคนจำไม่คิด เขาจึงต้องตอบข้อสอบหลาย ๆ หน้า จึงจะทำให้เขาได้ A เหมือนคนเก่งที่ตอบเพียงครั้งหรือหนึ่งหน้าเท่านั้น

เด่นได้ใช้วิธีการเรียนแบบนี้กับการเรียนภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน เพราะเขามีความเชื่อว่าวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบรรยายเหมือนกับวิชาคณะ ดังนั้นถ้าวิชาเหล่านั้นเขาท่อง และขยันมากแล้วได้ A ภาษาอังกฤษก็คงเช่นกัน ในการเรียนวิชา EAP I และ II เขาเลือกเรียนกับผู้สอนที่ให้ทำแบบฝึกมาก ๆ ซึ่งเขาทราบว่าแบบฝึกหัดเหล่านั้นมีความคล้ายคลึงกับข้อสอบมาก เขาจึงขยันทำแบบฝึกที่อาจารย์ให้ซ้ำ ๆ จนสามารถสร้างรูปแบบการจำได้ รวมทั้งได้ถามอาจารย์ผู้สอนบ่อยครั้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เขาเชื่อว่าเขาต้องพบในข้อสอบ และเนื่องจาก EAP I และ II เน้นเรื่องความถูกต้องของภาษาน้อยกว่า FE I และ II ซึ่งความถูกต้องทางภาษาเป็นจุดที่เด่นอ่อน ดังนั้น เด่นจึงสามารถทำคะแนนในรายวิชา EAP I และ EAP II ได้สูงกว่าในรายวิชา FE I และ II

โดยภาพรวม เด่นจะเป็นผู้เรียนที่ดูเหมือนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่อันที่จริงแล้ว เขาอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้สอน และกรอบต่าง ๆ ของการเรียนรู้ที่ผู้มีอำนาจในระบบกำหนด และเด่นก็พร้อมจะทำตามเพราะเขาต้องการได้รางวัลตอบแทนในรูปคะแนนที่สูง และการยอมรับจากสังคม จากการศึกษาพฤติกรรมในการเรียนของเขา เขามิได้แสดงว่าเขามีความสนใจที่จะเรียนรู้อะไร แต่ต้องท่องให้มากที่สุด เพื่อจะได้คะแนนที่ดี เพราะเขาจะใช้คะแนนเป็นเกณฑ์ประเมินหลักของเขา ในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหา เด่นจะใช้วิธีการทำข้อสอบเก่า ๆ ให้มาก เพื่อเป็นการเตรียมคำตอบไว้ล่วงหน้าในวิชาคณะ และหารูปแบบในการจำรวมทั้งฟังผู้สอนเมื่อมีปัญหาในวิชาภาษาอังกฤษ การเรียนในลักษณะท่องจำ แต่ไม่คิดวิเคราะห์ของเขา ทำให้เขาไม่พัฒนาทางด้านการใช้ภาษาในการแสดงความคิด การสื่อสาร และการใช้ภาษาที่ถูกต้องขึ้นนัก ถึงแม้ว่าเขาจะทำงานเป็นจำนวนมากก็ตาม และปัญหานี้ทำให้เขามีการแสดงออกของคนที่มีความมั่นใจในตัวเองและความภาคภูมิใจในตัวเองค่อนข้างต่ำด้วย

กรณีศึกษาที่ 11: สายธาร

สายธาร..... ตอนอยู่ ป.5 ป.6 ครูมักหาอะไรใหม่ๆ มาให้ทำ น่าสนใจ ฝึกอ่านออกเสียง
แปลขำง่าย ๆ แปลเพลง แล้วร้องด้วยกัน สนุกดีค่ะ หนูรู้สึกว่ามีภาษาที่มีความ
เชื่อมโยงกับชีวิต และเรียนให้สนุกได้...

สายธารจบการศึกษาจากโรงเรียน ศ. จังหวัดจันทบุรี ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4 ใน
วิชาภาษาอังกฤษ ใน 3 ปีสุดท้ายในโรงเรียนดังกล่าว ตอนที่เธอสอบเข้ามหาวิทยาลัย
เธอได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษ 78 คะแนน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 เธอได้
เกรด B+ และ A ตามลำดับ สายธารบอกว่าเธอชอบภาษาอังกฤษเพราะเธอคิดว่าเรียนเข้าใจ
ได้ง่าย มีประโยชน์ เธออยากใช้ภาษาอังกฤษได้ดีในชีวิตประจำวัน สายธารเป็นผู้เรียนที่เชื่อ
ว่า ผู้สอนมีบทบาทที่สำคัญมากในการเรียนการสอน ตั้งแต่กำหนดเป้าหมายในการเรียน
วิเคราะห์ปัญหา หาวิธีแก้ปัญหา จัดหาแบบฝึกหัดและบททดสอบให้นิสิตทำอยู่เสมอ
ประเมิน และคอยช่วยเหลือผู้เรียนเสมอ ครูที่ดีในความคิดของสายธารต้องมีวิธีที่จะทำให้
นิสิตขยันเรียน แต่นิสิตจะเรียนได้ดีหรือไม่นั่นเป็นหน้าที่ของนิสิต ในส่วนที่เกี่ยวกับ
บทบาทของผู้เรียน นิสิตทราบว่าตนเองสนใจอะไร และมีปัญหาอะไรในการเรียนภาษา
เมื่อนิสิตได้งานชิ้นจากผู้สอน นิสิตจะศึกษาข้อผิดพลาด เรียนรู้จากข้อผิดพลาดของตนเอง
และมักไม่ทำผิดซ้ำอีก ในห้องนิสิตมักเงียบ เพราะกลัวอายเมื่อทำผิด นิสิตคิดว่านิสิตรู้ตัว
เมื่อใช้ภาษาผิด ไม่ชอบลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา และไม่คิดว่าการเรียนภาษาให้เก่ง
ต้องมีความจำดีและหมั่นท่องจำ แต่จะเก่งได้ต้องหมั่นใช้อยู่เสมอ อย่างไรก็ตามนิสิตรับว่า
ยังไม่ได้หาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเท่าที่ควร ในส่วนของแรงจูงใจในการเรียน
ผู้เรียนคิดว่าภาษาอังกฤษมีความจำเป็นกับชีวิตทุกด้านของตนเอง ความชอบภาษาอังกฤษ
ของตนเองไม่ได้เกี่ยวข้องกับคะแนน สายธารไม่หลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียน ไม่คิดว่าการ
เรียนภาษาอังกฤษไม่เก่งเป็นปกติ และทำให้สูญเสียความมั่นใจในตัวเอง นิสิตอยากได้
ข้อมูลย้อนกลับที่ดี และคำชมจากผู้สอนบ้างเพื่อทำให้เกิดกำลังใจในการเรียน สายธารมี
ความเชื่อมั่นว่า ถ้าพยายามจะพัฒนาตนเองในการเรียนภาษาได้ (สายธาร: แบบฟอร์มข้อมูล
ส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการ
สัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 2543)

สายธารเป็นนิสิตหญิงตัวเล็กๆ ผมยาวที่มาเรียนตรงเวลาเสมอ และไม่เคยขาดเรียนเลย ในช่วงโมงภาษาอังกฤษเธอจะสนใจเรียนเสมอแม้จะค่อนข้างเงิบ ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เธอมักนั่งกับบุปผา และราตรี ซึ่งจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยทราบว่ามี 3 คน เป็นเด็กต่างจังหวัดทั้งหมด เพิ่งมารู้จักกันเมื่อเทอม 1 ปี 1 ที่มหาวิทยาลัยนี้เอง และสนิทกันมาก นิสิตทั้ง 3 คน จะคอยเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ และปรับทุกข์กันเมื่อมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนหรือเรื่องส่วนตัว จากการสังเกต สายธารดูเหมือนจะเก่งกว่าเพื่อน ๆ ในวิชาภาษาอังกฤษ เพราะเธอตามครูได้ทันพอสมควรเมื่อครูใช้ภาษาอังกฤษในชั้น และเวลาเรียนบุปผาที่นั่งใกล้ๆ เธอตลอด ดูเหมือนจะได้อาศัยสายธารเป็นที่ปรึกษาในวิชานี้ด้วย เพราะเธอมักจะกระซิบถามสายธารอยู่บ่อยๆ เมื่อเธอไม่เข้าใจที่ครูพูดหรือตามไม่ทัน ซึ่งการพูดคุยกับบุปผาก็ได้ระบุว่าข้อสังเกตนี้ถูกต้อง สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจสายธาร เริ่มต้นด้วยพฤติกรรมของเธอในฐานะผู้เรียนในห้องเรียน ซึ่งแสดงว่าเธอมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และความห่วงใยปรารถนาดีที่มีต่อเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุปผา (เธอเล่าว่าเธอจะเป็นคนโทรศัพท์ไปปลุกบุปผาทุกเช้าเพราะบุปผามีปัญหาเรื่องนอนตื่นสาย และมักมาไม่ทันชั่วโมงเช้า ๆ ทำให้ไม่ได้เข้าเรียนบางวิชาเป็นประจำ และอาจมีปัญหาในการเรียน และในการพูดคุยกับบุปผาอย่างไม่เป็นทางการ บุปผาก็ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังในทำนองนี้เช่นเดียวกัน)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังรู้สึกประทับใจกับระดับความสามารถในการใช้ภาษาของเธอในการเขียน ความรู้ด้านโครงสร้าง ไวยากรณ์ และวิธีการเขียนของเธอมากกว่า เธอมีความรู้พื้นฐานที่ดีเมื่อเทียบกับผู้เรียนคนอื่นๆ ในระดับคะแนนเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นสายธารยังได้แสดงให้เห็นว่า เธอเป็นผู้ที่เรียนรู้ได้ด้วยตัวเองได้ สังเกตจากการเขียนของเธอที่มีรูปแบบอันแสดงว่าเธอได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเขียนที่ผู้วิจัยได้ให้ไปศึกษาค้นคว้าก่อนการทำงานเขียนมาส่ง อีกทั้งยังมีความรอบคอบในการทำงานสูง ทำให้มีข้อผิดพลาดประเภท Careless mistakes น้อยมาก และประการสุดท้าย ผู้วิจัยได้ทราบจากการพูดคุยกับบุปผา และราตรีว่าสายธารเป็นผู้ที่มีความพยายาม และความรับผิดชอบสูง รวมทั้งมีวินัยในตัวเองอย่างน่าชื่นชม ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงเลือกสายธารเป็นกรณีศึกษากรณีหนึ่ง เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรทำให้สายธารรักการเรียนภาษาอังกฤษ อีกทั้งเห็นว่าการเรียนภาษาอังกฤษเป็นเรื่องเข้าใจได้ง่ายและสนุก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจพฤติกรรมในการเรียนของสายธารในเรื่องการมีวินัยในตัวเอง เพราะผู้วิจัยเชื่อว่า ความสนใจเป็นแรงบันดาลใจในการเรียน แต่วินัยในตัวเองจะเป็นตัวที่ทำให้ผู้วิจัยบากบั่นพยายาม เพื่อจะทำให้แรงบันดาลใจของ

ตนเองเป็นจริง มีความภาคภูมิใจในตัวเอง และสามารถพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

ในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (มกราคม 2544) ผู้วิจัยได้ถามสายธารว่าอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้เธอชอบภาษาอังกฤษและเรียนได้ดี จากการบอกเล่าของเธอ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มีปัจจัยหลักๆอยู่ 3 ประการ คือ ประการแรก ความเชื่อของเธอที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เธอเชื่อว่า ภาษาอังกฤษไม่ใช่เรื่องยาก จำหลักได้จะใช้ได้เรื่อยๆไม่ต้องท่องจำ ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่สายธารบอกว่าเรียนแล้วเข้าใจได้ง่าย และเข้าใจมากกว่าวิชาอื่นๆ ประการที่สองคือ ความชื่นชมของเธอที่มีต่อคนที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี เธออยากเป็นแบบนั้นบ้าง อยากพูดได้ อยากใช้เป็นเหมือนบุคคลที่เธอชื่นชม และประการที่สามคือ ผู้สอนและวิธีการเรียนการสอน ในประเด็นนี้เธอเล่าว่า “หนูเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่อนุบาล เริ่มเรียนที่โรงเรียนคริสต์ ครูที่สอนเป็นซิสเตอร์คนไทย เธอชอบหาอะไรใหม่ ๆ มาให้ทำ น่าสนใจ เช่น ฝีกอ่านออกเสียงในชั้นเรียน พอ ป. 5 ป. 6 ก็จะมีการแปลข่าวมาส่งอาจารย์ โดยที่อาจารย์จะหาข่าวมาแจก เป็นข่าวเล็กๆ สั้นๆ ง่ายๆ มีคำศัพท์แต่ก็ไม่ยากเกินความสามารถ เพราะใช้พจนานุกรมช่วย มีการทำกิจกรรมเล็กๆกับกลุ่ม บางครั้งครูจะจดเนื้อเพลงบนกระดานคำ แล้วแปลด้วยกัน พอรู้ความหมายแล้ว จะร้องด้วยกัน สนุก ชอบที่เรียน” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า สายธารรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ทำกิจกรรมอย่างนี้ สายธารตอบว่า “ให้ประโยชน์กับเราโดยไม่รู้ตัวเกี่ยวกับภาษา ทำให้เราทำอะไรเพิ่มเติมจากตำราที่เรียน มีความสุข มองเห็นภาษาว่ามีความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ทำให้เราสนุกได้ ไม่ใช่เรื่องน่าเบื่อ บ่อยครั้งที่เราเห็นการใช้ภาษาอังกฤษจากข้างนอกแล้วทำให้เราอยากรู้ว่าทำไมใช้ไวยากรณ์แบบนั้น ๆ จะมาเปิดตำราค้น แล้วทำให้เรารู้มากขึ้น” ผู้วิจัยได้ถามต่อไปว่า สายธารมีประสบการณ์ในการเรียนแบบนี้ในชั้นมัธยมปลายด้วยหรือไม่ สายธารเล่าว่า “พอ ม.ปลาย หนูย้ายโรงเรียนมาอยู่โรงเรียนรัฐบาลที่หนูคิดว่าเรียนภาษาอังกฤษน้อยกว่าโรงเรียนเดิมมากค่ะ แต่หนูกลับมีแรงจูงใจในการเรียนมาก เพราะหนูได้อาจารย์ที่สนับสนุน ผู้เรียนที่สนใจเป็นพิเศษ ทุกวันอาจารย์จะให้อ่านข่าวแล้ว สรุปมา 5-10 บรรทัด หนูจะทำทุกวัน แต่อาจารย์ไม่ได้บังคับกะเกณฑ์ค่ะ ทำมาน้อยแค่ไหนก็ได้ตามใจ แต่หนูชอบทำ พอทำมาส่งอาจารย์ อาจารย์จะช่วยดูเป็นพิเศษ คอยอธิบายที่เข้าใจผิด พออาจารย์ดูแล้ว หนูจะเก็บงานไว้ดูเอง ดูว่ามีพัฒนาการแค่ไหน รู้ศัพท์อะไรใหม่บ้าง มีไวยากรณ์อะไรบ้างที่น่าสนใจ หนูทำอยู่ 1 เทอมคือ ม. 6 เทอม 1 หนูคิดว่าการทำเช่นนี้ช่วยให้หนูเอ็นทีได้คะแนนดีด้วยค่ะ

เราจะอ่านได้เร็วขึ้น สรุปใจความสำคัญได้ ได้ศัพท์ที่ควรจะรู้ ได้ความรู้รอบตัวเพื่อไปช่วยวิชาสังคมด้วย ช่วงนั้นหนูภูมิใจมากเพราะได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ”

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้ถามถึงประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยนี้ของสายธาร ตั้งแต่รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 เพื่อติดตามดูว่า สายธารยังคงมีปัจจัยเสริมในลักษณะเดิมอยู่หรือไม่ โดยมีสมมติฐานความเชื่อว่า ปัจจัยเอื้อแบบที่สายธารเคยได้รับจะทำให้สายธารสามารถดำรงและพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ สายธารเล่าว่า “FE I ไม่มีอะไรน่าสนใจ อาจารย์พูด เด็กฟัง จด บางทีมีการอ่านหน้าชั้นบ้าง ไม่ต่างจากการเรียนในมัธยมปลาย หนูคิดว่าเน้นไวยากรณ์มาก มีการพูด และฟังน้อย เขียนน้อย หนูไม่รู้สึกละไร เลยๆ ผิดหวังเล็กๆ หนูคิดว่า FE I หนูไม่ได้เรียนอะไรแปลกใหม่ ไม่ได้พัฒนาความสามารถของตัวเองเลย” ผู้วิจัยได้ถามต่อไปถึงความรู้สึกที่มีต่อรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 สายธารตอบว่า “FE II น่าสนใจกว่า เพราะว่าเราได้แสดงออก พูดตอบ ติดตาม เพราะอาจารย์พยายามกระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาในห้องเรียนมากขึ้น แต่หนูก็เห็นว่าเด็กส่วนมากยังไม่กล้าแสดงออก หนูชอบที่ FE II อาจารย์ให้ไปวางแผนทำงานข้างนอก ไปหาอ่านตามหนังสือพิมพ์ ได้เรียนไวยากรณ์เพิ่มจากการเห็นภาษาที่ใช้จริง ได้อ่าน จำสำนวนและนำสำนวนมาใช้เอง ทำอย่างนี้ทำให้เราได้รู้จักตัวเองว่าในการใช้ภาษาเราอยากทำอะไร และอะไรที่เราทำแล้วได้ประโยชน์” ผู้วิจัยได้ถามสายธารถึงความรู้สึกของเธอเกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอนแบบนี้ว่า มีข้อเสียไหม เธอพูดว่า “หนูคิดว่าคนเรียนไม่คุ้นเคย เลยยากที่จะปรับตัว หนูก็เหมือนกันละ แรก ๆ จะตั้งใจมาก ต่อไปจะใจั่วเขว เพราะเหนื่อยทำให้ไม่ได้ทำตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ งานวิชาอื่นๆมีมาก ทำให้งานพิเศษต้องผลัดผ่อนไปก่อน หนูคิดว่าหนูมีนิสัยไม่ดีคือบังคับตัวเองไม่ค่อยได้ ชอบผลัดไปก่อน แต่ในที่สุดก็ทำเสร็จละ”

จากข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของสายธาร เราทราบว่าวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ภาษา และฝึกให้ผู้เรียนมองดูภาษาว่ามีความสัมพันธ์กับชีวิต เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากทั้งทางด้านการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียน และการพัฒนาผู้เรียนด้านความสามารถในการใช้ภาษาและด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เพื่อเป็นการสนับสนุนประเด็นที่ว่า ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาและวิธีการเรียนของสายธาร มีผลต่อการพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ขอยกตัวอย่างงานเขียนของสายธารมาประกอบดังนี้

On day while I was going to the university, I saw a blind man. He had to walk with a cane but could get on the bus by himself. He couldn't see anything but he still smiled. At first, I felt sympathetic and thought that he should have a better life but after I saw he smiled I thought he was a brave man that I have ever seen.

My pets

I have many pets : two birds, 4 dogs and 1 duck. My birds name Jolas and Hewgo. They are eagle. My parents were given them when they were babies. I think they love me because when I give them some food they will eat it on my hand. If other ones give them, they will fly away. My duck name "FM". FM is a pretty duck. It follows my mother everywhere. Although it has little legs, but can run very fast. When my mother call its name, it will shout "Kab Kab" and run to my mother quickly. We all love them so much.

A nice present I was given

I was born on 24 July, 1982. Last year I was given a very surprise present. My friends gave me the big cake. I was so glad because I had never had birthday cake or birthday party. I was surprised that they could remember my birthday: When I was young, my parents thought that present or birthday party was not important. They had to do their work and didn't have time to think of it. I thanked my friends for their cake. It's a nice present I was given.

My dream

Last night, I dreamt there was a tall thin man who tried to kill me. I was so frightened. I ran so fast but he could catch me. I screamed loudly and didn't know what to do, then my sister woke me up. I was glad that it's only a dream.

My close friends

: Compare two of my close friends.

Note and Pupe are my close friends. They are very pretty. In fact, I have just known them for 5 months. But I think they are two of my best friends that I have ever had. They are similar in many ways. Both of them are 18 years old and love eating. Their favourite colour is blue. Like Note, Pupe's star sign is Taures. They are both talented. Pupe loves painting. She always draws some pictures and dreams to be the famous artist. Note, also dreams to be the famous artist. Note, who is also a good student, is a star member of the basketball team.

However, there are a lot of differences between Note and Pupe. Note is 175 cms. Tall but Pupe is 159. Note doesn't want to do anything except swimming and playing basketball. By contrast, Pupe loves to listen to the radio and read literature. Pupe's hometown is Khnokan while Note's is Bangkok. Note is cheerful. He always talks with everyone and makes them laugh, whereas Pupe likes to read books alone in the library. Note likes to eat chocolate cake while Pupe likes ice-cream.

นอกจากทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อความสามารถในการใช้ภาษา และการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ผู้วิจัยยังได้ให้สายธารพูดถึงวิธีเรียนของเธอ เธอเล่าว่า เธอพยายามจัดการเรื่องเวลาให้เหมาะสม เพราะเธออยู่ไกลจากมหาวิทยาลัยมาก ทุกๆวันเธอจะใช้เวลาในการเดินทางไป-กลับถึงประมาณ 4 ชั่วโมง อีกประการหนึ่งเธอเป็นโรคภูมิแพ้ ซึ่งทำให้เธออ่อนเพลียและบางครั้งต้องการการพักผ่อนมาก เธอเล่าว่า “ปกติจะถึงหอพักประมาณ 6 โมง ถึง 6 โมงครึ่ง พอสักทุ่มครึ่งจะเริ่มทำการบ้าน ดูหนังสือ ทบทวนวิชาที่ยังไม่เข้าใจ ทุกวันจะทำงานถึง 4 ทุ่ม แต่ถ้าเสาร์อาทิตย์ จะทำงาน 2 ช่วงคือ 10.00 น. – 12.00 น. และ 13.00 น. – 17.00 น. หนูจะพยายามเข้าเรียนทุกครั้งในทุกวิชา ในห้องตั้งใจเรียนและดูหนังสือ 1 เดือนก่อนสอบ” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า เวลาเธอมีปัญหาในการเรียนเธอแก้ปัญหาอย่างไร เธอตอบว่า “หนูจะอ่านหนังสือที่มีอยู่ก่อน ถ้าไม่เข้าใจจะไปหาแหล่งค้นคว้าเสริมตามที่อาจารย์ประจำวิชาแนะนำในห้อง และดูจากรายชื่อหนังสือท้ายบทแล้วไปหาจากห้องสมุด หรือถ่ายเอกสารจากเพื่อนๆ ที่มีคนแนะนำมา เช่น พี่

รหัส บางทีก็ดูจากชื่อเก่าๆของรุ่นพี่ และสอบถามจากเพื่อน เรารู้ว่าใครเก่งอะไร เราจะถามเขาขอให้เขาช่วย เช่น หนูจะถามธีระเวลามีปัญหาเรื่องภาษาอังกฤษ บางทีก็ถามกับ บุปผา 2 คน แต่เวลาสอบมักจะต่างคนต่างดูหนังสือ เพราะแต่ละคนมี speed การอ่านไม่เหมือนกัน เลยไม่ได้ตัวกัน”

จากการพูดคุยเรื่องการแก้ปัญหาในการเรียน ผู้วิจัยได้มีโอกาสคุยกับเด่น และ บุปผาด้วย ซึ่งทั้ง 2 คนได้กล่าวถึงสายธารว่าได้มีส่วนช่วยเหลือพวกเขาในการเรียนภาษาอังกฤษบ่อย ๆ เช่น บุปผาจะกล่าวว่า “หนูมักจะเขียนให้สายธารช่วยตรวจ เขาเก่งมากเลย อาจารย์ เขาจะบอกได้หมดว่าหนูเขียนตรงไหนผิด และแก้เป็นอะไร หนูคิดว่าเขาแม่น ไวยากรณ์และการเขียนมาก” เด่นก็จะมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพูดถึงสายธารและความสามารถของเธอในวิชาภาษาอังกฤษ

ต่อคำถามที่ว่าสายธารได้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนภาษาอังกฤษมากน้อยแค่ไหนในขณะนี้ สายธารเล่าว่า เธอทำบทเรียนการฟัง 4 บท ทำบทเรียนในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ชิ้น เกี่ยวกับการอ่าน คำศัพท์ และไวยากรณ์ รวมทั้ง การเขียนพิเศษอาทิตย์ละ 2 ชิ้น ซึ่งจากการตรวจงานเหล่านี้ของสายธาร ผู้สอนรู้ว่าสายธารทำเอง ไม่ได้ลอก เพราะมีการทำก่อน ตรวจและแก้ไขให้ถูกต้องชัดเจน นอกจากนี้ในเทอมนี้ สายธารยังได้ใช้ภาษาอังกฤษในวิชา Technical English I ซึ่งเป็นวิชาสำหรับนิสิตปีที่ 1 ในเทอมที่ 2 ของคณะเศรษฐศาสตร์ด้วย สายธารเล่าว่าเธอได้ใช้ความรู้ภาษาอังกฤษมาช่วยในการเข้าใจบทเรียนภาษาอังกฤษที่ใช้ในรายวิชาของคณะวิชานี้มาก

จากการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการเรียนของสายธารมีประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประการ ประการแรกคือ เรื่องการบริหารเวลาให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน กล่าวคือสายธารทราบถึงข้อจำกัดของตนเองในเรื่องสุขภาพ และที่พักอาศัยซึ่งอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัย สายธารจึงกำหนดเวลาทำงานให้เป็นตารางสม่ำเสมอทั้งวันปกติ และวันเสาร์อาทิตย์ซึ่งจะทำให้เธอไม่ต้องหักโหมในบางช่วง ทั้งนี้รวมทั้งการกำหนดเวลาดูหนังสือสอบว่าเป็น 1 เดือนก่อนสอบ ซึ่งไม่กระชั้นเกินไป และการบริหารเวลาดังกล่าวก็จะมีผลต่อการสร้างวินัยในตัวเองด้วย และประการที่สอง สายธารมีนิสัยในการเรียนที่ดี กล่าวคือ เธอเป็นคนตรงเวลาเข้าเรียนสม่ำเสมอ สนใจเรียน และทำงานทุกอย่างด้วยตัวเธอเอง (คือเธอจะไม่ลอกงานใคร เนื่องจากไม่ช่วยให้เธอได้เรียนรู้ และทำให้เสียความมั่นใจในตัวเองอีกด้วย) นอกจากนี้เธอจะเป็นผู้เรียนที่มีความรับผิดชอบสูง จะไม่ยอมส่งงานหลัง Deadline เลย ซึ่ง

ลักษณะนี้ทั้ง บุปผา และเด่นจะให้ข้อมูลสอดคล้องกัน อีกทั้งยังเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสังเกตพฤติกรรมในการส่งงานและการทำงานตามที่สายธารได้ระบุไว้ในแผนการเรียนด้วยตนเองด้วย

เมื่อผู้วิจัยขอให้สายธารพูดถึงคุณสมบัติ 6 ประการ ของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ สายธารได้แสดงความเห็นว่าคุณสมบัติทั้ง 6 ข้อ มีความสำคัญมากและสอดคล้องกันในส่วนตัวของเธอ เธอคิดว่า เธอมีความพร้อมและเต็มใจร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้อยู่ในระดับ 4 (จาก 5) แต่สำหรับคุณสมบัติข้ออื่นๆ เธอประเมินตัวเองที่ 3 (จาก 5) ทุกข้อ เธอกล่าวว่า ข้อที่เธอมีปัญหาที่สุดคือ การแก้ปัญหา เธอคิดว่า ในการใช้ภาษา เธอยังอายและไม่กล้าที่จะใช้ภาษาอยู่ เนื่องจากกลัวผิด และเกิดความเครียด ซึ่งเธอคิดว่าถ้าเธอฝึกใช้ภาษามากขึ้น (เธออยากใช้ภาษาได้ดีเหมือนเสรี) เธอคิดว่าในปีที่ 2 ทั้งเทอม 1 และ 2 เธอจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะมากขึ้น ได้แก่ วิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค และวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร ดังนั้นเธอต้องพยายามหาวิธีพัฒนาระดับความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อประโยชน์ในการเรียนต่อไป

สายธารได้กล่าวถึงท้ายไว้ในการสัมภาษณ์ครั้งสุดท้าย (กุมภาพันธ์ 2544) ว่า สำหรับเธอ เธอมีความคาดหวังว่า “การเรียนการสอนต้องไม่เครียด บรรยากาศสำคัญมาก ถ้าอาจารย์สอนอย่างเดียวผู้เรียนนั่งเฉยๆ จะเบื่อแล้วหลับ ผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจ ทำชั้นเรียนให้สนุก น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนอยากเข้ามาเรียนทุกครั้ง หนูคิดว่าคนเราต้องสนุกที่จะเรียนก่อน แล้วถึงจะได้ความรู้ บางคนเบื่อมาเรียน แล้วไม่มาอีกเลย เลยตัดโอกาสตนเองที่จะได้เรียนรู้”

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 11: สายธาร

ผู้วิจัยพบสายธารบ่อย ๆ ที่โรงอาหารรวมตึกจุลจักรพงษ์ซึ่งได้คุยถามทุกข์สุขกันเสมอ ในการพูดคุยกับเธอครั้งแรกทราบว่าเธอเรียน EAP I กับอาจารย์... เธอได้คะแนนกลางภาคเป็นที่น่าพอใจ ต่อคำถามที่ว่า EAP I เป็นอย่างไรบ้าง สายธารตอบว่าดีที่มีกรอบการเรียนและการทดสอบที่ชัดเจน ทำให้ผู้เรียนรู้ว่าต้องเตรียมตัวอย่างไรในการสอบ อาจารย์ผู้สอนก็เอาใจใส่ดี มีแบบฝึกหัดพิเศษมาเสริมบ้าง และเธอเองก็ทำงานในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เธอบอกว่าเธอจะทำการบ้านเองเสมอ และเตรียมตัวเรียนมากขึ้นเนื่องจาก EAP I เป็นรายวิชาที่เน้นทักษะการอ่านและการเขียน ผู้เรียนต้องอ่านและเขียนมาเองก่อนนอกห้องเมื่ออาจารย์ให้การบ้าน จึงจะตามทันและได้ประโยชน์เต็มที่ในชั้นเรียน

ในการพบกับผู้เรียนครั้งที่สอง ผู้วิจัยถามสายธารว่ามีพฤติกรรมการเรียน EAP I อย่างเป็นกิจวัตรระดับ A ได้อย่างสม่ำเสมอ สายธารตอบว่า “หนูคิดว่าเป็นเรื่องการฝึกฝนสม่ำเสมอ หนูคิดว่าเรียนปี 2 เรียนหนักขึ้นมาก มีงานที่ต้องทำให้ทันมาก หนูเลยจัดตารางว่าจะทำอะไรในแต่ละวัน ในแต่ละอาทิตย์ จันทร์-ศุกร์ จะทำงานตั้งแต่ 6 โมงครึ่ง ถึง 4 ทุ่ม หนูนอนดึกกว่านั้นไม่ได้เพราะเป็นโรคมุมิแพ้ต้องพักผ่อนมาก ๆ ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์ หนูจะทำงาน 10-12 น. และ 13-17 น. ที่เหลือหนูจะใช้พักผ่อน E-mail คุยกับเพื่อน ๆ อ่านหนังสือ และฟังเพลงค่ะ” ผู้วิจัยถามต่อไปว่าได้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะมากน้อยแค่ไหน สายธารตอบว่า “ปี 2 เทอม 1 ใช้ภาษาอังกฤษอ่านตำราวิชาทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค และปี 2 เทอม 2 ในวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร วิชาหลังยากมาก เพราะว่าเป็นเรื่องเศรษฐกิจของอเมริกาค่ะ เวลาหนูมีปัญหาจะถามธีระ เขาอ่านแต่ละบทแล้วสรุปไว้สั้น ๆ ครึ่งหน้า อ่านแล้วเข้าใจได้ง่ายมากค่ะ”

จากการพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอนสายธารในวิชา EAP I ผู้สอนคิดว่าสายธารภาษาดี ขยัน รับผิดชอบ ไม่เคยขาดเรียนเลย ถึงแม้จะเจ็บบ้าง แต่ก็ร่วมมือดีในการเรียน พยายามตอบและอาสาทำงานในห้องบางครั้ง เธอทำงานในศูนย์การเรียนรู้ฯ และในห้องเรียนส่งครบหมดตรงเวลา ทำให้เธอได้คะแนนเก็บดีมาก และเธอก็ทำคะแนนในการสอบได้ดี ซึ่งข้อมูลที่ได้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยพบในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ซึ่งสายธารเป็นผู้เรียนในกลุ่มที่ผู้วิจัยสอน

ก่อนที่สายธารจะกลับวันนั้น เราได้พูดคุยถึงผู้เรียนคนอื่น ๆ ที่เคยอยู่ในกลุ่มภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 เดิม สายธารได้กล่าวด้วยสีหน้ากังวล เมื่อเธอพูดถึง บุปผา เธอกล่าวว่า “อาจารย์ทราบไหมคะว่าบุปผาเขามีปัญหาเรื่องเรียน” ผู้วิจัยตอบว่า “ก็พอทราบอยู่บ้างจากคะแนน EAP I ของเขา” สายธารเล่าต่อไปว่า “บุปผามักมาเรียนวิชาตอนเช้าไม่ทัน ทำให้มีปัญหาเพราะตามไม่ทัน เลขต้อง drop บางวิชา วิชาที่เหลืออยู่มีแต่ยาก ๆ เลขได้เกรดไม่ดีเลย มี F ด้วยค่ะ” ผู้วิจัยถามสายธารว่า “เพื่อน ๆ ได้ช่วยเขาไหม คุณกับราตรีคอยดู ๆ เขาบ้างนะ” สายธารตอบว่า “เขามีปัญหาเรื่อง drop บางวิชาตั้งแต่เทอม 2 ปี 1 ทำให้เขาหลงวิชาได้ไม่เหมือนพวกเราค่ะ แต่ละคนก็แยกย้ายกันไปเรียนตามกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ไม่ได้อยู่ด้วยกัน พบกันไม่บ่อย หนุยังโทรฯ ไปปลุกเขาอยู่เลยคะ เมื่อเทอม 1 ปี 2 แต่หนุซึ้งรู้สึกว่าเขาเริ่มรำคาญ หนุ หนุเลยห่างไปคะ” ผู้วิจัยคุยกับสายธารต่อไปว่า “จะพูดคุยกับบุปผาดู ครุอยากให้สายธารราตรี รวมทั้งเด่น ช่วยดูแลบุปผาบ้าง ห่วง ๆ ก็ยังดี เขาคงกำลังพยายามช่วยตัวเองอยู่ เพื่อให้ผ่านพ้นปัญหาไปได้ เคนน่าจะวางแผนการเรียนเก่ง สายธารให้เขาช่วยเพื่อนบ้างนะ” สายธารตอบว่า “เด่นเคยช่วยแล้วคะ แต่บุปผาเขาไม่ค่อยเชื่อ เราเคยบอกเขาว่าวิชาที่อยู่ตอนเช้าจะเป็นวิชาที่ได้เกรดไม่ยาก จะช่วยดึงเกรดขึ้น ขอให้พยายามมาเรียน แต่เขาก็ยังมีปัญหาเรื่องนี้ อยู่คะ มาสายบ่อย” ผู้วิจัยรับปากว่าจะพูดคุยกับบุปผาต่อไป แล้วสายธารก็ลากลับไปในวันนั้น

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 11: สายธาร

สายธารเป็นกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อให้กับ การเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียน ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใน ประสิทธิภาพการเรียนของสายธาร เธอได้ผู้สอนที่สามารถทำให้การเรียนการสอนแบบ ทางการ ในชั้นเรียนสนุก เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน และมีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษา รวมทั้ง การค้นคว้าในชั้นอนุบาลและประถมศึกษา และเมื่อเธอเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เธอได้ ผู้สอนที่ช่วยเหลือให้เธอได้เรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โดยที่ผู้สอนจะคอย ให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสนับสนุนด้านกำลังใจ การเรียนในสองลักษณะนี้ทำให้สายธารมี ทศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา และมีความเชื่อว่าการเรียนภาษาเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ง่าย เพียง แค่อาศัยการฝึกฝนใช้บ่อย ๆ ก็จะทำให้ดี และทัศนคติรวมทั้งความเชื่อเช่นนี้สามารถส่งผลให้

สายธารได้พัฒนาตนเองเป็นผู้เรียนที่รักการเรียน มีความสนใจในการเรียน และพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอันเป็นพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้ของเธอในเวลาต่อมา

การเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยของเธอในเทอมที่ 1 และเทอมที่ 2 ของปีที่ 1 ได้แสดงให้เห็นความรู้สึกของเธอที่แตกต่างกัน เมื่อวิธีการเรียนการสอนต่างกัน ซึ่งการค้นพบนี้จะสอดคล้องกับความเชื่อของสายธารแต่เดิมว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อบรรยากาศในการเรียนการสอนเอื้อ และสิ่งที่เรียนรู้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เมื่อเธอเรียนภาษาอังกฤษในชั้นปีที่ 2 เธอได้พบว่าการเรียนภาษาอังกฤษมีความสอดคล้อง และส่งเสริมการเรียนรายวิชาเฉพาะของเธอมากขึ้น รวมทั้งเธอได้ฝึกฝนทักษะภาษาอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เธอสามารถรักษาระดับแรงจูงใจในการเรียนไว้ได้ รวมทั้งมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

สายธารได้แสดงความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในวิชาเฉพาะของตนในระดับที่ค่อนข้างสูงเช่นเดียวกับในวิชาภาษาอังกฤษ นอกจากเธอจะสามารถเรียนรู้ได้โดยปราศจากการควบคุมแล้ว เธอยังสามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นในลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ด้วย ลักษณะของผู้เรียนที่ดีที่สายธารมี ซึ่งคล้ายคลึงกับราตรี รัตนา และสุทัศน์ คือความสามารถในการบริหารจัดการเรื่องเวลา การมีนิสัยในการเรียนที่ดี และการมีวินัยในตนเอง

โดยภาพรวม สายธารเป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้

กรณีศึกษาที่ 12: อวุธ

อวุธ... ผมคิดว่าปัจจัยที่ช่วยผมในการเรียนภาษาคือ เพื่อนกับครู ครูต้องช่วยให้กำลังใจ ให้โอกาส และสร้างบรรยากาศในการเรียนให้น่าเรียน ผมเชื่อว่าภาษาต้องเก็บไปเรื่อย ๆ จะมาพิเศษเลยทันทีเป็นไปได้...

อวุธจบการศึกษาจากโรงเรียน บ. จังหวัดระยอง ได้คะแนนเฉลี่ย 3 ในวิชาภาษาอังกฤษในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษ 61 รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ได้ C+ และรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ได้ B อวุธมีประสบการณ์ที่ไม่ค่อยเอื้อในการเรียนภาษาอังกฤษในขณะที่อยู่ชั้น ม.4-ม.6 ทำให้รู้สึกท้อถอยในการพัฒนาตนเองในการเรียนภาษาอังกฤษ อยากให้ครูช่วยให้กำลังใจ ให้โอกาสในการใช้ภาษาและสร้างบรรยากาศที่ดี ในการเรียนอวุธคิดว่าตัวเองอ่อนไหวอารมณ์และขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน อวุธมีความคาดหวังสูง ผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายในการเรียน วิเคราะห์ปัญหา หาวิธีแก้ปัญหา รวมถึงการประเมิน และการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนอยู่เสมอ ครูที่ดีทำให้นิสิตขยันเรียนได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในความคิดของนิสิต ผู้สอนไม่มีหน้าที่หาแบบฝึกหัดให้นิสิตและคอยทดสอบนิสิตอยู่เสมอ รวมทั้งไม่อาจทำให้นิสิตเรียนได้ดีได้ อวุธคิดว่าตนเองทราบดีว่าสนใจอะไร มีปัญหาอะไรในการเรียน เมื่อได้งานคืนจากผู้สอนจะสนใจศึกษาข้อผิดพลาดของตนเอง แต่ก็ยังทำผิดซ้ำ ๆ อีก ในชั้นเรียนนิสิตจะเจิบเพราะกลัวอายเมื่อทำผิด นิสิตไม่ชอบลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา ทราบว่าจะเก่งภาษาต้องหมั่นใช้อยู่เสมอ แต่ไม่หาโอกาสใช้ภาษาในห้องเรียน อวุธมีความเชื่อว่าเพราะตัวเองความจำไม่ดี ท่องไม่เก่งจึงเรียนภาษาไม่ได้ดี และเขามักรู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน อวุธเชื่อว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุกด้านของตัวเอง เขาไม่ชอบภาษาอังกฤษเพราะได้คะแนนไม่ค่อยดี สำหรับอวุธการเรียนภาษาอังกฤษไม่ดีเป็นปมด้อย และทำให้สูญเสียความมั่นใจในตัวเอง ในการเรียนภาษาอวุธพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยาก เพราะจะทำให้ตัวเองสูญเสียความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น เขาอยากได้กำลังใจจากผู้สอนในรูปแบบข้อมูลย้อนกลับที่ดีและคำชม อย่างไรก็ตาม อวุธมีความเชื่อว่าถ้าพยายามจะเรียนภาษาได้ดี (อวุธ: แบบฟอร์ม ข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 2543)

อาจารย์ทำให้ผู้วิจัยสนใจเพราะความเจียมของเขาในห้องเรียนในชั่วโมงแรก ๆ ของการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 แต่ในความเจียมของเขา ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าแววตาจะจับจ้องที่ผู้สอนเสมอ ใบหน้ายิ้มเมื่อผู้สอนพูดตลก แต่พอผู้สอนถามคำถามจะไม่อาสาตอบ เมื่ออาจารย์กรอกแบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวมาส่ง ผู้วิจัยอ่านแล้วรู้สึกสนใจตรงที่อาจารย์พูดถึงความท้อถอยในการพัฒนาตนเองในการเรียนภาษา รวมทั้งความคาดหวังของเขาว่าผู้สอนต้องให้กำลังใจ ให้โอกาสสนับสนุนในการใช้ภาษา และสร้างบรรยากาศที่เอื้อกับการเรียน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า อาจารย์น่าจะต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน จากการสังเกตพฤติกรรมในการเรียนในห้องเรียนในช่วง 3 อาทิตย์แรก ผู้วิจัยคิดว่าเขาต้องเป็นผู้เรียนที่พัฒนาได้ไม่ยาก ทั้ง ๆ ที่เขาพูดว่าเขาค่อนข้างท้อถอยในการพัฒนาตนเองในวิชาภาษาอังกฤษ นอกจากนี้จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับเพื่อน ๆ ที่เรียนในกลุ่มเดียวกัน ผู้วิจัยทราบว่าอาจารย์เป็นคนเรียนเก่ง ได้คะแนนเฉลี่ยสูงถึง 3.5 ในเทอมแรกของชั้นปีที่ 1 (ทั้ง ๆ ที่มีกิจกรรมต้องทำมากสำหรับนิสิตปีที่ 1 ที่อยู่หอพักมหาวิทยาลัยด้วย) และเก่งวิชาคณิตศาสตร์เป็นพิเศษ จนแม้แต่ธีระและสายธารที่เรียนเก่งมากยังชมให้ฟัง เหตุผลเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยเริ่มให้ความสนใจกับอาจารย์มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์อาจารย์อย่างเป็นทางการ (ม.ค. 44) ผู้วิจัยทราบว่า อาจารย์ชอบภาษาอังกฤษมากในช่วงที่เรียน ม.1-ม.3 ต่อคำถามที่ว่าทำไมชอบวิชานี้ อาจารย์ตอบว่าได้คะแนนดีมาตลอด สำหรับอาจารย์เกรดที่ตีมีน้ำหนักถึง 60% ในการทำให้เขาชอบวิชาภาษาอังกฤษ และส่วนที่เหลือ 40% เกิดจากการที่เขาได้ครูดีและเพื่อนดี เขาเล่าว่า “ผมสนิทกับอาจารย์มากชอบเขา เพราะเขาคอยให้กำลังใจและเราจะกล้าถามเวลามีปัญหา อาจารย์ที่ผมชอบเป็นเพื่อนกับคุณป้าที่เป็นหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษที่โรงเรียน ผมมีคำถามจะไปปรึกษาอาจารย์คนนี้เสมอ เพื่อน ๆ ก็ดีครับตอนอยู่ ม.ต้น เพื่อน ๆ ในกลุ่มเก่งอังกฤษ ช่วยกันเรียน อีกอย่างหนึ่งผมคิดว่าการที่เราเป็นเด็กเรียนดี ได้เกรดดี ต้องรักษาภาพพจน์ ทำให้ดีตลอด ตอนเรียน ม.1-ม.3 เนื้อหาและการสอนดีด้วยครับ น่าสนใจ” จากการคุยของอาจารย์ทำให้เราทราบได้ว่า ปัญหาของอาจารย์เรื่องประสบการณ์ที่ไม่ดีในการเรียนภาษาจะต้องเกิดตอนที่อาจารย์อยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแน่ ๆ ผู้วิจัยจึงขอให้อาจารย์เล่าถึงการเรียนในชั้นม.ปลายของเขา เขาเล่าว่า “ม.4 เทอม 1 คะแนนภาษาอังกฤษคาบเส้นพันที่ ผมว่าเพราะ ม.4 เน้นแกรมม่ามาก คุยยาก อีกอย่างอาจารย์สอนง่วง น่าเบื่อ จำได้ว่าในชั่วโมงภาษาอังกฤษ ผมจะเอางานอื่น

มาทำ เพื่อน ๆ ก็ไม่ดี ไม่ได้ช่วยกันเรียนเหมือนเดิม” ข้อมูลที่ได้ในส่วนนี้ค่อนข้างสนับสนุนสิ่งที่อาวูรพูดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างคะแนนที่สูงกับความรู้สึกที่ดีที่มีต่อการเรียนภาษา ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้ได้เกิดกับอาวูรตั้งแต่เด็ก ๆ ดังที่เขาเล่าว่า ตอนอยู่ชั้นประถม ภาษาอังกฤษเขาดีมาก เก่งที่สุด เรียนได้ที่ 1 ในชั้น ช่วงนั้นเป็นช่วงที่เขารู้สึกดีมากกับวิชานี้

เมื่ออาวูรเข้ามหาวิทยาลัย ประสบการณ์ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ของเขาไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนเป็นแบบผู้สอนเป็นศูนย์กลางค่อนข้างน่าเบื่อ เน้นไวยากรณ์มาก ผู้สอนไม่ได้ให้โอกาสผู้เรียนในการใช้ภาษามากเท่าที่ควร เขายังคงมีปัญหาเรื่องไวยากรณ์แบบเดิม และเป็นปัญหาที่ทำให้เขาเสียคะแนนในเวลาสอบมาก เพราะเขาแน่ใจว่าเขาทำคะแนนข้อสอบส่วนนี้ได้ต่ำมาก นอกจากนี้เขายังยอมรับว่าเขาไม่มีความมั่นใจในการใช้ภาษาเลยทั้งการพูด การฟัง และการเขียน อาวูรเล่าว่าในเทอมที่ 1 ปีที่ 1 เขาแทบไม่มีเวลาว่างเลย มีกิจกรรมของน้องใหม่ที่คณะและที่หอพักนิสิตด้วยเหตุนี้เขาจึงให้เวลากับภาษาอังกฤษ (ที่เขาคิดว่าไม่มีขอบเขต ไม่รู้จะทบทวนอะไร) น้อยมาก งานพิเศษที่อาจารย์ให้ทำนอกห้องคือในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการฟังด้วยตนเอง อาวูรจะไม่ได้ทำเองเป็นส่วนใหญ่ (เนื่องจากมีคำตอบให้อยู่แล้ว) อีกประการหนึ่งอาวูรมีความรู้สึกว่าการเรียนในมหาวิทยาลัย ผู้เรียนจะไม่ได้รับการเอาใจใส่จากผู้สอนเหมือนในโรงเรียน ผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเอง อาวูรจึงมิได้ปรึกษาอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเลยในการแก้ไขปัญหา อาวูรจะช่วยตัวเอง ทำบทเรียนในศูนย์การเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีจุดหมาย ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นที่สังเกตเห็นของผู้วิจัย ในครั้งที่ผู้วิจัยคุยกับอาวูรอย่างเป็นทางการครั้งแรก (ต้น ม.ค. 44) ผู้วิจัยได้ถามถึงงานพิเศษที่อาวูรได้ระบุไว้ในแผนการเรียนสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง อาวูรได้นำงานที่ทำแล้วมาพูดคุยกับผู้วิจัย จากการพิจารณางานที่ทำพบว่า อาวูรไม่ได้ทำงานเพิ่มด้านไวยากรณ์เลย (ส่วนมากจะเป็นเรื่องคำศัพท์และการอ่านที่อาวูรทำได้ดีที่สุดในบรรดาทักษะอื่น ๆ จากการสังเกตคะแนนในการสอบกลางภาครายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ในส่วนคำศัพท์และการอ่าน) อาวูรบอกว่า “ผมตะลุมทำไปเรื่อย ๆ ไม่ได้คิดว่าผมอ่อนอะไร ต้องทำเพิ่มเรื่องนั้น ๆ”

จากนั้นผู้วิจัยได้คุยกับอาจารย์ว่า “ครูมีประสบการณ์ในการเรียนและการสอน ไวยากรณ์ว่า ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ (อาจเริ่มตั้งแต่เรียนมหาวิทยาลัย) มักจะไม่ชอบเรียน ไวยากรณ์ในลักษณะเดิม ๆ แต่สนใจเรียนไวยากรณ์โดยผ่านการใช้ภาษามากกว่า เช่น เมื่อต้องเขียนจะหันมาสนใจไวยากรณ์เฉพาะประเด็นที่ต้องใช้ เพราะมีความจำเป็นในการ สื่อสารจึงหาโอกาสฟื้นฟู วิธีนี้จะทำให้เรามองดูไวยากรณ์ว่าเป็นเรื่องความหมายไม่ใช่การเรียน ไปตามบุญตามกรรม แล้วท่องจำไปเพื่อให้ลืมในวันหลัง อาจารย์จะลองวิธีนี้ดูก็ได้นะ คุณ อาจจะเขียน Log มาให้ครูอ่านอาทิตย์ละ 2-3 ครั้ง แล้วแต่เวลาจะอำนวย” อาจารย์รับฟังแล้ว ทำท่าใช้ความคิด หลังจากนั้นเขาได้คุยเรื่องบทฝึกหัดการฟังที่เป็นบทเรียนที่ให้ผู้เรียนฝึกทำ ด้วยตนเองนอกเวลาเรียน อาจารย์บอกว่าเขาไม่เคยมีหนังสือ (ทั้ง ๆ ที่เมื่อเทอมที่แล้วก็ใช้ หนังสือเล่มเดียวกัน กล่าวคือหนังสือ 1 เล่ม ใช้ 2 เทอม) สอบถามได้ความว่าเมื่อเทอมที่แล้ว ไม่มีการกำหนดให้ส่ง เขาเลยไม่ทำ ผู้สอนเลยให้อาจารย์ยืมหนังสือไปถ่ายเอกสารเฉพาะบทที่ ควรทำในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 โดยบอกเขาไปว่า “อาจารย์ลองพิจารณาว่าสนใจบท ไหนอาจไม่ต้องทำทุกบทที่บอกไว้ เพราะครูให้คุณเลือกทำกิจกรรมอะไรก็ได้ที่เกี่ยวกับการ ใช้ภาษาที่คุณสนใจอยู่แล้ว ลองดูก็แล้วกัน” วันนั้นอาจารย์บอกว่าจะกลับไปคิดว่าจะทำอะไร บ้างตามความสนใจ

จากการติดตามงานของอาจารย์ ผู้วิจัยพบว่า อาจารย์ทำงานที่เป็นงานส่วนบังคับครบ หหมด ตรงเวลา ได้คะแนนสูง (7-10) และส่วนงานเขียนอาจารย์จะทำครบและมีงานพิเศษใน ห้อง 3 ชั้น และงานที่เป็นการเรียนรู้แบบอิสระ 15 ชั้น จากการประเมินความสามารถที่ แท้จริงของอาจารย์ ผู้วิจัยพบว่าอาจารย์เริ่มพัฒนาความสามารถในการเขียนขึ้น มีความคิด โครงสร้างและไวยากรณ์พื้นฐานน้อยลง ถึงแม้ไม่มาก แต่พอครูชี้ที่ผิดอาจารย์จะบอกได้ว่าผิด อะไร และน่าจะแก้ไขเป็นอะไร ในการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับอาจารย์ (ต้น ก.พ. 44) ผู้วิจัยได้ถามอาจารย์ว่า “มีความรู้สึกว่าคุณได้พัฒนาการเขียนขึ้นบ้างไหม” อาจารย์เล่าว่า “ที่ เขียนผิคน้อยลงเพราะผมมีเพื่อนช่วยครับ ที่หอพักมีรูมเมทเก่ง เขาอยู่วิเศษ ๆ ครับ เขาจะคอย อ่านงานให้ผม ผมจะเขียนไปก่อนแล้วบอกเขาว่าช่วยอ่านให้หน่อย แล้วแห่เขาว่าเป็นการ ฝึกหาข้อผิดในการเขียน นึกซะว่าเป็นข้อสอบ เขาดีมาครับ ช่วยผมอ่านและแก้ ผมสังเกตดู ผมจะผิดแกรมม่าเป็นหลัก ผิดแล้วผิดอีก บางทีเขาบอกว่าผิด ผมหยิ่งเลยปล่อยไปไม่แก้ ปรากฏว่าอาจารย์บอกว่าคุณผิด พอเกิดซ้ำ ๆ เลยเชื่อเพื่อนมากขึ้น” ผู้วิจัยถามว่า มีเพื่อนในกลุ่มที่ เรียนภาษาอังกฤษด้วยกันช่วยไหม อาจารย์บอกว่า “มีครับ ธีระเลข มี 1 เขาเก่งมาก เขาเขียน

ได้ดี ถิ่น กระชับ ได้ใจความ ผมจะดูเขาเป็นแบบอย่าง ส่วนเพื่อนที่หอฯ เขาอธิบายเก่งว่า เราผิด ทำไมผิด ดีมากเลยครับ ผมคิดว่าเพื่อนช่วยมาก ๆ อ้อ! ผมมีเพื่อนอีกคนอยู่หอเหมือนกัน คนนั้นอยู่นิติฯ เก่งมากเหมือนกันครับ”

ผู้วิจัยได้ถามอาจารย์ถึงวิธีการแก้ปัญหาในวิชาภาษาอังกฤษ อาจารย์ตอบว่า “อาศัยเพื่อน ๆ บ่อยที่สุดครับ และ Talking dict แต่ผมคิดว่า Dict ไม่ค่อยช่วยเท่าไร บางคำหาไม่พบเลย” จากคำตอบของอาจารย์และข้อมูลเกี่ยวกับวิธีเรียนภาษาของอาจารย์ เราพอจะเห็นได้ว่า การพึ่งพาครูในการแก้ปัญหาที่มีค่ามาก เพื่อนจะมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนสูงมาก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการจัดการเรียนการสอน ในความคิดของอาจารย์ผู้สอนอาจมีหน้าที่หนักไปทางการทำให้ชั้นเรียนน่าสนใจ การทำให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน (เพื่อทำให้ได้โอกาสในการใช้ภาษามากขึ้น) และการให้คำแนะนำเมื่อจำเป็น แต่การช่วยเหลือแก้ปัญหาในการเรียนน่าจะเป็นสิ่งที่เพื่อน ๆ ทำได้ดีกว่า

ในรายวิชาพื้นฐาน 2 หรือ FE II อาจารย์ได้แสดงพฤติกรรมที่แสดงว่าเขามีความสุขในการเรียนมากขึ้น เช่น ในการสอบพูดครั้งที่ 1 อาจารย์พูดเรื่องนวนิยายที่เขาชอบอ่าน คือเรื่องเพชรพระอุมา เขาทำได้ดี และมีความมั่นใจในการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดี หลังสอบกลางภาคอาจารย์จะกล้าแสดงออกมากขึ้น และมักอาสาออกมาทำงานบนกระดานคำหรือหน้าชั้น ถึงแม้จะดูท่าทางขี้อายอยู่บ้างก็ตาม

เมื่อผู้สอนถามถึงเรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเองในวิชาภาษาอังกฤษในการพูดคุยครั้งสุดท้าย (ก.พ. 44) อาจารย์กล่าวว่า “คิดว่าจะทำงานได้ตามแผนทั้งหมด แต่คิดว่าตัวเองเป็นอุปสรรค เพราะไม่ค่อยขยัน คิดอยู่เสมอว่าต้องทำให้ดีขึ้น แต่ภาษาอังกฤษผมไม่รู้ว่าจะทบทวนอะไร วิชาอื่น ๆ ผมทบทวนได้บ่อย ๆ เวลาเรียนอะไรไปจะหาแบบฝึกหัดมาทำ วิชาอื่น ๆ เรียนเรื่องอะไรไปก็จะหาหนังสือมาอ่านเพิ่ม แต่ภาษาอังกฤษไม่รู้ชอบเขต ทำให้ไม่รู้จะทบทวนอะไร ผมก็พยายามเขียนมาก ๆ คิดว่าคงจะช่วยบ้าง”

จากการที่อาจารย์มีเพื่อนช่วยตรวจแก้งานให้ ก่อนส่งอาจารย์ ทำให้ข้อผิดพลาดหนึ่งที่อาจารย์รับว่ามีมากคือผิดไวยากรณ์ เช่น การใช้ Tenses และรูปกริยา ได้รับการแก้ไขไปแล้วงานเขียนของเขาจะอยู่ในระดับดี และจากการดูแลคะแนนในส่วนการเขียน อาจารย์ก็ทำได้ดี (ประมาณ 80%) ส่วนที่เป็นคำศัพท์และการอ่าน (ซึ่งเตรียมทบทวนก่อนได้พอสมควร) อาจารย์จะทำได้คะแนนดี-ดีมาก คือ (ประมาณ 80-90%) แต่ปัญหาจะอยู่ที่ส่วนไวยากรณ์ อาจารย์จะทำได้คะแนนประมาณ 50% เท่านั้น ซึ่งผลคะแนนที่พบจะสอดคล้องกับสิ่งที่อาจารย์เล่าคือ เพื่อน

จะช่วยตรวจงานให้เสมอ และเขามักจะผิดไวยากรณ์มาก และเขาจะทำผิดแบบซ้ำแล้วซ้ำอีก ดังนั้นในส่วนที่เป็นการทดสอบความรู้ทางไวยากรณ์เขาจึงไม่สามารถทำได้ดี อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสังเกตในส่วนนี้คือ เมื่อมีการฝึกฝน และได้รับความช่วยเหลือเรื่องไวยากรณ์ในบริบทการเขียน คุณเหมือนว่าผู้เรียน/ผู้เขียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่า อาจเป็นเพราะว่าในการเขียนแต่ละเรื่องจะมีไวยากรณ์หลัก ๆ ที่ใช้ไม่กี่ประเด็น เช่น ในเรื่องที่เขียนเรื่องหนึ่งมักมีธรรมชาติเฉพาะและใช้ Tense อะไรเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เขียนจับหลักและสังเกตได้ ไม่ค่อยพะวักพะวงมากจนทำให้ไวยากรณ์ประเด็นอื่น ๆ พลอยคลาดเคลื่อนไปด้วย สิ่งที่น่าจะพิจารณาในการทดสอบดูเหมือนจะเป็นส่วนไวยากรณ์ที่ให้ผู้เรียนหาข้อผิดและแก้ไขให้ถูก (น้ำหนัก 25% ของคะแนนสอบทั้งหมด) ส่วนนี้มักจะเป็นส่วนที่นิสิตส่วนมากมีปัญหาทั้งในห้องเรียนและในการสอบ ในความคิดของผู้วิจัยส่วนนี้ดูเหมือนจะทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติเชิงลบซ้ำซ้อนกับการเรียนไวยากรณ์มากขึ้น บ่อยครั้งที่ผู้เรียนหลายคนจะมาคุยกับผู้วิจัยว่า รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 น่าจะเน้นการพัฒนาความสามารถและความมั่นใจในการสื่อสารมากกว่าการมุ่งเน้นเรื่องไวยากรณ์ ซึ่งประเด็นนี้ก็ยังเป็นที่ยกเถียงกันอยู่ในหมู่ผู้สอนเอง ที่มองว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีน่าจะสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาต่อไปคือเราจะสอนไวยากรณ์อย่างไร จึงจะไม่เกิดผลเสียต่อทัศนคติที่ผู้เรียนมีต่อการเรียนภาษา และการสอนไวยากรณ์แบบเดิมได้ผลตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่

โดยภาพรวม อาจารย์เป็นกรณีศึกษาที่ทำให้เราเห็นบทบาทของปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อกับการเรียนภาษาชัดเจนขึ้น ผู้สอนควรมีบทบาทอย่างไรเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติเชิงบวกกับการเรียน และการเรียนรู้จากเพื่อนเป็นส่วนที่สำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุน และในกรณีของอาจารย์อีกเช่นกันที่เราจะมองเห็นความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ไม่ใช่การเรียนรู้ตามลำพัง ผู้เรียนต้องทราบว่ามีเมื่อไรเขาต้องการความช่วยเหลือ และเขาจะหาความช่วยเหลือนั้นได้จากใคร ส่วนที่เขาไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น เขาก็สามารถหาแหล่งความรู้หรือแหล่งฝึกเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง เพราะเขารู้สึกว่าเขามีความรับผิดชอบกับการเรียนรู้ของเขา ประเด็นสุดท้ายที่น่าสนใจเกี่ยวกับอาจารย์คือ การที่อาจารย์คิดว่าคะแนนมีอิทธิพลต่อความชอบภาษาของเขาถึง 60% ซึ่งลักษณะนี้ไม่ใช่ลักษณะที่ผิดปกติของผู้เรียนส่วนใหญ่ ที่รู้สึกว่าจะคะแนนที่ดีจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะคะแนนที่ดีจะทำให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ประเด็นที่สำคัญที่จะมีผลต่อการเรียนรู้คือ คะแนนที่ดี

ต้องสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้ภาษาที่ดีด้วย และคะแนนที่ดีต้องเป็นผลมาจากความสามารถและความพยายามของตนเอง แต่ถ้าคะแนนเกิดไม่ดี จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกผิดหวัง และขาดความมั่นใจในตนเองหรือไม่ ซึ่งถ้าเกิดความรู้สึกดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อสถานะทางอารมณ์ และต่อการเรียนรู้ได้ ผู้เรียนที่มุ่งทำคะแนนให้ดี เพราะอยากได้รับการยอมรับจากผู้อื่นเป็นระยะเวลานาน ๆ จนคิดเป็นนิสัย ย่อมมองจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการศึกษาผิดไป ในความคิดของผู้วิจัย แนวคิดที่ว่าการศึกษามีจุดประสงค์หลักเพื่อการพัฒนา ควรได้รับการปลูกฝังในตัวผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง

การติดตามผล

กรณีศึกษาที่ 12: อาวุธ

อาวุธเป็นผู้เรียนที่ผู้วิจัยคิดว่าได้แสดงพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในการเรียน ในวิชาภาษาอังกฤษ อาวุธได้เกรด C+ B และ A ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1, 2 และ EAP I ตามลำดับ ในการพบกับอาวุธครั้งแรกผู้วิจัยได้ถามถึงความรู้สึกที่มีต่อรายวิชา EAP I อาวุธตอบว่า “EAP I เน้นการเขียน มีขอบเขตเนื้อหาที่ชัดเจนแน่นอน รู้ว่าเรียนอะไร สอบอะไร อาจารย์ที่สอน EAP I มักให้งานพิเศษบ่อย ๆ ให้ฝึกทำแล้วส่ง เป็นการพัฒนาการเขียนไปเรื่อย ๆ เพื่อเตรียมตัวสอบ บางทีมีการแลกเปลี่ยนให้ผลัดกัน edit กับเพื่อน ๆ ทำให้คล่องขึ้น ผมคิดว่าเรียนแบบนี้ได้พัฒนาไปเรื่อย ๆ ผมชอบ เลยทำให้ได้คะแนนดีตอนสอบกลางภาค บรรยากาศในห้องก็ดีครับ อาจารย์เอาใจใส่ เพื่อน ๆ ก็ตั้งใจเรียนดี”

ในการพูดคุยกับอาวุธครั้งที่ 2 ผู้วิจัยทราบว่าอาวุธได้ A ในวิชา EAP I ซึ่งทำให้เขาภูมิใจมาก ในการพบครั้งนี้ผู้วิจัยได้ขอให้เขาพูดถึงปัจจัยหลัก ๆ ที่ส่งผลในการเรียนภาษาอังกฤษของเขาตามที่เขารับรู้ อาวุธกล่าวว่ามียอยู่ 3-4 ประการ “อย่างแรกคือ ทัศนคติครับ ผมมีทัศนคติต่อภาษาอังกฤษดีขึ้น ตอนช่วงซัมเมอร์ (Summer) ปี 1 ผมพยายามอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยเน้นเรื่องที่สนใจ ผมเห็นธีระอ่านเรื่อง Men are from Mars and Women are from Venus ผมเลยไปซื้อมาอ่านบ้าง ส่วนพวกตำราเรียนผมเอาตำราภาษาอังกฤษวิชา Technical English Macroeconomics และ Microeconomics มาอ่านใหม่ เก็บภาษาอังกฤษเลข ๆ เพราะเนื้อหาแล้ว อยากสังเกตคำศัพท์ที่ใช้ รูปประโยคที่เขาเขียน วิชาพวกนี้ถึงแม้ว่าจะสอบแล้วแต่ผมอ่านไม่มากพอ ได้ A อย่างไม่ภูมิใจเท่าไร เลยเอามาอ่านใหม่ ปัจจัยตัวที่สองคือ อิทธิพลจากเพื่อน ผมได้เพื่อนที่ดีที่ช่วยเหลือในการเรียนและเป็นแบบอย่าง ที่คณะก็มี ธีระ เขาเก่งภาษาอังกฤษมาก ภาษาเขียนของเขาดีมาก สั้นกระชับได้ใจความ ส่วนที่หอพักนิสิต ผมมีรูมเมท เรียนที่วิศวะฯ เก่งมากครับ อธิบายเก่ง พูดแล้วเข้าใจเลย ในห้องก็ดีครับ ผมมีเพื่อนที่ขยันเรียน ทำให้บรรยากาศดี น่าเรียน ประการที่สามคือ EAP I มีขอบเขตเนื้อหาชัดเจนแน่นอน ฝึกการอ่านการเขียน ไม่เน้นไวยากรณ์จนเกินไป ประการสุดท้ายคือ ผมคิดว่าผมขยันกับอังกฤษมากกว่าแต่ก่อน ยังได้ EAP I A ผมต้องพยายามมากขึ้น เพราะว่าถ้า EAP II ไม่ได้ A จะรู้สึกแย่ สังคมจะมองดู นอกจากนี้ผมยังใช้ภาษาอังกฤษมากในการเรียน Money and Banking ซึ่งเป็นวิชาที่ผมชอบมาก ผมอยากทำงาน ตลาดหุ้น และ

คิดว่าภาษาจะมีประโยชน์มากขึ้นในอนาคต” ผู้วิจัยได้ถามอาจารย์ต่อไปว่า ได้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อความบันเทิง หรือทำสิ่งที่ตนเองชอบหรือสนใจบ้างหรือเปล่า อาจารย์เล่าว่า “มีคู่มือและพยายามสังเกตภาษาอังกฤษที่ใช้รอบ ๆ ตัว จากสิ่งแวดล้อม คู่มือโปรแกรมภาพยนตร์เพื่อเรียนรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษ ถ้าไม่ได้จะถามเพื่อนคุยกับครูเมทที่อยู่วิเศษๆ ที่เขาเก่งนะครับ”

ก่อนจากกันผู้วิจัยถามอาจารย์ว่า โดยภาพรวมอาจารย์รู้สึกอย่างไรกับตัวเอง อาจารย์ตอบว่า “รู้สึกดีครับ ผมยังมีเวลาได้ทำงานค่ายของหอพักนิสิต ออกไปต่างจังหวัด ไปแนะนำน้อง ๆ เรื่องการเรียนต่อมหาวิทยาลัย ผมมีความสุขที่ได้ทำเพราะผมคิดว่า ผมเป็นคนชอบถ่ายทอด นอกนั้นก็จัดเวลาทำงาน ทำกิจกรรมเวลาว่าง และพักผ่อนบ้าง แต่ลึก ๆ บางที่ผมรู้สึกขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่ทราบทำไม” ผู้วิจัยถามเขาต่อไปว่า “ตามที่คุณเคยบอกครูเกรคคุณดีมากไม่ใช่หรือได้ 3 กว่ามาก ๆ ทุกเทอมตั้งแต่เรียนมา ทำไมคุณยังรู้สึกไม่มั่นใจหรือคุณกลัวว่าคุณจะรักษาระดับคะแนนนี้ไว้ไม่ได้” อาจารย์มองผู้วิจัยและทำท่าใช้ความคิดแล้วพูดว่า “อาจเป็นอย่างนั้นครับ ผมอยากทำดี เพื่อให้คนอื่นยอมรับ เพราะเมื่อมีคนยอมรับเราจะรู้สึกดี” ผู้วิจัยบอกอาจารย์ให้ลองมองดูผลของการเรียนรู้ในรูปของการพัฒนาของตัวเองมากกว่าคะแนนสูง ๆ ที่ได้ และการยอมรับจากผู้อื่นมากขึ้น การทำอย่างนี้อาจทำให้อาจารย์รู้สึกดีขึ้นก็ได้

จากการพูดคุยกับผู้สอน อาจารย์เป็นผู้เรียนที่มีพื้นภาษาดี รับผิดชอบในการเรียนรู้ดี ถึงแม้จะค่อนข้างเจียมในชั้นเรียน ความสามารถในการเขียนและอ่านอยู่ในระดับสูง สามารถสร้างภาษาได้ในระดับที่น่าพอใจ เพราะเขามีความรู้พื้นฐานด้านไวยากรณ์ โครงสร้างและคำศัพท์ดี โดยภาพรวมเขาเป็นผู้เรียนที่ผู้สอนพอใจมากคนหนึ่ง

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 12: อาวุธ

อาวุธเป็นกรณีศึกษาที่คล้ายคลึงกับสายธาร เพราะเขาได้แสดงให้เห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ดีที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้อาวุธยังแสดงให้เห็นอีกว่า เพื่อนเป็นส่วนที่สำคัญในกระบวนการเรียนรู้ เหมือนกับกรณีศึกษาอื่น ๆ ที่ได้อภิปรายถึงแล้ว เช่น ราตรี รัตนา ชีระ และสายธาร เพื่อนที่กระตือรือร้นในการเรียน ขยันเรียน และช่วยเหลือกันเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ และแรงบันดาลใจในการเรียน การที่ผู้เรียนส่วนมากอาศัยความช่วยเหลือของเพื่อนในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ช่วยอธิบายเมื่อไม่เข้าใจ ช่วยแนะนำแหล่งค้นคว้า หรือวิธีเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียน หรือแม้แต่เป็นผู้ที่รับฟัง และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ทำให้ผู้เรียนคลายภาวะเครียด และหาทางออกของปัญหาได้ดีขึ้น

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งเกี่ยวกับอาวุธคือ เขาเป็นผู้เรียนที่มีผลการเรียนดี และมีพัฒนาการขั้นเรื่อย ๆ อีกทั้งยังมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับค่อนข้างดี แต่มีปัญหาเรื่องความไม่มั่นใจในตัวเอง ในลักษณะนี้อาวุธแสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้เรียนที่ใช้คะแนน รางวัล และการยอมรับจากผู้อื่นเป็นตัวหลักในการวัดความสามารถของตนเอง คล้ายกับกรณีของเคน เราอาจกล่าวได้ว่าความคิดดังกล่าวของอาวุธเป็นผลมาจากกระบวนการศึกษาที่เน้นผลผลิตมากกว่ากระบวนการ ซึ่งไม่อาจก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่ยั่งยืน และอาจส่งผลเสียต่อผู้เรียนด้วย

ประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับอาวุธที่น่าสนใจคือ ทศนคติของเขาที่มีต่อเรื่องความถูกต้องของการใช้ภาษา อาวุธจะมีความรู้สึกเหมือนสุทัศน์ และขอพร คือ การเรียนภาษา ควรเน้นที่การใช้จริงมากกว่าการให้ความสำคัญเรื่องไวยากรณ์ และโครงสร้างภาษา และอาวุธก็ได้แสดงให้เห็นว่า เขาสามารถพัฒนาความสามารถเรื่องความถูกต้องของภาษาได้โดยผ่านการใช้ เช่น การเขียนมาก ๆ และการอ่านตำราวิชาเฉพาะ หรือหนังสือภาษาต่างประเทศที่เขาสนใจ ประเด็นนี้น่าจะมีนัยสำคัญต่อการปรับวิธีการเรียนการสอนไวยากรณ์ และโครงสร้างภาษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยให้เกิดการเชื่อมโยงกับการใช้ภาษาจริงมากขึ้น

โดยภาพรวม อาวุธแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในระดับค่อนข้างสูง และมีผลการเรียนในระดับดี การที่เขามองดูว่าผลการเรียนที่ดี ทำให้เขาเป็นที่ยอมรับในสังคมว่าเป็นคนเรียนเก่ง ทำให้เขาเกิดความหวาดกลัว และไม่มั่นใจว่าจะสูญเสียการยอมรับนับถือนี้เมื่อไร กระบวนการการเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนมองดูการเรียนรู้คือการพัฒนาตนเองเพื่อแก้ปัญหาที่พบได้ในชีวิตจริง เช่นสื่อสารได้โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร หรือเข้าใจปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบันเพื่อการวิเคราะห์หาทางออก น่าจะเป็นวิธีที่ช่วยผู้เรียนในลักษณะเดียวกับอาวุธให้สามารถพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้ของเขาให้อยู่ในระดับที่สูงกว่านี้ได้

กรณีศึกษาที่ 13: ปองพล

ปองพล... ระบบการเรียนที่บังคับให้ทำเหมือน ๆ กัน จะจำกัดขีดความสามารถของ
ผู้เรียน คนที่เบื่อก็คงจะทำให้เสร็จ ๆ ไป คนที่ทนไม่ได้จะต่อต้านคือไม่ทำ
เสียเลย...

ปองพลจบการศึกษาจากโรงเรียน บ. กรุงเทพมหานคร ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชา
ภาษาอังกฤษ 3 ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนดังกล่าว สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้
คะแนนในวิชาภาษาอังกฤษ 82 คะแนน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 ได้ B+ และ B
ตามลำดับ ในความคิดของปองพลเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน ปองพลเชื่อว่าผู้สอนคือผู้ที่
กำหนดว่าจะเรียนอะไร อย่างไรและใช้เวลาเท่าไร วิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาให้
นิสิต จัดหาแบบฝึกหัดและทดสอบนิสิตอยู่เสมอ รวมทั้งคอยช่วยเหลือนิสิตอยู่เสมอ ผู้สอนที่
ดีต้องสามารถพาคำให้วิชานั้นสนุก น่าสนใจ ชวนติดตาม รวมทั้งมีบุคลิกภาพดี ผู้สอนที่มี
ลักษณะเช่นนี้จะสามารถทำให้นิสิตชอบวิชานั้นและขยันเรียนได้ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนไม่ใช่
ผู้กำหนดเป้าหมายในการเรียนให้นิสิต ไม่ใช่ผู้ประเมินผู้เรียน และไม่อาจทำให้ผู้เรียนเรียน
ได้ดีได้ ปองพลรู้ว่าตัวเองมีความสนใจอะไรและมีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ
เมื่อได้รับงานคืนจากผู้สอน จะศึกษาข้อผิดพลาดของตัวเอง แต่ก็ยังทำผิดซ้ำอีก ในห้องเรียน
นิสิตจะพยายามมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ไม่อายเมื่อทำผิด และชอบลองผิดลองถูกใน
การเรียน นิสิตรับว่ามักไม่รู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด ปองพลคิดว่าการเรียนภาษาอังกฤษให้เก่ง
ไม่ได้ขึ้นอยู่กับท่องจำ แต่ต้องใช้อยู่เสมอ แต่ปองพลก็ยอมรับว่าตัวเองยังไม่ได้หาโอกาส
ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเท่าที่ควร ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน ปองพลเชื่อว่า
ภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุกด้านของตนเอง ยอมรับว่าชอบภาษาอังกฤษเพราะได้
คะแนนดีมาตลอด แต่ไม่คิดว่าการเรียนภาษาไม่เก่งเป็นปมด้อย และทำให้เสียความมั่นใจใน
ตัวเอง นิสิตพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากเมื่อเรียนภาษาอังกฤษ นิสิตจะมีกำลังใจเมื่อได้รับคำ
ชมและข้อมูลย้อนกลับที่ดีจากผู้สอน นิสิตเชื่อว่าถ้าพยายามจะสามารถพัฒนาตนเองในการ
เรียนภาษาได้ (ปองพล: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียน
ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 43)

ปองพลเป็นที่สนใจของผู้วิจัย เพราะเขาชอบโต้ตอบกับผู้วิจัยในระหว่างการเรียน การสอน ทำให้ชั้นเรียนไม่เงียบ และน่าสนใจมากขึ้น จากการสังเกตของผู้วิจัย ปองพลเป็น ผู้เรียน 1 คนในจำนวนน้อยมากในกลุ่มนี้ที่เข้าใจว่าผู้วิจัยพูดอะไรในชั้นเรียน (เมื่อใช้ภาษา อังกฤษ) และพยายามติดตาม (ถึงแม้บางครั้งจะแสดงอาการง่วงและฟุบหลับ ซึ่งจากการ สอบถามทราบว่าไปเที่ยวกลางคืนมาในคืนก่อน จึงพักผ่อนไม่พอ) นอกจากนี้ ปองพลยังเป็นคนที่เพื่อน ๆ ชอบถามเมื่อมีปัญหาด้านการใช้ภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกี่ยวกับภาษา พูด ซึ่งดูเหมือนว่าเขาจะมีความถนัดในการใช้ภาษามากกว่าเพื่อน ๆ จากการเปรียบเทียบ คะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 ผู้วิจัยพบว่าปองพลได้คะแนน B+ ซึ่งเป็นคะแนนที่ สูงที่สุดในกลุ่มที่ 130 ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกปองพลเป็นกรณีศึกษารายหนึ่ง

พฤติกรรมในห้องเรียนของปองพล และคำพูดของเพื่อน ๆ เกี่ยวกับปองพลในการ พูดคุยหลังเวลาเรียนว่าเขาเก่งและเป็นที่ยิ่งของเพื่อน ๆ เรื่องภาษาเสมอ ทำให้ผู้วิจัยได้เริ่มพูด คุยกับปองพลอย่างเป็นทางการ (ม.ค. 44) ผู้วิจัยได้ขอให้ปองพลเล่าถึงประสบการณ์ในการ เรียนภาษาอังกฤษของเขา เขาเล่าว่าเขาเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล การเรียน ตั้งแต่อนุบาลจนจบประถมต้นเป็นแบบจำ ท่อง ออกเสียงบ้าง พอถึงชั้น ม.1 มาสอบเข้าที่ โรงเรียน บ. เรียนในโรงเรียนดังกล่าวถึงชั้นมัธยมปลาย (ม.5 เพราะสอบเทียบ) การเรียน เป็นแบบเน้นไวยากรณ์มาก และเน้นความจำ อาจารย์สอนภาษาอังกฤษแต่ใช้ภาษาไทยเป็น ส่วนมาก การเรียนภาษาอังกฤษไม่มีการฝึกพูดและเขียนเท่าที่ควร การพูดเป็นการพูดระดับ ประโยค โดยอาศัยการเปลี่ยนข้อมูลบางตัวในประโยคที่ให้มา การเขียนเป็นการลอกแบบ ประโยคและเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยตามคำสั่งที่ให้มา การเรียนลักษณะนี้ ปองพลกล่าวว่า “ไม่ได้คิด ไม่ได้สร้างสรรค์เลย” แต่ปองพลโชคดีที่มีครอบครัวสนับสนุนให้ไปเรียนภาค ฤดูร้อนและเที่ยวต่างประเทศบ่อยมาก ทำให้เขาได้ไปอยู่ในสถานการณ์ของการใช้ภาษา และ ซึมซับมามาก เขาเล่าว่า “ผมเริ่มไปต่างประเทศครั้งแรกตอนจบ ป.4 ไปเรียนภาคฤดูร้อนที่ สิงคโปร์ 1 เดือน ผมได้ฝึกฟังภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาจริง ๆ ห้องเรียนมีเด็ก 10 คน (แต่ เป็นคนไทยหมด) ครูจะกระตุ้นให้เราพูด เน้นการฟัง คิด พูด แสดงออก แต่ไม่เน้นไวยากรณ์ ครูไม่ได้สอนให้จำ ไม่เน้นไวยากรณ์ ตอนนั้นผมรู้เลยว่าเวลาพูดต้องระวังเรื่องแอ็กเซนต์ (Accent) มากเพราะพอผมพูดเจ้าของภาษามักจะฟังไม่รู้เรื่อง ดิกรับ สนุกดี และยังได้ฝึกช่วย ตัวเองด้วย พอ ป.5 ผมไปซัมเมอร์ (Summer) ที่อังกฤษ 1 เดือน แต่ยังเรียนกับนักเรียนไทย

เหมือนเดิม ไม่มีอะไรแตกต่างจากครั้งแรกนัก ปีต่อมา ม.1 ผมไปออสเตรเลีย ไปอยู่ที่ Perth คราวนี้ไปอยู่กับครอบครัว ไปนาน 5 อาทิตย์ ครูดี ครอบครัวดี เพราะเขาไม่ได้ทำเป็นอาชีพ พ่อกับแม่ที่โน่นมีลูกชาย 3 คน และมีเพื่อนลูกชายที่เป็นผู้หญิง 2 คนเป็นเพื่อนบ้าน สนุกมาก ได้ทำกิจกรรมกับครอบครัว เช่นไปเที่ยวช่วง Easter ครั้งนี้ผมได้เรียนรู้วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตของชาวต่างชาติมากขึ้น พอ ม.2 ไปอเมริกา ม.3 ไปแคนาดา ตอนไปแคนาดาไปกับเพื่อนชื่อไลยโคดเที่ยวเองบ่อย ๆ ไม่ค่อยเรียน ไปเที่ยวกันเอง ฝึกภาษาจีนกลางมาก เพราะคนที่แวนคูเวอร์พูดจีนเยอะ ไปครั้งนี้ผมได้เห็นความสำคัญของการรู้ภาษาอื่น ๆ มากขึ้น เลยมีแรงบันดาลใจให้ไปเรียนจีนกลางต่อจากที่เคยเรียนตอนเด็ก ๆ ผมสังเกตดูว่า เวลาพูดอังกฤษกับคนจีนเขาจะคุยกับเราแต่ไม่สนิท แต่พอผมพูดจีนด้วยจะเปลี่ยนไปเลย ผมเลยคิดว่าต้อง ฟื้นฟูภาษาจีน เพราะที่เรียนใน FE II เรื่อง Lucky Generation ภาษาจีนจะเป็นภาษาที่สำคัญอันดับ 1 ของโลกในอนาคต ถ้าเราจะทำธุรกิจต่อไปต้องรู้ภาษาจีน พ่อผมก็เคยพูดให้ฟังบ่อย ๆ ครับ พอ ม.4 เลยไปจีนแดงเลยครับ ได้แรงบันดาลใจจากการไปแคนาดา ไปคราวนี้ผมพูดจีนคล่องขึ้น เลยเป็นไกด์คณะทัวร์ ไปเที่ยวเซี่ยงไฮ้เจริญมากจริง ๆ ครับ นอกจากนี้ผมก็ได้ไปเมืองนอกกับครอบครัวบ่อย ๆ ครับ ไปยุโรป อินเดีย ญี่ปุ่น”

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้ขอให้pongพลพูดถึงประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยว่าเหมือนหรือแตกต่างจากประสบการณ์ในการเรียนภาษาที่ผ่าน ๆ มาอย่างไร pongพลเล่าว่า “ตอนเรียน FE I อยากได้อาจารย์ฝรั่ง แต่ไม่ได้เลยผิดหวัง การเรียนการสอนเหมือนมัธยมปลายหมด การบ้านก็ลอกเขา ก่อนสอบ 1 คืนจะเตรียมตัวสอบ เตรียมตัวน้อยมาก แต่ได้คะแนนดีด้วย ผมคิดว่าผมคงมีพรสวรรค์ด้านภาษา การเรียนแบบนี้จริง ๆ ก็ชอบ เพราะสบายดี แต่คิดลึก ๆ จบไปคงแย่ ไม่มีแรงกระตุ้นให้คิดสร้างสรรค์เองเลย ออกไปคงไม่กล้าใช้ภาษาอังกฤษ ไม่กล้าพูด เรียนเพื่อสอบอย่างเดียว” ต่อคำถามที่ว่าแล้วpongพลอยากเห็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นอย่างไร pongพลตอบว่า “การเรียนการสอนภาษาต้องให้ผู้เรียนแสดงออกมาก ๆ มีกิจกรรมในห้องมาก ๆ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมที่สำคัญ การมีกิจกรรมจะช่วยลดความน่าเบื่อ และกระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดมากขึ้น ผู้สอนจะสอนเรื่องที่ต้องการ ผ่านกิจกรรมนั้น ๆ ผู้เรียนจะเรียนได้ดีกว่า ถ้าผู้สอนทำอย่างนี้ ดีกว่าผู้สอนพูดอยู่คนเดียว บอกหมด” ผู้วิจัยถามpongพลต่อไปว่า pongพลมีความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 อย่างไร pongพลตอบว่า “ชอบที่อาจารย์ใช้ภาษาอังกฤษมาก ได้ฝึกฟังและโต้ตอบ อาจารย์จะให้อ็อปชั่น (Options) มากในการเรียน

โดยเฉพาะงานนอกห้อง แต่ผมก็ยอมรับว่าผมก็เกียจ ส่วนมากจะลอกอยู่ดี แต่มีทำเองทั้งหมดในส่วนที่เป็นงานที่ทำเองตามความสนใจ มีทั้งหมด 6 ชิ้น ผมรู้สึกดีกับงานอย่างนี้ เพราะผมชอบ และเป็นสิ่งที่ผมทำเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น ฟังเพลง อ่าน Reader's Digest หรือคำคมของไอสไตน์ งานส่วนอื่น ๆ ที่เป็นการบ้าน ผมคิดว่าเราถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก ๆ ว่าเป็นการบ้าน จะชอบหรือไม่ชอบก็ต้องทำ ต้องส่งให้ครบ เพราะเป็นคะแนนจิตพิสัย พอมาอยู่มหาวิทยาลัยก็ทำส่งให้ครบ (ลอกเขาเหมือนเดิม) จะได้คะแนนเก็บ ไม่ได้รู้สึกว่ามี ความรับผิดชอบกับมันเหมือนงานที่สนใจจะทำเอง FE II ผมก็ยังเรียนแบบเดิม ๆ แต่รู้สึกว่ามีส่วนร่วมกับการเรียนมากกว่า FE I บ้าง พอจะสอบก็จะทำเหมือนเดิม ได้คะแนนแยกว่าเดิม เพราะวิชาอื่น ๆ ผมก็ดูไม่ทันเลยทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับภาษาอังกฤษไปด้วย พอเห็นคะแนน FE II ก็ผิดหวังครับ แต่พอมาคิดว่าเราเรียนยังไง ก็คิดว่าสมควรแล้ว”

ผู้วิจัยต้องการศึกษาต่อไปว่า ปองพลมีพฤติกรรมในการเรียนวิชาอื่น ๆ เหมือนกับวิชาภาษาอังกฤษหรือไม่ ปองพลเล่าว่า “เวลาเรียนวิชาของคณะ โดยเฉพาะวิชาเรียนรวมจะนั่งเหม่อ ไม่ได้คิดตาม (เพราะตอน ม.ปลาย หรือตอนกวศวิชาจะฟังครูพูดแล้วจำอย่างเดียว ไม่ได้คิด) คิดว่าเดี๋ยวเรียนจบจะไปเที่ยวไหนดี ครูเขาสอนแบบเร็วมาก มีแผ่นใสมาก อธิบายแบบที่เราไม่เข้าใจ อาจเป็นเพราะเรายังรู้น้อย วิชาที่สอนไม่รู้เรื่องก็จะเรียนให้ผ่าน ๆ ไป วิชาที่ชอบก็จะเกียจ ไม่เคยอ่าน ไม่เคยเตรียมตัว นอกจาก Lab เพราะมี Quiz บ่อยทุกวันจันทร์ เก็บคะแนนไปเรื่อย ๆ ผมเคยพูดเล่น ๆ กับเพื่อนว่า เรียน 4 ปีถ้าไม่มีสอบ จบไปคงไม่รู้อะไรเลย” ผู้วิจัยถามต่อไปว่าในวิชาคณะของปองพล เขาได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการศึกษาหรือไม่ ปองพลเล่าว่า “มีวิชาหนึ่งที่ต้องใช้ Text ภาษาอังกฤษคือวิชา Organic chemistry ผมต้องอ่านเพราะจำเป็น ผมอ่าน Lecture ของเพื่อนไม่รู้เรื่อง มารู้ตัวก็กระชั้นมาก หาคณิตไม่ได้ เลยต้องหา Text ภาษาอังกฤษมาอ่าน อ่านเพราะจนมุมครับ ไม่ได้อยากรู้อะไรมากขึ้นตั้งแต่แรก”

จากข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยกับปองพล ทำให้เราทราบว่าเขายังไม่ได้ทุ่มเทกับการเรียนเท่าที่ควร เขามีแรงบันดาลใจในการที่จะเริ่มเรียนอะไร ๆ แต่ยังขาดความมุ่งมั่นที่จะทำให้ดี หรือสำเร็จ เขายอมรับว่า “ทุกอย่างก็เกียจเลยเรียนไม่ได้ดี” เขาเล่าต่อไปว่าในชีวิตเขาเขาอยากลองอะไร เขาจะได้ลอง เช่น อยากลองเรียนเปียโน เพราะคุณแม่เรียนอยู่ก่อน เขาเล่าว่า “แม่เรียนอยู่ก่อน แม่ไม่บังคับ พาไปดูคอนเสิร์ต ผมเกิดชอบเลยขอเรียน ตอนอยู่ ป.2-ป.4 แต่พ่อต้องซ้อมมาก ๆ เพื่อไปสอบก็เบื่อเลยหยุด มาเรียนไวโอลินแทน เรียน ๆ หยุด ๆ ก็เรียน

ไม่ได้ดีเหมือนเดิม” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า ไม่อยากจะเรียนทุกอย่างที่สนใจให้ได้ดีกว่านี้หรือ ปองพลตอบว่า “คิดเหมือนกัน แต่คะแนนก็ไม่เลวร้ายทั้ง ๆ ที่เรียนแบบนี้ เลขรู้สึกเฉย ๆ เคยคิดว่าจะทำให้ดีกว่าเดิม ได้แค่เริ่ม ทำไม่เคยสำเร็จ ชี้เกียจ คิดว่าสบายดี เน้นเที่ยว ปี 1 เลิกเรียนเที่ยวหรือบางวัน 3 โมงจะไปนั่งอยู่สยาม กินข้าวถึง 2 ทุ่มทุกวัน บางทีดื่มเหล้าด้วย บางทีแม่บ่นว่าทำไมอาทิตย์หนึ่งไม่กลับไปกินข้าวกับพ่อแม่เลย อาหารข้างนอกอาจไม่สะอาด ไม่ครบ 5 หมู่ แม่ขอให้ผมเที่ยวอาทิตย์ละ 3 วันพอ มาระยะหลัง ๆ ปี 2 เทอม 2 มีแฟนผมเลยกลับบ้านเร็วเพราะต้องไปส่งแฟนก่อน แต่ก็ยังไม่จริงจังกับการเรียนอยู่ดี เฉื่อยชา ชี้เกียจ ไม่ค่อยกระตือรือร้นเท่าไร ใช้ชีวิตผ่านไปวัน ๆ”

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ให้ปองพลคุยให้ฟังเรื่องครอบครัวของเขา เพื่อดูว่าครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของปองพลอย่างไร ปองพลเล่าว่า “พ่อผมจบวิศวะเคมีจากไต้หวัน ทำกิจการโรงพิมพ์ คุณแม่ทำกิจการ Export-import ผมเป็นลูกคนเดียว คุณพ่อ-คุณแม่ไม่เห็นว่าคุณต้องขยันเรียน เรียนให้เก่ง พ่อพูดเสมอว่าเรียนให้รู้เรื่องไม่ต้องเกียรตินิยมก็ได้ ตั้งแต่เด็ก ๆ พ่อพาผมไปทำงานด้วย ไปนั่งฟังเขาประชุม คุณเขาทำงาน พอกลับบ้านพ่อ-แม่จะคุยเรื่องธุรกิจและปัญหาในการทำงานที่ได้ะอาหาร ผมจะชอบออกความเห็นทั้ง ๆ ที่เป็นเด็ก พ่อชอบพูดว่า การเรียนหนังสือไม่ใช่ทั้งหมด มีส่วนอื่น ๆ ที่เราต้องศึกษาจากประสบการณ์ชีวิต เราไม่ต้องเรียนเก่ง แต่ต้องเข้าสังคมได้ แก้ปัญหาได้ บริหารจัดการได้ เรียนหนังสือเอาดีกรีมาแล้ว ต้องรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ที่เรียนมา เรื่องบุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญ คุณพ่อให้ผมเรียนแม้กระทั่งการเดินร่า เพราะเป็นทักษะสังคมอย่างหนึ่ง ผมคิดว่าการที่พ่อส่งเสริมให้ได้ไปพบเห็นสิ่งต่าง ๆ ในต่างประเทศบ่อยครั้งทำให้ผมได้เรียนรู้การช่วยตัวเอง การแก้ปัญหา เห็นความสำคัญของภาษาว่าจำเป็นในการสื่อสาร และดำเนินธุรกิจมาก พ่อบอกผมว่าถ้าจะให้ดีเราควรจะเรียนภาษาจีน ญี่ปุ่น และเยอรมันด้วย นอกจากภาษาอังกฤษ เพราะในอนาคตเราต้องทำธุรกิจ และติดต่อซื้อเครื่องจักร ถ้ารู้ภาษาเหล่านี้ จะได้เปรียบ ผมเลยเริ่มเรียนจีนอีก มีอยู่ครั้งหนึ่งผมตามไปฟังการอบรมที่พ่อจัดให้กับพนักงาน เขาพูดเรื่อง Paradigm Shift ผมว่าเรื่องนี้ น่าสนใจมาก มันทำให้เรา รู้ว่าการที่เรามีขอบเขตความคิดที่จำกัด เราจะไม่รับความคิดที่แตกต่าง ต่อต้าน ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง แล้วเราจะไม่สามารถอยู่ในโลกนี้ได้ สิ่งที่เปลี่ยนแปลงที่สุดคือตัวเอง ถ้าเปลี่ยนได้จะดี ผมเลยเปรียบเทียบกับ การเรียนของผม ถ้าผมเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ก็จะดี”

เมื่อผู้วิจัยถามปองพลเรื่องแผนในอนาคต ปองพลตอบว่าเขาจะเรียนปริญญาโทต่อในด้านบริหารเพื่อมาช่วยงานของบิดา ซึ่งจากการพูดคุยผู้วิจัยมีความรู้สึกว่าการปองพลน่าจะชอบการเรียนในสาขาวิชานี้เพราะเขาชอบแสดงออก ชอบพบปะผู้คน และเรียนรู้จากประสบการณ์ เขาน่าจะเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับเขาได้ในที่สุด ซึ่งก็อาจจะเป็นผลมาจากการที่บิดามารดาให้โอกาสและอิสระกับเขาในการที่เขาจะได้อะไรที่ตัวเอง รู้ว่าเขาชอบหรือไม่ชอบอะไร มีความถนัดอะไรมากที่สุด และอะไรคือความสนใจของเขา นับเป็นโอกาสที่ดีที่พ่อแม่ได้ให้กับเขาในการค้นพบตัวเอง การเรียนรู้ในลักษณะนี้ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมาก และการที่บิดา-มารดาของปองพลมีบทบาทที่สำคัญในการเรียนรู้ของเขาในฐานะผู้อำนวยความสะดวก เป็นสิ่งที่จะทำให้ปองพลได้พัฒนาในด้านการเรียนรู้ของเขาอย่างมาก บทบาทของบิดา-มารดาของปองพลทำให้เราได้ตระหนักถึงหลักความจริงที่ว่า การเรียนรู้มิได้เกิดเพราะการสอน แต่เกิดจากการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้การเรียนรู้ เพื่อให้ลูกหรือผู้เรียนได้ซึมซับประสบการณ์เพื่อทำให้เกิดผลที่ยั่งยืนต่อไป

จากการศึกษาผลงานของปองพล ในส่วนที่เขายืนยันว่าเขาทำเอง ผู้วิจัยมีความรู้สึกว่าเขาดังใจทำงานในส่วนที่เขาเริ่มเองอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับงานในส่วนอื่น ๆ ที่เป็นการบ้าน ดังจะเห็นได้จากสมุด Log ของเขา และแผนบันทึกการเรียนรู้ด้วยตนเองของเขาที่เขาบันทึกงานที่ทำ ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองและงานที่ทำไว้อย่างละเอียด เช่น งานชิ้นหนึ่งของเขาคือ การแปลเพลง Good Riddance หรือ Time for Your Life ของ Green Day ปองพลเล่าว่า “การแปลเพลงจะต้องอาศัยบริบทช่วยมาก แปลตรง ๆ จะไม่ได้ความ ความหมายของเพลงกินใจ และเอามาเป็นบทเรียนชีวิตได้มาก ทำนองเพราะ แต่การแปลไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด” มีบางครั้งเขาบันทึกว่าเขาอ่านประโยคบางประโยคไม่เข้าใจ หาศัพท์แล้วก็ยังไม่เข้าใจ จึงถามคุณพ่อ ซึ่งทำให้ได้คำตอบที่ช่วยให้เขาเข้าใจ เรื่องที่อ่านดีขึ้น เมื่อเขาอ่านเรื่องสั้น เขาเล่าว่าเขาชอบมาก เนื้อหากินใจ ไม่เสียเวลาเลยที่อ่านเรื่องนี้ ซึ่งเรื่องนี้ให้บทเรียนเรื่องการดำเนินชีวิตในปัจจุบันให้ดีที่สุด เพราะการหมกมุ่นอยู่กับอดีตที่เลวร้ายไม่ได้ช่วยให้อะไร ๆ ดีขึ้น เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องในครอบครัว ปองพลพูดว่า “อ่านแล้วรู้สึกดีในใจ ชอบมาก” จากงานที่ปองพลทำดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่าเขามีความชอบในสิ่งที่เขาทำและได้เรียนรู้ ไม่ใช่แค่เรียนภาษาแต่เป็นเรื่องบทเรียนชีวิต (ถึงแม้ว่างานที่เขาทำพิเศษนี้ใช้เวลา 2 คืน เพราะกลัวว่าจะเลยกำหนดส่ง เนื่องจากเริ่มทำงานนี้ช้าตามเคย)

ส่วนเรื่องความสามารถในการพูด การฟัง และการเขียนของปองพล อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง การฝึกการพูด 2 ครั้ง เขาทำได้ไม่ดีในครั้งที่ 1 ที่เขาพูดเรื่อง Music Theory เป็นเรื่องเทคนิคมาก ไม่เข้ากับหัวข้อ Tastes and Preference ที่กำหนดไว้ ซึ่งจากการสอบถามทราบว่าเขาไม่ได้มีเวลาเตรียมตัวเท่าที่ควร ส่วนการพูดครั้งที่สองเป็นการพูดในรูปแบบ Debate เรื่องผลดีและผลเสียของการทำศัลยกรรมตกแต่ง ปองพลพูดได้อย่างมั่นใจและมีการเตรียมตัวดีกว่าครั้งแรก ส่วนการสอบการฟัง ปองพลได้คะแนน 80% ซึ่งดีกว่าเพื่อน ๆ มาก และเป็นการสะท้อนความสามารถที่แท้จริงแต่เดิมของเขา เนื่องจากเขาไม่ได้ทำแบบฝึกการฟังเลย ส่วนด้านการเขียน การเขียนครั้งที่ 1 ของเขาสำหรับงานทุกชิ้นจะแสดงให้เห็นความสามารถที่แท้จริงของเขาคือ เขาจะไม่สนใจเรื่องไวยากรณ์ และโครงสร้างนัก (อาจเป็นเพราะเขาไม่ได้ใส่ใจที่จะจำมาแต่แรก และประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาในต่างประเทศของเขาได้ต่อยอดความเชื่อเดิมของเขาเกี่ยวกับการเรียนภาษาว่า ภาษาคือการสื่อสาร ไม่ค่อยเน้นรูปแบบไวยากรณ์มากนัก แต่ให้สื่อสารให้เข้าใจก็พอแล้ว) ข้อคิดในงานเขียนครั้งแรกมีหลายประเภท เช่น การเขียนประโยคที่ขาดกริยาแท้ การเปรียบเทียบของคนละประเภท การสะกดผิดและการใช้คำผิด Part of Speech ปองพลพยายามใช้โครงสร้างประโยคพื้น ๆ ไม่มีการพลิกแพลง และไม่ลองใช้สิ่งใหม่ ๆ ที่ได้เรียนไปแล้วในการเขียน จากการสังเกตพบว่า โครงสร้างประโยคในการเขียนของเขามีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างประโยคในการพูดมาก ปัญหาบางประการที่เกิดขึ้นได้แสดงให้เห็นว่า ปองพลขาดการค้นคว้าเพื่อจะใช้คำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และพฤติกรรมนี้ก็สอดคล้องกับผลจากการพูดคุยที่ว่า ปองพลใช้ Talking dictionary เป็นส่วนใหญ่ในการแก้ปัญหา และเนื่องจากการทำงานกระชั้นกับเวลาส่งมาก เลยไม่มีเวลาสอบถามคนอื่น จึง “มั่ว ๆ ไปหรือเดาไปก่อน” (กพ. 44)

โดยภาพรวม ปองพลเป็นผู้เรียนที่มีข้อได้เปรียบด้านการเรียนภาษามาก เพราะได้มีโอกาสไปศึกษาในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร แต่อย่างไรก็ตาม ปองพลยอมรับว่าเขายังไม่ได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ เพราะเขายังขาดความมุ่งมั่นที่จะทำอะไรให้ดีที่สุดอย่างที่ได้คิดไว้แต่แรก แต่จุดที่ดีของปองพลคือ เขาเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ เช่น เขาได้ทราบจากประสบการณ์ตรงของเขาว่า ภาษามีความสำคัญมากในการสื่อสาร ในชีวิตประจำวัน และในธุรกิจ เขามองดูการเรียนรู้ว่ามีได้จำกัดอยู่แค่ที่การเรียน หรือในห้องเรียน และสิ่งที่ปองพลได้ให้บทเรียนแก่ผู้วิจัยคือ การเรียนรู้จะเกิดเมื่อผู้เรียนได้สัมผัสสิ่งที่มีความหมายเป็นส่วนตัวกับเขา ไม่ว่าจะเป็นในบริบทของห้องเรียน

หรือในชีวิต นอกจากนั้น ปองพลยังได้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนต้องการเวลาและช่องว่างทาง
อารมณ์ที่จะสร้างความหมายจากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ ผู้สอนมิใช่
ผู้ที่สามารถกำหนดได้ถูกต้องทั้งหมดว่าอะไรคือสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้ และมีประโยชน์กับเขา
กระบวนการการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงควรเป็นกระบวนการที่เอื้อให้เกิด
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้ซึ่งเป็นหุ้นส่วนของการเรียนรู้ ในอันที่จะสร้าง
สิ่งแวดล้อมที่มีความหมายที่สุดแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการดังกล่าว

การติดตามผล

กรณีศึกษาที่ 13: ปองพล

ผู้วิจัยพบปองพลครั้งแรกเมื่อการสอบกลางภาคของเทอมที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ลื่นสุดลง และผู้เรียนทราบผลสอบแล้ว จากการพูดคุยกับปองพล ปองพลเล่าว่าไม่พอใจคะแนนกลางภาคของ EAP นัก รู้สึกเสียหน้านิด ๆ (ความจริงอาจมาก) เพราะไม่ได้คะแนนสูงที่สุดในกลุ่มเรียนตามที่เพื่อน ๆ (และอาจเป็นตนเองด้วย) คาดหมายว่าควรจะเป็น ปองพลพูดว่า เขาต้องขยันมากขึ้นเพราะรู้สึกไม่ดีที่คะแนนต่ำเกินไป ต่อคำถามที่ว่า ปองพลขยันขึ้นใหม่ตอนเรียน EAP เมื่อเทียบกับการเรียนภาษาอังกฤษในปีที่ 2 (FE I และ II) ปองพลคิดว่าตัวเขามีพฤติกรรมการเรียนเหมือนเดิม แต่รู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ คาดหวังจากตัวเองค่อนข้างมาก เพราะเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนจะคอยถามเมื่อมีปัญหาและเขาจะรู้สึกดีถ้าตอบได้ (ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวผู้สอนก็ได้พูดถึงเช่นเดียวกันในการสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชา EAP ของปองพล และเพื่อน ๆ ที่เรียนอยู่ในกลุ่มเดียวกับปองพล และผู้วิจัยรู้จักก็ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน) แต่อย่างไรก็ตามปองพลยอมรับว่า เขามีได้ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มในวิชาภาษา EAP เลย

ก่อนการพูดคุยกับปองพล ครั้งที่ 2 เมื่อต้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ผู้วิจัยได้ติดตามผลการเรียนของผู้เรียนที่เคยอยู่ในกลุ่มวิจัยของผู้วิจัย พบว่าปองพลได้เกรด A ในรายวิชา EAP Science เมื่อพบกับปองพล เขาเล่าว่า เขาคิดว่าการเรียนภาคฤดูร้อนที่ประเทศออสเตรเลียเป็นระยะเวลา 2 เดือนตอนปิดภาคปลายของปีการศึกษา 2543 ช่วยเขาได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเขียนในการสอบปลายภาคของวิชา EAP ขณะที่เขาเรียนที่ออสเตรเลียในช่วงดังกล่าว เขาเรียนภาษาอังกฤษระดับสูงเพื่อการสอบเรียนต่อในระดับปริญญาโท ซึ่งช่วยให้เขาได้พัฒนาทักษะภาษาทุกทักษะ โดยเฉพาะการฟังและการเขียนสำหรับการเขียน ปองพลเล่าว่าที่ออสเตรเลียสอนประเภทของการเขียน และวิธีการเขียนที่คล้ายคลึงกับในวิชา EAP ที่เขาเรียนในส่วนหลังการสอบกลางภาค ทำให้เขาสามารถทำคะแนนปลายภาคได้สูง จนทำให้ได้เกรด A ในที่สุด

เมื่อผู้วิจัยถามถึงพฤติกรรมกรรมการเรียนของเขาในปีที่ 3 ว่าเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร ปองพลเล่าว่า เขาเรียนจริงจังมากขึ้นทุกวิชา ยกเว้นภาษาอังกฤษที่มาเริ่มจริงจังในช่วงหลังการสอบกลางภาค เพราะรู้สึกได้คะแนนต่ำในการสอบกลางภาค และรู้สึกภาพพจน์เสีย ส่วนในวิชาอื่น ๆ ของภาค ปองพลเล่าว่า เขาเข้าเรียนเกือบ 100% (จากเดิมที่เข้าเรียนเพียง 50%) และทุกครั้งที่เข้าเรียนจะตั้งใจเรียนถึง 70% - 80% (ยกเว้น 1 วิชาที่อาจารย์มีวิธีสอนไม่น่าสนใจ และสอนตามตำราทุกอย่าง) ปองพลเล่าว่า เนื่องจากปี 3 มีแค่วิชาภาคนักเรียนน้อย อาจารย์จะจำหน้าได้ และคอยเช็คชื่อ ทำให้ไม่ค่อยกลัวขาด และอันที่จริงก็ไม่อยากขาดด้วย เนื่องจากเขาสามารถเข้าใจวิชาของภาคได้ดีขึ้นเพราะอาจารย์สอนได้เข้าใจ ใน 4 ภาคแรก ปองพลคิดว่า เขาขาดเรียนมากทำให้ไม่เข้าใจ และเมื่อไม่ได้ทบทวนก็จะยิ่งต่อไม่ติด และทำให้ไม่อยากเข้าชั้นเรียนไปเรื่อย ๆ ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าวเขาจึงรู้สึกขี้เกียจไม่จริงจัง และไม่เข้าใจสิ่งที่เรียนมาก อีกประการหนึ่งวิชาของภาคจะมีคะแนนเก็บถึงประมาณ 30% คือเป็นคะแนนการเข้าชั้น 10% การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 5% และคะแนนการทำรายงานระหว่างเทอม 15% ดังนั้นการเข้าชั้นเรียนจึงมีความจำเป็นในรูปแบบคะแนนด้วย อีกทั้งยังทำให้ลดความจำเป็นในการจำไปสอบได้มากอีกด้วย เนื่องจากการได้ฟังผู้สอนสอนจะเข้าใจเนื้อหาและได้ถามคำถามเมื่อมีปัญหา ทำให้ลดภาระในการเตรียมตัวสอบลงอย่างมาก

ต่อคำถามที่ว่า ปองพลได้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะของตัวเองบ้างไหม ปองพลตอบว่า ในชั้นปีที่ 3 เขาต้องใช้ภาษาอังกฤษมากในการอ่านตำราในสาขาวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียน Lab ที่มีถึง 4 ตัว ในแต่ละเทอม นอกจากตำราภาษาต่างประเทศแล้ว ปองพลยังต้องใช้ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อประกอบการเขียนรายงาน Lab ด้วย ปองพลกล่าวเสริมในส่วนนี้ว่า “ผมต้องพยายามทำให้ดี เพราะเพื่อน ๆ คาดหวังว่าผมเก่งภาษาอังกฤษ ผมเลยรับงานส่วนนี้มาทำเป็นส่วนใหญ่” (ประกอบกับผู้ที่ทำ Lab กับปองพลเป็นผู้ที่ผู้วิจัยเคยสอน และทราบดีว่ามีความรู้ด้านภาษาอังกฤษไม่ค่อยดีนัก)

คำถามสุดท้ายที่ผู้วิจัยถามเกี่ยวกับความพึงพอใจกับตัวเอง ปองพลกล่าวว่า “ปี 3 ผมกลับไปเรียน รด. ปี 4 ต่อในวันอาทิตย์ และเรียนภาษาจีนวันเสาร์ ส่วนระหว่างอาทิตย์ผมเรียนไวโอลิน หวังว่าจะสอบให้ได้เกรด 8 ในปีนี้ ส่วนเรื่องการเรียน ผมอยากทำให้ดีกว่าเดิม เพราะอยากไปเรียนต่อที่ Imperial College ที่ประเทศอังกฤษ ในสาขาบริหารธุรกิจ ขณะนี้ผมพยายามศึกษาว่ามีที่ไหนดังทางสาขาไหนที่อังกฤษ และต้องการเกรดเฉลี่ยเท่าไร ปีหน้าจะ

สอบภาษาอังกฤษให้ผ่านเพื่อไปเรียนต่อที่อังกฤษเมื่อจบแล้ว” ถึงแม้ว่าปองพลจะไม่ได้ตอบคำถามของผู้วิจัยโดยตรง จากคำตอบของเขา ผู้วิจัยได้ทราบว่าเขาเปลี่ยนไปจากเดิมมาก ในเรื่องการมีเป้าหมายในชีวิตที่แน่นอนและชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับคำพูดเดิมที่เขาเคยพูดไว้ว่า “เดิมเคยคิดว่าเรียนโทที่ไหนก็ได้ อะไรก็ได้ ให้งบมาก็แล้วกัน”

การติดตามผลพฤติกรรมของปองพล ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ของปองพลชัดเจนขึ้น คือเขาชอบเรียนรู้จากการได้สัมผัส และมีปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์จริง ๆ และต้องเป็นประสบการณ์ที่เขาสนใจ ดังจะเห็นได้จากการเรียนภาษาจีน การเรียนไวโอลิน และการเรียนวิชาทหารปีที่ 4 ซึ่งในประเด็นหลัง ปองพลได้พูดว่า เขาอยากมี Network กับคนหลาย ๆ กลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการทำงานในอนาคต และการที่ได้รู้จักคนที่หลากหลาย ทำให้เขาได้มีมุมมองชีวิตที่แตกต่าง ซึ่งนับเป็นการเรียนรู้ที่จะศึกษาวิถีคิดของผู้อื่น เพื่อนำมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเองและการดำรงชีวิตต่อไป ในความคิดของปองพล คนเราจะประสบความสำเร็จได้ไม่ได้อยู่ที่ความรู้ด้านวิชาการอย่างเดียว แต่ต้องมีทักษะสังคมที่ดีด้วย เขากล่าวว่า “ผมว่า IQ กับ EQ น่าจะมีความสำคัญพอ ๆ กันในการทำให้เราประสบความสำเร็จในชีวิต พ่อผมสอนผมมากครับในเรื่องนี้”

จากการพูดคุยกับผู้สอนรายวิชา EAP Science ของปองพลอย่างไม่เป็นทางการบ่อยครั้ง และอย่างเป็นทางการ 1 ครั้ง ในช่วงปลายเทอมที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ผู้สอนมีความเห็นว่า ปองพลมีพื้นฐานภาษาดีกว่าผู้เรียนคนอื่น ๆ ในกลุ่ม และเพื่อน ๆ มักได้อาศัยให้ช่วยเหลืออยู่เสมอ แต่อย่างไรก็ตาม เขามีได้ทุ่มเท หรือขยันกับการเรียนมาก โดยภาพรวมปองพลเข้าชั้นเรียนค่อนข้างสม่ำเสมอ ส่งงานครบ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในห้องเรียนดี พฤติกรรมในการเรียนของเขาตามที่ผู้สอนรับรู้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 13: ปองพล

ปองพลเป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเสรี (กรณีศึกษาที่ 5) หลายประการที่สำคัญได้แก่ พื้นฐานครอบครัว การเป็นลูกคนเดียวของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่ให้อิสระในการเรียนรู้อย่างมาก โอกาสที่หลากหลายในการเรียนรู้และนิสัยในการเรียนรู้ ปองพลและเสรีชอบความเป็นอิสระในการเรียนรู้ เพื่อจะได้เรียนรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและมีความหมายกับตนเอง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนทั้งสองมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้เห็นได้ชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ปองพลและเสรีเป็นกรณีศึกษาที่มีโอกาสได้สัมผัสกับประสบการณ์จริงในการใช้ภาษาในต่างประเทศอย่างมาก กล่าวคือ ปองพลจะได้โอกาสไปเรียนภาคฤดูร้อน หรือเข้าค่ายทุกปี และมีโอกาสไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัวที่ต่างประเทศบ่อย ๆ ส่วนเสรีจะได้โอกาสไปเที่ยวต่างประเทศกับครอบครัวบ่อย ๆ แต่ด้วยประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันนี้ เสรีจะมีความสามารถในการใช้ภาษา ทั้งทางด้านไวยากรณ์และความถูกต้องของภาษา รวมทั้งความคล่องในการสื่อสารสูงกว่าปองพลมาก จากการเปรียบเทียบผู้เรียนทั้งสอง ผู้วิจัยพบว่า การที่เสรีมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าปองพล ทำให้เขาพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีกว่า กล่าวคือ เสรีจะรู้ว่าตนเองสนใจอะไร และพยายามใช้ภาษาเพื่อทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจอยู่ตลอดเวลา เช่น ดู-ฟัง-อ่านข่าวเศรษฐกิจ หรือติดตามกระแสแฟชั่น พูดคุยกับญาติชาวต่างประเทศ หรือชาวต่างประเทศที่เขาพบที่สถานออกกำลังกายในเรื่องที่สนใจ อ่านตำราในวิชาเรียนด้านเศรษฐศาสตร์ เมื่อเสรีมีประสบการณ์ตรงแล้ว เสรีจะสังเกตและวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่พบด้วย เพื่อพยายามเข้าใจ และเลือกดูสิ่งที่ชอบเพื่อนำมาใช้ใหม่ เช่น โครงสร้างประโยค คำศัพท์ และสำนวนภาษาที่เขาคิดว่ามีประโยชน์ การที่เสรีมีพื้นฐานทางภาษาค่อนข้างดี และเสรีให้ความสำคัญกับเรื่องความถูกต้องของการใช้ภาษาด้วย ทำให้เสรีสามารถใช้ภาษาได้คล่องและถูกต้อง และยังสามารถทบทวนกฎเกณฑ์ทางภาษาทุกครั้งที่ตนเองได้ใช้ภาษา จากจุดเริ่มต้นที่ผู้วิจัยรู้จักเสรีและปองพล เสรีดูเหมือนจะมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียนรู้แต่แรก และมีความมุ่งมั่นค่อนข้างสูงในอันที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น ทั้งนี้เพราะเสรีมีมาตรฐานภายในกำกับชัดเจนกว่าปองพล

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามผล เราจะเห็นได้ว่า ปองพลปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเขาไปในทิศทางที่ดีขึ้นมากในชั้นปีที่ 3 ทั้งนี้เพราะเขาเริ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้นในชีวิต การเรียนรู้ในทุก ๆ กรณีของเขาเกิดจากความต้องการของเขาเอง การเล็งเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้เหล่านั้น ทำให้สามารถกำหนดเป้าหมาย วางแผน ประเมินตนเอง และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ในการปรับพฤติกรรมในระยะติดตามผลนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นระดับของความภาคภูมิใจที่สูงขึ้นของเขา การที่เขาได้เรียนวิชาที่เขาชอบและมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ รวมทั้งงานในอนาคดของเขาทำให้เขามีความมุ่งมั่นมากขึ้น มีมาตรฐานภายในกำกับพฤติกรรมที่ชัดเจนขึ้น มีวินัยในตนเองมากขึ้น และบริหารจัดการเวลาได้ดีขึ้นด้วย

โดยภาพรวม ปองพลเป็นผู้เรียนที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน การที่เขาได้มีโอกาสอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และรู้จักคิด วิเคราะห์ ทำให้เขาได้ใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้หลาย ๆ ลักษณะที่เขาพบ อันควรจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองต่อไป

กรณีศึกษาที่ 14: สุดา

สุดา... จะเรียนภาษาให้ได้ดีต้องไปหาข้างนอกห้อง หากคนพูดด้วยไม่ได้ก็พูดกับตัวเอง ฟังเพลงบ่อย ๆ จับคำให้ได้แล้วร้องตาม...

สุดาจบการศึกษาจากโรงเรียน น. จังหวัดอุบลราชธานี ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาภาษาอังกฤษ 4 ตลอดใน 3 ปีสุดท้าย สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้คะแนนวิชาภาษาอังกฤษ 83 คะแนน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 ได้เกรด B+ ทั้ง 2 รายวิชา ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้สอน สุดาคิดว่าครูคือผู้กำหนดเป้าหมายในการเรียน หาแบบฝึกหัดให้นิสิตและหมั่นทดสอบนิสิตอยู่เสมอ ครูที่ดีสามารถทำให้นิสิตเรียนได้ดีและขยันเรียนได้ แต่ผู้สอน ไม่มีหน้าที่วิเคราะห์ปัญหา และหาวิธีแก้ปัญหาม้าให้นิสิต กำหนดว่าจะเรียนอะไร อย่างไรและใช้เวลาเท่าไร อีกทั้งไม่ใช่ผู้ประเมินนิสิตอีกด้วย สำหรับบทบาทของผู้เรียน สุดาทราบว่าตนเองสนใจอะไร มีปัญหาอะไรในการเรียนเมื่อได้งานคืนจากผู้สอน จะสนใจศึกษาข้อผิดพลาดของตนเอง เรียนรู้จากข้อผิดของตนเอง และไม่ทำผิดซ้ำอีก สุดาคิดว่าตนเองรู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิดและชอบลองผิดลองถูกในการเรียนภาษา สำหรับสุดาการเรียนภาษาอังกฤษให้เก่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับการทำงาน แต่ต้องใช้ภาษาอยู่เสมอ และสุดาก็พยายามหาโอกาสใช้ภาษา นอกห้องเรียนเสมอ ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน สุดาทราบว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตทุกด้านของตนเอง ความชอบภาษาอังกฤษของตนเองไม่ได้เกิดเพราะการได้คะแนนดี กำลังใจในการเรียนภาษาไม่ใช่มาจากคำชมของครู และข้อมูลย้อนกลับที่ดี สุดาคิดว่าตนเองไม่พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียน ในห้องเรียนนิสิตพยายามมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเสมอ การเรียนภาษาอังกฤษไม่เก่งเป็นปมด้อย และทำให้สูญเสียความมั่นใจในตนเอง สุดามีความเชื่อมั่นว่าถ้าพยายามจะสามารถพัฒนาตนเองในการเรียนภาษาได้ (สุดา: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 43)

ตั้งแต่การพบผู้เรียนครั้งแรกในการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 กลุ่มที่ 77 คณะหนึ่ง (9 พ.ย.43) ผู้วิจัยขอให้นิสิตในห้องแนะนำตัวเองสั้น ๆ และพูดถึงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นการเริ่มทำความรู้จักกัน สุดาเป็นนิสิตคนแรกที่ยกมืออาสา เธอมีท่าทางกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมาก ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดภาษา

อังกฤษได้ดีเป็นธรรมชาติ และมีความมั่นใจสูง นอกจากนั้นเธอยังคอยให้กำลังใจเพื่อน ๆ ในการทำกิจกรรมนี้ เพราะจากการสังเกตพฤติกรรมของเธอ เธอจะคอยช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหาในการพูดครั้งนั้น ต่อจากการแนะนำตัวเอง ผู้สอนเล่นเพลง Gonna Change the World ของ S club 7 เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการฟังเพื่อความหมายและใช้เป็นตัวนำเข้าสู่การสร้างจิตสำนึกในการเป็นผู้เรียนที่รับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น สุธาได้ให้ความร่วมมืออย่างดีกับกิจกรรมนี้อีกเช่นกัน เป็นผู้ที่ทำให้ชั้นเรียนไม่เงียบและดำเนินต่อไปได้อย่างดี เธอมีความคิดที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อชั้นเรียนมาก เธอเน้นเรื่องบทบาทของเพื่อนที่ต้องช่วยเพื่อนในการแก้ปัญหา ไม่มีใครอยู่คนเดียวในโลก ทุกปัญหาต้องแก้ไขได้ เธอเล่าว่าเพลงนี้ทำให้เธอนึกคำสอนของพ่อของเธอที่ว่า “Be good and help others if you can” และเมื่อการเรียนในวันนั้นสิ้นสุดลง เธอเป็นคนอาสาของไปส่งผู้วิจัยที่ห้องพัก และได้คุยกันอย่างไม่เป็นทางการเป็นครั้งแรก การคุยครั้งนั้นทำให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับตัวเธออีกหลายอย่าง เช่น เธอชอบเรียนภาษามาตั้งแต่เด็ก ๆ และความชอบของเธอนี้เองทำให้เธอได้เป็นตัวแทนนักเรียนไทยเรื่องสิ่งแวดล้อมโลกที่ประเทศอังกฤษ ตอนที่เธอเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในชั้นเรียนวันถัดไป ผู้วิจัยได้ถามถึงมีชัย เพราะเขาไม่เคยมาเรียนเลย ตั้งแต่วันแรกของการเรียน ทั้ง ๆ ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของผู้เรียนกลุ่มนี้ ผู้วิจัยได้ถามว่า มีใครรู้จักมีชัยบ้าง สุธาขมื่อทันทีแล้วพูดว่า เขาจะไปบอกมีชัยเองว่าครูถามถึง ผู้วิจัยเลยฝากไปบอกมีชัยว่า “ครูให้อภัยแล้วกลับมาชั้นเรียนได้” ปรากฏว่าได้ผล เพราะวันถัดมามีชัยก็ปรากฏตัวในชั้น และจากการพบกับมีชัยในครั้งนั้น ทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักมีชัย ผู้ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเป็นกรณีศึกษาอีกกรณีหนึ่งด้วย จากการพูดคุยกับทั้งสุธาและมีชัยในวันนั้น ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าทั้ง 2 คนสนิทกัน และมีความชื่นชมซึ่งกันและกัน สุธามีความชื่นชมมีชัย เพราะเขามีความแตกฉานด้านการสามารถประยุกต์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กับเหตุการณ์ปัจจุบัน ทำให้เขาสามารถอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ ในวงการเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกได้อย่างชัดเจน ทะลุปรุโปร่ง เข้าใจได้ง่าย เพื่อน ๆ ชอบขอให้มีชัยช่วยอธิบายให้พวกเขาฟังเสมอเป็นการดีเสมอ และมีชัยก็จะชื่นชมว่าสุธาเก่งภาษาอังกฤษมาก อีกทั้งยังคอยช่วยเหลือเป็นห่วงเพื่อน ๆ อยู่เสมอ

ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกล่าวทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจสุธาเป็นพิเศษ ประมาณเดือนธันวาคม 2543 สุธาแวะไปคุยกับผู้วิจัย ผู้วิจัยเลยได้คุยกับเธอถึงประสบการณ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของเธอ เธอเล่าว่า “หนูชอบภาษาอังกฤษมาตั้งแต่เด็ก ๆ คุณพ่อจบเอก

อังกฤษจาก _____ เดิมเป็นครูอยู่ที่จังหวัดอุบลฯ เวลาหนูไปไหน ๆ กับพ่อ พ่อจะพูดภาษาอังกฤษด้วยเสมอ บางทีหนูจะอ่านหนังสือพิมพ์ต่างประเทศให้พ่อฟังขณะพ่อขับรถเป็นการเรียนรู้การออกเสียงและศัพท์ไปด้วยในตัว หนูชอบฟังคุณพ่อพูดอังกฤษ ใคร ๆ ก็ว่าพ่อพูดเพราะ แม้จะไม่คล่องแต่ก็สื่อสารได้ดี ตอน ม.ต้น หนูได้เรียนพิเศษภาษาอังกฤษกับอาจารย์ต่างประเทศที่อุบลฯ หนูไปเรียนกับเพื่อน ๆ อีก 5-6 คนที่บ้านอาจารย์ อาจารย์สอนดีมาก ตั้งใจสอน มีการสัมภาษณ์ผู้เรียนทุกคนก่อนเพื่อดูว่าผู้เรียนมีความสามารถอยู่ในระดับไหน หนูเรียนอยู่ ม.3 มีความสามารถเรียนกับกลุ่ม ม.4 และใช้หนังสือของ ม.5 อาจารย์คนนี้สอนดีมาก ไม่ได้เน้นว่าครูบอก เด็กจำ แต่จะอธิบายยกตัวอย่างให้นักเรียนเห็นความหมาย และวิธีใช้ ต่อจากนั้นให้นักเรียนยกตัวอย่างที่เป็นของนักเรียนเอง ถ้าเด็กทำผิดจะชี้ให้เด็กดู และให้เด็กฝึกเพิ่มโดยการพูดด้วย เขียนด้วย แต่ไม่นำเบือ เพราะแบบฝึกหัดไม่ซ้ำซาก เป็นประโยชน์ที่เด็กคิดเอง เขียนเอง ส่วนหนึ่ง และพยายามพูดสื่อสารให้เพื่อน ๆ และครูเข้าใจอีกส่วนหนึ่ง อาจารย์คนนี้มีหนังสืออ้างอิงมากเมื่อมีปัญหา มีพจนานุกรมทั้งไทยและอังกฤษ มีหนังสือไวยากรณ์ที่อาจารย์เขียนเองอีกหลายเล่ม การเรียนกับอาจารย์คนนี้ผู้เรียนต้องตั้งใจจริง ๆ ถ้าไม่ตั้งใจเรียน อาจารย์จะขอให้เลิกเรียนไปเลย หนูคิดว่าแก็ไม่ได้สอนเพราะเงินแต่แก็อยากให้เด็กรู้จริง ๆ วิธีการสอนของแก็เหมือนกับวิธีที่ใช้ในระบบการศึกษาของตะวันตก คือเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการที่ครูบอกแล้วเด็กทำเหมือนครู เหมือนในระบบการศึกษาแบบตะวันออก” สูดาคู่ถึงเรื่องนี้โดยเปรียบเทียบกับบทเรียนที่เราเพิ่งเรียนกันไปในวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 เรื่อง ระบบการศึกษาตะวันออก และตะวันตกว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และระบบการศึกษาทั้งสองแบบมีข้อดีข้อเสีย อย่างไร สูดาคู่ต่อไปว่า “ในบ้านเราจะสอนโดยวิธีครูบอก เด็กจำ ทำให้ความรู้ไม่กว้าง เอาไปใช้ไม่ได้ เหมือนเวลาเราวาดรูปวาด เด็กไทยจะวาดเหมือนกันหมด มีภูเขา มีต้นไม้ มีทุ่งนา มีบ้านนก พระอาทิตย์ระหว่างภูเขา 2 ลูก” พอสูดาคู่ถึงตรงนี้เราก็หัวเราะขึ้นพร้อมกัน เพราะผู้วิจัยก็มีประสบการณ์เดียวกันในเรื่องการวาดรูปวาด ถึงแม้อายุของเรา 2 คนจะต่างกัน 30 ปี แสดงว่าระบบการศึกษาของเราไม่เปลี่ยนแปลงไปเลย จากนั้นสูดาคู่เล่าต่อไปว่า “หนูได้ทุนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปประเทศอังกฤษ 3 เดือน มีเด็กไทยไปมากค่ะ แต่หนูไม่ค่อยได้สูงสูงกับเด็กไทย เพราะพวกเขาจะมีพวกของเขา เวลาไปไหนเขาจะจองที่นั่งอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม หนูคิดว่าทำไมต้องทำอย่างนั้น บ่อยครั้งที่หนูมาขึ้นรถช้า เพราะมัวแต่ไปดูอะไรที่ตัวเองสนใจอยู่เลยไม่มีที่นั่ง หนูเลยได้ไปนั่งกับคนขับอยู่ที่นั่งหน้าเลย คุยกับเขาไปตลอดทางได้

ฝึกภาษาแล้วยังได้ความรู้ใหม่ ๆ ด้วย พอ ม.4 ได้ไปทุน AFS ไปเรียนกับเขาเลย 1 ปี เรียนทุกวิชาเป็นภาษาอังกฤษหมด ชอบที่เรียนวิชาอะไร ๆ ผู้สอนจะให้โอกาสพูด แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไม่ว่าจะเรียนวรรณคดี ประวัติศาสตร์ ไม่เหมือนบ้านเราเรียนอะไร ครูพูดครุบอก เราต้องจำไปสอบหมด” ผู้วิจัยขอให้สุดาเล่าถึงการเรียนภาษาอังกฤษขณะที่เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่อเมริกา สุดาเล่าว่า “หนูชอบกิจกรรมการเขียนของเขาละ เขามีวิธีสอนการเขียนให้สนุก มีเขียน Log เหมือนที่อาจารย์ให้ทำ มีอีกกิจกรรมหนึ่งชื่อ 20-minute essays ผู้สอนจะให้หัวข้อการเขียนที่น่าสนใจเป็นหัวข้อเปิดที่让孩子们แสดงความคิดเห็นส่วนตัวได้ ครูจะพูดเรื่องโครงสร้างและคำศัพท์ก่อน พอเสร็จแล้วครูจะให้เด็กเขียนในห้องโดยใช้เวลา 20 นาที ครูเก็บไปตรวจ เวลานำงานมาคืน ครูจะถามเจ้าของงานว่าอยากจะอ่านงานเขียนของตัวเองให้เพื่อนฟังไหม ถ้ามีความต้องการเช่นนั้น ครูหรือผู้เขียนจะเป็นผู้อ่านให้ทุกคนในห้องฟัง แล้วจะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในห้องเรียน ทำให้การเขียนเป็นกิจกรรมที่ไม่น่าเบื่อ สามารถขยายต่อไปเป็นกิจกรรมการพูดได้ด้วย เมื่อผู้เรียนได้พูดถึงสิ่งที่ตัวเองเขียนอีกครั้ง ทำให้จำคำศัพท์ได้ดีขึ้น อีกทั้งยังได้เห็นวิธีคิดของผู้อื่น หัดฟังเพื่อจับใจความ สำหรับหนูได้ฝึกฟังไปด้วยละ การทำอย่างนี้ทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดกับคนอื่นด้วย เวลาครูตรวจงานคืนเขาจะ Discuss งานของเรากับเราเป็นส่วนตัว ทำให้เราได้ถามปัญหาของเราได้สะดวก โดยไม่ต้องอายใคร การที่หนูเป็นเด็กไทยอ่อนภาษา เขาจะช่วยหนูเป็นส่วนตัว เพื่อให้เราตอบข้อสอบที่เป็นอัตนัยได้ เขาจะให้หนูศึกษาจากวิธีเขียนของเพื่อน ๆ หนูเรียนรู้ได้มากด้วยวิธีนี้ละ” ผู้วิจัยสอบถามต่อไปว่าเมื่อสุดากลับมาเรียนต่อที่อุบลฯ รู้สึกอย่างไรกับการเรียนการสอน สุดาตอบว่า “มีบางครั้งครูสอนผิด หนูจะบอกครูต่อหน้าเพื่อน ๆ เลย แต่ครูใจกว้างมากละ รับว่าผิดและแก้ไขให้ถูก แต่พอมาย้อนคิดถึงตอนนั้น หนูคิดว่าหนูน่าจะบอกอาจารย์แบบอื่น การที่หนูทำอย่างนั้นทำให้อาจารย์เสียหน้าที่ซึ่งไม่เหมาะสมเลย”

จากการพูดคุยครั้งนั้น ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมในการเรียนของสุดาเสมอมา เธอจะทำได้ดีในกิจกรรมการพูด การอภิปรายในชั้นเรียน มีหลายครั้งที่เธอมาสาย สอบถามได้ว่าเธอไปดูสารคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมโลก แล้ว “ติดลม” เลยมาสาย เธอมีปัญหาในการเขียน เพราะเธอมีความเชื่อว่า การเขียนไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดมากเรื่องความถูกต้อง โครงสร้าง และไวยากรณ์ เพราะเธอเชื่อว่าการสื่อสารในชีวิตจริง (เช่นที่เธอมีประสบการณ์ในอังกฤษและอเมริกา) ไม่ได้เน้นเรื่องเหล่านี้มากนัก งานเขียนของเธอจึงมีลักษณะเหมือนการพูด

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนสอบกลางภาค เธอไม่ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษารูปแบบ การเขียนที่ผู้สอนได้ให้ไปศึกษาก่อนการเขียน และคำแนะนำเรื่องการใช้ไวยากรณ์ รวมทั้ง คำเชื่อมที่เหมาะสม งานเขียนชิ้นแรกของสุคามิมีปัญหาค่อนข้างมาก ถึงแม้จะมีการแก้ไขแล้ว ในการ Rewrite ผู้สอนยังพบว่าสุคามิมีความต้องการที่จะรักษารูปแบบการเขียนของตัวเองไว้ เหมือนกับว่าไม่ต้องการเสียเอกลักษณ์ของตัวเอง (สุคดายอมรับว่าคิดเช่นนั้นในการศึกษา คิดตามผล: ก.ค.44) ผลของการสอบกลางภาคได้แสดงให้เห็นว่า เธอมีปัญหาในการ เขียน เพราะเธอได้คะแนนในส่วนนี้น้อยมาก (5 จาก 15) แต่เธอจะได้คะแนนในส่วนศัพท์ และการอ่านดี (26 จาก 30) และคะแนนในส่วนไวยากรณ์สูง (คือ 12 จาก 15) ซึ่งคะแนนใน ส่วนไวยากรณ์ผู้วิจัยคิดว่าพัฒนาขึ้นเพราะ สุคาได้ทำงานพิเศษในสำนักงานที่เรียนรู้ด้วย ตนเองเป็นเรื่องไวยากรณ์ที่ตัวเองมีปัญหา ช่วงหลังการสอบกลางภาค สุคาเขียน Log มากขึ้น การเขียนของเธอเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับตัวเอง ใช้ศัพท์พื้น ๆ ใกล้ตัว ยังไม่มีเรื่อง ที่เกี่ยวกับความสนใจของตัวเอง (เรื่องสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว) เหมือนกับที่เธอได้คุยกับ ผู้สอนไว้ ในการสอบปลายเทอม สุคาเขียนได้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสุคาระวังเรื่อง ความถูกต้องของไวยากรณ์ และโครงสร้างมากขึ้น และอีกประการหนึ่งการเขียนในส่วน หลังของภาคปลายเป็นการเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เป็นที่โต้แย้งกันอยู่ ซึ่งเป็น สิ่งที่สุคาถนัด เธอจึงทำคะแนนการเขียนได้ดีกว่าตอนสอบกลางภาค และทำให้เธอสามารถ ทำเกรดได้เหมือนเดิมคือ B+ ทั้ง ๆ ที่คะแนนตอนสอบกลางภาคของเธอไม่สูงนัก

จากการศึกษางานของสุคาในช่วงหลังการสอบกลางภาค ผู้วิจัยพบว่าสุคามิมีการส่ง งานสายบางชิ้น งานที่ทำในส่วนของงานที่เรียนรู้ด้วยตนเองในศูนย์การเรียนรู้ฯ ทั้งหมดที่สุคา ทำ สุคาทำในวันสองวันสุดท้ายก่อน Deadline เท่านั้น จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ หลังการสอบปลายภาค ผู้วิจัยพบว่า สุคามิมีปัญหาเรื่องการจัดการกับเวลาในการเรียนในช่วง หลัง ๆ เพราะเธอมีความสนใจกิจกรรมหลายอย่างทำให้แบ่งเวลาไม่ถูก และเพราะเหตุนี้ สุคา จึงไม่ได้ทำงานพิเศษตามที่เธอเองได้ระบุไว้ในแผนการเรียนสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ อ่านบทความภาษาอังกฤษแล้วแปล 5 เรื่อง และศึกษานิตยสารภาษาอังกฤษแล้ววิเคราะห์ Grammar 3 ชิ้น สุคาเล่าว่าเธอทราบว่าเธอเริ่มมีปัญหาในการจัดการเรื่องเวลา เมื่อใกล้สอบ ปลายภาคที่ 2 ของปี 1 เพราะเธอทำอะไรไม่ทันตามที่ควรจะเป็นหลายอย่าง เธอคิดว่าเธอต้อง พยายามแก้ปัญหานี้ให้ได้ เธอกล่าวว่า “หนูต้องทำได้ เพราะคุณพ่อเคยสอนเสมอว่า ไม่มี อะไรที่มนุษย์ทำไม่ได้”

ในช่วงที่เรียนเทอมที่ 2 ของปี 1 สุดาได้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะของคณะคือ วิชา Technical English ในการเรียน ผู้เรียนต้องดูวิดีโอภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเศรษฐกิจของอเมริกา โดยที่อาจารย์จะพุดนำเรื่องประเด็นหลักก่อน ผู้เรียนจะฟังเพื่อจับประเด็น เดิมคำในช่องว่างใน Script ที่ผู้สอนแจก แล้วตอบคำถามหลัก ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่คุคนพุดเป็นอเมริกัน สูดาคจะไม่ค่อยมีปัญหาในการฟัง ส่วนวิชาอื่น ๆ ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนคือ เศรษฐศาสตร์มหภาคและจุลภาค และคณิตศาสตร์ที่ใช้บทเรียนภาษาอังกฤษ ถ้าจะเรียนวิชาพวกนี้ให้เข้าใจดีต้องอ่าน Text ภาษาอังกฤษด้วย เนื่องจากอาจารย์จะใช้ Technical terms เสมอในการสอน และการออกข้อสอบ การอ่าน Text ภาษาอังกฤษทำให้สุดาเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้มากขึ้น และทำให้ได้เห็นลักษณะของภาษาอังกฤษที่ใช้ในเชิงวิชาการมากขึ้น จากข้อมูลส่วนนี้ ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า สูดาน่าจะเปลี่ยนทัศนคติเรื่องความเชื่อของตัวเองที่ว่าภาษาอังกฤษมีไว้เพื่อสื่อสาร แต่รูปแบบความถูกต้องไม่สำคัญ เมื่อเธอได้เห็นลักษณะของภาษาอังกฤษที่ใช้ในการเขียนทางวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์มากขึ้น ซึ่งน่าจะแสดงแนวโน้มที่ดีในการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เกิดการยอมรับแนวคิดเรื่องความสมดุลระหว่างความคล่องและประสิทธิภาพในการสื่อสาร และความถูกต้องในการใช้ภาษามากขึ้น

นอกจากนี้สุดาขังเล่าถึงการใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนของเธอ เช่น การ e-mail การเขียนจดหมายถึง Host family และเพื่อน ๆ ที่อเมริกา สูดายอมรับว่าขณะนี้มีโอกาสพุดภาษาอังกฤษน้อยลง สูดาจึงใช้วิธีพุดกับตัวเอง และร้องเพลงภาษาอังกฤษ เพราะทั้งสองวิธีนี้จะช่วยให้เธอคิดเป็นภาษาอังกฤษได้เร็วขึ้น อีกทั้งยังได้ฝึกฟัง ออกเสียง และพุดได้คล่องขึ้นด้วย

ประเด็นสุดท้ายที่สำคัญที่ผู้วิจัยต้องการทราบคือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะ 6 ประการของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สูดาตอบว่า คุณลักษณะทั้ง 6 ประการมีความครอบคลุมดีแล้ว กว้างพอที่จะคิดต่อไปได้ สำหรับสุดา เธอประเมินตนเองที่เลข 5 ซึ่งเป็นเกณฑ์สูงสุด ในเรื่องความภูมิใจในตัวเอง เธอกล่าวว่า “หนูภูมิใจในตัวเองที่กล้าทำในสิ่งที่อยากทำ แต่ถ้าทำแล้วผิด หนูจะไม่ท้อถอย พยายามแก้ไขจนประสบความสำเร็จ หนูจะภูมิใจที่หนูคุมชะตาชีวิตของตัวเองได้” สูดาประเมินตัวเองที่เลข 5 ในเรื่องการแก้ปัญหาด้วย เธอเล่าว่า “ในการแก้ปัญหา พ่อแม่สอนมาว่าทิศทางแก้ปัญหาชีวิตมี 360° รอบตัว ไม่มีอะไรที่เราทำไม่ได้ คนที่แก้ปัญหาไม่ได้ คือคนที่ท้อเสียก่อน คนพวกนี้จะแพ้ คนที่จะชนะคือคนที่

เมื่อเจอปัญหาจะมีสติ ไม่ตกใจ และพยายามจนเจอทางออก” ส่วนคุณลักษณะอื่น ๆ อีก 4 ประการ สุคาประเมินตนเองที่ 4 (จาก 5) สุคากล่าวว่า “การประเมินตนเองได้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้เรียนต้องรู้ว่าตัวเองรู้หรือไม่รู้อะไร ควรจะศึกษาหาความรู้อะไรต่อไป การประเมินตัวเองต้องเทียบกับความสามารถเดิมว่าดีขึ้นหรือไม่ คะแนนจะบอกได้ส่วนหนึ่ง แต่เราต้องรู้ตัวเองและฟังคนอื่นด้วย เมื่อฟังคนอื่นแล้วต้องย้อนดูตัวเองเพื่อปรับปรุงตัวเองให้ดีกว่านี้”

โดยภาพรวม สุคาเป็นผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ภาษาในต่างประเทศมาก และเป็นประสบการณ์ของสมาชิกในชุมชนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ไม่ใช่เป็นประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้เธอจึงมีความเชื่อว่าการเรียนภาษาอังกฤษไม่ค่อยเน้นเรื่องความถูกต้องทางไวยากรณ์และโครงสร้าง หรือรูปแบบนัก แต่เน้นที่ประสิทธิภาพและความคล่องในการสื่อสาร และด้วยความเชื่ออันนี้ทำให้เธอค่อนข้างมีความรู้สึกต่อการเรียนการสอนในลักษณะที่เน้นความถูกต้องของภาษา แต่อย่างไรก็ตาม การที่เธอได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะของเธอมากขึ้น ได้ช่วยทำให้เธอตระหนักถึงความสำคัญของความถูกต้อง รวมทั้งความมีประสิทธิภาพและความคล่องในการใช้ภาษา ลักษณะของผู้เรียนเช่นสุคานี้มีมากในบริบทของการเรียนการสอนปัจจุบัน เนื่องจากมีผู้เรียนจำนวนมากขึ้นทุกที่ที่มีโอกาสได้ไปรับประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาในต่างประเทศ หรือได้มีโอกาสใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจริง ผู้เรียนเช่นนี้จะเข้ามาสู่ชั้นเรียนด้วยทัศนคติที่คล้ายคลึงกับสุคา สิ่งที่ผู้สอนควรระวังคือการที่ผู้สอนให้ความสำคัญกับความถูกต้องมากเกินไปจนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนลักษณะดังกล่าว การจัดการเรียนการสอนที่สร้างสมดุลระหว่างความถูกต้องและความคล่อง รวมทั้งประสิทธิภาพในการใช้ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเน้นเรื่องการใช้ภาษาในห้องเรียน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์กับภาษานอกห้องเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การกระทำดังกล่าวจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าภาษาแต่ละภาษามีกฎเกณฑ์ของมันที่ผู้ใช้ต้องสังเกต ความถูกต้องและความคล่องในการสื่อสารเป็นสิ่งที่จำเป็น ถ้าผู้พูดต้องการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นทางการ และในบริบทของการศึกษา รวมทั้งการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ผู้สอนควรจะทำให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างของการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง และการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งในสถานการณ์ทั้ง 2 ประเภทนี้ ผู้เรียนภาษาจะต้องใช้ความพยายามในระดับที่ต่างกันในการเรียนรู้เพื่อจะสามารถใช้ภาษาได้ในระดับที่ดี

การติดตามผล
กรณีศึกษาที่ 14: สุดา

ผู้วิจัยได้มีโอกาสคุยกับผู้สอนสุดา ในรายวิชา EAP I และรายวิชา EAP II ได้ภาพ คล้าย ๆ กันคือ สุดาขาดเรียนบางครั้ง ถ้ามาในห้องจะมี 2 อารมณ์ คือตั้งใจเรียน หรือฟุบหลับ ผู้สอนสังเกตเห็นว่าสุดามีอาการง่วงนอนบ่อยครั้งเมื่อมาเข้าชั้นเรียน มักมาสาย ในส่วนที่เกี่ยวกับ งานที่ทำ ผู้สอนบอกว่าสุดาส่งไม่ครบ บางครั้งขาด บางครั้งสาย บางทีพอขาดเรียนก็จะไม่ได้ เอกสารที่แจกและไม่ได้ทำมาส่งอาจารย์ การเขียนของสุดาค่อนข้างมีปัญหา คือผิดไวยากรณ์ มาก และเขียนแบบไม่เป็นทางการ ผิดกับภาษาพูดที่คล่องแคล่วดูเป็นธรรมชาติ แต่เนื่องจาก ภาษาอังกฤษตัวที่ 3 และ 4 ของคณะที่สุดาเรียนเป็นภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะการอ่านและ การเขียนที่เป็นทางการ ซึ่งนิสิตต้องทำงานมาก่อนนอกห้องเรียนเพื่ออภิปรายกันในห้อง เรียน แก่ไขจุดที่ตนเองผิดหรือบกพร่องและสอบถามอาจารย์ สุดาผู้ที่ขาดเรียนประมาณ 40% ของการเรียนใน EAP I จึงมีปัญหาในการตามชั้นเรียนให้ทัน

จากการพูดคุยกับสุดาครั้งแรก เธอเล่าว่า เธอทำงานชมรมพุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยมีงานยุ่งมาก เพราะเธอรับผิดชอบงานด้านธุรการทั้งหมด ในการพูดคุยครั้งนั้น ผู้วิจัยบอกสุดาให้พยายามแบ่งเวลาดี ๆ เพราะไม่อยากให้มีปัญหาเมื่อใกล้สอบ ในการพูดคุย กับเธอครั้งที่ 2 เธอเล่าว่าเธอผิดหวังกับคะแนน EAP I ที่เธอได้ C ผู้วิจัยถามว่าทราบไหมว่า ทำไมไม่ได้เกรด C สุดาตอบว่า “กะ คิดว่าทราบ” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า “คุณมีปัญหาอะไรใน ชั้นเรียนหรือเปล่า” สุดาตอบว่า “ไม่มีกะ ห้องเรียนมีคนเรียน 11 คนเองกะ อาจารย์รู้จัก พวกเราทุกคน เอาใจใส่เราได้ทั่วถึง อาจารย์มักจะเดินดูผู้เรียนเวลาทำงานในห้องเรียน และ ให้คำอธิบายทันทีเลยกะ ว่าทำไมเราทำอย่างนั้นไม่ถูก แต่หนูคิดว่าบางทีทักษะการอ่านกับ การเขียนอย่างเดียวก่อนข้างน่าเบื่อกะ หนูคิดว่าที่หนูมีปัญหาเป็นเรื่องการเขียนให้ดีถูกต้อง มากขึ้นกะ หนูคิดว่าหนูต้องปรับปรุง เขียนไม่เหมือนพูดกะ” ผู้วิจัยได้คุยกับสุดาเรื่อง กิจกรรมที่เธอทำในชมรมพุทธฯ เธอเล่าว่าเธอยังทำอยู่และมีงานมาก ผู้วิจัยจึงถามต่อไปว่า “คุณมีปัญหาเรื่องเวลาอีกหรือเปล่า” สุดายอมรับว่าใช่ เพราะเธอมักทำงานในวิชาต่าง ๆ ไม่ทัน เธอเล่าว่า ในวิชา EAP I เธอไม่มีเวลาไปทำงานในศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เธอเลย ต้องลอกเพื่อน หรือลอกเฉลย “หนูส่งงานน้อยด้วยกะ ใน EAP I หนูคงได้คะแนนเก็บไม่ดี”

ผู้วิจัยได้ถามสุดาต่อไปว่า เธอได้ใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะของคณะของเธอมากน้อยแค่ไหน สุดาเล่าว่าปี 1 เทอม 2 เธอเรียนวิชา Technical English I พอในปี 2 เธอคิดว่าเธอต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาคณะมากขึ้น เพราะมีหลายวิชาที่ใช้ตำราภาษาอังกฤษ คือปี 2 เทอม 1 เรียนวิชา Technical English II และปี 2 เทอม 2 เรียนวิชา Banking Microeconomic Theory Economic Development และ Public Finance เธอบอกว่า “รู้ว่าจำเป็นต้องอ่านตำราภาษาอังกฤษ แต่ยังไม่ได้อ่านมาก” ผู้วิจัยได้ถามสุดาต่อไปว่าการที่เธอได้อ่านตำราภาษาอังกฤษมากขึ้น เธอมีความรู้สึกที่แตกต่างจากเดิมไหมเกี่ยวกับเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เนื่องจากในการเรียนรายวิชา FE II เธอเคยเชื่อว่าความถูกต้องในการใช้ภาษาไม่สำคัญนัก เมื่อเทียบกับความคล่อง และความสามารถสื่อสารได้อย่างมั่นใจ สุดายิ้มแล้วตอบว่า “หนูคิดว่าภาษาที่ใช้ในเชิงวิชาการต้องถูกค่ะ หนูเลยกำลังปรับความเชื่อของตัวเองอยู่ค่ะ”

เมื่อพูดถึงการใช้ภาษาอังกฤษในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การเรียน สุดาพูดถึงการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อกับ Host family ในอเมริกา และการใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานที่ชมรมพุทธฯ เพราะขณะนี้เธอมีบทบาทเข้าร่วมในชมรมพุทธฯ สากลมากขึ้น เธอเล่าว่ามีคนต่างชาติสนใจศึกษาพุทธศาสนามากขึ้น เป็นกลุ่มนักศึกษาแลกเปลี่ยน และอาจารย์ชาวต่างชาติดิจกมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ก่อนจากกัน สุดาเล่าว่าเธอชอบการทำงานในชมรมพุทธฯ มาก เพราะเธอได้ทำสิ่งที่เธอสนใจ ได้พบปะผู้คนมากมาย ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีความภูมิใจในตัวเอง และตระหนักว่าเวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ต้องใช้อย่างคุ้มค่า เพราะเธอมีอะไรหลายอย่างที่ต้องทำ ผู้วิจัยได้กล่าวกับเธอว่า “คนเรามีหลายสิ่งที่น่าสนใจในชีวิตที่อยากทำ แต่เราต้องรู้จักจัดลำดับความสำคัญ เพื่อให้สามารถจัดสรรเวลาให้กับสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม ครูอยากให้คุณพิจารณาเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะต้องทำให้ดี และบริหารเวลาให้เหมาะสมด้วย” สุดายิ้มและรับปากว่าจะพยายาม

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 14: สุดา

สุดาเป็นกรณีศึกษาที่ได้มีโอกาสสัมผัสกับประสบการณ์จริงในการใช้ภาษาในต่างประเทศ และได้เรียนภาษาอังกฤษกับผู้สอนชาวต่างประเทศ ทำให้เธอมีความเชื่อคล้ายกับปองพลว่า การเรียนภาษาควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้จริง คล่องแคล่ว และเหมาะสมมากกว่าเรื่องความถูกต้องของภาษา ความเชื่อดังกล่าวของเธอส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนภาษาของเธอ กล่าวคือเธอจะไม่ค่อยให้ความสนใจกับการเรียนการสอน และข้อมูลย้อนกลับ ในส่วนที่เกี่ยวกับความถูกต้องของการใช้ภาษา และการใช้ภาษาเพื่อการอ่านและเขียนที่เป็นรูปแบบทางการนัก แต่จะสนใจกับทักษะการพูดและการฟังมากกว่า เนื่องจากเป็นทักษะที่เธอใช้ได้ดี คล่องแคล่ว และเป็นธรรมชาติมากเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนส่วนใหญ่ในชั้นเรียนเดียวกัน จากการศึกษางานที่เธอทำในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 ผู้วิจัยสังเกตว่าเธอมิได้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาของเธอเท่าที่ควรจะเป็น และจากการพูดคุยและการสังเกตพฤติกรรม ผู้วิจัยพบว่าเป็นเพราะสาเหตุหลัก 2 ประการคือ ความเชื่อเรื่องการใช้ภาษาของเธอ และการมีปัญหาในการจัดการเรื่องเวลาของเธอ

สุดาเป็นกรณีศึกษาที่สนใจการทำกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการร่วมกิจกรรมเป็นงานที่สนุก ทำให้เธอมีสังคมใหม่ รู้จักเพื่อนมากขึ้น ได้พัฒนาตนเองเรื่องความรับผิดชอบ และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างชาติในเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาซึ่ง是她ความสนใจของเธอด้วย และที่สำคัญที่สุดคือทำให้เธอเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง เพราะเธอสามารถทำสิ่งที่เธอสนใจได้ รวมทั้งควบคุมชีวิตตนเอง แก้ปัญหาได้ และทำให้สังคมยอมรับในความสามารถของเธอได้ จากการศึกษาเปรียบเทียบ เราจะเห็นได้ว่า สูดามีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่คล้ายคลึงกับธีระ สุทัศน์ อารุช และชอพร แต่เนื่องจากเธอมีพฤติกรรมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับไม่สูงนัก เธอจึงมีปัญหาในการเรียน ในขณะที่ธีระ สุทัศน์ อารุช และชอพร มีผลการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

พฤติกรรมการเรียนของสุดาในชั้นปีที่ 1 เทอม 2 และชั้นปีที่ 2 แสดงว่าเธอมีปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการเรียนรู้ การประเมินตนเองและการแก้ปัญหา เธอจะขาดเรียน

ค่อนข้างบ่อย ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่เสร็จมากพอสมควร ไม่มีแผนที่แน่นอนในการเรียน อีกทั้งยังไม่สามารถประเมินสถานการณ์ได้ว่าตนเองกำลังมีปัญหาในการเรียน ปัญหาทั้งหมดนี้น่าจะเกิดจากการขาดวินัยในตัวเอง การขาดการบริหารเวลาที่ดี และมีปัญหาในเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ต้องทำ

โดยภาพรวม สุธาเป็นผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาดี แต่แสดงพฤติกรรมของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับที่ค่อนข้างต่ำ แต่การที่เธอมีความภาคภูมิใจในตัวเองสูง และได้รับการอบรมจากครอบครัวเรื่องทักษะการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี เธอน่าจะสามารถตระหนักถึงปัญหาของเธอ และหาทางออกได้อย่างน่าพอใจต่อไป

กรณีศึกษาที่ 15: ณัฐ

ณัฐ... คนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองต้องชอบในสิ่งนั้น และมีเวลาให้กับมัน ผมมีแค่ความชอบ พอลคิดว่าจะทำก็เหนื่อยเสียแล้ว อยู่อย่างนี้ดีกว่า...

ณัฐจบการศึกษาจากโรงเรียน บ. จังหวัดบุรีรัมย์ ได้คะแนนเฉลี่ยประมาณ 2 ในวิชาภาษาอังกฤษ (จากการสอบเทียบ) สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้คะแนนในวิชาภาษาอังกฤษ 50 คะแนน รายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2 ได้เกรด C ณัฐมีความรู้สึกว่าภาษาอังกฤษยากมาก คงพัฒนาไม่ได้ หรือถ้าได้ก็คงน้อยมากในความคิดของผู้เรียน ครูผู้สอนมีหน้าที่กำหนดว่าจะเรียนอะไร อย่างไร ใช้เวลาเท่าไร วิเคราะห์ปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาให้ผู้เรียน ประเมินผู้เรียน และสามารถทำให้ผู้เรียนเรียนได้ดี แต่อย่างไรก็ตามครูไม่มีหน้าที่กำหนดเป้าหมายในการเรียนให้แน่ชัด คอยจัดหาแบบฝึกหัดและทดสอบอยู่เสมอ ณัฐบอกว่าไม่รู้ว่าคุณเองมีความสนใจอะไร แต่ทราบว่ามีปัญหาอะไรในการเรียนภาษาอังกฤษ เมื่อได้รับงานคืนจากผู้สอน เขาจะศึกษาข้อผิดของตนเอง เรียนรู้จากข้อผิดนั้นและไม่ทำผิดซ้ำ ๆ อีก ในห้องเรียนนิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมดีมาก พยายามตอบ แม้ว่าจะตอบไม่ได้ นิสิตไม่อายเมื่อตอบผิด ณัฐบอกว่ารู้ตัวเมื่อใช้ภาษาผิด และชอบลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา เขาทราบดีว่าจะเก่งภาษาอังกฤษต้องหมั่นใช้อยู่เสมอ แต่ไม่ได้หาโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน นิสิตคิดว่าการที่ตัวเองเรียนไม่ดี ไม่ว่าจะเรียนวิชาภาษาอังกฤษหรือวิชาอื่น ๆ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะตัวเองความจำไม่ดีและท่องไม่เก่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน นิสิตทราบดีว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญกับชีวิตตนเองทุกด้าน ตนเองชอบภาษาอังกฤษไม่ใช่เพราะได้คะแนนดี นิสิตคิดว่าไม่พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยากในการเรียน สำหรับณัฐการเรียนภาษาอังกฤษไม่ดีเป็นปกติ ทำให้เสียความมั่นใจในตนเอง นิสิตยอมรับว่าจะมีกำลังใจในการเรียนเมื่อได้รับคำชมและข้อมูลย้อนกลับที่ดีจากผู้สอน นิสิตเชื่อว่าถ้าพยายามจะสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น (แต่ไม่ทราบว่าตนเองจะมีความพยายามมากพอหรือไม่) (ณัฐ: แบบฟอร์มข้อมูลส่วนตัวผู้เรียน แบบประเมินความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการสัมภาษณ์ทั่วไป: พ.ย. 43)

ฉันเป็นนิสิตที่อารมณ์ดี ครึกครื้น สามารถช่วยให้ชั้นเรียนกลุ่มที่ 130 ที่ผู้วิจัยสอนไม่น่าเบื่อ เพราะโดยปกติชั้นเรียนนี้จะค่อนข้างเงียบ จากการสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนตั้งแต่ผู้วิจัยเริ่มสอน ฉันชอบนั่งแถวหน้า ชอบตอบทั้ง ๆ ที่ฟังภาษาอังกฤษไม่ค่อยเก่ง (พอครูแปลเป็นไทยแล้วจะมีสีหน้าและแววตาบอกว่าผมอยากตอบทำให้ครูได้มีกำลังใจและเรียกให้เขาช่วยตอบ) ฉันจะชอบตอบเป็นภาษาอังกฤษ เพราะดูเหมือนจะสนุกเป็นพิเศษเมื่อได้พูดภาษาอังกฤษ และประกอบกับมีเสียงเชียร์จากเพื่อน ๆ ในห้องอยู่เสมอ เมื่อเขาพยายามตอบ จากการพูดคุยกับฉันอย่างไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยทราบว่าฉันคิดว่าตัวเองอ่อนภาษาอังกฤษ แต่ชอบภาษาอังกฤษมาก อยากเรียนมากมาตั้งแต่เด็ก ๆ เมื่อเขาอยู่ชั้นปีที่ 1 นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ไม่ต้องเรียนภาษาอังกฤษ ฉันบอกว่า เขาอยากเรียนมาก ชอบไปดูเพื่อนท่องศัพท์สอบ ชอบมาก เลยไปท่องศัพท์กับเขาด้วย ผู้วิจัยคิดว่าฉันดูทำทางมีทัศนคติที่ดีมากต่อวิชานี้ อาจจะพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้ดี เมื่อได้รับโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเลือกเขาเป็นกรณีศึกษากรณีหนึ่ง

คำถามแรกที่ผู้วิจัยสนใจคือ อะไรทำให้ฉันมีความรู้สึกที่ดีกับภาษาอังกฤษ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (ก.พ.44) ผู้วิจัยทราบว่าฉันเริ่มเรียนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จังหวัดบุรีรัมย์ การสอนภาษาอังกฤษเป็นการแปล และไวยากรณ์ แต่ความชอบภาษาอังกฤษของฉันเริ่มมาก่อนหน้านั้น เขาเล่าว่า “ผมชอบอังกฤษมาก อยากเรียนมากมาตั้งแต่เด็ก ๆ ชอบถามพ่อถามแม่ บางทีเขาตอบได้ บางทีตอบไม่ได้ แต่โชคดีที่มีพี่ผู้หญิงเป็นนักเรียนรุ่นพี่อยู่ที่โรงเรียนเดียวกัน เขาเป็นเพื่อนบ้าน เขาเป็นเหมือนฮีโร่ของเรา ผมตามเขามาตลอด จนเข้ามหาวิทยาลัย ผมก็ตามเขามา พี่คนนี้ชอบเรียนภาษาอังกฤษ ชอบเพลงฝรั่ง เขาเก่งภาษามาก เรารู้สึกชื่นชมเขา เวลาเขาไปค่ายภาษาอังกฤษ ดูทีวีมีศัพท์ภาษาอังกฤษใหม่ ๆ เขาจะมาคุยให้เราฟัง เวลาไปไหนเห็นป้ายโฆษณาเป็นภาษาอังกฤษจะบอกให้เราดู ผมสนิทกับเขามาตั้งแต่เด็ก ๆ ภาษาอังกฤษ ป.5-ป.6 ก็ง่าย ๆ ผมก็เรียนได้ดีมาตลอด พอ ม.1 เราสนใจมาก แต่ครูสอนไม่รู้เรื่อง เน้นแต่ไวยากรณ์ที่เราไม่ชอบ ผมคิดว่าไม่ต้องรู้ไวยากรณ์มาก ผมก็ใช้ภาษาอังกฤษ ติดต่อกับเพื่อนฝรั่งที่เป็น Penpals ได้ พอมาอยู่ ม.4-ม.5 ผมมีเพื่อน AFS 2 คน มาอยู่ที่บุรีรัมย์ ผมชอบคุยกับเขา เขาก็พยายามเข้าใจและบอกว่าไม่ต้องพูดถูกหมดเขาก็เข้าใจ ผมเลยเชื่อว่าการเรียนภาษาถ้าเน้นไวยากรณ์มากจะทำให้ไม่มั่นใจในการใช้ภาษา ผมไม่ได้เป็นนักการเมือง หรือบุคคลสำคัญที่ต้องพูดออกทีวี ถ้าพูดผิดจะอายเขา ผมคิดว่าอย่างผมแค่พูดได้สื่อสารได้ก็พอแล้ว ความรู้แกรมม่าผมช่วยโคตร ๆ เลยอาจารย์”

ณัฐมีทั้งประสบการณ์ที่ดีและไม่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษ เขาเล่าว่า ตอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขารู้สึกไม่ถนัดกับภาษาอังกฤษมาก ๆ เพราะอาจารย์คนหนึ่ง เขายังจำชื่อได้จนทุกวันนี้ เขาเล่าว่า “ตอนอยู่ ม.2 ครูคนนี้จะให้เด็กเรียนพิเศษแล้วเก็บเงิน เด็กที่ไม่เรียนครูจะไม่ชอบ วิธีการสอนของเขาคือ บอกศัพท์เยอะ ๆ แล้วให้เด็กไปท่อง แล้วครูจะมาไล่ศัพท์ คนที่เรียนพิเศษกับอาจารย์ อาจารย์จะบอกศัพท์ที่จะถามในห้องก่อน พวกที่ไม่เรียนพิเศษก็ไม่รู้ ใครตอบไม่ได้ครูจะทำโทษ ฟาดกันที่เป็นสิบ แค้นอาจารย์ เจ็บมาก ผมยังจึ้นน้ำตาไหลเลย สอนแบบนี้ผมคิดว่าผมก็เป็นอาจารย์ได้ พออยู่ ม.5 โชคดีได้อาจารย์ดี (เขาเอ่ยชื่ออาจารย์) อาจารย์เพิ่งกลับมาจากเมืองนอก พูดภาษาอังกฤษในห้อง ผมชอบ อาจารย์ไม่ได้เน้นแต่ไวยากรณ์ มีวิดีโอ มีเทปมาให้ฟัง ผมว่าเรียนอย่างนี้สนุกคือออก”

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้ถามณัฐถึงความรู้สึกของเขาเมื่อไม่ต้องเรียนภาษาอังกฤษในชั้นปีที่ 1 ณัฐตอบว่า “ปีที่ 1 อยากเรียนมาก ไม่ได้เรียน ผมชอบไปดูเพื่อนคณะอื่นท่องศัพท์สอบ ชอบมาก บางทีไปท่องกับเขาด้วย อยากเรียนแต่ถ้าเรียนต้องตายแน่ ๆ ปี 1 วิทยาฯ เรียนหนักกว่าแพทย์ และวิศวะฯ ะอีก ฟิสิกส์ เคมี ชีวะ แคลคูลัส แล็บ เรียนหมด” พอขึ้นชั้นปีที่ 2 ณัฐเรียนภาษาอังกฤษ 2 รายวิชาซึ่งเป็นรายวิชาบังคับ ณัฐเล่าว่า “เรียน FE I สนุกมาก อาจารย์ใจดี ช่วยมาก อาจารย์รู้ว่าเราเรียนหนัก ไม่ให้การบ้านมาก ส่วนมากงานจะทำด้วยกันในห้อง” เมื่อผู้วิจัยถามถึงงานที่ผู้เรียนต้องไปเรียนด้วยตนเอง ณัฐตอบว่า “บทเรียนที่ใช้ฝึกฟัง ผมไม่ได้ทำเลยเพราะอาจารย์ไม่ได้ให้ส่ง ผมเรียนหนักมาก ไม่เคยคิดจะทำอะไรนอกเหนือจากการบ้านอยู่แล้ว” พอถึงรายวิชาที่ 2 คือภาษาอังกฤษพื้นฐาน 2 (ซึ่งผู้วิจัยสอน) ณัฐตอบว่า “FE II ในชั้นเรียนสนุกมาก น่าสนใจ ชอบเรียนเพราะอาจารย์ให้เด็กพูดคุย และแสดงความคิดเห็น แต่งานเยอะมาก ผมจะทำการบ้านวิชาภาษาอังกฤษเพราะผมอยากทำไม่ได้ทำเพราะต้องส่ง” เมื่อณัฐพูดถึงตรงนี้ผู้วิจัยเลยถามณัฐว่า งานที่ต้องส่งณัฐทำเองหรือเปล่า ณัฐตอบว่า “ก่อน Mid-term ทำเอง 90% แต่หลัง Mid-term ลอก 90% เพราะมีสอบวิชาอื่น ๆ บ่อย งานเขียนผมทำเอง 100% Error (แบบฝึกหัดไวยากรณ์ที่ผู้เรียนต้องหาที่ผิดแล้วแก้ไขให้ถูก) ผมไม่เคยทำเองเลย เคาเอาขี้ถูกมากกว่าคิดเอง” ผู้วิจัยได้ถามถึงงานพิเศษที่ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองนอกห้องเรียน ณัฐตอบว่า “ลอกหมด” ผู้วิจัยได้ลองเทียบดูกับผลงานของณัฐที่ผู้วิจัยได้จับบันทึกไว้ พบว่า ในช่วงก่อนสอบกลางภาคณัฐจะส่งงานครบตรงเวลา แต่ได้คะแนนน้อยมาก อย่างไรก็ตามผลงานแสดงว่ามีการค้นคว้า มีการหาศัพท์ แต่ความหมายภาษาไทยที่ณัฐบันทึกไว้ผิด Parts of Speech เป็นส่วนใหญ่ เช่น คำว่า Lethal ณัฐ

หาคัพท์แปลว่าห้องฆ่าสัตว์ และศัพท์บางตัวมีการแปลเป็นไทยไม่เหมาะสมกับบริบท เช่น vessels (ควรแปลว่าหลอดเลือด) ฌรัฐแปลว่า ท่อ ฌรัฐไม่สามารถเลือกตัวเลือกได้ถูกทั้งคำถามกว้างและคำถามรายละเอียด ซึ่งแสดงอย่างชัดเจนว่า ฌรัฐมีปัญหาในการอ่าน (การให้ฌรัฐแปลความหมายสิ่งที่อ่านในห้องเรียนได้แสดงให้เห็นปัญหาในการอ่านของฌรัฐเช่นกัน) ฌรัฐคงพยายามทำงานเหล่านี้เองช่วงก่อนสอบกลางภาค เนื่องจากเขายังจัดการกับเวลาได้ ตามที่เขาบอกไว้ในการพูดคุยข้างต้น ฌรัฐคงพยายามทำงานเองเพราะผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจกับผู้เรียนในชั้นเรียนตั้งแต่เริ่มแรกแล้วว่า ผู้วิจัยจะสนใจให้รางวัลการค้นคว้าพยายามเรียนรู้มากกว่าจำนวนข้อที่ถูก จากบันทึกผลงานของฌรัฐในช่วงหลัง Mid-term ฌรัฐจะส่งงานสายหลายครั้ง และได้คะแนนสูงผิดปกติ คือ 9 จาก 10 เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ก่อน Mid-term จะได้คะแนนประมาณ 3, 5 หรือ 7 มากที่สุด แต่ที่น่าสนใจคืองานเขียนของฌรัฐ ฌรัฐเขียนได้ดี และพยายามใช้โครงสร้างการเขียน คำเชื่อม Topic introducers และไวยากรณ์ตามที่แนะนำ งานเขียนของเขามีที่ผิดทางไวยากรณ์น้อยมาก มีการสะกดผิด และการเลือกใช้คำไม่ถูกกับบริบทเพียงไม่กี่แห่ง เช่นเดียวกับการอ่าน งานเขียนช่วงก่อน Mid-term จะมีคุณภาพดีกว่างานเขียนหลัง Mid-term ซึ่งอาจหมายถึงการที่ฌรัฐคงให้เวลากับการทำงานน้อยลงในช่วงหลัง เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเวลาที่กระชั้นและมึนงงหลายอย่างที่ตรงทำ จากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับรัตนและสุทัศน์ ผู้วิจัยทราบว่าฌรัฐมีเพื่อนที่อยู่หอพักมหาวิทยาลัยด้วยกันที่เก่งภาษาอังกฤษและคอยช่วยเหลือเขาเมื่อมีปัญหา ในช่วงก่อน Mid-term ฌรัฐคงมีเวลาทำงานก่อนเพื่อให้เพื่อนช่วยตรวจ และเพื่อนก็คงพอมีเวลาช่วยเหลือ แต่พอหลัง Mid-term ฌรัฐเองอาจไม่สามารถทำงานเสร็จล่วงหน้าก่อนกำหนดส่งได้ เขาจึงไม่อาจขอความช่วยเหลือจากเพื่อน หรือไม่ก็เพื่อนเองก็อาจจะยุ่งเกินกว่าที่จะช่วยเขาได้ ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างงานเขียน 2 ชิ้นของเขามาประกอบการตั้งข้อสังเกตดังกล่าว โดยที่ชั้นที่ 1 เป็นงานเขียนของฌรัฐก่อน Mid-term และชั้นที่ 2 เป็นงานเขียนของเขาหลัง Mid-term

งานเขียนก่อน Mid-term

There are certain similarities between Thung Salaeng Luang and Khao Yai. To begin with, in terms of how to get to both-places, you can go by tour coach, bus and private car. And for another thing, Thung Salaeng Luang has beautiful waterfalls and so does Khao Yai. Finally, if you would like to reserve campsite and bungalows at both places you can contact at Nation Park Division.

On the other hand, there are a number of differences between Thung Salaeng Luang and Khao Yai. First of all, Thung Salaeng Luang is located in Phisanulok and Phetchabun provinces, while Khao Yai is located in Sara Buri, Nakhon Ratchasima, Prachin Buri and Nakhon Nayok. Furthermore, Thung Salaeng Luang is about 400 kilometres from Bangkok, whereas Khao Yai is approximately 200 kilometres. In addition, regarding the significant feature, unlike Thung Salaeng Luang, where there is a wide savanna-like field, Khao Yai has one of the world's most important research centers for hornbills. Finally, the best time that you should go to Thung Salaeng Luang is between November and February, when wild flowers are in full bloom. However, the best time that you should go to Khao Yai is between October and February because the materfalls are most dazzling.

งานเขียนหลัง Mid-term

Thai college students should find work and become more financially independent from their parents for various reasons. One of the main reasons, of course, is that earning one's own money. To me, it not depend upon their parents financially. And it is a sign of growing up and becoming an adult. And for another thing, they are getting good experience. They will have a chance to work with others. It is a good chance for them to apply a knowledge learned from textbooks to real situations. Furthermore, they are contributing extra income to family. As I see it, they can help reduce parents's financial burden. Finally, they being proud of oneself. I am convinced that it can be responsible for assigned jobs and knowing how to spend time and money wisely. By and large, I agree that Thai college students should find work while they studying.

ส่วนทักษะด้านการพูด ญัฐดูเหมือนจะถนัดมากเป็นพิเศษ เขาไม่ได้พูดเก่ง แต่เขาชอบพูด ชอบแสดงออก สนุกกับการได้พูดภาษาอังกฤษ ถึงแม้เขาจะมีปัญหาด้านศัพท์ และโครงสร้าง เขาดูเหมือนมีความมั่นใจทุกครั้งที่เขาฝึกฝนทักษะการพูด ในการพูดครั้งที่สนุกมากของกลุ่มนี้คือ การ Debate ผู้สอนให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 7 คน หาหัวข้อที่เป็นลักษณะโต้แย้ง มีฝ่ายสนับสนุน คัดค้าน และมีผู้ดำเนินรายการ ญัฐรับเป็นพิธีกรถ่วงวัญของรายการ Polymer Debate คู่กับชาย และหัวข้อในการอภิปรายวันนั้นคือ “อยู่หอหรืออยู่บ้าน” ญัฐจะกล่าวเปิดรายการ ทักทายผู้ชม และบอกว่าวันนี้จะพูดเรื่องอะไร มีการพูดคุยกับชาย แล้วแนะนำผู้ร่วมการอภิปราย เมื่อทุกคนอภิปรายเสร็จ ญัฐจะกล่าวสรุปและเสนอความคิดเห็นส่วนตัวของเขาเกี่ยวกับหัวข้อของการอภิปราย เสร็จแล้วเขาจะถามชายว่ารู้สึกอย่างไรกับหัวข้อนั้น เมื่อชายพูดเสร็จ ญัฐจะกล่าวปิดรายการ จากการสังเกตพฤติกรรมของญัฐในวันนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าญัฐชอบกิจกรรมการพูดจริง ๆ และเพื่อน ๆ ก็สนุกไปด้วย กิจกรรมลักษณะดังกล่าวน่าจะได้รับการพัฒนาเพื่อใช้ในการสอนมากขึ้นในชั้นเรียน ถึงแม้จะเป็นชั้นเรียนที่ผู้เรียนอ่อนภาษาก็ตาม

ในการพูดคุยครั้งนั้น ผู้วิจัยได้ขอให้ญัฐเล่าถึงพฤติกรรมการณ์การเรียนวิชาอื่น ๆ ที่เป็นวิชาในคณะด้วย ญัฐเล่าว่า “เทอม 1 ปี 1 ตั้งใจจะขยันเรียน เตรียมอ่านก่อนไปเข้าชั้นเรียน แต่ทำได้แค่ขี้เกียจก็ขี้เกียจ เทอมแรกมีกิจกรรมมาก ปี 2 เทอม 1 Calculus ไม่ค่อยได้เข้าเรียน เพราะตื่นไม่ทันเรียน 9 โมงเช้า เลยต้องไป drop เรียนกัน 200 คน วิชานี้ครับ ผมเรียนไม่รู้เรื่องเลย พอกลุ่มใหญ่ก็จะไม่กล้าถามเรียนไปได้ C แน่แน่นอน ผมเลย drop มาเรียนที่หลัง กลุ่มเล็กเรียนแค่ 29 คน อาจจะได้ B มีความหวังมาหน่อย พอปี 2 เทอม 2 เลยเรียนหนัก 22 หน่วยกิต เรียน 8 โมงเช้า ถึง 3 หรือ 4 โมงเย็นทุกวัน มีวิชา Organic Chem นี่แหละที่ขมขื่นมาก เรียนไม่รู้เรื่องเลย แต่ต้องเข้าเรียน เพราะมี Lab ทุกวันจันทร์ และมี Quiz ทุกอาทิตย์ เรียนไม่รู้เรื่องก็ต้องเข้าเรียน เพราะอาจารย์จะเลือกสอนบางหัวข้อ ถ้าไม่เข้าเรียนจะไม่รู้ว่าเรียนอะไร และอาจารย์มักจะสรุปประเด็นสำคัญให้ด้วย วิชาที่ผมเรียนไม่รู้เรื่อง แต่จะเก็บปัญหาไว้ พอคุณหนังสือสอบก็ยิ่งจะเครียดมาก จะอาเจียรออกมา เนื้อหามาก อ่านเฉพาะภาษาไทย ถ้าไปอ่าน Text ภาษาอังกฤษยิ่งจะไม่เข้าใจใหญ่ ผมขอแค่ D+ ก็พอ ขอเกรดเลยไม่ต้องสอบได้ใหม่เครียดจะแย่อยู่แล้ว” ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้ถามว่า ญัฐเรียนวิชาที่ชอบแบบนี้หรือเปล่า ญัฐตอบว่า “ชอบเรียน Calculus ที่สุด เพราะเข้าใจเองด้วย และอาจารย์ก็สอนเข้าใจด้วย ผมจะ

เข้า Lecture ทุกครั้ง จด Lecture แล้วมาจดอีกทีเมื่อเรียนจบในแต่ละครั้ง เวลาอ่านหนังสือสอบจะเตรียมตัวก่อน 3 อาทิตย์ มีการอ่านทฤษฎี ตัวอย่างและแบบฝึกหัด พอทบทวนเสร็จจะจดเฉพาะเนื้อ ๆ ไว้ทบทวนก่อนสอบและสรุปวิธีแก้โจทย์แบบต่าง ๆ คะแนนที่ได้ในวิชานี้ผมพอใจ เลยทำให้ผมอยากเป็นครูสอนคณิตศาสตร์เด็กประถม เด็กมัธยมไม่เอานะครับผมกลัว” ผู้วิจัยได้สอบถามณัฐต่อไปว่า เขาได้มีการค้นคว้าเพิ่มเติมในวิชาเฉพาะของเขาบ้างไหม เขาตอบว่า “ไม่มีเลย ทำที่อาจารย์กำหนดหรือให้มาเท่านั้นครับ ผมไม่เคยค้นคว้า ไม่เคยยืมหนังสือเลย ยืมหนังสือหอกลางยังทำไม่ได้ ทำไม่เป็น Internet ก็เล่นไม่เป็น เปิด mail ไม่ได้ ผมชอบคุยเล่นกับเพื่อน ๆ ไม่ชอบอยู่หน้าจอคอมฯ เลย”

ต่อคำถามที่ว่า ณัฐเตรียมตัวสอบอย่างไรในวิชาภาษาอังกฤษ เขาตอบว่า “อ่าน 1 วัน จำ ๆ แล้วไปสอบ” ต่อจากนั้นผู้วิจัยถามว่า การที่การสอบรายวิชานี้ให้น้ำหนักการสอบ 80% เขารู้สึกอย่างไร เขาตอบว่า “ไม่ดี เพราะไม่สะท้อนสิ่งที่เกิดในชีวิตจริง เพราะจริง ๆ เราใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากกว่าเขียนในกระดาษ ถ้าเราแบ่งเป็น 50% ในห้อง มีกิจกรรมการใช้ภาษา ฟัง พูดมาก ๆ และ 50% เป็นการสอบเน้นเขียน เพราะจริง ๆ เราเขียนเมื่อทำงานกับต่างชาติ 50% แรก เราทำทั้งหมด น่าจะจำได้ และใช้เป็น พอเราได้ใช้ภาษาบ่อย ๆ จะกล้าใช้ และทำให้เกิดผลดีกับผู้เรียนมากกว่าในระยะยาว”

ในประเด็นที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ณัฐได้แสดงความเห็นว่า “ผมคิดว่าคนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ต้องมีความชอบในสิ่งนั้น มีเวลาให้กับมัน รู้จักแบ่งเวลา มีความรับผิดชอบและขยัน” ผู้วิจัยสอบถามณัฐต่อไปว่า ณัฐชอบภาษาอังกฤษมาก ไม่คิดว่าจะสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองและพัฒนาความสามารถด้านภาษาหรือ ณัฐตอบว่า “ผมชอบอังกฤษมาก แต่ไม่มีเวลา” ผู้วิจัยเลยขอให้ณัฐเล่าให้ฟังว่าวันหนึ่ง ๆ เขาทำอะไรบ้าง ณัฐเล่าอย่างสนุกสนานว่า “พอเรียนเสร็จจะคุยที่ภาคก่อนจนเย็น แล้วกลับหอ คุย เล่น ฟังเพลง จนถึง 4 ทุ่ม หรือบางทีเที่ยงคืน บางครั้งออกไปกินข้าวรอบดึกกับเพื่อน ๆ จากนั้นถึงตี 2 จะอ่านหนังสือทบทวนวิชา Lecture (อาทิตย์ละ 2-3 วัน) พอเสาร์-อาทิตย์ มักจะไม่ได้ทำอะไรมาก เนื่องจากที่หอพักนิสิตชายมีงานกิจกรรมบ่อยมาก และต้องอ่าน Lab สำหรับวันจันทร์ด้วย” ผู้วิจัยถามต่อไปว่า การใช้ชีวิตเป็นแบบนี้หรือเปล่าในช่วงใกล้สอบ ณัฐตอบว่า “ช่วง 2 อาทิตย์ก่อนสอบจะโคตรเรียนบ่อย ไปอ่านหนังสือตั้งแต่บ่ายโมงถึงสองทุ่มครึ่ง อาบน้ำเสร็จอ่านต่อถึงตีหนึ่งครึ่ง” จากคำตอบของณัฐ ผู้วิจัยจึงพอจะเข้าใจได้ว่า

ทำไมฉันจึงพูดในตอนแรกว่า “ไม่เข้าใจวิชาต่าง ๆ เมื่อจะดูหนังสือสอบ ก่อนสอบ 2 อาทิตย์ เครียดกับการเรียนมาก จะเอาเจียรออกมา เนื้อหามาก”

ต่อคำถามที่ว่า ฉันคิดว่าฉันมีคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองใหม่ โดยที่ผู้วิจัยให้ฉันดูแบบฟอร์มประเมินตนเองที่ฉันได้ทำไว้ตั้งแต่ต้นเทอม จากแบบฟอร์มดังกล่าว ฉันประเมินคุณลักษณะด้านมีความพร้อมและร่วมเต็มใจรับผิดชอบการเรียนรู้ และสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้อยู่ที่ 3 การประเมินตนเองและการแก้ปัญหาได้อยู่ที่ 2 และการกำหนดเป้าหมายและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย และมีความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ที่ 4 ผู้วิจัยขอให้ฉันอธิบายว่าทำไมจึงประเมินตัวเองเช่นนั้น ฉันตอบว่า “ผมไม่รู้ รู้แต่ว่ายังไม่ได้ดีอะไรมาก อยู่ไปวัน ๆ คิดว่าจะทำก็เหนื่อยตัวเอง อยู่อย่างนี้สบายกว่า แต่ผมคิดว่าผมภูมิใจในตัวเองนะ ผมมีเพื่อนเยอะ เพื่อนยอมรับ ทำให้เรามั่นใจในตัวเอง ผมทำงานค่ายของหอพักด้วย มีหน้าที่สอนวิทยุกายและออกข้อสอบ และเป็นพ่อครัว เราจะไปแนะนำน้อง ๆ ในโรงเรียนต่างจังหวัด ไปจุดประกายให้เขาอยากเรียนต่อ อยากเข้ามหาวิทยาลัย แทนที่จบ ม.6 แล้วจะแต่งงาน ผมชอบทำและอยากทำงานนี้ และคิดว่าทำได้ดี ทำแบบที่รุ่นพี่ ๆ เคยทำให้เรามีความหวัง และอีกอย่างผมชอบที่ได้ไปเที่ยวด้วย และได้ประโยชน์ด้วย”

จากคำตอบข้างบนของฉัน ผู้วิจัยพอประเมินได้ว่า ฉันเห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมของค่ายมาก เขามีทั้งความชอบและเวลาที่ให้กับมัน และที่สำคัญคือเขาคิดว่าเขาทำได้ดี และสิ่งที่เขาทำมีประโยชน์กับคนอื่น การทำงานนี้ส่วนหนึ่งทำให้เขาภูมิใจในตัวเอง เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคม ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ในการประเมินตนเองของฉันเรื่องคุณลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ฉันคงมีกิจกรรมค่ายอยู่ในใจด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นชัดในคำตอบของเขาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความภูมิใจในตัวเอง ว่าอะไรที่ทำให้เขาภาคภูมิใจในตัวเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย ฉันคงคิดในส่วนที่สัมพันธ์กับงานค่ายของเขาด้วย เพราะเขาคิดว่าเขาทำได้ดี ซึ่งถ้าเราจะพิจารณาในบริบทที่กว้าง การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรก็เป็นการเรียนรู้ลักษณะหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาบัณฑิตให้มีเอกลักษณ์แห่งตน และมีความพร้อมสำหรับชีวิตการงาน และชีวิตสังคมต่อไป

กรณีศึกษาของณัฐทำให้ผู้วิจัยได้ข้อคิดว่า ถ้ากิจกรรมการเรียนรู้ในด้านวิชาการสามารถทำให้ผู้เรียนชอบ เห็นประโยชน์ เกิดความรู้สึกว่าทำได้ดี และมีความภาคภูมิใจในตัวเอง ผู้เรียนน่าจะสนใจให้เวลากับกิจกรรมดังกล่าว และทุ่มเทความพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายของตัวเองมากขึ้น ภารกิจที่สำคัญที่ทั้งผู้สอน ผู้เรียน และผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องร่วมมือกันปฏิบัติ คือการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะนั้นให้เกิดขึ้นในบริบทของการเรียนรู้

การติดตามผล กรณีศึกษาที่ 15: ณัฐ

ณัฐมาพบผู้วิจัยในการพูดคุยครั้งที่ 2 คั่นเทอม 2 ปี 3 หลังจากที่ได้พบกันแบบไม่เป็นทางการบ้างที่โรงอาหารรวม หน้าตาดูแจ่มใสขึ้น ผู้วิจัยได้ถามถึงชีวิตทั่ว ๆ ไป และชีวิตการเรียน ณัฐบอกว่ารู้สึกดีขึ้น ได้คะแนนเฉลี่ยดีขึ้น ผู้วิจัยถามณัฐเรื่องคะแนนที่ได้ในแต่ละเทอม ณัฐบอกว่า 5 เทอมที่ผ่านมาเขาได้คะแนน 3.06 2.73 2.53 2.93 และ 3.63 ตามลำดับ ในภาพรวมณัฐเล่าว่า มีความสุขในการเรียนมากขึ้น เพราะลงภาคแล้ว สามารถเลือกเวลาสอบได้เอง ทำให้เวลาสอบไม่กระชั้น นอกจากนี้ณัฐยอมรับว่าจริงจังกับการเรียนมากขึ้น เพราะเป็นปีที่ 3 เขาพูดว่า “ไม่อยากจะกลับไปแบบไม่รู้อะไรดีพอ เพราะจะต้องไปทำงานแล้ว” ดังนั้น ณัฐจึงสนใจเรียนมากขึ้น เพราะวิชาของภาคต้องอ่านให้จบจริง ๆ ในการเรียนณัฐรับว่าไม่ค่อยได้ค้นคว้าเพิ่มและต้องใช้วิธีท่องมาก แต่เป็นการท่องแบบรู้ที่มาที่ไปมากขึ้น ทำให้ไม่ต้องตำหนัการดูหนังสือและการท่อง ณัฐคิดว่าการท่องแบบนี้มีเหตุผลทำให้เขาจำได้ดีและนานขึ้น ก่อนจะสอบเขาจะท่องวิชาละ 3 รอบทุกวิชา และใช้เวลาเตรียมตัวสอบนานถึง 1 เดือนครึ่ง

ต่อคำถามที่ว่า เขามีความรู้สึกอย่างไรกับวิชา EAP ผู้วิจัยบอกเขาว่า ได้ทราบว่า เขาได้คะแนนสูงสุดในกลุ่มตอนสอบกลางภาคด้วย และได้เกรด B+ จากวิชานี้ ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าเขามีพฤติกรรมการเรียนอย่างไร ณัฐยิ้มและมีที่ท่าภูมิใจ แล้วตอบว่า “ผมชอบ EAP มากกว่า FE เพราะ EAP ไม่นั่งไวยากรณ์ อ่านแล้วเขียนตอบ หรืออ่านแล้วเขียนใหม่ใช้คำพูดของตัวเองเป็นภาษาง่าย ๆ ไม่นั่งไวยากรณ์ พอดีผมมีรูมเมท (Roommates) ดีครบเทอมนี้ 3 คน อยู่แพทย์ เกสซ์ และรัฐศาสตร์ IR (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) เขาเก่งมาก เรียนได้ 3.8 - 4.00 กันทุกคนครับ เวลาผมมีปัญหาผมจะถามพวกเขาโดยเฉพาะ การบ้าน ส่วนการเขียนผมท่อง Patterns จำได้ก็ทำได้ สำหรับ EAP ผมขยันทำการบ้าน ทบทวนทุกอาทิตย์ เข้าเรียนเกิน 70% อาจารย์ที่สอนใจดี เอาใจใส่ สอนเด็กอ่อนเก่งครับ เขาจะทำไปด้วยกัน อ่านไปด้วยกันกับเรา แพลไปด้วย มีการทำงานในห้องมากขึ้น ฝึกฝนในห้องมากขึ้น ส่วนเรื่องไวยากรณ์ถ้าพบจุดสำคัญ อาจารย์จะสอนทบทวนก่อนแล้วทำแบบฝึกด้วยกัน อ้อ! มี Presentation บ่อย ให้อ่านบ่อย ๆ ผมคิดว่าการทำอย่างนี้ทำให้เด็กเรียนแล้วรู้สึกมั่นใจขึ้นว่าจะใช้ภาษาได้ ทำให้สนใจการเรียนมากขึ้น”

ต่อคำถามที่ว่า ฌูใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนอย่างไรบ้าง ฌูบอกว่า “มีการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนวิชาเฉพาะของภาคคือ Lab 4 ตัว อาจารย์จะผลักดันให้ไปค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม แต่ผมก็เกียจหาเอง มีพรเทพกับรัตนานันท์แหละที่ไปหามาจากตำราภาษาอังกฤษ และอินเทอร์เน็ต แล้วเอามาแจกให้เพื่อน ๆ ไปอ่าน เพื่อสรุปเป็นส่วนทฤษฎีและวิจารณ์ ผมมักจะเลือกทำ Lab แล้วให้คนอื่น ๆ ไปทำส่วนที่เป็นทฤษฎีกับวิจารณ์ ผมคิดว่าผมทำสองส่วนนั้นไม่ได้ดีเพราะไม่คุ้นเคย ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษคือ มีอาจารย์ชาวอเมริกันมาอยู่ที่โรงอาหารใต้หอพักมหาวิทยาลัยบ่อย ๆ มีเพื่อนของเพื่อนเป็นคนญี่ปุ่น และมีนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ภาคเป็นคนเยอรมัน ผมได้ใช้ภาษาอังกฤษพูดคุยกับเขาบ่อย ๆ สนุกดีครับ”

ผู้วิจัยคุยกับฌูต่อไปว่า การที่ฌูเรียนสูงขึ้นจะต้องมีความจำเป็นที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น ฌูคิดอย่างไรเรื่องการพยายามให้โอกาสตนเองในการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนมากขึ้น ฌูตอบว่า “ในวิชา Polymer Processing อาจารย์ใช้ภาษาอังกฤษมากในการสอนเพราะข้อมูลที่อยู่บนแผ่นใสทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษ และตำราก็เป็นภาษาอังกฤษ แต่สอบเป็นภาษาไทยครับ วิชานี้พอผมพอรู้เรื่องบ้างเกี่ยวกับที่อาจารย์สอนมาแล้ว ผมรู้สึกว่าจะไปอ่านตำราภาษาอังกฤษจะอ่านง่ายขึ้น แต่ถ้าไม่รู้เรื่องมาก่อนเลย ปัญหาจะมีมาก ไวยากรณ์จะดูซับซ้อนทำให้อ่านไม่เข้าใจ ปกติผมถ้าเลี้ยงได้จะไม่อ่านตำราภาษาอังกฤษ ให้เพื่อนที่เก่ง ๆ อ่านแล้วมาสรุปให้ฟังดีกว่า”

ผู้วิจัยจึงถามฌูว่าทำไมไม่ลองคุยกับเพื่อนที่เก่งเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านเป็นภาษาอังกฤษก่อนแล้วไปอ่านเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่า ถ้ารู้เรื่องคร่าว ๆ มาก่อนแล้วจะอ่านได้ดีขึ้น ฌูตอบว่า ปกติมักไม่มีเวลาทำอย่างนั้น แต่เขาคิดว่าอาจจะลองทำดู ผู้วิจัยจึงตอบเขาไปว่าไม่ควรตัดโอกาสตัวเอง ลองให้โอกาสตัวเองทดลองหลาย ๆ วิธี เผื่อจะพบวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนก็ได้ ผู้วิจัยกล่าวจบท้ายไปว่า “ฌูชอบภาษาอังกฤษอยู่แล้ว เรียน EAP ก็ได้คะแนนดีขึ้นมาก น่าจะลองดูนะ”

จากการพูดคุยกับผู้สอนรายวิชา EAP ผู้วิจัยพบว่า ผู้สอนคิดว่าฌูพยายามมาก เขามักท่องทุกอย่างเพื่อให้ทำได้ถูกต้องที่สุด ใส่ใจในการเรียน พยายามมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และฌูมักทำให้ชั้นเรียนสนุกสนานด้วยท่าทางของเขา ในความคิดของผู้สอน ฌูชอบพูด ชอบแสดงออกมาก คู่มือความสุขที่ได้ทำอย่างนั้น การบ้านของเขามีคุณภาพดี เขาทำคะแนนเก็บที่มีน้ำหนักถึง 40% ได้ดีด้วย และตอนสอบเขาก็เตรียมตัวมาอย่างดี ท่อง Patterns มาแม่นยำ ท่องศัพท์มามาก จึงทำให้คะแนน EAP ของเขาดีกว่าคะแนนภาษาอังกฤษเดิมมาก

บทสรุป กรณีศึกษาที่ 15: ณิชู

ณิชูเป็นผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาไม่ดี ชอบใช้ภาษาในการสื่อสารความคิด แต่ไม่ชอบเรื่องไวยากรณ์ เพราะเขาคิดว่าตัวเองมีปัญหาในเรื่องนั้น และเรื่องไวยากรณ์ หรือความถูกต้องของภาษานี้เองทำให้เขาได้คะแนนไม่ดีในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน 1 และ 2

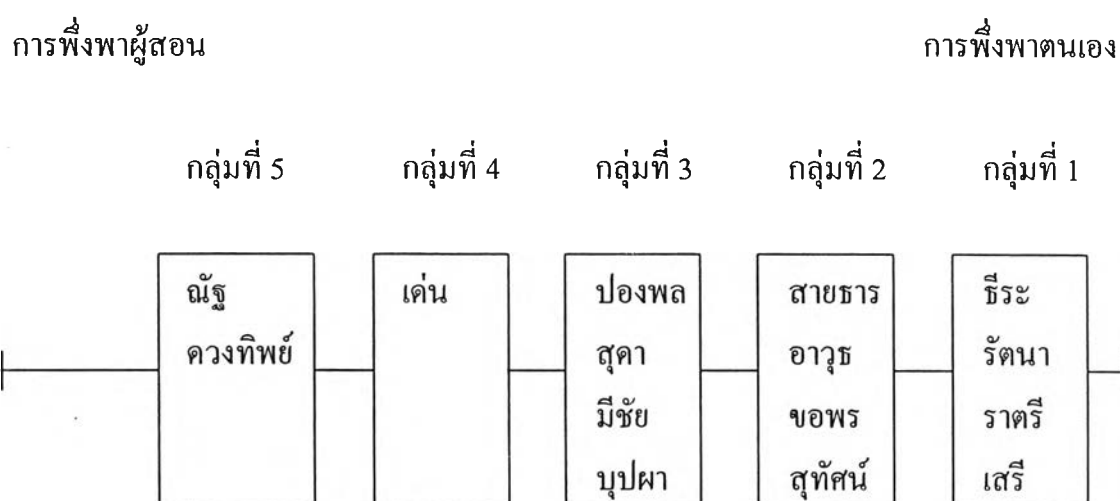
ณิชูมีวิธีการเรียนที่คล้ายคลึงกันในทุกวิชาคือ จะใช้การท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพราะณิชูคิดว่าสิ่งที่ต้องเรียนตามหลักสูตรก็มีมากอยู่แล้ว ไม่รู้แหล่งค้นคว้า ไม่รู้วิธีค้นคว้า และไม่มีเวลา จากการพูดคุยทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรม ณิชูจะชอบพูดคุยเล่นกับเพื่อน ๆ และเขาเล่าว่า ถ้าไม่เรียน เวลาส่วนใหญ่จะใช้กับการพูดคุยเล่นกับเพื่อน ๆ ที่ภาควิชา และที่หอพัก ทำกิจกรรมของหอพักมหาวิทยาลัย และไปค่ายที่จัดโดยหอพักมหาวิทยาลัย ในการเรียนณิชูจะไม่มีกำหนดเป้าหมายและวางแผน ยกเว้นเมื่อจะสอบในการประเมินตนเอง และการแก้ปัญหา ณิชูจะไม่ได้ศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้นว่า เกิดเพราะอะไร เช่น ทำไมเขาจึงไม่สามารถทำงานในส่วนหลังการสอบกลางภาคได้ทัน และมักแก้ปัญหาด้วยการลอก หรือทำไมเวลาใกล้สอบจะเครียดมากจนเป็นปัญหาในการเตรียมตัวสอบ การใช้ชีวิตแบบเดิมไปเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นว่าณิชูยังมีได้มีมาตรฐานภายในเพื่อควบคุมพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ทำให้เขาไม่สามารถประเมินตนเองได้อย่างถูกต้อง และปรับพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตัวเองนั้น ณิชูรับว่ามีสูง แต่จากการศึกษาจะพบว่าความภาคภูมิใจที่สูงนี้จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้วยเป็นส่วนใหญ่ เพราะทำให้เขาได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคมมากขึ้น

โดยภาพรวม ณิชูเป็นผู้เรียนที่แสดงความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับต่ำ และไม่ได้มีระดับการพัฒนาที่ชัดเจนในระยะการติดตามผล

จากผลวิเคราะห์กรณีศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม โดยอาศัยการพิจารณากรอบแนวคิดเรื่องพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมย่อยของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เทียบกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 15 ราย ดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 5 ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ผู้เรียน 5 กลุ่ม

จัดแบ่งตามระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสูงสุด (กลุ่มที่ 1) ถึงต่ำสุด (กลุ่มที่ 5)

นอกจากนี้โดยอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องพฤติกรรมหลักและพฤติกรรมย่อยของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง (ตารางที่ 1 หน้า 47-49) การประเมินตนเองของผู้เรียนที่เป็นกรณีศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และข้อมูลที่ได้จากการศึกษากรณีศึกษาในเชิงลึก ผู้วิจัยได้ประเมินผู้เรียนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 15 ราย ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้แสดงการเปรียบเทียบการประเมินผู้เรียนโดยผู้เรียน และผู้วิจัย ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติดังกล่าวไว้ในตารางที่ 14 (หน้า 387) ในตารางดังกล่าว จะมีเครื่องหมายดอกจัน (*) กำกับไว้ในตารางตัวเลขเพื่อแสดงว่าคุณสมบัติข้อนั้นเป็นคุณสมบัติที่กรณีศึกษานั้น ๆ มีความเห็นที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รายละเอียดเกี่ยวกับการแปลความหมายตาราง ศึกษาได้จากบทที่ 7 (หน้า 414-417)

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบการประเมินผู้เรียน โดยผู้เรียนและผู้วิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

ทัศนศึกษาและการประเมิน คุณสมบัติของผู้ที่ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	ทัศนศึกษา															ผู้ประเมิน
	ราตรี	รัตนา	ธีระ	บุปผา	เสรี	มีชัย	ดวงทิพย์	สุทัศน์	ชอพร	เด่น	สายธาร	อาวช	อมงคล	นุตา	ณัฐ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1. ความพร้อมและร่วมเต็มใจ รับผิดชอบในการเรียนรู้	4	4	3	3	4	5	3	4	4	3	4*	4	3	5	3	ผู้เรียน
	5	5	4	3	3	3	3	4	4	3	5	4	3	3	3	ผู้วิจัย
2. ความสามารถวิเคราะห์ความ ต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง ได้	3*	3	4	3	4	5	3	3	4	4	3	3	4*	4	3	ผู้เรียน
	4	5	4	3	4	3	3	3	4	3	4	3	4	3	2	ผู้วิจัย
3. ความสามารถกำหนดเป้าหมาย ในการเรียนและวางแผนเพื่อบรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้	4	5*	2	3	4	5	3	4	4	4*	3*	4	3	4	4	ผู้เรียน
	4	5	4	3	4	3	3	4	4	4	5	4	3	3	3	ผู้วิจัย
4. ความสามารถประเมินตนเองได้	3	4	4	3	4	5	2	4	4	3	3	3	4	4	2	ผู้เรียน
	4	4	4	3	4	3	2	4	4	3	4	4	3	3	2	ผู้วิจัย
5. ความสามารถแก้ปัญหาได้	3	4	4	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	5	2	ผู้เรียน
	5	5	4	3	3	2	2	3	3	3	4	4	3	3	2	ผู้วิจัย
6. ความภาคภูมิใจในตัวเอง	3*	4*	5*	5*	5*	2*	2*	4*	4*	3	3	3*	4*	5*	4*	ผู้เรียน
	5	5	5	4	5	2	2	4	4	2	4	3	4	4	3	ผู้วิจัย

ส่วนที่ 3: รายงานสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของกรณีศึกษา

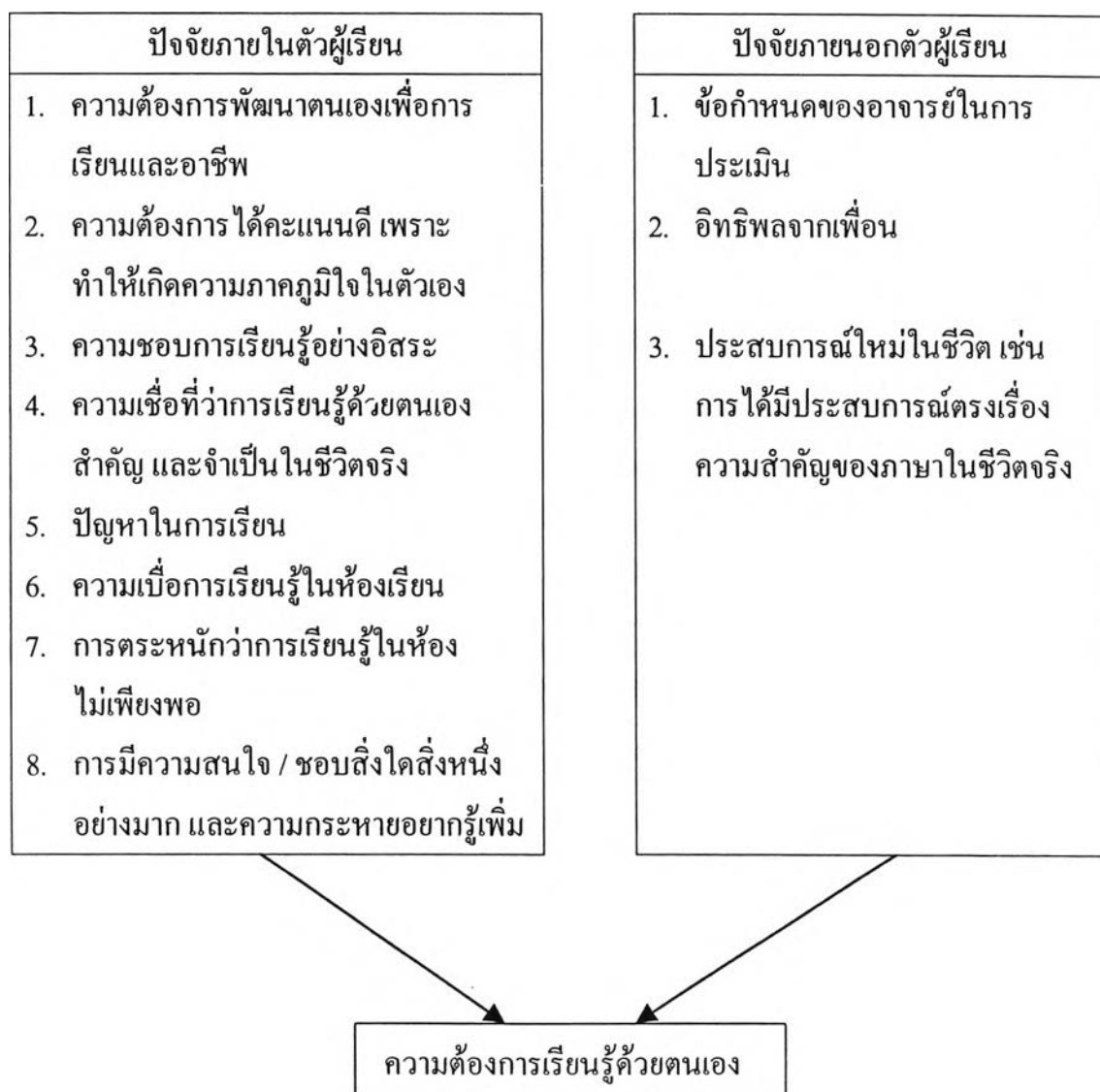
จากผลการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลใน 3 ประเด็นหลัก ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

ประเด็นที่ 1: ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

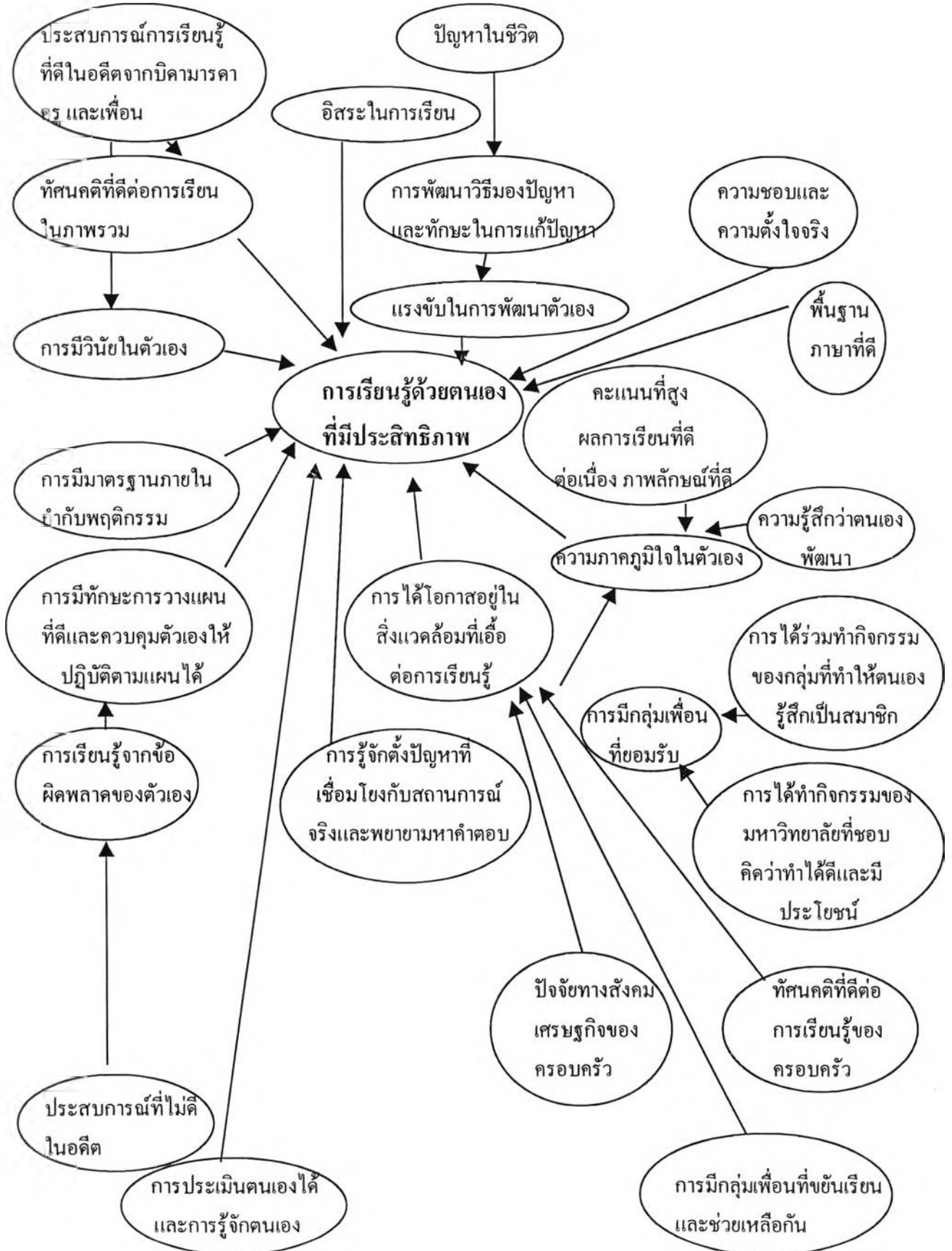
ประเด็นที่ 2: ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ประเด็นที่ 3: ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทางลบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แผนภูมิที่ 6 ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แผนภูมิที่ 7 ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แผนภูมิที่ 8 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

